

SOUBORNÉ INFORMACE

Ročník 2007

Informace o regionech, městech a obcích

České Budějovice, 31. prosinec 2007

Kód publikace: 13-3135-07

Č. j.: 275/2007 - 7107

VYBRANÉ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V JIHOČESKÉM KRAJI

Zpracoval: ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb České Budějovice
Vedoucí oddělení: Ing. Jiří Kotek
Informační služby: tel.: 386 718 440, e-mail: infoserviscb@czso.cz
Kontaktní zaměstnanec: Ing. Jiří Kotek, tel.: 386 718 693, e-mail: jiri.kotek@czso.cz
Ing. Dana Špilauerová, tel.: 386 718 590 e-mail: dana.spilauerova@czso.cz
Ing. Irena Kovárnová, tel.: 386 718 690, e-mail: irena.kovarnova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na Internetu: **www.czso.cz**

Údaje o Jihočeském kraji naleznete také na Internetu: **www.cbudejovice.czso.cz**

ISBN 978-80-250-1600-8

© Český statistický úřad, České Budějovice, 2007

OBSAH

Seznam tabulek a grafů	5
Seznam kartogramů	7
Úvod	9
1. Udržitelný rozvoj v České republice	11
1.1. Úvod	11
1.2. Strategie udržitelného rozvoje EU	11
1.3. Strategie udržitelného rozvoje ČR	12
1.4. Indikátory udržitelného rozvoje	12
1.5. Mezinárodní srovnání vybraných indikátorů udržitelného rozvoje	13
2. Vývoj indikátorů udržitelného rozvoje v krajích	16
2.1. Soubor indikátorů pro regionální (krajskou) úroveň	16
2.2. Přehled vybraných indikátorů a jejich význam pro udržitelný rozvoj	17
2.3. Popis indikátorů a jejich vývoj	20
3. Vybrané oblasti UR v Jihočeském kraji	44
3.1. Ekonomická oblast	44
Hrubý domácí produkt	44
Produktivita práce	47
Spotřeba paliv a elektřiny na jednotku HDP	48
Hrubá přidaná hodnota podle sektorů	50
Tvorba hrubého fixního kapitálu, míra investic	53
Čistý disponibilní důchod domácností	54
Rozvoj malého a středního podnikání	55
Doprava	56
Veřejná ekonomika	58
Výzkum a vývoj	59
3.2. Sociální oblast	62
Demografický vývoj	62
Bytová výstavba	64
Sociální zabezpečení	65
Politická a občanská participace	66

Vzdělanost a kultura	68
Informační a telekomunikační technologie	69
Nezaměstnanost.....	70
Kriminalita	72
3.3. Environmentální oblast.....	74
Ovzduší	74
Voda	77
Půda	80
Lesy	82
Odpady	84
Výdaje na ochranu životního prostředí	86
Chráněná území	87
Závěr.....	89
Seznam použité literatury, informačních zdrojů a zkratk.....	90

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tab. 1.5.1 Hrubý domácí produkt (v PPS na obyvatele).....	13
Tab. 1.5.2 Produktivita práce (HDP v PPS na zaměstnanou osobu).....	13
Tab. 1.5.3 Podíl deficitu vládních rozpočtů na HDP (v %).....	13
Tab. 1.5.4 Nezaměstnanost (v %).....	14
Tab. 1.5.5 Výdaje na vzdělávání (v %).....	14
Tab. 1.5.6 Naděje dožití (roky).....	14
Tab. 1.5.7 Emise oxidu uhličitého (tuny na obyvatele).....	15
Tab. 3.1.1 Regionální hrubý domácí produkt Jihočeského kraje.....	44
Tab. 3.1.2 Průměrné meziroční tempo růstu produktivity práce a mezd v Jihočeském kraji v letech 2001 – 2006.....	48
Tab. 3.1.3 Měrná spotřeba tepelné energie vč. páry na jednotku HDP.....	50
Tab. 3.1.4 Ekonomické subjekty zpracovatelského průmyslu v Jihočeském kraji.....	52
Tab. 3.1.5 Finanční hospodaření kraje, obcí a DSO.....	58
Tab. 3.1.6 Licence a licenční poplatky.....	61
Tab. 3.3.1 Jakost vody ve vybraných tocích a profilech.....	79
Tab. 3.3.2 Největší městské a průmyslové zdroje vypouštěného znečištění podle ukazatele BSK ₅ v roce 2005.....	80
Tab. 3.3.3 Produkce odpadů a vybrané způsoby nakládání s odpady.....	84
Tab. 3.3.4 Pokuty uložené OI ČIŽP České Budějovice v jednotlivých složkách ochrany životního prostředí	87
Tab. 3.3.5 Chráněná území podle okresů k 31.12. 2006 – rozloha v ha.....	87
Graf 1 Hrubý domácí produkt v roce 1995 a 2006.....	45
Graf 2 Dynamika vývoje HDP.....	45
Graf 3 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 až 2006 (v PPS).....	46
Graf 4 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 až 2006 (průměr EU = 100).....	46
Graf 5 Dynamika produktivity práce.....	47
Graf 6 Dynamika mezd a úplných nákladů práce.....	48
Graf 7 Spotřeba paliv v podnicích na jednotku HDP.....	49
Graf 8 Spotřeba vybraných druhů paliv v podnicích podle místa spotřeby na jednotku HDP (v GJ/mil. Kč).....	49
Graf 9 Spotřeba elektrické energie na HDP v podnicích s 20 a více zaměstnanci - podle sídla podniku a místa spotřeby.....	50
Graf 10 Podíl sektorů na hrubé přidané hodnotě.....	51
Graf 11 Podíl odvětví sekundární sféry na hrubé přidané hodnotě.....	51
Graf 12 Struktura tržeb z průmyslové činnosti v Jihočeském kraji.....	52
Graf 13 Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele.....	53
Graf 14 Míra investic.....	54
Graf 15 Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele.....	54
Graf 16 ČDD na obyvatele – mezikrajové srovnání a dynamika mezi lety 1995 až 2006.....	55
Graf 17 Malé a střední podnikání.....	56
Graf 18 Hustota dopravní infrastruktury v roce 2006.....	57

Graf 19	Výkonové ukazatele dopravy	57
Graf 20	Výdaje veřejných rozpočtů ve funkčním členění v roce 2006	59
Graf 21	Výdaje podle vědních oblastí v roce 2006	60
Graf 22	Úhrnná plodnost žen v letech 1993 - 2006	62
Graf 23	Standardizovaná míra úmrtnosti v roce 2006	63
Graf 24	Průměrný věk a věkový medián	63
Graf 25	Věkové složení obyvatelstva Jihočeského kraje	64
Graf 26	Dokončené byty na 1 000 obyvatel v letech 1993 - 2006	64
Graf 27	Struktura vyplacených dávek státní sociální podpory v Jihočeském kraji v roce 2006.....	65
Graf 28	Životní minimum domácností v roce 2004	66
Graf 29	Volební účast při volbách do zastupitelstev obcí v roce 2006	66
Graf 30	Ženy v komunální politice.....	67
Graf 31	Počet nestátních neziskových organizací na 10 000 obyvatele v roce 2006.....	67
Graf 32	Index vzdělanosti v letech 1993 - 2006.....	68
Graf 33	Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v roce 2006	69
Graf 34	Vybavenost informačními a komunikačními technologiemi v roce 2006	70
Graf 35	Míra registrované nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 1993 - 2006.....	70
Graf 36	Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2006	71
Graf 37	Obecná míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 1993 - 2006.....	71
Graf 38	Míra zaměstnanosti starších osob a žen v roce 2006.....	72
Graf 39	Kriminalita v roce 2006.....	73
Graf 40	Průměrná délka soudního řízení v roce 2006	73
Graf 41	Znečišťující látky podle zdroje znečištění v roce 2005.....	74
Graf 42	Vývoj měrných emisí základních znečišťujících látek (REZZO 1-3)	76
Graf 43	Spotřeba vápenných hnojiv	81
Graf 44	Lesy podle kategorie (k 31.12. 2005).....	82
Graf 45	Produkce odpadu podle odvětví v roce 2006.....	84

SEZNAM KARTOGRAMŮ

K 1	Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty podle krajů v roce 2006	94
K 2	Produktivita práce v roce 2006 a vývoj úplných nákladů práce podle krajů v letech 2001 až 2006	94
K 3	Výdaje veřejných rozpočtů v roce 2006 a saldo příjmů a výdajů v letech 2003 až 2006 podle krajů.....	95
K 4	Zaměstnanost v malých a středních podnicích podle krajů v roce 2006	95
K 5	Výzkum a vývoj podle krajů v roce 2006.....	96
K 6	Výkony silniční nákladní dopravy podle krajů v roce 2006	96
K 7	Hustota dálnic a silnic 1. třídy podle okresů v roce 2006.....	97
K 8	Čisté příjmy domácností podle krajů v roce 2004	97
K 9	Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let podle krajů v roce 2006.....	98
K 10	Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů ORP v letech 2000 až 2006 (roční průměry)	98
K 11	Index stárí a naděje dožití při narození v krajích v roce 2006	99
K 12	Vývoj průměrného věku a naděje dožití při narození v krajích v letech 2000 až 2006.....	99
K 13	Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných podle sektorů a krajů v roce 2006.....	100
K 14	Obecná míra nezaměstnanosti v krajích v letech 2000 až 2006	100
K 15	Změna míry nezaměstnanosti v obcích Jihočeského kraje mezi roky 2000 a 2006 (z uchazečů celkem).....	101
K 16	Dlouhodobá nezaměstnanost ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006	101
K 17	Podíl rozlohy území se schválenou územně plánovací dokumentací obcí ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006	102
K 18	Podíl domácností vybavených osobním počítačem v roce 2006 a připojených k internetu podle krajů v roce 2003 a 2006	102
K 19	Podíl listnatých dřevin na celkové výměře lesů podle krajů v roce 2006.....	103
K 20	Změna indexu defoliace podle krajů mezi roky 1996 a 2006.....	103
K 21	Emise oxidu siřičitého v okresech ČR v roce 2005.....	104
K 22	Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší podle správních obvodů ORP v roce 2003	104
K 23	Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ve správních obvodech ORP v roce 2006	105
K 24	Koeficient ekologické stability v obcích Jihočeského kraje v roce 2006	105
K 25	Změna podílu zastavěné plochy na celkové rozloze správních obvodů ORP mezi roky 1996 a 2006.....	106
K 26	Komunální a podnikový odpad podle krajů v roce 2005	106

Reprodukce výňatků z této publikace lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „**VYBRANÉ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V JIHOČESKÉM KRAJI**“ a původu statistických dat v ní otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje, jejichž zdrojem je ČSÚ, jsou platné k 30. 11. 2007 a zpřesňují dříve zveřejněné údaje a odhady.

Údaje získané ze zdrojů mimo ČSÚ byly ověřeny podle stavu k 31. 10. 2007 (včetně dat získaných z internetových stránek některých institucí).

Údaje jsou publikovány v územní struktuře platné v příslušném roce. Nejsou v nich tedy zpětně promítnuty změny v území krajů k 1. 1. 2005 (přesun 25 obcí z kraje Vysočina do Jihomoravského kraje a 3 obcí z Moravskoslezského kraje do kraje Olomouckého).

ÚVOD

V roce 2007 uplynulo již 35 let od vydání knihy „Meze růstu“ (Dennis L. Meadows et al., The Limits to Growth), kterou lze považovat za základ zájmu o udržitelný rozvoj. Autoři tohoto díla se na základě svého přesvědčení, že růst světové populace a vyčerpávání nerostných zdrojů vytvářejí omezení ekonomického růstu, pokusili dokumentovat nutnost změny závislosti mezi trendy 5 proměnných, a to světovou populací, industrializací, znečišťováním, produkcí potravin a čerpáním nerostných zdrojů.

O jedenáct let později se udržitelný rozvoj stal tématem i na světové politické scéně. Byla ustavena Světová komise pro životní prostředí a rozvoj při Valném shromáždění OSN a jejím výstupem byla v roce 1987 zpráva „Naše společná budoucnost“ (česky 1991). Komise došla k závěru, že přestože ekonomický růst posledních desetiletí zhoršuje životní prostředí, je možné najít cesty, které by situaci pomohly zlepšit, a to i s dalším ekonomickým růstem. Tato zpráva také obsahuje **jednu ze základních definic trvale udržitelného rozvoje**: „Jedná se o takový rozvoj, který zajistí naplnění potřeb současné společnosti, aniž by ohrozil možnost splnění potřeb generací příštích“. Z této koncepce vychází i česká legislativa. V zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí je uvedeno: „Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

Každá strategie udržitelného rozvoje určuje **priority** udržitelného rozvoje území a přiřazuje k nim **dlouhodobé cíle**, kterých by mělo být dosaženo v určitém časovém horizontu. Na kterékoli hierarchické úrovni (globální, národní, regionální i místní) bývají cíle udržitelného rozvoje většinou obecné a konkrétní jsou až opatření jak cílů dosáhnout. Pro hodnocení vývoje udržitelnosti a úspěšnosti jednotlivých opatření jsou pak stanoveny rovněž konkrétní indikátory. A právě v oblasti **definování indikátorů**, poskytování spolehlivých, srovnatelných a adekvátních dat v časové řadě mají státní statistické služby nezastupitelné místo.

V **České republice** byla strategie pro **národní úroveň** zformulována po roce 2000 a schválena vládou koncem roku 2004. Na **místní úrovni** vznikla Národní síť zdravých měst již v roce 1994, později převzala jeden z modelů místní Agendy 21 jako jeden z hlavních nástrojů "dobré správy". Místní Agenda 21 se stala součástí Státní politiky životního prostředí (1999, 2001). V letech 1999 – 2002 probíhal projekt "Širší podpora místních Agend 21 v ČR s využitím britských zkušeností". Součástí projektu byly tři pilotní programy MA 21: město Kladno, okres Děčín a CHKO Poodří. Metodika pro modelové projekty strategií udržitelného rozvoje krajů byla vytvořena v roce 2004. První dokumenty pro Liberecký a Ústecký kraj byly zpracovány v roce 2005 podle angloamerického modelu plánování s menšími úpravami podle regionálních podmínek.

Český statistický úřad se rovněž problematikou udržitelného rozvoje zabývá. Stal se spolupořadatelem seminářů a konferencí týkajících se environmentálního účetnictví a indikátorů udržitelného rozvoje. Na konferenci v roce 2005 vystoupil předseda ČSÚ J. Fischer a hlavní příspěvky byly publikovány v monotematickém čísle 3/2006 časopisu Statistika. Od roku 2005 se této problematice ČSÚ věnuje ve stěžejních makroekonomických analýzách (např. kap. 6 v Analýze makroekonomického vývoje za rok 2004, autoři S. Czesaný, M. Spejchalová) a v letošním roce rozšiřuje tento pohled o regionální rozměr.

Záměrem předkládané publikace Vybrané oblasti udržitelného rozvoje je **zmapovat datové zdroje a poskytnout přehled o ukazatelích udržitelného rozvoje dostupných na krajské úrovni** a doplnit tak bohatou literaturu, která se věnuje této problematice na úrovni národní a mezinárodní.

Publikace by mohla být využita jako datový zdroj pro autory regionálních Strategií udržitelného rozvoje, případně by mohla sloužit jako inspirace při aktualizaci Programů rozvoje kraje (např. výběrem vhodných indikátorů pro monitoring dlouhodobého vývoje).

Autoři publikace se pokoušejí odpovědět na 2 následující **otázky**:

1. Jaké jsou datové zdroje ČSÚ pro hodnocení udržitelného rozvoje na regionální úrovni?
2. Jaký je vývoj vybraných indikátorů udržitelného rozvoje v konkrétním kraji?

Publikace je členěna do **tří základních částí**. První mapuje udržitelný rozvoj z celorepublikového pohledu. Zabývá se Strategií udržitelného rozvoje ČR, Situačními zprávami i problematikou indikátorů na celostátní úrovni včetně mezinárodního srovnání v rámci Evropské unie. Druhá část si klade za cíl seznámit s vývojem indikátorů, vybraných za všechny tři pilíře (ekonomický, sociální a environmentální), pro které byla k dispozici data ČSÚ či z jiných zdrojů v mezikrajském srovnání. U každého indikátoru je uvedena návaznost na strategické dokumenty ČR, zdroj dat, územní dostupnost, periodicita, stručný metodický popis indikátoru a tabulka dat podle krajů v časové řadě.

Autoři publikace si jsou vědomi toho, že Strategie UR ČR zahrnovala kromě těchto 3 pilířů ještě další 3 oblasti, z nichž za jednu (Evropský a mezinárodní kontext) nejsou na regionální úrovni dostupná data pro

vytvoření vhodných indikátorů. Indikátory pro monitoring zbývajících 2 oblastí (Výzkum, vývoj a vzdělávání, Správa věcí veřejných) byly s vědomím určitého zjednodušení zařazeny do základních pilířů. S ohledem na to, že se publikace zaměřuje na vybrané oblasti UR, nebyla akceptována struktura připravované Obnovené strategie UR ČR, zahrnující 12 strategických oblastí a 5 průřezových témat UR. Autoři si byli vědomi toho, že existují i další přístupy k hodnocení UR, např. kapitálový, popř. tematický. K posuzování udržitelného rozvoje se, zejména v mezinárodním srovnání, využívají i kompozitní indikátory (např. tzv. ekologická stopa v environmentální oblasti). Jejich výhodou je komplexnější (vícerozměrný) pohled na vývoj dané oblasti a usnadnění interpretace trendu, který z vývoje dílčích indikátorů nemusí být dobře patrný. Na regionální úrovni by však tvorba kompozitních ukazatelů se současnými datovými možnostmi byla problematická.

Třetí kapitola se zaměřuje na vlastní hodnocení trendů v konkrétním kraji, přičemž důraz je kladen na okruhy, které jsou pro dané území specifické. Kapitola 3 svým výběrem indikátorů vytváří podmínky pro to, aby se regionální strategie UR mohly zaměřit též na podrobnější územní pohled, neboť vymezení marginálních oblastí a zajištění rovnoměrného rozvoje regionů by mělo být jedním ze základních cílů udržitelného rozvoje. Obsah této části byl konzultován s odbornými pracovníky krajských úřadů. Kapitola je doplněna o grafy charakterizující vývoj či souvislosti mezi ukazateli. Grafická příloha obsahuje kartogramy související s danou problematikou.

Na přípravě publikace pracovníci oddělení regionálních analýz a informačních služeb v jednotlivých krajích spolupracovali s partnerskými pracovišti v ústředí ČSÚ – Odborem veřejných databází a Odborem makroekonomických analýz a analytických metod.

1. Udržitelný rozvoj v České republice

1.1. Úvod

V posledních letech se pojem udržitelný rozvoj vyskytuje v mnoha národních i mezinárodních dokumentech velice často. Principy udržitelného rozvoje jsou založeny na přesvědčení, že **potřeby současné generace** je nutné **naplňovat** takovým způsobem, aby **nebyly oslabovány možnosti generací příštích**. Jejich součástí je podpora života v jeho různorodosti, založená na principu demokracie, rovnosti pohlaví, solidarity, respektování právního systému a lidských práv, včetně míru a stejných příležitostí pro všechny.

Udržitelný rozvoj neznamena jen ochranu životního prostředí a efektivní využívání přírodních zdrojů, nýbrž zahrnuje i aspekty ekonomického růstu a sociální soudržnosti. Převažuje názor, že principy udržitelného rozvoje by se měly promítat i do **rozhodovacích procesů na všech úrovních**. Jednotlivé úrovně veřejné správy a vlády států by měly spolupracovat, vzájemně se podporovat a přitom navzájem respektovat svá specifika a odlišnosti institucionálního uspořádání. Pro rozhodování na jednotlivých úrovních by mělo platit, že navrhovaná opatření jsou nejen konzistentní, ale i to, že příznivé efekty v jedné oblasti ve svém důsledku nepřeváží případné nepříznivé dopady v oblasti jiné. Opatření na zlepšení by měla být navrhována a zaváděna na základě co největší znalosti věci a měla by být nákladově úsporná. Pravidelné vyhodnocování jejich skutečných dopadů je cestou k jejich větší efektivnosti.

Klíčovým prvkem udržitelného rozvoje je **účast obyvatel** na rozhodování. To vyžaduje podporu vzdělávání a veřejného uvědomování si významu udržitelného rozvoje, informování obyvatel o dopadech jejich života na životní prostředí a o jejich možnostech své chování změnit. Prosazování základních práv, boj se všemi formami diskriminace a snižování chudoby jsou rovněž významnými aspekty, které udržitelnosti rozvoje napomáhají.

Rovněž Česká republika zareagovala na tuto světovou tendenci. První **Strategie udržitelného rozvoje** byla zpracována v roce 2004 a v prosinci téhož roku ji vláda ČR schválila. V roce 2007 se připravuje druhá verze s názvem **Obnovená strategie udržitelného rozvoje**. Jedním z důležitých inspiračních prvků při jejím zpracování je obnovená Strategie udržitelného rozvoje EU, přijatá v roce 2006 jako dokument vymezující celkový směr rozvoje tohoto uskupení.

1.2. Strategie udržitelného rozvoje EU

Strategie EU z roku 2006 navazuje na dlouhodobé cíle první Strategie udržitelného rozvoje EU přijaté v roce 2001. Je reakcí na nadále přetrvávající neudržitelné trendy, zejména v případě změn klimatu a spotřeby energie. Rovněž se dosud nepodařilo zvrátit některé negativní jevy, jako např. hrozby pro veřejné zdraví, důsledky chudoby a sociálního vyloučení, stárnutí populace a ztrát biodiversity. Základní cíle obsažené v první strategii tak platí i nadále.

Pro překonání výše uvedených negativních tendencí vytyčuje druhá strategie **sedm klíčových oblastí**. První z nich je **Změna klimatu a čistá energie**. Cílem je minimalizovat změnu klimatu, náklady, které vyvolává, a její negativní efekty na společnost a životní prostředí. Týká se především energetické a dopravní politiky a hlavními směry jsou zvyšování podílu energie vyrobené z obnovitelných zdrojů a podílu zelených paliv.

Druhou oblastí je **Udržitelná doprava**. Strategie se zaměřuje na to, aby dopravní systémy vyhovovaly ekonomickým a sociálním potřebám společnosti a přitom minimálně zatěžovaly jak společnost a ekonomiku, tak i životní prostředí. Cílem je oddělit ekonomický růst od růstu dopravy, snížit nepříznivé dopady ekonomického růstu a dopravy na životní prostředí a omezit emise skleníkových plynů při dopravě na úroveň, která minimalizuje škody pro zdraví obyvatel.

Udržitelná spotřeba a výroba představují třetí oblast. Jde především o podporu udržitelných spotřebních zvyklostí a výrobních metod. Dále je cílem zmírnit závislost ekonomického růstu na poškozování životního prostředí a zvyšovat podíl technologií šetrných k životnímu prostředí a podíl ekologických inovací. Patří sem i podpora ekologického zemědělství a mezinárodního obchodu založeného na spravedlivém přístupu, resp. na nediskriminaci výrobců.

Šetrné nakládání s přírodními zdroji je obsahem čtvrté oblasti. Zaměřuje se na zlepšení postupů při nakládání s přírodními zdroji a na ochranu před jejich nadměrným využíváním. Tento cíl se týká především lovu ryb, biodiverzity, vody, půdy, vzduchu a atmosféry.

Pátou oblastí je **Veřejné zdraví**. Smyslem je podporovat veřejné zdravotnictví založené na rovných podmínkách pro všechny a na lepší ochraně před možnými zdravotními ohroženími. S tím souvisí i přiměřená prevence zdraví, zlepšení legislativy týkající se zdravotní nezávadnosti potravin, boj proti

vzestupu výskytu chronických onemocnění a nemocí v důsledku špatného životního stylu, zvláště u sociálně slabých skupin obyvatelstva.

Sociální začlenění, demografie a migrace tvoří předposlední oblast. Opatření by se měla zaměřit na sociální začlenění jedinců do společnosti. Základním nástrojem je podpora solidarity mezi generacemi a v rámci generací, úsilí o vyšší kvalitu života občanů, která je základní podmínkou pro blahobyt jednotlivce. Dále sem patří modernizace sociální ochrany vzhledem k demografickým změnám, zvyšování zaměstnanosti žen a pracovníků vyšších věkových kategorií, integrace imigrantů a jejich rodin do společnosti a snižování negativních dopadů globalizace na pracovníky a jejich rodiny.

Poslední oblastí je **Globální chudoba a výzvy udržitelného rozvoje**. Cílem je aktivně podporovat udržitelný rozvoj v celosvětovém měřítku a zajistit, aby vnitřní a vnější politika EU byla v souladu s globálním udržitelným rozvojem a s jejími mezinárodními závazky.

1.3. Strategie udržitelného rozvoje ČR

Také v **aktualizované Strategii udržitelného rozvoje ČR** jsou, obdobně jako ve Strategii EU, vymezeny prioritní oblasti, hlavní cíle a nástroje na jejich dosažení. Základní imperativem Strategie zůstává minimalizovat prostor pro vznik nerovnováhy mezi ekonomickým, sociálním a environmentálním pilířem, což se považuje za základ jejich optimálního vývoje. Dalším úkolem je upozorňovat na existující a potenciální překážky udržitelného rozvoje a navrhovat vhodná opatření, jak zmírnit případné negativní dopady. Tato strategie v neposlední řadě usiluje i o to být zastřešujícím rámcem pro sektorové a další koncepce a opatření tak, aby byla zajištěna jejich konzistence. Tento dokument by se měl stát východiskem pro strategická rozhodnutí vlády a ministerstev s cílem, aby jejich rozhodnutí byla přijímána na základě maximálně možné informovanosti a se znalostí možných souvislostí a důsledků.

Strategie se opírá o řadu **principů**, z nichž nejdůležitější je úcta k lidskému životu a k přírodě, k civilizačním a kulturním hodnotám. Dalšími významnými principy jsou sociální soudržnost a solidarita, rovné příležitosti, pozitivní ekonomické stimuly a subsidiarita (funkce má být přidělena vždy té úrovni veřejné správy, která má pro její naplňování co nejlepší informační zázemí). Ve strategii jsou tyto principy uplatňovány pro vybrané úseky společenského vývoje.

Dokument je rozdělen do 12 oblastí, které rozvíjejí původních šest oblastí. Jedná se o ekonomický pilíř (posilování konkurenční schopnosti ekonomiky), environmentální pilíř (ochrana přírody, životního prostředí, přírodních zdrojů a krajiny), sociální pilíř (posílení soudržnosti a stability) a dále o následující oblasti: výzkum, vývoj a vzdělávání, evropský a mezinárodní kontext a správa věcí veřejných.

Pro zajištění harmonického vývoje ve třech základních pilířích a dalších oblastech vymezuje tento dokument strategické a dílčí cíle. K základním strategickým cílům patří stabilní ekonomický vývoj, který nadměrně nezatěžuje životní prostředí a přiměřeně reaguje na důsledky globalizačních procesů, rozvoj ekonomiky založený na znalostech, a to na základě soustavného zvyšování vzdělanosti obyvatel všech věkových kategorií, existence účinného rámce pro zvyšování konkurenční schopnosti výrobců a udržitelné financování nezbytných veřejných služeb.

K vytýčeným cílům se řadí i minimalizace střetů mezi ekonomickými aktivitami na jedné straně a ochranou životního prostředí a kulturního dědictví na straně druhé. Patří sem i úsilí o co možná nejvyšší zaměstnanost především sociálně ohrožených skupin obyvatelstva, mladistvých a osob v předdůchodovém věku. Cílem je i podpora účasti veřejnosti na rozhodování a její maximální informovanost, podpora rozvoje obcí a krajů, zachování kulturní pestrosti a rozmanitosti životního stylu obyvatel a rozvíjení etických hodnot v souladu s evropskými kulturními hodnotami.

1.4. Indikátory udržitelného rozvoje

V roce 2006 byla ke Strategii udržitelného rozvoje sepsána **Situační zpráva**, která má za cíl podle zvolených indikátorů monitorovat vývoj v České republice s ohledem na vytýčené cíle. Na základě sady 34 indikátorů popisuje vývoj ve třech pilířích udržitelného rozvoje a ve třech dalších významných oblastech.

Je rozdělena, obdobně jako Strategie, do šesti oblastí. V **ekonomickém pilíři** byly jako nejdůležitější okruhy vybrány: makroekonomická a fiskální oblast, energetika, surovinová a zemědělská politika, regionální rozvoj, optimální zaměstnanost a flexibilní ekonomika založená na znalostech. V **environmentálním pilíři** se jedná o co nejlepší kvalitu všech složek životního prostředí, minimalizaci střetů mezi ekonomickými aktivitami a ochranou životního prostředí a o příspěvek České republiky k řešení globálních environmentálních problémů. V popředí zájmu v případě **sociálního pilíře** je sociální soudržnost a nízká nezaměstnanost.

Zajištění vzdělanosti, které odpovídá současným a především budoucím požadavkům a může podstatným způsobem napomoci zvýšení konkurenční schopnosti výrobců a služeb na mezinárodních trzích, je obsahem

oblasti **výzkum, vývoj a vzdělávání**. Patří sem, kromě vývoje veřejných a soukromých výdajů na výzkum, vývoj a vzdělávání, také rozvíjení etických hodnot. V rámci **evropského a mezinárodního kontextu** se jedná především o prosazování principů udržitelného rozvoje v celosvětových i regionálních organizacích a podporu procesu zvyšování prosperity a funkčnosti Evropské unie.

Správa věcí veřejných zahrnuje rozvoj územních samosprávných celků (obcí a krajů), vytváření příhodných podmínek pro účast veřejnosti na rozhodování v případech, kdy je to žádoucí, rozvoj institucí a forem veřejné správy tak, aby jejich výkon byl efektivní a napomáhal ekonomickému a sociálnímu rozvoji.

1.5. Mezinárodní srovnání vybraných indikátorů udržitelného rozvoje

Následující tabulky mapují postavení České republiky v rámci Evropské unie na základě vybraných ukazatelů za jednotlivé oblasti udržitelného rozvoje.

Tab. 1.5.1 Hrubý domácí produkt (v PPS na obyvatele)

Pramen: Eurostat

	2000	2005	2006
EU 15	110	108	108
Lucembursko	222	251	269
Irsko	126	139	139
Nizozemí	124	125	126
ČR	65	74	76
Litva	38	52	56
Lotyšsko	35	49	54
Polsko	47	50	51

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006.

Údaje v tabulce 1.5.1 mapují ekonomické postavení České republiky v rámci států EU v daném období, resp. její reálnou konvergenci. Zvolený ukazatel slouží především k porovnání postavení jednotlivých zemí v rámci EU a není vhodný pro srovnání v čase. Měří úroveň hrubého domácího produktu na obyvatele v PPS (Purchasing Power Standard – standardní kupní síly) v relaci k průměru zemí EU 25. Údaje v tabulce 1.5.1 ukazují, že se Česká republika, díky

relativně rychlému tempu ekonomického růstu (zejména v posledních letech), postupně přibližuje průměrné úrovni HDP na obyvatele v rámci EU. V roce 2006 dosáhla Česká republika lepšího postavení než Portugalsko a v rámci členských zemí, které vstoupily do EU v roce 2004, ji předstihlo pouze Slovinsko.

Tab. 1.5.2 Produktivita práce (HDP v PPS na zaměstnanou osobu)

EU 25 = 100

Pramen: Eurostat

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belgie	130,6	127,8	130,5	128,9	130,3	129,0
Irsko	121,2	122,1	127,2	129,1	128,8	128,6
Francie	119,3	119,4	120,1	116,5	117,5	120,6
ČR	59,0	60,5	60,3	63,8	66,0	66,8
Polsko	52,6	53,5	56,1	57,5	59,0	58,1
Litva	40,7	44,8	45,9	49,7	51,7	52,9
Lotyšsko	38,2	39,5	41,1	42,4	43,8	47,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2005.

Česká republika sice vykazuje postupné přibližování k průměrné úrovni produktivity práce, měřené HDP v PPS na zaměstnanou osobu. Navzdory tomu však patří i nadále k zemím s nejnižší úrovní. Tento ukazatel opticky vylepšuje postavení zemí, v nichž je podíl pracujících na částečný pracovní úvazek na celkovém počtu pracujících nižší než v ostatních zemích. A k těm patří i Česká republika, protože podíl žen s částečným pracovním úvazkem byl v roce 2006 méně než třetinový a v případě mužů méně než poloviční ve srovnání s průměrem EU 25. Navíc tyto podíly vykazují v posledních letech spíše klesající tendenci.

Tab. 1.5.3 Podíl deficitu vládních rozpočtů na HDP (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 25	-1,3	-2,3	-3,1	-2,7	-2,4	-1,7
Dánsko	1,4	1,2	0,0	2,0	4,7	4,2
Finsko	5,0	4,1	2,5	2,3	2,7	3,9
Estonsko	-0,3	0,4	2,0	2,3	2,3	3,8
ČR	-5,7	-6,8	-6,6	-2,9	-3,5	-2,9
Polsko	-3,7	-3,2	-6,3	-5,7	-4,3	-3,6
Portugalsko	-4,3	-2,9	-2,9	-3,3	-6,1	-3,9
Maďarsko	-3,4	-8,2	-7,2	-6,5	-7,8	-9,2

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006.

Česká republika vykazuje poměrně dobré výsledky, pokud jde o vývoj podílu deficitu vládních rozpočtů na HDP. Tento vývoj je i v souladu s postupným zlepšováním tohoto ukazatele za EU 25 od roku 2003. Česká republika však vykazovala v posledních letech vyšší tempo ekonomického růstu než průměr EU 25, což obecně vytváří příhodné podmínky pro rychlejší snižování podílu deficitu veřejných rozpočtů na HDP, než jak tomu bylo v ČR.

Tab. 1.5.4 Nezaměstnanost (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 25	8,4	8,7	9,0	9,0	8,7	7,9
Norsko	3,6	3,9	4,5	4,4	4,6	3,5
Nizozemí	2,2	2,8	3,7	4,6	4,7	3,9
Dánsko	4,5	4,6	5,4	5,5	4,8	3,9
ČR	8,0	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1
Francie	8,4	8,7	9,5	9,6	9,7	9,5
Slovensko	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4
Polsko	18,2	19,9	19,6	19,0	17,7	13,8

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006; podíl nezaměstnaných osob na pracovní síle, zjišťováno na základě VŠPS.

U ukazatele nezaměstnanosti zaujímá ČR dobrou pozici v rámci zemí EU, vzhledem k tomu, že v uvedeném období dosahovala lepších výsledků než činí průměr zemí v tomto seskupení. Tento obraz však zakrývá dvě znepokojivé skutečnosti, a to, že přetrvává relativně vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných a rovněž se nesnižují poměrně značné regionální rozdíly, a to navzdory příznivému vývoji celkové nezaměstnanosti a poměrně rychlému ekonomickému růstu.

Tab. 1.5.5 Výdaje na vzdělávání (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004
EU 25	24,5	24,8	25,0	24,7
Kypr	27,6	30,1	32,5	30,6
Slovensko	33,5	30,3	30,1	30,6
Dánsko	28,9	28,1	27,7	28,2
ČR	20,1	20,5	22,0	22,8
Litva	22,7	22,3	21,6	21,6
Slovensko	17,8	18,3	20,4	21,1
Irsko	17,7	17,5	18,2	18,8

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2004; výdaje na veřejné a soukromé vzdělávací instituce v přepočtu na žáka/studenta v poměru k HDP na obyvatele.

Celkové, veřejné a soukromé, výdaje na vzdělání jsou v České republice pod průměrem zemí EU 25, i když se v daném období zvyšovaly o něco rychleji než činil průměr za EU 25. Odstup ČR od průměru EU 25 se tudíž snižoval, byť relativně pomalu. Přitom se výdaje na vzdělání deklarují jako priorita, mj. i vzhledem k tomu, že vzdělaná pracovní síla je jedním z faktorů vysoké úrovně zaměstnanosti a významným předpokladem zdravého životního stylu.

Tab. 1.5.6 Naděje dožití (roky)

Pramen: Eurostat

	Muži						Ženy				
	2001	2002	2003	2004	2005		2001	2002	2003	2004	2005
Švédsko	77,6	77,8	78,0	78,4	78,5	Španělsko	83,2	83,2	83,0	83,7	83,7
Nizozemí	75,8	76,0	76,3	76,9	77,3	Švédsko	82,2	82,2	82,5	82,8	82,9
Malta	76,6	76,3	76,4	77,4	77,3	Finsko	81,7	81,6	81,9	82,5	82,5
ČR	72,1	72,1	72,0	72,6	72,9	ČR	78,6	78,7	78,7	79,2	79,3
Estonsko	64,9	65,3	66,1	66,5	67,3	Litva	77,6	77,5	77,8	77,7	77,3
Lotyšsko	.	64,7	65,6	65,9	65,4	Maďarsko	76,7	76,7	76,7	77,2	77,2
Litva	65,9	66,2	66,4	66,3	65,3	Lotyšsko	.	76,0	75,9	76,2	76,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2005; průměrný počet let, které se dožije právě narozené dítě (muž/žena) při nezměněných podmínkách úmrtnosti.

Naděje dožití se v ČR v období 2001 – 2005 zlepšila o 0,8 let u mužů a o 0,6 let u žen. Odstup ČR od země s nejvyšší úrovní činil v roce 2006 u mužů 5,6 let (Švédsko) a 4,4 let u žen (Španělsko). Při porovnání jednotlivých zemí převládá trend, čím je země ekonomicky vyspělejší, tím je naděje na dožití vyšší. Souvisí to patrně s přímou závislostí mezi ekonomickou úrovní na jedné straně a kvalitou zdravotní péče a úrovní vzdělanosti a z toho vyplývajícím lepšího životního stylu obyvatel na straně druhé. Ovšem neplatí to bez výjimky. Např. španělské ženy mají naději dožít se v rámci EU 25 nejvyššího věku, avšak ekonomická úroveň této země dosahovala v roce 2005 pouze 98 % průměru EU 25.

Tab. 1.5.7 Emise oxidu uhličitého (tuny na obyvatele)

Pramen: EUROSTAT

	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Lotyšsko	3,5	2,9	3,1	3,1	3,2	3,2
Litva	6,7	4,0	3,8	3,7	3,6	3,9
Maďarsko	5,9	5,7	5,8	5,7	6,0	5,9
ČR	12,8	12,6	12,6	12,2	12,5	12,5
Finsko	11,4	11,0	12,1	12,5	14,0	13,2
Estonsko	13,4	12,3	12,5	12,7	14,1	14,3
Lucembursko	22,7	20,5	20,9	22,9	23,8	26,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejnižší hodnotou a tři země s nejvyšší hodnotou emisí v roce 2004.

Emise oxidu uhličitého vznikají především při spalování fosilních paliv. Podílejí se téměř z 90 % na celkových emisích skleníkových plynů. Česká republika patří v rámci EU 25 k zemím s vysokou hodnotou emisí oxidu uhličitého (v přepočtu na obyvatele), i když trend je mírně sestupný. Nižší úroveň emisí na obyvatele než ČR vykazuje v rámci EU nejen většina ekonomicky méně vyspělých zemí, ale i téměř všechny vyspělejší země s výjimkou Finska a Lucemburska. Jak je vidět z tabulky 1.5.7, ČR obsadila v roce 2004 (novější údaje nejsou k dispozici) čtvrté místo v produkci oxidu uhličitého v přepočtu na obyvatele v rámci EU 25.

2. Vývoj indikátorů udržitelného rozvoje v krajích

Úvodní část této kapitoly se zaměřuje na způsob výběru indikátorů v předkládané publikaci. Následuje přehled použitých indikátorů s uvedením důvodu jejich zařazení. Hlavní část kapitoly uvádí u jednotlivých indikátorů jejich vazbu na strategické dokumenty, zdroj dat, územní dostupnost, periodicitu zjišťování, popis, případně metodické poznámky. Datová tabulka u jednotlivých indikátorů obsahuje mezikrajské srovnání v delší časové řadě, nezahrnuje však údaje před rokem 1993.

2.1. Soubor indikátorů pro regionální (krajskou) úroveň

V roce 2000 byl v souvislosti s novým územním uspořádáním vytvořen v každém kraji **Návrh programu rozvoje kraje**, který navázal na **Strategii rozvoje kraje** z roku 1999. **Program rozvoje kraje** vznikl ve většině krajů až v roce 2001. Tento materiál se zaměřil na formulování sociálně ekonomických cílů v souladu se zákonem 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, nebyla v něm však se zvláštním zřetelem řešena problematika udržitelnosti. Ani při aktualizaci Programu rozvoje kraje z roku 2003 nedošlo k zásadnější změně. Za určitý zlom lze považovat rok 2005, kdy vznikly modelové **Strategie udržitelného rozvoje (SUR)** dvou krajů (Libereckého a Ústeckého) jako výstup projektu „**Podpora při přípravě strategie udržitelného rozvoje ve vybraných krajích České republiky**“. Hlavním rozdílem oproti předchozím strategickým materiálům na krajské úrovni je, že v SUR je kladen důraz na delší časový horizont (zde 2006 – 2020) a na vyváženost tří základních pilířů – ekonomického, sociálního a environmentálního. Na základě SWOT analýzy byly pro jednotlivé pilotní kraje stanoveny priority a strategické cíle. Pro sledování a pravidelné vyhodnocování toho, jak kraj svou strategii naplňuje (zda se k cílům blíží nebo se jim vzdaluje), navrhli autoři strategie soubor indikátorů. Ne všechny vybrané indikátory pro modelová území jsou však dostupné ve všech krajích. Kromě toho jiné strategické cíle potřebují jiné indikátory. Proto nelze soubor indikátorů použitý v pilotních strategiích považovat za dogma.

Současný vývoj naznačuje, že ne všechny kraje budou vytvářet samostatnou Strategii udržitelného rozvoje, ale problematiku udržitelnosti zapracují do existujících strategických materiálů. K tomu budou potřebovat vybrat indikátory, které by mohly sloužit k hodnocení konkrétních cílů.

Soubor **indikátorů** v této kapitole vycházel z indikátorových sad použitých v národní Strategii udržitelného rozvoje z roku 2004, v situačních zprávách k SUR z roku 2005 a 2006. Opomenut nezůstal ani návrh Obnovené strategie UR z května 2007. Bylo třeba vzít v úvahu, že ne všechny indikátory jsou dostupné na krajské úrovni. V tomto případě byly vybrány náhradní indikátory blízké původním. Několik indikátorů vhodnou náhradu nemá a příslušná oblast není v publikaci řešena (např. index vnímání korupce, spotřeba primárních energetických zdrojů, index běžných druhů volně žijících ptáků, index zavlečených druhů rostlin, spotřeba pesticidů). Byla dodržována zásada, aby data pro výpočet indikátorů byla získána z pravidelných statistických zjišťování či jiných zdrojů, poskytujících pravidelně hodnověrné údaje v časové řadě. Vybrané indikátory v této kapitole tvoří vyvážený soubor, který charakterizuje úroveň udržitelnosti v jednotlivých krajích. Uvedené tabulky slouží k **regionálnímu** srovnání a postavení kraje v rámci ČR. Může být tedy vodítkem pro stanovení, na kterou oblast by se jednotlivé kraje měly zaměřit. Časová řada ukazuje, jakým směrem se ubírá vývoj jednotlivých indikátorů, zda se stav zlepšuje či zhoršuje, zda se kraj přibližuje či vzdaluje od celostátní úrovně.

V kapitole 2.3 byly pro návaznost na strategické dokumenty ČR použity zkratky:

SUR 2004	Strategie udržitelného rozvoje České republiky schválená Usnesením vlády České republiky č. 1242 z prosince 2004, publikovaná v roce 2005
SZ 2005	Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje České republiky předložená Vládě České republiky v listopadu 2005 a publikovaná v roce 2006
SZ 2006	Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje České republiky předložená Vládě České republiky v prosinci 2006 a publikovaná v roce 2007
OSUR 2007	pracovní verze Obnovené strategie udržitelného rozvoje České republiky předložená k veřejné diskusi v květnu 2007

2.2. Přehled vybraných indikátorů a jejich význam pro udržitelný rozvoj

Ekonomický pilíř:

Hrubý domácí produkt na obyvatele

Vývoj hrubého domácího produktu

Základní makroekonomický ukazatel, který se používá pro stanovení úrovně, výkonnosti a dynamiky ekonomiky.

Produktivita práce

Kvalitativní ukazatel ekonomické úrovně a konkurenceschopnosti ekonomiky. Vyjadřuje účinnost lidské práce.

Deficit / přebytek veřejných rozpočtů

Charakterizuje rovnováhu mezi příjmovou a výdajovou stránkou veřejných rozpočtů, což je důležitá podmínka udržitelnosti veřejných financí. Výše schodku vztahená k HDP je jedním z konvergenčních maastrichtských kritérií pro přijetí jednotné měny euro.

Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb

Podíl sektoru služeb v ekonomice je důležitým indikátorem přechodu od industriální k postindustriální společnosti.

Míra investic

Makroekonomický indikátor budoucího ekonomického rozvoje. Charakterizuje investiční aktivitu subjektů v dané ekonomice.

Čistý disponibilní důchod domácností

Charakterizuje životní úroveň a je jedním z makroekonomických ukazatelů kupní síly obyvatelstva.

Malé a střední podnikání

Přibližuje ekonomický význam skupiny malých a středních podniků, která je díky své flexibilitě velmi důležitým prvkem stability hospodářského vývoje a zaměstnanosti.

Dopravní infrastruktura - hustota silniční sítě

Dopravní infrastruktura - hustota železniční sítě

Dostatečně hustá dopravní infrastruktura je nutným předpokladem ekonomického a sociálního růstu regionu.

Nákladní doprava

Přeprava surovin, materiálů a zboží je důležitým předpokladem pro rozvoj ekonomiky, má však negativní dopady na životní prostředí.

Osobní doprava

Přeprava osob má z ekonomického pohledu význam zejména pro mobilitu pracovní síly. Veřejná doprava snižuje negativní dopady individuální dopravy na životní prostředí.

Výdaje na výzkum a vývoj

Výše výdajů na výzkum a vývoj vypovídá o schopnosti ekonomiky investovat do svého budoucího rozvoje.

Sociální pilíř:

Domácnosti s čistým příjmem pod hranicí životního minima

Signalizuje míru ohrožení domácností (obyvatelstva) chudobou.

Obecná míra nezaměstnanosti

Ukazatel pro hodnocení situace na trhu práce a pro hodnocení vývoje v oblasti rozvoje lidských zdrojů.

Míra registrované nezaměstnanosti

Ukazatel pro hodnocení situace v oblasti nezaměstnanosti v regionech; signalizuje problémy v „regionálních a lokálních“ ekonomikách.

Míra zaměstnanosti starších pracovníků

Charakterizuje míru pracovního začlenění osob ve vyšším věku na trhu práce v souladu se strategií vytváření rovných příležitostí a boje proti všem formám diskriminace.

Zaměstnanost žen

Vypovídá o stavu a vývoji v oblasti zaměstnávání žen a o míře vytváření rovných příležitostí.

Míra úmrtnosti

Charakterizuje zdravotní stav populace a rozšíření některých závažných druhů onemocnění.

Očekávaná délka života

Ukazatel vypovídající o zdravotním stavu populace a jeho vývoji.

Nejvyšší dosažené vzdělání

Charakterizuje vzdělanostní úroveň obyvatelstva, indikuje úspěšnost uplatnění na trhu práce a zvyšování kvality lidských zdrojů.

Přístup k internetu

Signalizuje míru přiblížování k tzv. informační společnosti; přístup k informačním a komunikačním technologiím je nezbytným předpokladem rozvoje lidských zdrojů.

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů

Vypovídá o míře prostředků věnovaných na kulturu v širším slova smyslu – kultura jako strukturovaná oblast zájmů, aktivit a činností napomáhá rozvoji jednotlivce a integraci občanské společnosti.

Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí

Vypovídá o míře komplexního a funkčního řešení a využití území obcí, o míře vytváření předpokladů k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí.

Průměrná délka soudního řízení

Ukazatel pro posuzování dlouhodobého vývoje výkonnosti soudní soustavy; výkonné soudnictví je základní podmínkou fungující správy státu a garantem ochrany subjektivních práv.

Občanská společnost – politická participace

Kvantifikuje míru politické participace občanů – zájem občanů aktivně ovlivňovat věci veřejné formou účasti ve volbách.

Ženy a muži v politice

Vypovídá o míře zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a o míře prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.

Občanská společnost – občanská participace

Charakterizuje míru účasti občanů na řešení věcí veřejných v oblasti tzv. neziskového sektoru (jedná se o oblast dobrovolného sdružování mimo sféry trhu, státu i soukromého života).

Environmentální pilíř:

Zornění zemědělské půdy

Zachycuje podíl orné půdy, která patří mezi nestabilní krajinnotvorné prvky, na celkové výměře zemědělské půdy.

Spotřeba průmyslových hnojiv

Měří spotřebu průmyslových hnojiv na hektar orné půdy; nadměrný přísun živin přispívá ke kontaminaci půdy i podzemních a povrchových vod.

Koeficient ekologické stability

Odráží charakter krajiny, míru jejího ovlivnění člověkem, poměr ekologicky stabilních (lesy, vodní plochy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice) a nestabilních ploch (orná půda, zastavěné plochy, ostatní plochy).

Ekologické zemědělství

Vyjadřuje podíl půdy, na které zemědělci hospodaří bez použití průmyslových hnojiv, chemických látek, hormonů či genetických modifikací.

Index defoliace

Indikuje zdravotní stav lesů; projevuje se v něm vliv emisí, sucha i druhové skladby dřevin.

Podíl listnatých dřevin

Lesy s vyšším podílem listnatých dřevin jsou odolnější vůči povětrnostním vlivům, suchu i hmyzím škůdcům. V původní druhové skladbě středoevropské flóry bylo zastoupení listnatých dřevin mnohem vyšší, než je dnes.

Jakost povrchových vod

Odráží kvalitu povrchových vod ve vodních tocích prostřednictvím podílu profilů, na kterých byla zjištěna silně a velmi silně znečištěná voda.

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

Ukazuje podíl území se zhoršenou kvalitou ovzduší, ve kterých jsou překračovány imisní limity pro ochranu zdraví lidí.

Emise oxidů dusíku

Oxidy dusíku jsou jednou z hlavních znečišťujících látek, mají podíl na tvorbě kyselých dešťů a přízemního ozónu; oxid dusnatý je jedním ze skleníkových plynů.

Emise oxidu siřičitého

Oxid siřičitý představuje jednu z hlavních znečišťujících látek, která se podílí zejména na tvorbě kyselých dešťů.

Produkce podnikového odpadu

Produkce komunálního odpadu

Odpad může být zdrojem znečištění všech složek životního prostředí a nakládání s ním vyžaduje ekonomické náklady.

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí odrážejí úroveň péče o životní prostředí ze strany veřejného a soukromého sektoru.

2.3. Popis indikátorů a jejich vývoj

Hrubý domácí produkt na obyvatele

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Hrubý domácí produkt na obyvatele v tis. Kč – běžné ceny		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Obecně může být definován třemi způsoby: produkční metodou, výdajovou metodou a důchodovou metodou. Pro regionalizaci vytvořeného HDP byla použita metoda pseudo-bottom-up. V podstatě to znamená, že za organizace uni-regionálního charakteru v sektorech nefinančních podniků a domácností byly údaje přímo agregovány a za organizace multi-regionálního charakteru byly údaje odhadnuty přímo za místní jednotky podle regionální struktury vyplacených mzdových prostředků. Přepočet je prováděn na střední stav obyvatelstva.		

Hrubý domácí produkt na obyvatele v tis. Kč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	142,0	163,2	175,8	193,9	202,4	213,1	230,1	241,6	252,6	275,8	291,9	314,8
Hl. m. Praha	242,2	278,1	313,3	366,9	395,4	425,3	475,7	506,1	530,3	567,9	610,8	662,8
Středočeský	122,5	140,6	153,4	175,3	189,1	200,5	213,7	230,4	238,3	262,2	268,9	284,6
Jihočeský	132,9	154,7	165,6	183,0	188,5	195,9	207,7	217,5	225,6	246,5	261,1	283,7
Plzeňský	137,2	160,6	169,8	181,2	188,3	199,9	216,6	221,9	235,9	265,7	273,1	294,5
Karlovarský	132,7	147,6	153,2	164,6	168,7	178,5	183,1	196,2	202,3	214,2	220,3	240,1
Ústecký	134,6	153,5	156,8	168,8	171,6	173,8	182,6	191,8	208,1	227,0	236,7	253,9
Liberecký	128,7	146,6	159,8	170,6	180,5	190,6	201,9	211,4	204,5	221,6	245,5	266,6
Královéhradecký	132,4	152,4	168,3	181,2	188,8	201,7	212,6	219,0	226,6	247,6	255,6	273,5
Pardubický	127,5	143,8	154,5	171,2	173,1	182,0	193,6	202,5	214,7	231,3	240,1	257,1
Vysočina	121,4	140,0	145,0	158,1	168,8	178,5	203,3	209,3	217,1	235,3	246,4	265,3
Jihomoravský	136,0	156,6	166,0	183,2	187,5	196,8	213,0	222,5	234,5	251,8	265,5	286,1
Olomoucký	118,3	139,7	146,9	154,6	160,8	169,6	179,1	186,3	193,8	216,0	220,9	233,7
Zlínský	127,2	139,7	157,2	168,5	170,5	178,1	190,6	199,5	206,8	219,5	235,5	254,5
Moravskoslezský	124,3	145,8	152,6	160,6	162,5	166,9	179,7	186,1	195,9	226,1	249,0	270,4

Vývoj hrubého domácího produktu

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Vývoj hrubého domácího produktu ve srovnatelných cenách		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	K vyjádření vývoje HDP byly použity meziroční indexy. Pro očištění od cenových vlivů ukazatel počítán ve srovnatelných cenách.		

Vývoj HDP ve srovnatelných cenách (předchozí rok = 100)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	104,0	99,3	99,2	101,3	103,6	102,5	101,9	103,6	104,5	106,4	106,4
Hl. m. Praha	104,3	103,3	104,6	103,1	104,3	105,9	100,6	103,8	103,8	107,3	105,4
Středočeský	103,0	100,9	103,4	105,9	105,1	102,9	106,3	103,1	106,4	105,8	107,3
Jihočeský	105,4	98,8	99,2	100,6	103,0	100,1	102,3	102,9	105,3	107,0	107,2
Plzeňský	105,9	97,6	95,8	101,1	104,7	102,9	100,2	105,3	108,8	103,6	107,0
Karlovarský	100,8	94,8	96,4	98,9	104,3	97,4	104,7	102,1	100,8	101,9	106,6
Ústecký	103,9	94,2	96,6	98,5	100,8	98,3	101,9	107,2	101,6	105,5	106,6
Liberecký	102,7	100,6	96,0	102,9	104,0	100,7	102,7	95,7	105,3	112,7	109,6
Královéhradecký	103,9	102,0	96,8	101,6	105,3	100,1	100,7	102,3	105,1	104,8	106,2
Pardubický	101,7	98,9	99,7	99,0	104,0	100,8	102,5	105,6	103,7	105,2	106,5
Vysočina	105,1	95,5	98,0	105,3	105,0	106,7	102,0	102,9	103,7	106,6	107,2
Jihomoravský	103,6	97,4	99,7	99,3	103,2	102,5	101,3	104,4	103,3	105,4	105,3
Olomoucký	107,6	97,2	95,0	101,5	103,4	100,4	101,8	103,1	107,4	102,4	104,2
Zlínský	97,9	103,9	96,0	98,8	103,1	101,6	102,8	103,0	103,2	108,3	107,7
Moravskoslezský	106,4	96,6	94,9	98,2	101,5	101,5	100,6	104,0	104,8	108,5	106,8

Produktivita práce

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Vývoj hrubého domácího produktu na zaměstnaného		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Produktivita práce je počítána jako podíl hrubého domácího produktu a počtu zaměstnaných na sledovaném území. Ten vychází z údajů o zaměstnanosti z Výběrového šetření pracovních sil, které se provádí v domácnostech a vychází z mezinárodních definic a doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO).		

Vývoj HDP ve srovnatelných cenách na zaměstnaného (předchozí rok = 100)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	103,1	99,1	100,8	104,9	103,8	102,0	101,3	105,0	104,1	105,3	104,4
Hl. m. Praha	103,8	102,8	102,6	104,1	105,2	106,3	99,9	103,5	103,4	103,8	100,4
Středočeský	101,2	98,7	106,1	112,1	102,4	99,8	102,8	107,0	103,2	107,7	102,9
Jihočeský	105,6	97,6	100,8	103,4	102,6	100,6	102,5	103,9	104,9	106,5	106,0
Plzeňský	102,5	99,2	98,1	103,7	103,4	102,5	99,1	108,4	106,0	100,9	107,2
Karlovarský	100,0	94,5	99,7	100,6	102,1	97,6	107,8	101,1	103,1	99,3	108,6
Ústecký	106,7	94,4	99,3	104,6	101,9	95,6	101,2	109,5	100,1	106,7	105,6
Liberecký	103,4	100,9	100,6	105,0	103,6	99,3	102,8	97,5	103,3	114,0	109,8
Královéhradecký	102,9	100,0	101,0	103,6	104,4	100,5	99,4	105,5	109,3	101,3	105,6
Pardubický	103,2	99,4	100,0	102,1	106,7	99,1	102,7	105,1	102,9	104,6	106,0
Vysočina	103,6	94,9	98,9	112,7	100,0	105,5	103,6	106,3	100,7	108,5	105,0
Jihomoravský	102,9	97,2	100,1	102,2	104,0	104,0	102,4	103,9	103,5	104,3	104,2
Olomoucký	104,8	98,1	96,1	103,1	109,5	99,2	99,7	103,3	110,8	100,2	101,1
Zlínský	95,3	102,5	98,5	102,9	102,3	102,0	103,8	103,0	103,6	111,4	105,2
Moravskoslezský	104,0	98,6	97,7	104,7	103,1	101,6	99,2	107,4	105,6	105,9	106,8

Deficit/přebytek veřejných rozpočtů

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na celkových výdajích těchto rozpočtů v %
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004
Zdroj dat	Ministerstvo financí ČR
Územní dostupnost	kraje
Periodicita	ročně
Popis	Rozdíl mezi příjmy a výdaji rozpočtů kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí v daném kraji v příslušném roce, který je vztažen k celkovým výdajům těchto rozpočtů (v běžných cenách). Záporná hodnota indikátoru představuje deficit a jeho výše podíl výdajů veřejných rozpočtů, které nebyly kryty příjmy veřejných rozpočtů v daném roce. Kladná hodnota indikátoru představuje přebytek a jeho výše podíl výdajů, o které mohly být celkové výdaje v daném roce navýšeny, aniž by došlo ke zvýšení zadlužení. Data vycházejí ze skutečně realizovaných (nikoliv rozpočtovaných) příjmů a výdajů veřejných rozpočtů. Jak příjmy, tak výdaje jsou uváděny po konsolidaci.

Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na celkových výdajích těchto rozpočtů v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	-0,90	-6,95	0,54	-1,39	-0,26	1,52	0,06	-1,09	1,94	-0,12	1,34	-1,09	0,36	2,73	0,22
2004	-2,50	-9,48	-0,75	-1,61	-0,39	1,51	0,00	-0,22	0,82	-0,79	0,43	-5,00	0,92	-2,19	-2,27
2005	2,32	4,00	1,49	1,29	4,35	1,55	6,30	-0,21	1,59	-0,03	3,69	1,85	1,10	1,15	1,11
2006	-1,08	2,48	-1,20	-2,18	2,33	-0,23	1,90	1,40	-0,09	-2,83	-0,92	-2,64	-4,32	-7,35	-3,08

Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Hrubá přidaná hodnota představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Na regionální úrovni se počítá za odvětví a za sektory. Primární sektor zahrnuje: zemědělství, myslivost, lesní hospodářství, rybolov; sekundární sektor: průmysl celkem (vč. dobývání nerostných surovin) a stavebnictví; terciární sektor: ostatní odvětví OKEČ.		

Podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	56,7	53,5	55,2	56,6	57,4	58,0	58,3	60,0	61,0	58,1	58,9	59,3
Hl. m. Praha	76,6	73,8	76,6	77,5	79,0	80,3	80,4	81,6	83,5	81,8	81,7	82,5
Středočeský	48,6	44,4	47,5	49,3	49,4	50,3	50,6	52,3	54,1	50,7	51,9	51,9
Jihočeský	51,4	47,1	49,4	49,7	50,4	49,9	50,9	52,1	54,6	51,7	51,3	51,9
Plzeňský	55,6	51,1	53,5	53,1	52,4	52,4	53,3	54,3	55,5	51,1	52,5	52,5
Karlovarský	56,5	54,2	53,5	54,0	52,8	52,8	53,0	55,3	56,1	53,1	57,4	58,3
Ústecký	48,0	47,8	47,5	49,0	48,7	49,3	49,7	51,7	51,2	46,8	48,3	49,2
Liberecký	53,9	50,6	49,9	50,8	50,9	48,9	47,1	48,7	50,8	48,6	47,1	47,0
Královéhradecký	54,7	50,4	51,8	51,3	51,7	51,1	51,3	53,7	54,5	52,5	52,1	51,5
Pardubický	51,1	46,9	47,4	48,9	49,3	51,1	50,5	51,7	51,3	50,9	52,4	52,7
Vysočina	45,3	41,5	42,7	42,5	44,4	42,8	43,8	44,7	45,2	42,1	42,6	42,8
Jihomoravský	57,0	55,2	55,1	57,3	57,6	58,3	58,5	60,5	61,0	59,5	61,3	61,3
Olomoucký	54,7	52,1	52,0	52,9	53,2	54,5	52,7	54,3	56,0	52,4	54,9	55,3
Zlínský	53,9	46,0	49,2	49,0	49,5	49,0	48,6	50,3	49,3	47,1	48,6	47,7
Moravskoslezský	47,0	44,5	46,2	48,3	49,6	51,2	51,6	53,7	53,7	48,2	47,8	48,4

Míra investic

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Míra investic v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Poměr tvorby hrubého fixního kapitálu (v běžných cenách) k hrubému domácímu produktu (v běžných cenách). Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje jednak nové investice, rekonstrukce, modernizace, nákupy a bezplatné nabytí dlouhodobého majetku po odpočtu jejich prodeje a bezplatných předání, jednak pořízení nehmotných fixních aktiv a dále zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv. Do tvorby se nepočítají fixní aktiva s hodnotou nižší než 20 tisíc Kč, předměty dlouhodobé spotřeby nakoupené domácnostmi (např. automobily apod.), ale zahrnuje se pořízení obydlí. Dále se nezahrnují předměty pro vojenské účely, výdaje na výzkum a vývoj atd. Regionalizace THFK se provádí podle místa realizace investice. Data vycházejí ze Systému národního účetnictví podle mezinárodního standardu ESA 1995.		

Míra investic v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	31,5	32,1	29,9	28,2	27,0	28,0	28,0	27,5	26,7	25,8	25,0	24,6
Hl. m. Praha	28,4	28,8	30,6	27,1	28,9	29,2	28,2	31,1	26,8	30,9	28,0	28,4
Středočeský	32,7	37,0	30,7	34,2	29,6	29,7	31,0	24,6	27,2	27,2	28,9	24,8
Jihočeský	56,9	40,7	32,3	32,1	32,2	31,2	33,4	25,4	30,5	25,8	28,5	21,0
Plzeňský	36,0	43,3	35,8	37,4	25,2	36,3	25,4	25,9	24,6	25,5	21,5	30,6
Karlovarský	31,6	38,2	26,4	23,9	22,0	20,4	33,8	28,8	31,1	26,4	26,3	24,7
Ústecký	31,9	31,5	32,3	29,7	24,4	24,8	29,9	26,7	30,3	22,4	20,8	22,0
Liberecký	27,5	22,7	23,0	23,1	24,1	27,8	22,3	26,1	30,5	28,7	23,6	19,6
Královéhradecký	27,4	31,7	25,9	23,1	21,9	27,3	20,2	28,8	22,6	22,2	18,7	19,1
Pardubický	29,2	28,0	27,8	25,2	21,0	23,7	26,2	26,2	23,5	23,6	18,8	18,4
Vysočina	25,6	29,0	28,8	27,4	22,5	30,7	26,0	23,8	23,0	22,8	24,9	17,6
Jihomoravský	30,8	32,5	30,4	28,7	29,3	26,8	23,6	24,3	31,9	24,8	30,6	24,1
Olomoucký	25,4	29,9	23,2	28,1	25,5	26,9	37,8	27,0	24,0	25,0	21,3	29,6
Zlínský	25,7	26,7	26,2	22,8	24,7	24,6	25,3	30,6	24,2	23,5	19,6	21,9
Moravskoslezský	33,2	32,4	33,4	26,0	28,9	25,7	29,2	28,3	21,9	20,4	20,5	25,0

Čistý disponibilní důchod domácností

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v tis. Kč		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Čistý disponibilní důchod domácností je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory finančních aktiv a na akumulaci hmotných i nehmotných aktiv. Ukazuje, jak se saldo prvotních důchodů umísťuje znovurozdělením: běžnými daněmi, sociálními příspěvky a dávkami a ostatními běžnými transfery. Indikátor do značné míry zachycuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících v jednotlivých regionech. Data vycházejí ze Systému národního účetnictví podle mezinárodního standardu ESA 1995. Přepočtení je prováděno na střední stav obyvatelstva.		

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v tis. Kč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	78,6	88,4	98,5	104,3	108,8	113,4	119,8	125,3	130,9	135,5	141,0	150,4
Hl. m. Praha	97,2	110,6	124,7	135,7	144,6	151,0	162,3	170,6	181,3	185,2	189,9	204,8
Středočeský	80,7	90,6	100,7	109,3	115,2	118,7	123,8	133,4	140,9	145,9	149,6	159,5
Jihočeský	77,4	87,1	96,9	101,7	104,9	110,5	115,7	119,1	127,0	130,8	136,4	146,0
Plzeňský	79,4	89,8	99,7	103,5	109,3	113,4	121,7	126,2	131,0	136,8	140,7	150,9
Karlovarský	75,6	85,0	96,5	100,8	103,7	110,7	112,1	116,2	121,4	122,9	126,5	133,6
Ústecký	75,3	84,0	92,9	96,3	99,9	103,7	108,7	111,1	116,4	119,6	124,5	133,6
Liberecký	74,6	82,5	93,9	98,5	102,6	108,8	114,9	119,7	123,0	127,5	132,2	139,2
Královéhradecký	79,0	88,3	99,2	104,9	108,1	113,9	119,6	124,4	125,8	130,0	137,4	146,0
Pardubický	73,5	81,7	93,4	97,9	100,8	104,3	109,7	115,8	120,2	127,1	134,2	141,9
Vysočina	71,8	80,9	89,5	94,8	99,4	103,4	110,4	118,6	123,8	129,2	132,4	142,9
Jihomoravský	76,6	85,8	94,9	100,6	104,7	109,5	116,1	119,4	124,4	131,4	137,8	144,5
Olomoucký	72,2	81,8	91,6	95,9	99,0	103,6	109,4	115,7	120,2	123,6	128,1	136,2
Zlínský	74,3	82,5	93,0	99,4	102,7	106,4	112,2	117,1	122,4	124,8	131,8	141,9
Moravskoslezský	75,3	85,1	92,6	96,4	99,5	103,0	108,9	113,2	116,8	121,0	128,8	136,6

Malé a střední podnikání

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	nepravidelná
Popis	Podíl zaměstnaných v malých a středních podnicích na celkovém počtu zaměstnaných na daném území, zjištěných podle Výběrového šetření pracovních sil. Zaměstnanost v malých a středních podnicích je zkonstruována jako součet počtu zaměstnanců v podnicích, které mají podle Registru ekonomických subjektů od 1 do 249 zaměstnanců (podle stavu k 31. 12.), osob pracujících na vlastní účet (tzn. bez zaměstnanců) a pracujících rodinných příslušníků podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil.		

Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	67,3	74,4	68,0	64,0	70,5	63,6	63,4	66,4	70,4	68,5	67,4	70,8	61,6	68,7	56,5
2006	65,9	72,0	65,0	64,2	62,4	61,9	60,4	65,3	65,3	64,1	65,2	71,6	63,5	71,6	58,4

Dopravní infrastruktura - hustota silniční sítě

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Hustota dálnic a silnic I. třídy v km/100 km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ředitelství silnic a dálnic ČR		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k využití silničními vozidly. Člení se na dálnice a silnice I. až III. třídy. Silnice I. třídy vystavěná jako rychlostní komunikace a dálnice jsou určeny pro rychlou dopravu a přístupné pouze motorovým vozidlům, jejichž nejvyšší povolená rychlost není nižší než stanovuje zvláštní předpis. Silnice I. třídy je určena zejména pro dálkovou a mezinárodní dopravu. Indikátor vyjadřuje poměr celkové délky dálnic a silnic I. třídy (včetně rychlostních) v km k rozloze území.		

Hustota dálnic a silnic I. třídy v km/100 km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	8,3	7,2	8,6	6,6	6,6	6,7	9,8	10,5	9,0	9,9	6,5	7,8	7,8	8,1	12,7
2006	8,6	8,5	8,8	6,7	7,0	6,7	10,2	10,4	9,5	10,2	7,5	8,1	8,4	8,6	13,0

Dopravní infrastruktura - hustota železniční sítě

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Hustota železničních tratí v km/100 km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Provozní délka železničních tratí je délka průběžných tratí v kilometrech. Indikátor vyjadřuje poměr celkové délky železničních tratí v km k rozloze území.		

Hustota železničních tratí v km/100 km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	12,2	38,4	12,7	9,5	9,5	13,2	19,4	17,3	12,3	11,7	9,1	11,1	14,5	8,6	12,2
2006	12,2	13,2	9,5	9,4	14,9	19,1	17,5	15,0	12,0	9,6	11,2	11,4	9,0	12,4	

Nákladní doprava

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Přeprava nákladu (bez tranzitu) silniční, železniční a vodní dopravou na tis. Kč HDP v kilogramech		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „Převážní náročnost v nákladní dopravě“, který je obsažen SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Přeprava nákladu je uváděna za silniční, železniční a vnitrozemskou vodní dopravu; ostatní formy dopravy (např. letecká) nejsou uvažovány. Ukazatel je zkonstruován jako souhrn přepravy nákladu v rámci kraje, dovozu do kraje a vývozu z kraje. Přepočten je proveden na HDP v běžných cenách.		

Přeprava nákladu (bez tranzitu) silniční, železniční a vodní dopravou na tis. Kč HDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	x	x	x	x	x	x	x
Hl. m. Praha	64,7	87,9	78,0	78,9	72,8	66,1	52,6
Středočeský	293,2	353,2	375,7	302,6	298,6	263,5	243,6
Jihočeský	306,5	280,7	250,2	229,1	190,4	173,3	174,1
Plzeňský	357,5	309,2	333,9	263,7	297,4	227,0	217,3
Karlovarský	428,9	382,5	356,0	321,4	253,2	300,7	282,6
Ústecký	507,3	402,0	340,8	329,1	352,4	387,4	291,4
Liberecký	230,3	250,5	192,5	173,7	211,4	149,6	147,5
Královéhradecký	222,5	231,1	253,7	187,6	196,3	194,4	176,4
Pardubický	243,8	258,2	297,3	260,7	218,8	248,4	206,0
Vysočina	303,7	242,8	242,2	197,5	187,0	187,9	214,5
Jihomoravský	153,5	166,4	201,8	206,8	165,4	167,7	151,5
Olomoucký	338,6	360,7	284,1	272,3	306,9	223,1	276,7
Zlínský	197,6	196,4	229,1	187,7	180,2	136,6	151,5
Moravskoslezský	305,1	267,0	327,6	292,4	239,7	238,4	195,8

Osobní doprava

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „Převážní náročnost v osobní dopravě“, který je obsažen SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Přeprava cestujících udává počet přepravovaných osob ve veřejné silniční a železniční dopravě. Veřejnou silniční dopravou se pro účely výpočtu indikátoru rozumí veřejná autobusová doprava (veřejný zájem + ostatní). V obou typech dopravy jsou uváděny pouze počty přepravených osob v rámci kraje. Nejen uvažována přeprava cestujících městskou hromadnou dopravou. Přepočten je proveden na střední stav obyvatelstva.		

Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele

	ČR	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	47,0	15,7	52,0	45,8	48,8	45,1	33,5	35,3	43,9	45,9	49,5	54,9	69,2	69,2	56,6
2006	48,7	17,7	58,1	44,7	46,4	42,8	36,2	44,3	48,0	48,9	56,6	64,0	65,2	69,3	48,7

Výdaje na výzkum a vývoj

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Jedná se o všechny vnitřní výdaje na výzkum a vývoj (podle metodiky OECD uvedené ve Frascati manuálu) uskutečněné v rámci zpravodajské jednotky (ZJ) či pracoviště výzkumu a vývoje a dále jsou zahrnuty i výdaje uskutečněné mimo ZJ, ale podporující vnitřní výzkum a vývoj (např. nákup dodávek pro VaV). Výdaje na výzkum a vývoj jsou přepočteny na HDP v běžných cenách.		

Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	1,2	1,2	1,3	1,2	1,4	1,5
Hl. m. Praha	1,8	1,7	1,9	2,0	2,2	2,4
Středočeský	3,0	2,9	2,6	2,4	2,8	2,6
Jihočeský	0,6	0,6	0,7	0,7	1,0	1,0
Plzeňský	0,5	0,7	0,5	0,6	0,8	0,8
Karlovarský	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ústecký	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Liberecký	0,8	0,8	0,9	0,9	1,1	1,3
Královéhradecký	0,6	0,6	0,6	0,9	0,8	0,7
Pardubický	1,0	1,0	1,2	1,2	1,3	1,5
Vysočina	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4
Jihomoravský	1,3	1,3	1,3	1,4	1,6	1,6
Olomoucký	0,6	0,7	0,7	0,8	1,0	0,9
Zlínský	0,6	1,0	0,7	0,6	1,1	1,1
Moravskoslezský	0,8	0,6	1,0	0,8	0,7	1,6

Domácnosti s čistým příjmem pod hranicí životního minima

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Český statistický úřad, SSD 2001 (údaje za rok 2000), Mikrocensus 2002, EU-SILC 2005 (údaje za rok 2004)		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	nepravidelně
Popis	Životní minimum bylo vypočteno pro každou samostatně hospodařící domácnost zvlášť na základě jejího složení, věku dětí a zákonných částek životního minima platných v daném roce. Děti byly do věkových kategorií zařazeny podle věku dokončeného v daném roce. V šetření byly u jednotlivých osob zjišťovány příjmy z hlavní a vedlejší pracovní činnosti, dávky nemocenského a důchodového pojištění, podpora v nezaměstnanosti, sociální dávky a ostatní příjmy. Protože byly zapisovány nezdanitelné a odečitatelné položky příjmů, které tyto osoby uplatnily v rámci zúčtování své daňové povinnosti, bylo možné dopočítat odpovídající částky na zdravotní a sociální pojištění a daň z příjmu fyzických osob, jejichž odečtením vznikl za každou osobu čistý příjem. Z dílčích čistých příjmů za osoby byl pak vytvořen hlavní národní ukazatel - čistý peněžní příjem domácnosti.		

Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	3,4	2,4	3,1	3,1	4,8	2,6	4,3	2,5	2,2	3,0	3,0	3,8	5,9	2,6	3,7
2002	3,3	1,2	1,9	2,3	1,3	6,3	5,7	3,5	2,7	3,4	1,5	4,2	2,5	6,3	4,8
2004	3,1	1,3	2,4	1,4	2,7	4,0	5,5	2,9	4,6	7,9	1,0	2,0	2,4	4,1	3,8

Obecná míra nezaměstnanosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Obecná míra nezaměstnanosti celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Obecná míra nezaměstnanosti podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle; za nezaměstnané jsou považovány osoby ve věku 15 a více let, které ve sledovaném období nebyly zaměstnané, aktivně hledaly práci a byly schopné nastoupit do práce nejpozději do 14 dnů.		

Obecná míra nezaměstnanosti v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	4,3	4,3	4,0	3,9	4,8	6,5	8,7	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1
Hl. m. Praha	3,5	2,8	2,5	2,0	2,4	3,3	4,0	4,3	3,9	3,6	4,2	3,9	3,5	2,8
Středočeský	4,4	3,8	3,8	3,1	3,8	5,4	8,0	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4	5,2	4,5
Jihočeský	3,3	3,2	2,5	2,8	3,4	4,9	6,2	5,8	5,6	5,0	5,2	5,7	5,0	5,1
Plzeňský	4,0	3,8	3,3	2,7	4,3	5,4	6,8	6,2	5,8	4,7	5,3	5,8	5,1	4,6
Karlovarský	4,7	5,1	4,0	3,4	4,5	6,8	8,1	8,4	7,4	7,5	6,4	9,4	10,9	10,2
Ústecký	4,6	6,5	7,1	9,0	9,9	11,7	15,4	16,0	13,3	12,7	13,0	14,5	14,5	13,7
Liberecký	3,3	3,8	3,9	3,8	3,8	6,9	8,2	6,2	6,2	4,7	6,1	6,4	6,5	7,7
Královéhradecký	4,3	3,4	3,1	3,2	3,7	5,0	7,0	6,1	6,1	4,2	5,8	6,6	4,8	5,4
Pardubický	4,2	3,5	3,7	3,8	4,3	6,0	8,0	8,3	6,4	7,2	7,6	7,0	5,6	5,5
Vysočina	4,4	4,2	3,7	3,3	4,3	5,8	8,7	6,8	6,1	5,1	5,3	6,8	6,8	5,3
Jihomoravský	4,2	3,9	3,3	3,2	3,6	5,1	8,0	8,3	8,5	7,6	8,0	8,3	8,1	8,0
Olomoucký	4,8	5,1	4,6	4,9	5,3	7,2	10,6	12,8	10,4	9,6	9,6	12,0	10,0	8,2
Zlínský	4,2	3,8	4,1	3,5	4,3	6,4	8,6	8,1	8,5	7,9	7,5	7,4	9,4	7,0
Moravskoslezský	5,8	6,4	5,8	5,2	8,0	10,1	13,0	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5	13,9	12,0

Míra registrované nezaměstnanosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra registrované nezaměstnanosti celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	měsíčně
Popis	Míra registrované nezaměstnanosti podle metodiky platné od 1. 7. 2004 vyjadřuje podíl počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle. Podle metodiky platné do 30. 6. 2004 se jednalo o podíl celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle.		

Míra registrované nezaměstnanosti k 31.12. v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ¹⁾	2005	2006
Česká republika	3,5	3,2	2,9	3,5	5,2	7,5	9,4	8,8	8,9	9,8	10,3	9,5	8,9	7,7
Hl. m. Praha	0,3	0,3	0,3	0,4	0,9	2,3	3,5	3,4	3,4	3,7	4,0	3,6	3,2	2,7
Středočeský	4,0	2,9	2,6	3,0	4,6	6,1	7,5	6,8	6,8	7,2	7,4	6,8	6,3	5,3
Jihočeský	3,0	2,2	2,0	2,5	3,9	5,7	6,7	5,8	6,0	6,7	7,0	6,6	6,7	5,7
Plzeňský	3,7	2,6	2,2	2,6	4,2	6,1	7,4	6,5	6,5	7,1	7,6	6,7	6,4	5,6
Karlovarský	2,0	1,7	2,1	2,7	4,6	6,9	9,0	8,0	8,7	10,1	10,6	10,7	10,3	9,2
Ústecký	5,2	5,2	5,8	7,1	10,0	13,2	15,9	16,1	15,8	17,1	17,9	15,8	15,4	13,8
Liberecký	2,8	2,4	2,5	3,0	5,2	7,0	7,8	6,4	7,4	8,7	9,5	8,2	7,7	7,0
Královéhradecký	2,6	2,2	2,0	2,6	4,0	6,1	7,5	5,9	6,3	7,3	7,9	7,7	7,3	6,3
Pardubický	3,9	2,8	2,7	3,4	4,7	6,6	9,0	7,9	7,9	8,7	9,4	8,9	8,3	6,9
Vysočina	5,1	3,9	3,4	4,0	5,7	7,5	9,2	7,5	7,0	8,3	9,2	8,8	8,2	7,1
Jihomoravský	5,3	3,2	2,9	3,4	5,4	7,9	9,9	9,3	9,7	11,2	11,5	10,7	10,2	8,8
Olomoucký	5,6	4,7	4,3	5,3	7,6	10,2	12,4	11,9	11,8	12,2	12,5	11,7	10,6	9,0
Zlínský	4,8	3,0	2,4	3,2	4,7	7,0	8,7	8,1	8,5	10,2	10,6	9,5	9,3	7,8
Moravskoslezský	6,6	6,0	5,1	5,7	7,8	11,4	14,9	15,1	15,1	15,9	16,8	15,7	14,2	12,6

¹⁾ od 1. 7. 2004 změna metodiky - celkový počet uchazečů o zaměstnání nahrazen počtem uchazečů dosažitelných

Míra zaměstnanosti starších pracovníků

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných osob ve věku 55 – 64 let na počtu všech osob ve věku 55 – 64 let.		

Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	31,3	32,3	34,8	37,3	38,3	37,1	37,5	36,3	37,1	40,7	42,3	42,6	44,6	45,2
Hl. m. Praha	45,7	46,8	50,2	53,6	55,9	58,9	61,3	57,7	59,0	60,5	63,6	58,2	58,5	60,7
Středočeský	30,5	30,8	31,6	37,6	39,3	38,5	38,9	36,1	38,0	44,8	46,5	46,5	47,9	49,0
Jihočeský	32,1	33,4	35,2	40,1	38,2	35,4	35,7	35,0	36,9	38,5	40,2	43,9	43,3	42,0
Plzeňský	28,7	32,1	34,6	39,1	40,4	37,3	37,1	34,5	34,9	38,9	42,7	43,8	48,9	46,8
Karlovarský	34,3	35,7	37,2	38,5	39,3	36,0	39,3	42,2	36,9	40,4	43,7	44,8	47,8	46,9
Ústecký	32,5	33,1	30,1	28,8	33,9	33,6	30,9	30,9	34,0	35,9	38,9	40,4	42,3	42,3
Liberecký	38,1	37,3	42,6	42,7	37,6	35,1	36,2	38,1	42,2	47,2	47,6	47,0	44,8	43,0
Královéhradecký	31,2	36,7	39,1	39,0	42,3	39,5	38,6	39,8	40,6	44,8	44,5	43,5	44,0	48,4
Pardubický	28,6	33,5	39,8	37,6	39,4	39,4	36,4	29,6	29,7	35,8	38,1	38,4	42,0	44,0
Vysočina	27,1	27,9	31,1	29,9	26,8	28,9	30,7	30,2	30,3	36,3	36,7	37,4	41,9	42,6
Jihomoravský	29,0	28,6	32,1	36,6	35,4	33,9	38,7	35,5	36,1	39,1	40,5	40,1	41,7	43,0
Olomoucký	27,6	27,6	31,4	32,8	35,4	31,9	32,0	32,4	30,8	35,4	34,6	37,1	39,2	39,1
Zlínský	28,6	29,9	30,2	32,6	35,1	34,3	33,4	33,1	31,4	31,5	36,0	40,2	40,2	42,2
Moravskoslezský	22,8	22,2	26,5	29,8	30,4	27,4	24,7	25,0	25,7	29,6	27,7	30,3	35,6	34,5

Zaměstnanost žen

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra zaměstnanosti žen v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Míra zaměstnanosti žen vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných žen na počtu všech žen starších 15 let.		

Míra zaměstnanosti žen v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	49,5	49,9	49,8	49,4	48,7	47,7	46,6	46,2	46,2	46,3	45,8	45,5	45,7	46,1
Hl. m. Praha	51,5	52,3	52,8	53,2	53,1	53,5	54,0	52,8	53,0	52,7	52,3	51,2	51,9	52,8
Středočeský	47,9	48,1	48,3	48,8	48,6	47,9	45,8	45,8	45,9	46,8	46,9	46,3	46,8	47,5
Jihočeský	51,6	51,3	51,6	49,9	50,5	48,7	47,7	47,5	48,0	47,4	47,0	47,1	47,4	47,2
Plzeňský	50,5	50,8	50,1	50,9	49,7	47,3	47,2	48,6	47,9	48,8	48,3	47,3	48,0	47,9
Karlovarský	54,3	53,4	52,8	53,7	52,3	51,8	52,0	52,6	50,3	48,4	49,8	47,6	47,4	46,0
Ústecký	51,2	49,9	49,3	47,7	47,7	44,6	41,6	40,7	43,3	43,3	41,5	44,1	42,9	42,2
Liberecký	52,8	51,8	51,2	51,1	48,6	45,6	48,2	48,8	48,6	48,2	46,8	48,1	45,8	44,6
Královéhradecký	48,7	49,9	51,8	50,8	50,1	49,4	47,6	48,2	46,9	48,0	45,8	45,7	46,0	48,1
Pardubický	48,7	50,3	50,9	49,6	49,4	49,2	46,9	44,9	45,7	45,2	44,9	44,8	45,6	45,9
Vysočina	48,0	49,3	48,7	48,1	47,0	45,5	45,0	46,3	46,9	45,6	45,8	45,2	45,0	45,9
Jihomoravský	48,2	48,7	48,6	47,5	47,1	47,1	46,6	45,9	45,1	44,9	44,5	44,4	44,3	44,2
Olomoucký	49,9	49,4	48,9	47,0	46,6	45,4	44,6	42,0	42,8	44,7	43,7	41,7	42,4	43,9
Zlínský	48,7	49,5	48,1	47,6	47,6	45,7	45,0	44,5	43,7	43,4	44,9	44,2	43,0	45,0
Moravskoslezský	46,6	47,7	47,8	48,2	46,0	45,0	42,6	42,0	41,6	42,3	41,0	41,2	42,5	42,4

Míra úmrtnosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Standardizovaná míra úmrtnosti celkem (počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu)		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Standardizovaná míra úmrtnosti přepočítává stavy skutečně zemřelých v jednotlivých krajích na věkovou strukturu České republiky. Byla použita tzv. přímá standardizace, kdy za standard byla zvolena věková struktura obyvatel v České republice v roce 2001 (standardizace eliminuje vliv rozdílné věkové struktury populace v jednotlivých krajích).		

Standardizovaná míra úmrtnosti celkem na 1 000 obyvatel

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	12,65	12,42	12,37	11,72	11,51	11,05	10,91	10,67	10,54	10,40	10,53	9,96	9,81	9,29
Hl. m. Praha	11,59	11,28	11,44	10,78	10,37	9,93	9,73	9,51	9,46	9,42	9,43	8,84	8,55	8,18
Středočeský	13,39	13,05	13,01	12,35	12,05	11,31	11,70	11,21	10,99	10,66	11,02	10,45	10,41	9,50
Jihočeský	12,40	12,16	12,34	11,52	11,38	10,89	10,92	10,48	10,44	9,96	10,27	9,96	9,69	9,10
Plzeňský	13,06	12,97	12,98	12,20	12,29	11,54	11,14	10,77	10,67	10,51	10,83	10,27	9,77	9,68
Karlovarský	14,21	13,93	13,17	13,45	12,48	11,96	11,66	11,92	12,27	10,87	11,46	11,00	10,55	10,18
Ústecký	14,43	14,13	13,91	13,38	12,79	13,10	12,53	12,16	12,22	12,56	12,34	11,66	11,46	10,87
Liberecký	12,96	12,76	12,38	11,81	11,89	11,33	11,25	11,34	10,88	10,96	10,75	10,18	9,84	9,26
Královéhradecký	11,77	11,46	11,26	10,98	10,89	10,41	10,43	10,06	10,04	9,72	10,02	9,47	9,18	9,07
Pardubický	12,67	12,38	12,43	11,37	10,83	10,78	10,82	10,22	10,09	10,20	10,22	9,83	9,51	9,22
Vysočina	11,98	12,13	11,83	10,98	11,25	10,55	10,49	10,36	10,02	9,86	10,15	9,32	9,76	8,50
Jihomoravský	12,08	11,92	11,53	11,13	10,79	10,33	10,29	10,21	9,83	9,91	9,88	9,33	9,44	8,97
Olomoucký	12,47	11,92	12,11	11,52	11,72	11,07	10,55	10,73	10,52	10,40	10,16	9,55	9,47	9,01
Zlínský	12,24	12,31	12,34	11,49	11,54	11,08	10,84	10,64	10,34	9,82	10,53	9,70	9,94	9,25
Moravskoslezský	13,29	13,05	13,26	12,34	12,23	11,78	11,48	11,31	11,38	11,27	11,32	10,77	10,54	10,03

Očekávaná délka života

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Střední délka života mužů a žen (naděje dožití) při narození (roky)		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, demografická statistika (úmrtnostní tabulky)		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně, okresy 1 x za 5 let
Popis	Očekávaná délka života (neboli naděje dožití) vychází z úmrtnostních poměrů v dané populaci; vyjadřuje počet roků, které pravděpodobně prožijí osoby ve věku 0 let (při narození) za předpokladu, že se po celou dobu jejich života nezmění řád vymírání.		

Naděje dožití mužů a žen při narození (roky)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Muži													
Česká republika	69,20	69,54	69,72	70,37	70,50	71,13	71,40	71,65	72,07	72,07	72,03	72,55	72,88	73,45
Hl. m. Praha	70,43	71,00	71,05	71,34	71,94	72,33	72,93	73,29	73,46	73,71	73,68	74,07	74,67	75,21
Středočeský	68,55	68,73	68,94	69,49	70,02	70,56	70,76	70,91	71,58	72,07	71,99	71,98	72,45	73,01
Jihočeský	69,09	69,76	69,77	70,20	70,75	71,22	71,68	72,04	72,31	72,25	72,48	72,79	73,06	73,66
Plzeňský	69,18	69,68	69,79	70,27	70,54	70,95	71,64	71,82	72,10	72,45	72,32	72,27	72,90	73,42
Karlovarský	67,37	68,34	68,30	68,18	68,71	69,95	70,70	70,78	70,60	71,21	71,52	71,30	71,88	72,25
Ústecký	66,96	67,33	67,53	68,11	68,77	68,80	69,21	69,83	70,09	69,95	69,73	70,17	70,76	71,16
Liberecký	68,49	69,29	69,59	70,21	69,98	70,25	70,73	70,94	71,22	71,33	71,65	72,35	72,72	72,96
Královéhradecký	69,62	70,67	71,11	71,31	71,33	71,47	71,85	72,16	72,54	73,09	73,05	73,13	73,74	74,39
Pardubický	69,72	69,75	70,08	70,69	71,25	71,37	71,55	72,10	72,64	72,68	72,59	72,90	73,17	73,44
Vysočina	69,98	70,29	70,40	70,87	71,02	71,39	71,94	72,04	72,63	72,91	72,76	73,26	73,63	73,89
Jihomoravský	69,32	69,72	70,20	70,65	71,01	71,55	71,87	71,90	72,31	72,56	72,51	72,92	73,02	73,17
Olomoucký	68,76	69,37	69,83	70,15	70,27	70,35	71,00	71,31	71,41	71,68	72,07	72,62	73,01	73,19
Zlínský	69,17	69,50	69,31	69,66	70,18	70,67	71,12	71,01	71,37	72,13	72,00	71,80	72,04	72,63
Moravskoslezský	67,71	68,26	68,41	68,70	69,08	69,41	69,91	70,13	70,27	70,57	70,68	70,88	71,33	71,86
	Ženy													
Česká republika	76,41	76,58	76,63	77,27	77,49	78,06	78,13	78,35	78,41	78,54	78,51	79,04	79,10	79,67
Hl. m. Praha	76,80	76,99	76,99	77,47	78,06	78,41	78,77	79,03	78,95	78,94	79,15	79,59	80,01	80,36
Středočeský	75,74	75,87	76,34	76,67	76,95	77,34	77,46	77,53	77,95	78,27	78,21	78,37	78,58	78,98
Jihočeský	76,57	76,75	76,75	77,01	77,42	77,83	78,12	78,27	78,36	78,56	78,77	79,06	79,30	79,53
Plzeňský	76,08	76,27	76,11	76,38	76,54	76,87	77,34	77,77	78,03	78,34	78,55	78,62	78,92	79,09
Karlovarský	74,45	74,55	75,23	76,06	76,14	76,49	77,07	77,03	76,90	77,54	77,47	77,49	78,06	78,41
Ústecký	74,84	74,73	74,74	75,06	75,60	76,06	76,23	76,59	76,50	76,48	76,89	77,23	77,27	77,47
Liberecký	75,71	75,93	76,14	76,69	77,18	77,63	77,78	77,38	77,86	78,33	78,11	78,30	78,89	79,48
Královéhradecký	76,83	77,07	76,98	77,47	78,08	78,44	78,76	78,67	78,96	78,80	78,83	79,18	79,94	80,09
Pardubický	76,39	76,34	76,30	77,11	78,07	78,60	78,31	78,32	78,59	78,70	78,76	78,76	79,54	79,70
Vysočina	77,45	77,51	77,48	77,86	78,15	78,08	78,38	78,53	78,64	79,03	79,23	79,43	79,48	80,03
Jihomoravský	76,90	77,15	77,42	77,58	77,87	78,37	78,66	78,67	78,96	79,17	79,26	79,61	79,72	79,94
Olomoucký	76,77	76,84	76,94	77,10	77,36	77,97	78,57	78,65	78,59	78,63	78,78	79,13	79,47	79,65
Zlínský	76,97	77,24	77,36	77,44	77,42	77,80	78,22	78,45	78,72	79,00	79,00	79,54	79,74	79,71
Moravskoslezský	75,84	76,23	76,03	76,17	76,62	77,03	77,58	77,77	77,82	77,99	77,97	78,17	78,55	78,84

Nejvyšší dosažené vzdělání

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „podíl obyvatel ve věku 20 – 24 let s alespoň vyšším sekundárním vzděláním“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006 a OSUR 2007)		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Podíl počtu obyvatel s ukončeným vysokoškolským vzděláním (ISCED 5,6) z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let		

Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	7,8	7,5	7,8	7,8	7,9	7,9	8,4	8,6	8,7	9,5	9,6	9,9	10,4	10,9
Hl. m. Praha	18,2	16,6	17,9	16,5	16,6	17,6	19,0	19,3	19,7	21,5	21,6	22,1	22,4	23,1
Středočeský	5,3	5,3	5,5	5,9	6,0	5,6	5,9	5,7	6,6	6,7	7,3	7,9	8,1	8,4
Jihočeský	6,6	6,6	7,5	7,1	7,0	6,9	7,2	6,9	7,2	8,5	8,6	8,7	8,7	9,9
Píseňský	7,0	7,2	7,0	7,0	6,9	7,5	7,8	7,4	7,8	8,4	8,0	9,0	8,5	8,8
Karlovarský	4,9	4,6	5,1	4,8	5,0	5,2	6,1	6,0	5,8	5,6	6,4	6,6	6,9	6,7
Ústecký	4,4	4,3	4,4	4,3	4,4	4,3	5,1	5,0	5,0	6,1	4,9	5,1	5,9	6,5
Liberecký	4,8	5,8	6,3	5,6	5,8	6,2	6,1	6,1	6,4	7,0	7,3	6,4	7,7	7,7
Královéhradecký	7,0	6,9	6,6	6,8	7,2	6,9	6,6	7,1	7,5	7,9	8,3	8,3	8,6	10,5
Pardubický	6,0	5,4	6,5	5,8	6,7	6,6	6,7	7,3	6,8	7,4	7,9	7,9	9,2	9,1
Vysočina	5,3	6,3	5,9	5,7	5,9	6,1	5,3	5,8	5,6	6,9	7,4	7,4	8,1	8,6
Jihomoravský	9,6	9,4	10,0	10,6	9,9	9,5	10,4	10,6	9,8	11,8	11,8	12,5	12,6	12,6
Olomoucký	7,2	5,8	5,8	6,0	6,7	6,9	6,4	7,4	7,7	7,3	7,9	8,4	9,9	10,2
Zlínský	7,1	6,7	6,0	6,3	5,8	6,3	6,5	7,2	7,0	7,8	8,1	8,5	9,2	9,2
Moravskoslezský	5,7	5,7	5,6	6,3	6,7	6,1	7,0	7,4	7,7	7,7	7,9	7,9	8,4	9,1

Přístup k internetu

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl domácností připojených k internetu v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci – příloha k VŠPS		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Podíl domácností připojených k internetu z celkového počtu domácností v daném regionu.		

Podíl domácností připojených k internetu v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003 ¹⁾	14,8	29,3	15,5	11,8	11,6	15,9	9,6	13,1	13,8	15,6	15,6	18,6	8,9	14,8	12,3
2004 ¹⁾	19,4	34,7	22,3	18,6	16,0	17,1	15,4	17,0	21,9	14,1	16,7	18,7	12,8	13,7	16,0
2006 ²⁾	26,7	36,7	28,7	24,6	27,5	26,1	19,3	23,9	27,8	26,3	24,6	28,2	23,9	19,2	25,8

¹⁾ období šetření 4. čtvrtletí

²⁾ období šetření 2. čtvrtletí

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v KČ		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „dostupnost veřejných služeb kultury – podíl výdajů na kulturu dle platné rozpočtové skladby z celkových výdajů veřejných rozpočtů“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005 a SZ 2006)		
Zdroj dat	Ministerstvo financí ČR, databáze ARIS		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Celkové množství finančních prostředků vynaložených na kulturu z rozpočtů územně samosprávných celků (krajů a obcí) v přepočtu na 1 obyvatele (střední stav). Jedná se jak o samotné výdaje krajů a obcí, tak o prostředky ze státního rozpočtu poskytnuté krajům a obcím formou dotací. Započítávají se výdaje na divadla, hudební činnost, filmovou tvorbu, kina, knihovnictví, muzea a galerie, vydavatelskou činnost, kulturní výstavy a jiné. Naopak sem nepatří prostředky vydávané např. na obnovu kulturních památek, sdělovací prostředky, cirkve, tělovýchovu či volný čas. Údaje dostupné od roku 2003, kdy byla dokončena transformace veřejné správy – ještě v roce 2002 byly některé příspěvkové organizace převáděny pod krajské úřady.		

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v KČ

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	601	823	467	231	856	765	543	605	650	563	438	663	646	575	581
2004	647	801	495	216	944	817	600	634	728	603	490	769	705	635	638
2005	686	789	517	269	971	839	623	692	746	651	531	820	762	666	733
2006	727	818	518	329	1 050	957	650	681	768	684	567	873	851	721	775

Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl rozlohy obcí se schválenou a platnou územně plánovací dokumentací z celkové rozlohy kraje v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Ústav územního rozvoje Brno (centrální databáze DAS2002)		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	průběžně
Popis	Územně plánovací dokumentace (ÚPD) soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí. ÚPD obcí je zpracovávána s ohledem na všechny tři pilíře udržitelného rozvoje území. Schválená ÚPD obcí je právně závazným dokumentem pro vlastníky pozemku a výkon státní správy na úseku územního plánování a rozhodování. Podíl rozlohy s ÚPD obcí z celkové rozlohy je počítán bez rozlohy vojenských újezdů, za obce se schválenou ÚPD je započtena celá rozloha obce.		

Podíl rozlohy obcí se schválenou a platnou ÚPD z celkové rozlohy kraje v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	42,0	100,0	37,4	37,5	38,8	41,1	44,5	42,1	38,1	32,3	25,8	44,0	41,6	76,3	61,4
2006	68,3	100,0	60,4	68,0	62,3	75,8	68,3	65,9	63,8	74,5	45,3	68,5	76,4	94,8	87,6

Průměrná délka soudního řízení

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Ministerstvo spravedlnosti České republiky		
Územní dostupnost	soudní kraje	Periodicita	ročně
Popis	Soudní řízení je zahájeno přijetím návrhu žaloby u soudu a ukončeno zapsáním právní moci rozhodnutí soudu. Do délky řízení je započtena nejen doba, po kterou soud 1. stupně případ projednával, ale i doba projednávání případného odvolání u soudu 2. stupně a následně doba nezbytná pro doručení rozhodnutí soudu všem účastníkům řízení a zákonná doba pro podání odvolání. Sleduje se průměrná délka soudního řízení ve věcech trestní agendy, občanskoprávní a opatrovnícké agendy a od roku 2002 do roku 2005 obchodní agendy. Údaje jsou dostupné za okresní a krajské soudy v územní struktuře „soudních“ krajů, odpovídajících územní struktuře krajů platné do konce roku 1999.		

Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech

	Česká republika	soudní kraje							
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Západočeský	Severočeský	Východočeský	Jihomoravský	Severomoravský
Trestní řízení									
Okresní soudy									
1995	179	186	160	185	254	220	119	156	163
2001	265	229	182	198	365	434	169	223	246
2002	273	217	186	187	382	419	159	254	268
2003	268	229	186	205	367	401	161	242	261
2004	265	221	181	192	342	388	167	257	263
2005	254	199	175	185	322	388	151	271	237
2006	242	204	152	161	276	384	150	268	214
Krajské soudy									
1995	455	431	477	362	557	486	419	342	482
2001	627	520	448	606	617	832	630	580	700
2002	726	475	395	695	576	1 080	567	789	954
2003	758	528	348	428	598	1 112	519	973	953
2004	829	581	363	522	650	1 085	502	986	1 204
2005	697	424	368	677	483	1 079	509	691	1 131
2006	714	479	494	350	617	942	493	823	1 079
Občanskoprávní věci									
Okresní a krajské soudy									
1995	365	410	305	326	304	464	318	380	340
2001	545	615	407	305	353	818	391	550	455
2002	546	647	347	319	354	807	372	565	451
2003	545	610	356	283	346	825	381	586	442
2004	545	697	358	264	330	765	365	541	424
2005	443	390	339	255	330	731	383	524	421
2006 ¹⁾	525	443	354	251	356	881	416	699	513
Řízení o nezletilých dětech									
Okresní soudy									
1995	237	263	204	182	210	311	186	247	242
2001	222	188	151	140	192	350	160	249	239
2002	220	189	142	135	182	327	162	263	246
2003	213	181	136	124	169	321	151	267	237
2004	212	183	127	115	156	324	160	265	231
2005	208	175	135	116	160	322	160	265	216
2006	200	172	131	108	154	314	150	256	204
Obchodní věci									
Krajské soudy									
2002	1 335	1 284	274	597	1 267	2 053	1 024	1 506	1 147
2003	1 422	1 270	334	654	1 210	2 291	868	1 657	1 143
2004	1 402	1 215	437	554	1 438	2 089	1 014	1 770	1 179
2005	1 383	988	531	563	1 090	2 193	1 165	1 777	1 218

¹⁾ od 1. 1. 2006 je součástí občanskoprávní agendy také obchodní agenda

Občanská společnost – politická participace

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí, do zastupitelstev krajů a ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	1 x za čtyři roky
Popis	Volební účast v % je vyjádřena jako podíl počtu hlasujících voličů (osob, jimž byla vydána úřední obálka) a registrovaných voličů (osob zapsaných ve volebních seznamech).		

Volební účast v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Volby do zastupitelstev obcí															
1994	62,26	53,73	66,00	66,10	65,08	52,56	53,20	60,78	68,29	69,04	73,12	65,86	64,04	67,18	57,31
1998	46,67	39,16	51,69	50,46	48,41	37,63	38,86	44,91	52,28	54,14	58,16	49,70	49,07	51,82	38,63
2002	45,51	35,29	50,54	49,97	48,89	38,92	38,58	44,80	50,69	52,34	54,87	48,07	47,00	50,43	39,32
2006	46,38	42,17	49,90	49,15	47,89	39,14	40,57	44,95	50,03	50,66	54,08	49,35	46,47	49,89	40,19
Volby do zastupitelstev krajů															
2000	33,64	x	32,77	34,13	35,55	28,44	29,68	33,07	34,74	36,46	35,86	34,93	34,19	36,07	33,24
2004	29,62	x	30,73	30,45	31,34	24,99	25,37	30,83	32,56	32,60	31,82	29,71	28,44	30,63	27,55
Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR															
1996	76,41	69,73	78,35	77,05	77,19	69,62	72,04	75,83	79,96	80,32	82,42	77,82	79,00	79,59	75,95
1998	74,03	71,62	76,38	74,83	74,52	67,83	68,99	73,09	77,15	77,83	78,13	75,16	75,23	75,91	71,75
2002	58,00	59,98	58,78	58,11	58,00	50,17	50,65	55,83	60,84	61,14	62,45	60,03	58,88	60,02	55,22
2006	64,47	68,51	65,96	65,36	63,92	56,48	57,22	62,35	66,69	67,37	67,61	65,29	64,52	66,90	61,02

Ženy a muži v politice

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů ve volbách do zastupitelstev obcí a do zastupitelstev krajů v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	1 x za čtyři roky
Popis	Indikátor charakterizuje míru zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a míru naplňování vládního usnesení o prioritách a postupech při prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.		

Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Volby do zastupitelstev obcí															
1994	17,86	23,64	19,26	15,43	14,52	22,16	21,09	21,76	17,35	18,68	13,15	17,83	18,87	18,13	19,24
1998	20,48	22,40	22,89	17,23	17,08	23,17	25,44	24,69	21,85	20,96	14,64	19,92	21,65	20,05	21,90
2002	22,66	25,26	25,40	18,33	19,04	24,90	27,38	26,39	22,81	24,97	17,87	21,58	24,08	21,55	24,33
2006	24,97	27,03	27,60	21,30	22,29	26,92	29,66	28,84	25,31	26,69	19,59	23,84	26,59	23,43	26,40
Volby do zastupitelstev krajů															
2000	14,38	x	16,93	9,09	28,89	13,33	18,19	20,00	8,89	8,88	11,11	13,84	9,09	6,67	20,00
2004	15,11	x	15,39	18,18	20,00	15,55	16,36	17,78	11,11	8,89	13,33	18,46	12,72	11,11	15,38

Občanská společnost – občanská participace

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Počet obyvatel (střední stav) na 1 nestátní neziskovou organizaci		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Registr ekonomických subjektů		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Indikátor občanské participace vypovídá o demokratické možnosti občana ovlivňovat věci veřejné. Nestátní neziskový sektor pro potřeby výpočtu tohoto indikátoru je definován podle právní formy organizace (nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, sdružení, organizační jednotky sdružení a církevní organizace) a institucionálního sektoru (neziskové instituce sloužící domácnostem). Z důvodu nedostupnosti dat nebyl při výpočtu indikátoru zohledněn stupeň aktivity jednotlivých subjektů.		

Počet obyvatel na 1 nestátní neziskovou organizaci

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	155	141	139	130	124	120	119	115	112	117
Hl. m. Praha	140	128	125	123	115	108	103	98	94	98
Středočeský	140	128	126	117	114	111	110	108	107	119
Jihočeský	124	109	106	100	96	92	95	93	90	95
Plzeňský	131	120	118	109	105	102	101	99	101	104
Karlovarský	178	162	152	140	134	131	127	121	122	126
Ústecký	182	162	153	143	138	136	133	130	125	128
Liberecký	163	146	142	133	127	123	118	114	111	114
Královéhradecký	139	126	128	118	114	110	107	104	101	105
Pardubický	141	123	122	114	111	108	108	106	103	107
Vysočina	129	116	114	106	102	99	102	99	97	101
Jihomoravský	164	152	152	142	135	129	129	124	119	123
Olomoucký	159	145	147	134	127	124	124	121	117	124
Zlínský	170	160	159	148	142	138	139	134	130	137
Moravskoslezský	233	208	207	190	180	175	170	163	157	160

Zornění zemědělské půdy

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Zornění zemědělské půdy v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český úřad zeměměřický a katastrální, Statistická ročenka půdního fondu ČR		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	ročně
Popis	Podíl orné půdy na zemědělské půdě v %. Výměra orné a zemědělské půdy (v hektarech) je zjištěná z katastru nemovitostí, jehož správu vykonává Český úřad zeměměřický a katastrální. Údaje se vztahují k 31.12. daného roku.		

Zornění zemědělské půdy v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	74,1	73,8	73,4	72,4	72,2	72,4	72,3	72,0	71,9	71,8	71,7	71,6	71,5	71,4
Hl. m. Praha	73,6	73,5	73,4	73,6	73,7	73,7	73,7	73,6	73,6	73,6	73,6	73,5	73,5	73,5
Středočeský	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	83,6	83,6	83,5	83,4	83,3	83,2	83,2	83,2	83,2
Jihočeský	68,6	67,9	67,6	65,3	65,0	65,1	65,1	64,8	64,6	64,6	64,7	64,6	64,6	64,5
Plzeňský	70,9	70,5	70,3	69,0	68,7	69,3	69,3	69,2	69,1	69,0	68,9	68,9	68,9	68,8
Karlovarský	58,2	56,6	54,4	49,0	48,8	48,7	47,6	46,6	45,8	45,8	45,7	45,6	45,4	45,1
Ústecký	72,4	71,8	71,1	68,4	67,9	67,8	67,7	67,5	67,4	67,3	67,2	67,0	66,9	66,6
Liberecký	54,2	53,4	52,6	51,4	51,3	51,3	51,0	50,5	50,2	50,1	49,6	49,3	48,9	48,7
Královéhradecký	70,6	70,4	70,3	69,8	69,3	69,5	69,5	69,4	69,3	69,3	69,2	69,2	69,1	69,1
Pardubický	74,2	74,2	73,9	73,5	73,5	73,7	73,6	73,5	73,4	73,4	73,4	73,4	73,2	73,2
Vysočina	77,3	77,3	77,3	77,3	77,3	77,9	77,9	77,7	77,5	77,4	77,4	77,4	77,5	77,4
Jihomoravský	84,0	84,0	84,0	84,0	84,1	84,3	84,3	84,2	84,2	84,2	84,0	83,6	83,3	83,2
Olomoucký	79,0	78,5	77,8	76,7	76,4	76,5	76,5	76,3	76,2	75,7	75,4	75,4	74,5	74,5
Zlínský	66,3	66,0	65,8	65,4	65,3	65,3	65,3	64,8	64,6	64,6	64,5	64,4	64,3	64,3
Moravskoslezský	68,9	68,2	67,2	65,3	64,6	64,4	64,2	63,2	63,1	62,9	62,8	62,7	63,2	62,9

Spotřeba průmyslových hnojiv

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách (N, P ₂ O ₅ , K ₂ O) v kilogramech na hektar orné půdy		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Spotřeba průmyslových hnojiv přepočtená na čisté živiny za hospodářský rok (od 1. 7. roku předcházejícího k 30. 6. roku stávajícího) v kilogramech na hektar orné půdy zjištěné ze soupisu ploch osevů (k 31. 5. daného roku). Do roku 2002 byly údaje zpracovány z ročních výkazů o rostlinné výrobě a spotřebě hnojiv za organizace hospodářící na zemědělské půdě. Za ostatní subjekty (s menší výměrou, nepředkládající výkaz) byly zpracovány okresní sumární výkazy na základě kvalifikovaných odhadů. Od roku 2002 došlo ke změně způsobu zjišťování: základem jsou výsledky Agrocenzu 2000, který zahrnoval hospodářící subjekty v zemědělství vymezené prahovými hodnotami (nebyla zahrnuta malá hospodářství samostatně hospodařících rolníků, kteří nepředkládají výkazy). Zjišťování je výběrové, dopočet údajů je prováděn matematicko-statistickými metodami.		

Spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách (N, P₂O₅, K₂O) v kilogramech na hektar orné půdy

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	90,4	70,6	90,7	102,1	84,6	57,5	60,8	60,6	90,9	88,2	105,3	90,1	117,2	86,9	78,0
2001	97,9	74,5	98,3	104,6	94,4	71,1	64,6	58,7	100,6	100,6	112,0	95,5	127,5	95,9	90,2
2002	110,0	67,3	109,9	115,8	100,4	88,7	93,1	79,5	113,5	99,8	118,6	104,5	145,6	110,2	107,6
2003	96,0	86,7	98,9	101,8	79,1	70,0	68,6	76,0	106,6	91,3	104,7	94,1	124,9	85,1	93,9
2004	107,8	107,7	110,2	112,0	88,3	60,0	82,3	78,8	121,6	111,9	115,7	97,4	143,2	115,4	107,7
2005	103,5	91,7	111,4	107,6	80,2	70,9	81,4	85,9	115,6	105,2	107,9	81,1	140,0	110,1	117,8
2006	109,3	97,0	116,5	105,6	92,1	66,0	91,0	93,8	129,0	107,3	109,8	98,3	139,0	111,0	119,0

Koeficient ekologické stability

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Koeficient ekologické stability			
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen			
Zdroj dat	Český úřad zeměměřický a katastrální			
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	ročně	
Popis	Koeficient ekologické stability je poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinných prvků v daném území. Mezi stabilní prvky patří lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy, mezi nestabilní prvky patří orná půda, zastavěné plochy a ostatní plochy. Hodnoty koeficientu ekologické stability menší nebo rovné 0,10 dosahují území s maximálním narušením přírodních struktur; 0,10 – 0,30 území nadprůměrně využívaná se zřetelným narušením přírodních struktur; 0,31 – 1,00 území intenzivně využívaná, zejména zemědělskou velkovýrobou; 1,01 – 2,99 celkem vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami; hodnoty 3,00 a více dosahuje přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.			

Koeficient ekologické stability

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	0,98	0,98	0,99	1,01	1,02	1,02	1,02	1,03	1,03	1,03	1,04	1,04	1,04	1,04
Hl. m. Praha	0,30	0,30	0,31	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Středočeský	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66
Jihočeský	1,32	1,34	1,35	1,41	1,42	1,42	1,42	1,43	1,44	1,44	1,44	1,45	1,45	1,45
Plzeňský	1,26	1,26	1,27	1,31	1,31	1,30	1,30	1,30	1,31	1,31	1,31	1,31	1,31	1,32
Karlovarský	1,56	1,60	1,66	1,81	1,82	1,83	1,86	1,90	1,92	1,92	1,92	1,92	1,93	1,94
Ústecký	0,84	0,86	0,87	0,92	0,93	0,94	0,94	0,94	0,95	0,95	0,95	0,95	0,96	0,96
Liberecký	1,90	1,92	1,95	2,00	2,00	2,01	2,02	2,10	2,11	2,12	2,14	2,15	2,17	2,18
Královéhradecký	0,99	0,99	0,99	1,00	1,02	1,01	1,01	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03
Pardubický	0,86	0,86	0,87	0,88	0,88	0,87	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,89	0,89
Vysočina	0,84	0,84	0,84	0,84	0,84	0,83	0,83	0,84	0,84	0,84	0,84	0,85	0,84	0,84
Jihomoravský	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,66	0,67	0,67
Olomoucký	0,86	0,87	0,90	0,92	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93	0,95	0,96	0,96	0,98	0,98
Zlínský	1,35	1,36	1,36	1,37	1,38	1,38	1,38	1,40	1,40	1,40	1,40	1,41	1,41	1,41
Moravskoslezský	1,15	1,17	1,18	1,23	1,25	1,26	1,26	1,29	1,29	1,30	1,31	1,31	1,30	1,30

Ekologické zemědělství

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v %			
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007			
Zdroj dat	Ministerstvo zemědělství			
Územní dostupnost	kraje, okresy, ORP	Periodicita	ročně	
Popis	Ekologické zemědělství je založeno na hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to v oblasti pěstování rostlin i v chovu zvířat. Hlavním principem je biologický koloběh: zdravá půda – zdravé rostliny – zdravá zvířata – zdravé potraviny – zdraví lidé – nenarušená krajina. Zemědělci, kteří se k ekologickému hospodaření přihlašují a registrují na Ministerstvu zemědělství, se řídí zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a Vyhláškou MZe č. 53/2001. Data vychází ze seznamů ekologických zemědělců zveřejňovaných MZE a jsou k dispozici od roku 2003.			

Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	4,59	0,36	0,22	4,62	4,85	33,49	8,56	6,08	2,21	0,93	0,79	1,02	6,88	8,65	9,30
2006	5,46	0,61	0,28	5,00	5,06	37,10	9,78	12,77	3,52	1,12	0,98	1,23	7,59	10,91	10,86

Index defoliace

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Index defoliace v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Defoliace je definována jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Sleduje se na 306 monitorovacích plochách, které jsou podle lesnatosti rozmístěny rovnoměrně po území ČR. Defoliace (odlistění) se vyjadřuje v procentech ztráty jehličí (listí). Index defoliace se vyjadřuje jako podíl stromů šedesátiletých a starších ve 3. a 4. stupni odlistění, tedy stromy silně odlistěné (60,0 – 99,9 %) a odumřelé (100,0 % ztráta jehličí/listí). Údaje o defoliaci za Prahu nejsou k dispozici vzhledem k malé výměře monitorovacích ploch.		

Index defoliace v %

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	1,70	0,80	0,90	0,90	0,80	0,90	1,10	1,00	1,40	1,60	2,30
Hl. m. Praha											
Středočeský	2,53	0,86	0,71	0,76	0,89	0,91	2,40	1,63	1,45	2,64	3,84
Jihočeský	0,67	0,34	1,05	1,31	1,12	1,17	1,11	1,22	1,51	1,37	2,15
Plzeňský	2,87	0,62	1,54	0,98	0,85	1,17	0,94	1,44	1,21	1,27	1,60
Karlovarský	2,57	0,60	0,91	0,88	0,47	0,67	0,65	1,24	1,24	1,87	2,09
Ústecký	3,67	2,13	1,28	0,38	0,26	0,09	0,14	0,34	1,31	0,62	1,11
Liberecký	3,27	1,16	1,01	0,61	0,96	0,89	1,39	0,56	0,77	0,73	2,15
Královéhradecký	0,96	0,95	0,61	0,49	0,54	0,60	0,94	0,29	0,73	0,99	0,79
Pardubický	0,33		0,42	0,52	1,01	0,90	1,03	2,06	1,85	2,12	3,46
Vysočina	1,03	0,86	0,60	1,03	0,63	0,24	0,48	0,54	1,40	1,21	1,79
Jihomoravský	2,52	0,62	0,38	0,64	1,86	2,91	1,36	1,98	2,38	2,49	3,54
Olomoucký	1,70	2,09	0,80	1,21	1,32	1,10	0,59	1,24	3,16	2,95	3,73
Zlínský	1,00	0,27	0,13	0,57	0,67	0,12	0,12	0,29	1,04	0,40	0,83
Moravskoslezský	0,56	1,15	0,35	0,41	0,78	0,52	0,35	0,38	0,85	1,55	2,71

Podíl listnatých dřevin

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl listnatých dřevin v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ústav pro hospodářské úpravy lesů Brandýs nad Labem, Informace o stavu lesa		
Územní dostupnost	kraje, okresy, ORP	Periodicita	ročně
Popis	Indikátor podílu listnatých dřevin na celkové výměře lesů na příslušném území; lesy s vyšším podílem listnatých dřevin jsou odolnější vůči povětrnostním vlivům, suchu i hmyzím škůdcům. Jde o údaje z lesních hospodářských plánů a osnov pro celou ČR, kraje a okresy. Údaje mají informativní charakter za příslušnou územněsprávní jednotku a do roku 1998 nezahrnují lesy ve správě Ministerstva obrany. Údaje za Moravskoslezský a Olomoucký kraj za roky 1994 – 1996 nejsou k dispozici kvůli chybějícím datům za okres Jeseník.		

Podíl listnatých dřevin v %

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	21,50	21,63	21,78	21,90	22,06	22,11	22,33	22,55	22,84	23,18	23,43	23,68	23,92
Hl. m. Praha	59,71	59,71	59,71	59,72	59,67	61,39	61,56	61,89	63,25	63,25	65,21	65,22	65,15
Středočeský	26,57	26,84	26,82	26,85	27,09	25,86	25,92	26,21	26,58	26,72	26,93	27,24	27,45
Jihočeský	10,78	10,87	11,00	11,05	11,23	11,26	11,38	11,71	11,90	12,01	12,12	12,27	12,63
Plzeňský	10,60	10,88	10,92	11,18	11,03	10,96	11,09	11,29	11,45	11,73	12,13	12,61	12,84
Karlovarský	10,75	10,75	10,76	10,75	14,46	14,41	14,43	14,54	15,00	15,37	15,63	15,85	15,87
Ústecký	38,49	39,02	39,32	39,73	40,29	40,41	39,97	40,10	40,21	40,21	40,24	40,57	40,88
Liberecký	19,24	19,24	19,26	19,26	19,31	20,03	17,84	17,98	18,49	19,77	20,32	20,32	20,38
Královéhradecký	19,65	19,70	20,52	20,10	20,69	21,48	20,75	20,96	21,09	21,70	21,81	21,78	22,16
Pardubický	16,93	16,18	16,21	16,30	16,24	16,78	16,99	17,05	17,05	17,36	17,36	17,69	17,74
Vysočina	8,22	8,23	8,27	8,32	8,51	8,64	9,08	9,09	9,23	9,58	9,73	9,78	9,89
Jihomoravský	47,28	47,30	47,71	47,76	47,75	47,09	47,57	47,93	48,35	49,03	49,05	48,44	49,24
Olomoucký	.	.	.	25,16	25,69	25,34	26,80	27,12	27,27	27,60	27,81	27,92	28,21
Zlínský	39,58	39,75	39,92	40,35	40,48	40,37	40,73	40,74	41,00	40,89	41,38	41,77	41,97
Moravskoslezský	.	.	.	22,07	22,62	23,66	23,71	24,03	24,86	25,41	26,06	26,57	26,60

Jakost povrchových vod

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	<p>Jakost povrchových vod je zjednodušeně pro obecnou informaci vyjadřována v třídách jakosti vody. Zatřídění kvality vod v jednotlivých profilech vychází z normy ČSN 75 7221, podle které platí, že IV. třída je silně znečištěná voda a V. třída je velmi silně znečištěná voda. Zatřídění je provedeno tak, že se zvláště klasifikují jednotlivé ukazatele příslušné skupiny a výsledná třída skupiny je určena dle nejnepříznivějšího ukazatele jakosti vod ve skupině. Ukazatele kvality vod se člení do skupin (A – obecné, fyzikální a chemické ukazatele, B – specifické organické látky, C – kovy a metaloidy, D – biologické a mikrobiologické ukazatele a E – radiologické ukazatele). Do skupiny A patří např. tyto ukazatele: konduktivita, rozpuštěný kyslík, BSK₅, CHSK_{Mn}, chloridy, vápník.</p>		

Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v %

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Sledované profily 2006
Česká republika	76,3	62,9	65,3	68,7	61,6	67,6	62,1	55,2	64,6	58,3	61,4	321
Hl. m. Praha	50,0	50,0	100,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	-	50,0	2
Středočeský	88,9	69,4	86,1	86,1	89,2	81,1	83,8	78,9	78,9	76,3	76,3	38
Jihočeský	65,2	65,2	82,6	60,9	48,0	64,0	55,2	58,6	71,9	62,5	48,5	33
Plzeňský	65,2	30,4	60,9	34,8	34,8	65,2	54,2	21,9	48,4	35,5	50,0	32
Karlovarský	61,5	46,2	53,8	69,2	30,8	46,2	40,0	46,7	45,5	36,0	52,0	25
Ústecký	88,5	65,4	57,7	69,2	55,6	77,8	62,1	53,1	63,6	68,3	64,3	42
Liberecký	55,6	44,4	66,7	44,4	66,7	88,9	88,9	55,6	44,4	55,6	66,7	9
Královéhradecký	66,7	61,1	38,9	50,0	50,0	75,0	43,8	70,6	47,1	47,1	58,8	17
Pardubický	100,0	100,0	100,0	50,0	60,0	100,0	80,0	60,0	60,0	100,0	100,0	5
Vysočina	72,7	63,6	63,6	81,8	90,0	54,5	66,7	50,0	83,3	63,6	58,3	12
Jihomoravský	82,6	80,0	76,0	88,0	81,5	74,1	76,7	73,3	88,2	70,6	76,7	30
Olomoucký	80,0	40,0	33,3	80,0	52,9	41,2	42,9	42,9	39,1	34,8	39,1	23
Zlínský	77,8	77,8	55,6	88,9	60,0	70,0	81,8	72,7	83,3	58,3	66,7	12
Moravskoslezský	78,4	75,7	62,2	67,6	62,2	56,8	51,4	43,2	65,9	63,4	65,9	41

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ministerstvo životního prostředí. Údaje za kraje byly dopočteny podle údajů MŽP.		
Územní dostupnost	kraje, okresy, území stavebních úřadů	Periodicita	ročně
Popis	<p>Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší se rozumí vymezená část území (zóna) nebo sídelní seskupení (aglomerace), na kterém je překročena hodnota jednoho nebo více imisních limitů nebo cílového imisního limitu pro ozon nebo hodnota jednoho či více imisních limitů zvýšená o příslušné meze tolerance. Vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší provádí Ministerstvo životního prostředí jednou ročně a výsledky zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva životního prostředí. V oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší zajišťuje ministerstvo sledování úrovně znečištění ovzduší znečišťujícími látkami, pro něž jsou stanoveny imisní limity. Pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší jsou orgány kraje a obce povinny vypracovat nebo aktualizovat programy ke zlepšení kvality ovzduší pro znečišťující látky, u kterých jsou překračovány imisní limity a meze tolerance. Jako nejmenší územní jednotka, pro kterou je oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší vymezena, byla v letech 2000 – 2003 zvolena území jednotlivých obcí, od roku 2004 jsou to však území stavebních úřadů. V této souvislosti je také od roku 2004 pro účely vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší z Jihomoravského kraje vyčleněno území statutárního města Brna, které je tak sledováno jako samostatná aglomerace. Členění České republiky na ostatní aglomerace a zóny je obsahem Věstníku MŽP č. 11/2005. Uvedené informace se týkají překračování přípustných úrovní znečištění ovzduší pro ochranu zdraví lidí.</p>		

Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v %

	Česká republika	kraje/zóna/aglomerace														
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Brno ¹⁾	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2001	5,1	53,7	1,3	-	2,0	0,1	6,1	8,8	0,7	0,1	0,1	-	2,0	6,1	4,4	38,7
2002	8,2	81,3	3,7	0,0	0,4	5,0	20,2	6,7	1,0	-	0,1	-	7,7	9,5	3,6	53,2
2003	11,9	90,3	9,9	1,1	1,5	6,5	42,7	5,4	1,8	4,8	1,2	-	9,0	20,9	12,0	43,5
2004	4,2	62,3	1,5	0,2	0,9	0,1	10,0	1,5	1,3	-	-	10,0	0,4	6,5	5,8	26,2
2005	35,8	99,0	51,5	0,6	1,2	4,0	62,6	43,0	49,8	31,6	5,7	78,0	65,4	49,2	70,7	50,5

¹⁾ V roce 2004 a 2005 je aglomerace Brno uváděna samostatně, tj. je vyčleněna ze zóny Jihomoravský kraj.

Emise oxidů dusíku

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Emise je děj, při kterém jsou vnášeny cizorodé látky různého skupenství do ovzduší. Zároveň se však emisí rozumí i množství těchto látek vypouštěných do ovzduší. Data pochází z databáze REZZO, která eviduje zdroje znečištění, přičemž REZZO 1-3 jsou stacionární zdroje (REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje, REZZO 3 – malé zdroje) a REZZO 4 jsou mobilní zdroje. Databáze REZZO tvoří součást Informačního systému kvality ovzduší (ISKO), který spravuje ČHMÚ. Významným zdrojem oxidů dusíku (více než 50 %) jsou motorová vozidla. Data v časové řadě od r. 2000 byla koncem roku 2007 zpětně přepočítána na základě aktualizované bilance spotřeby pohonných hmot v souvislosti s přerozdělením spotřeby motorové nafty mezi dopravní prostředky a ostatní nesilniční mobilní zdroje. Data za rok 2006 jsou předběžná.		

Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	3,71	26,87	3,50	1,56	1,83	3,46	12,44	2,22	2,41	4,84	1,76	2,84	2,75	2,64	6,48
2001	3,82	26,97	3,66	1,54	1,91	3,38	13,55	2,16	2,44	4,91	1,85	2,92	2,83	2,61	6,33
2002	3,65	23,89	3,46	1,50	1,84	3,27	13,42	2,06	2,34	4,67	1,83	2,70	2,60	2,37	5,96
2003	3,65	23,80	3,63	1,48	1,90	3,38	13,37	1,84	2,37	4,40	1,92	2,75	2,53	2,35	5,85
2004	3,66	23,55	3,83	1,48	1,97	3,35	13,12	1,78	2,12	4,40	2,00	2,74	2,45	2,33	5,96
2005	3,69	22,66	3,93	1,45	2,04	3,13	13,08	1,78	2,14	4,14	2,27	2,80	2,41	2,31	6,27
2006	3,59	20,78	3,65	1,36	2,01	4,01	13,24	1,62	2,01	4,07	2,11	2,65	2,32	2,16	5,93

Emise oxidu siřičitého

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Oxid siřičitý vzniká jako vedlejší produkt zejména při spalování méně kvalitního hnědého uhlí, které obsahuje jak volnou síru, tak některé sírníky, zejména pyrit. Zákon o ochraně ovzduší proto vyžaduje odsiřování kouře u elektráren, které používají toto palivo. Oxid siřičitý se dostává do vzduchu i při spalování méně kvalitních benzinů nebo nafty, obsahujících sírné sloučeniny (zejména thiofen), v automobilových motorech. Oxid siřičitý negativně působí na lidské zdraví a značně toxický je i pro rostliny, neboť reaguje s chlorofylem a narušuje tak fotosyntézu. V ovzduší pozvolna oxiduje vzdušným kyslíkem za přítomnosti vody na kyselinu sírovou, která je spolu s kyselinou siřičitou příčinou kyselých dešťů.		

Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km²

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	16,10	13,74	11,89	8,76	5,48	3,32	3,26	3,09	2,92	2,86	2,82	2,75
Hl. m. Praha	61,12	49,83	31,25	21,27	11,44	7,24	5,88	6,06	3,96	3,82	4,87	4,79
Středočeský	13,18	12,21	12,67	14,19	9,32	2,58	2,55	2,65	2,47	2,37	2,31	2,25
Jihočeský	3,82	2,48	2,49	2,10	1,42	1,44	1,26	1,24	1,14	1,13	1,16	1,09
Plzeňský	5,08	3,55	3,23	2,50	2,07	1,87	1,61	1,74	1,56	1,53	1,55	1,54
Karlovarský	17,01	12,37	14,47	10,63	6,39	6,29	6,64	6,56	5,21	4,83	5,18	4,96
Ústecký	111,98	102,17	79,79	41,37	26,36	15,61	16,73	13,73	15,11	13,60	13,42	13,49
Liberecký	7,13	5,07	4,09	2,91	2,44	2,86	2,33	2,03	1,48	1,42	1,30	1,17
Královéhradecký	7,76	5,07	2,65	3,58	2,74	2,41	2,11	2,00	1,55	1,79	1,93	1,69
Pardubický	21,09	20,44	19,64	18,90	8,16	3,78	4,19	4,66	4,06	4,73	3,67	3,45
Vysočina	3,05	1,58	1,57	1,26	0,98	0,95	0,76	0,78	0,61	0,61	0,56	0,48
Jihomoravský	5,61	3,83	3,50	2,30	0,66	0,59	0,47	0,52	0,50	0,55	0,58	0,58
Olomoucký	5,90	3,98	3,74	3,14	2,56	1,76	1,56	1,40	1,18	1,22	1,39	1,35
Zlínský	6,61	4,24	4,46	4,03	2,64	2,06	2,11	2,08	1,77	1,95	2,24	1,84
Moravskoslezský	16,40	14,16	13,11	10,69	7,05	5,65	5,19	5,32	5,21	5,35	5,18	5,42

Produkce podnikového odpadu

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a která přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v Příloze č. 1 k zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech. Data o odpadech jsou získávána zpracováním ročního statistického výkazu u vybraných ekonomických subjektů podle sídla podniku. Podle převažující činnosti jsou šetřeny ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci zařazené do odvětví OKEČ – oddílů 01, 02, 10-36, 40-41, 45, 502, 505, 52, 55, 601-602, 61, 62, 642, 747, 7481, 851-852, 9211 a 93. U vybraných OKEČ – 37 (zpracování druhotných surovin), 5155 (velkoobchod s chemickými výrobky) a 5157 (velkoobchod s odpadem a šrotem) jsou zahrnuty jednotky s 5 a více zaměstnanci, a u OKEČ 90 (nakládání s odpady) všechny jednotky bez ohledu na počet zaměstnanců. Data jsou ve srovnatelné časové řadě od roku 2002 (po změně zákona o odpadech). K přepočtu byl použit HDP ve srovnatelných cenách.		

Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2002	10,9	16,6	9,8	6,2	8,6	11,3	15,1	3,6	4,6	3,6	5,9	13,1	3,9	5,3	15,0
2003	10,6	13,6	5,7	6,7	17,2	12,4	12,1	3,7	5,6	5,5	6,5	14,0	9,8	5,4	14,8
2004	10,7	13,6	5,5	5,6	16,8	12,3	9,3	4,9	5,8	4,5	8,9	13,0	9,4	5,6	19,1
2005	8,3	9,7	5,8	5,1	15,0	11,4	9,0	5,5	4,2	3,3	5,7	12,0	4,6	5,2	10,3
2006	7,6	7,9	5,6	5,1	13,2	7,4	9,4	3,1	2,7	3,7	6,1	9,3	4,9	5,6	13,6

Produkce komunálního odpadu

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Produkce komunálního odpadu v kg na 1 obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Komunálním odpadem se rozumí veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a je zařazen do skupiny 20 Katalogu odpadů stanoveného vyhláškou Ministerstva životního prostředí, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických nebo fyzických osob oprávněných k podnikání. V šetření ČSÚ, které probíhá u vybraných obcí, je za komunální odpad považován veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a jemu podobné odpady ze živností, úřadů apod., včetně odděleně sbíraných složek těchto odpadů. Data jsou dopočtena od roku 2001; od roku 2003 došlo ke změně metodiky (k výkazu byla zavedena příloha pro obce).		

Produkce komunálního odpadu v kg na obyvatele

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2001	273,9	233,1	337,1	264,3	240,2	293,7	319,6	216,1	270,7	207,2	266,2	282,3	278,6	323,0	257,9
2002	278,9	345,7	351,7	303,4	237,6	273,7	327,0	304,7	259,2	275,1	275,1	238,3	255,4	291,3	174,2
2003	280,0	265,1	325,9	308,2	237,6	296,3	315,4	288,3	257,2	267,1	268,3	280,3	261,7	282,6	255,1
2004	278,4	264,2	310,5	319,5	241,9	297,7	313,7	284,2	238,9	269,5	270,6	271,3	266,3	285,5	261,3
2005	288,6	271,5	348,9	281,2	285,0	290,2	316,0	276,4	281,7	270,1	265,5	263,5	275,1	271,1	298,2
2006	296,0	279,5	343,2	289,4	305,7	302,4	319,2	277,1	279,2	291,3	304,9	283,2	282,9	288,2	287,4

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výdaje na ochranu životního prostředí v České republice		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Výdaje na ochranu životního prostředí představují výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Do výdajů na pořízení dlouhodobého hmotného majetku na ochranu životního prostředí se zahrnují samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou použitelnosti delší než jeden rok a v ocenění stanoveném účetní jednotkou, povinně však od částky stanovené zákonem o daních z příjmů pro tento majetek (od roku 2001 je stanovena částka 40 000 Kč). Data jsou získávána z ročních statistických výkazů rozepisovaných vybraným ekonomickým subjektům a organizačním složkám státu, územním samosprávným celkům, příspěvkovým organizacím a podobným vládním institucím. V roce 2002 došlo ke změnám způsobu zjišťování, které byly způsobeny změnou klasifikace programového zaměření a finančních zdrojů (z důvodu srovnatelnosti s CEPA 2000). Od roku 2003 se pak navíc zjišťují neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí a ekonomické přínosy z aktivit na ochranu ŽP.		

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele^{*)} (běžné ceny)

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
1999	2 816	1 654	6 371	1 287	3 207	1 243	3 732	1 443	1 743	2 522	3 871	1 939	2 617	1 737	3 182
2000	2 083	2 276	2 805	1 311	1 469	2 617	3 842	1 313	1 146	1 564	3 878	1 125	1 838	1 316	2 143
2001	1 946	2 680	2 748	1 426	1 657	3 412	2 908	1 354	1 090	1 709	2 134	1 133	2 209	2 001	1 122
2002	1 462	635	1 931	1 497	767	2 141	2 415	1 157	1 313	1 107	1 468	2 019	1 642	1 356	1 077
2003	1 900	1 697	2 604	1 206	1 221	1 845	2 562	1 465	1 190	1 444	1 471	3 677	1 736	1 268	1 278
2004	1 980	1 209	2 798	1 563	1 495	967	2 978	1 175	1 419	2 403	1 876	2 514	3 009	1 327	1 658
2005	1 783	1 525	2 772	1 018	1 265	2 096	1 858	1 070	1 602	2 202	1 911	2 230	1 494	1 321	1 667
2006	2 189	2 478	4 619	1 033	1 842	1 740	2 270	917	1 771	2 866	2 510	1 852	1 180	1 355	1 866

^{*)} střední stav

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí na mil. Kč HDP kraje podle kraje sídla investora		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výdaje na ochranu životního prostředí v České republice		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je hlavním účelem prevence, snížení, úprava nebo eliminace znečišťujících látek a znečištění nebo jakékoliv další degradace životního prostředí a jsou výsledkem provozních aktivit podniku. Neinvestiční náklady se sledují od roku 2003. Data o neinvestičních nákladech jsou zjištěna z výkazu ŽP 1-01.		

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v Kč na 1 mil. Kč HDP kraje podle kraje sídla investora (běžné ceny)

	ČR	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	8 760	6 237	8 563	6 583	8 634	8 122	14 994	24 078	9 728	5 627	5 352	7 440	7 118	7 456	12 330
2004	11 637	11 544	9 054	7 020	9 011	9 115	30 955	19 202	18 602	8 043	4 085	9 784	7 457	8 242	10 591
2005	10 626	10 494	10 528	7 488	9 628	10 845	23 333	18 007	8 609	9 362	4 141	9 553	7 495	8 214	10 221
2006	12 681	14 430	9 888	9 634	9 716	15 329	14 065	20 844	10 102	19 540	6 167	13 357	6 538	13 461	13 048

3. Vybrané oblasti UR v Jihočeském kraji

3.1. Ekonomická oblast

Hrubý domácí produkt

Nejkomplexnějším ekonomickým indikátorem je hrubý domácí produkt (HDP), který je všeobecně uznávaným ukazatelem ekonomické vyspělosti daného území.

Existuje několik způsobů pro vyjádření HDP. Jeho absolutní výše se vyjadřuje v Kč běžných cen, dále přepočtem podle měnových kurzů ho lze vyjádřit v jiných peněžních jednotkách např. v eurech. Meziroční vývoj HDP se s ohledem na změny cen přepočítává na stejnou cenovou hladinu, například stálé ceny roku 2000 pro období let 2000 – 2003, popřípadě se meziroční vývoj zjišťuje z objemu HDP vyjádřeného v cenách minulého roku.

S ohledem na prostorovou srovnatelnost uvnitř státu se provádí **přepočet HDP na jednoho obyvatele** daného území. Pro mezinárodní srovnání v rámci EU nestačí pouhý přepočet HDP v Kč na eura podle měnového kurzu. Česká měna je dlouhodobě „podhodnocená“, což znamená, že kupní síla koruny (vzhledem k nižší úrovni cen na našem domácím trhu) je vyšší, než jakou hodnotu má podle měnových kurzů. Pro srovnatelnost v rámci EU se vyjadřuje v tzv. **standardu (paritě) kupní síly** – PPS (Purchasing Power Standard). Průměrná kupní síla 1 PPS odpovídá průměru kupní síly 1 eura v zemích EU. Význam HDP na úrovni oblastí a krajů se se vstupem ČR do EU zvýšil vzhledem k tomu, že se stal jedním z klíčových nástrojů analýzy regionálních rozdílů v Evropské unii a kritériem podpory v rámci její regionální politiky.

Tab. 3.1.1 Regionální hrubý domácí produkt Jihočeského kraje

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
HDP (běžné ceny)								
v mil. Kč	83 383	122 662	129 912	135 896	141 004	154 181	163 629	178 400
v mil. EURO	2 403	3 446	3 813	4 412	4 428	4 835	5 494	6 295
v mil. PPS ¹⁾	6 266	7 501	7 757	8 210	8 302	9 171	9 647	10 553
Podíl na HDP ČR (HDP ČR =100) v %	5,7	5,6	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Vývoj HDP (srovn. ceny), min.rok = 100	.	103,0	100,1	102,3	102,9	105,3	107,0	107,2
HDP na 1 obyvatele (běžné ceny)								
v Kč	132 949	195 948	207 727	217 511	225 621	246 523	261 068	283 701
v PPS ¹⁾	9 991	11 983	12 404	13 140	13 284	14 664	15 391	16 782
EU = 100 ²⁾ (v PPS ¹⁾)	64,5	59,6	62,4	63,8	63,7	67,9	69,0	71,4

¹⁾ PPS - jednotka pro měření kupní síly

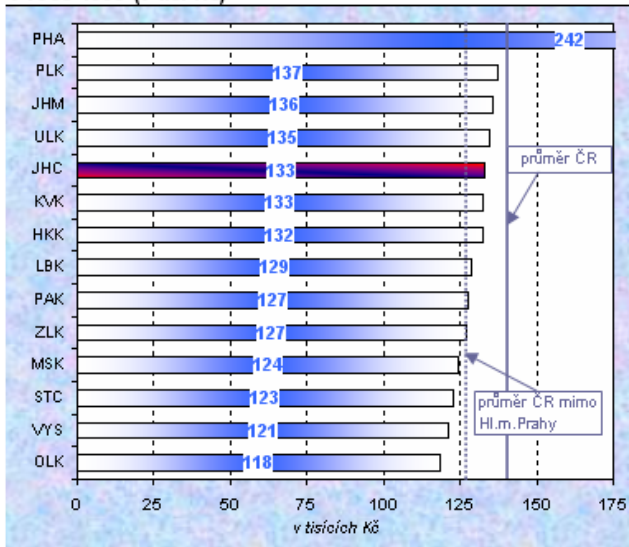
²⁾ pro roky 1995 - 2000 je použit průměr EU 25, od roku 2001 průměr EU 27

V Jihočeském kraji je vytvářeno 5,5 % HDP České republiky. Tento podíl se zhruba od roku 2001 drží na stejné úrovni. Před tím byl o něco vyšší – 5,7 %. Mezi kraji má Jihočeský kraj stabilně po celé sledované období šestý nejvyšší regionální HDP.

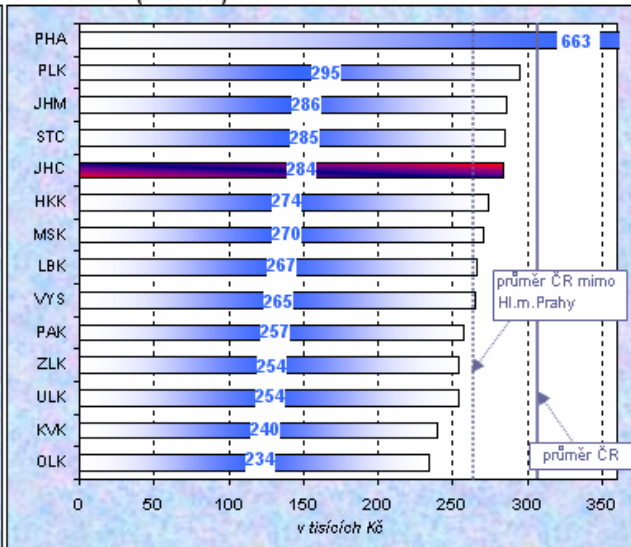
S ohledem na rozdílnou velikost krajů použijeme pro srovnání jejich ekonomické úrovně HDP v přepočtu na obyvatele kraje. Při tomto srovnání měl Jihočeský kraj v roce 1995 i v roce 2006 **pátou nejvyšší hodnotu HDP na obyvatele**. Během sledovaného období se toto pořadí měnilo, nejlepší umístění mezi kraji dosáhl v roce 1998 – 3. nejvyšší, naopak nejhorší umístění pro kraj - 6. místo zastával v letech 2000 – 2004.

Graf 1 Hrubý domácí produkt v roce 1995 a 2006

Hrubý domácí produkt na obyvatele v běžných cenách v roce 1995 (v tis. Kč)

Hrubý domácí produkt na obyvatele v běžných cenách v roce 2006 (v tis. Kč)

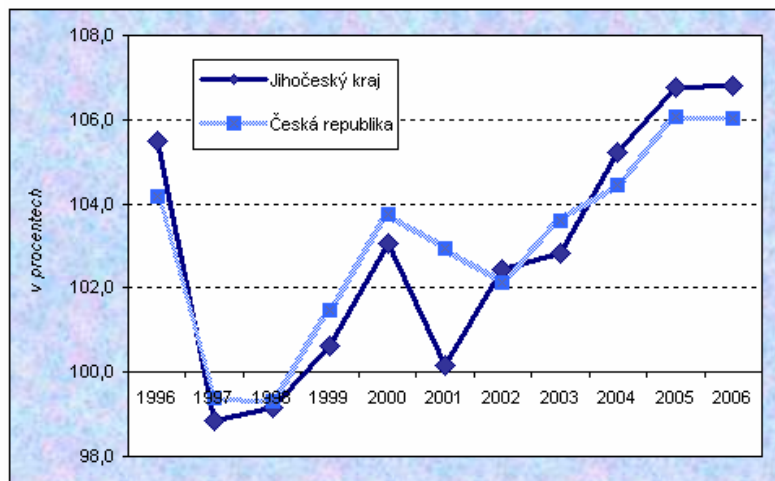

Zcela výjimečné postavení v republice má Hl. město Praha, které podílem 12 % na obyvatelstvu vytváří zpočátku 20 % a posléze 24 % HDP. Výsledky za Prahu zvyšují průměr ČR tak, že ho nepřekračuje žádný z krajů. Průměr ČR počítaný bez hlavního města překračují po celé sledované období čtyři kraje, včetně Jihočeského.

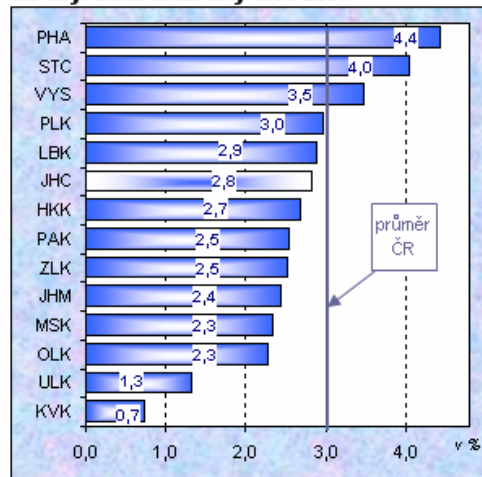
HDP, jako všechny hodnotové ukazatele, ve svém vývoji podléhá cenovým vlivům. Proto se k vyjádření jeho změn v čase užívá přepočtení na srovnatelnou cenovou hladinu. Srovnání vývoje meziročních indexů HDP na obyvatele v ČR a Jihočeském kraji nabízí první z následujících grafů.

Graf 2 Dynamika vývoje HDP

Vývoj HDP na obyvatele ve srovnatelných cenách - tj. reálný vývoj

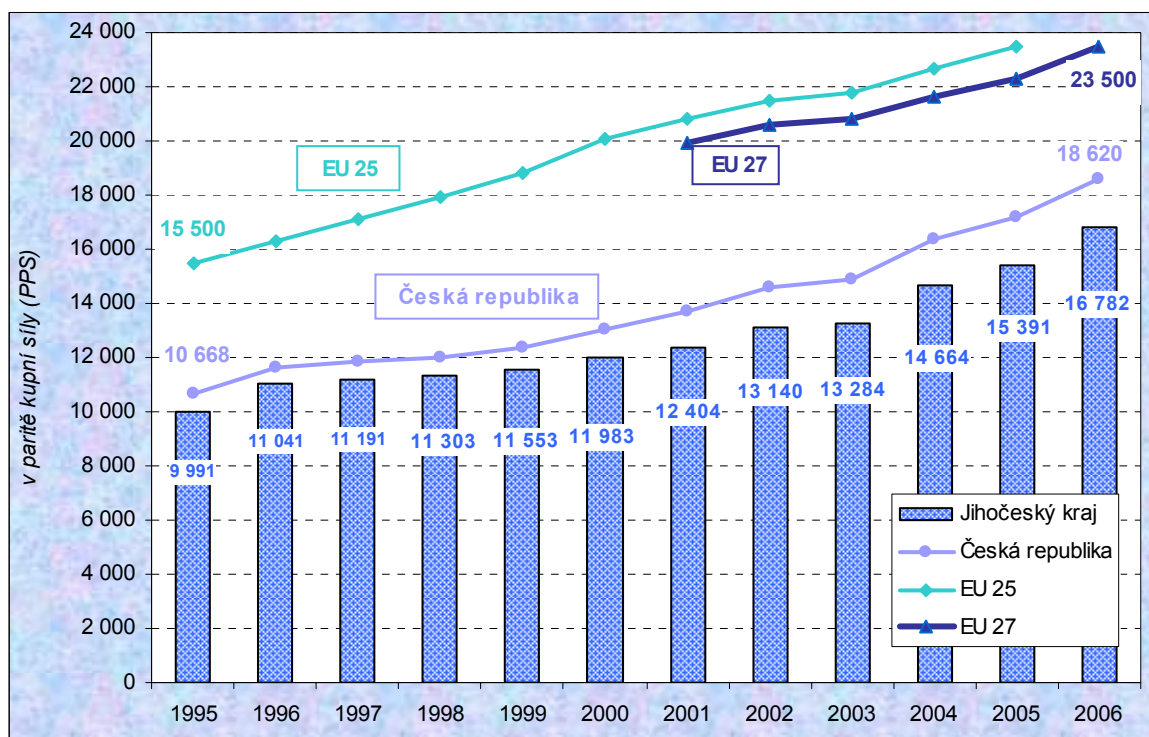
Průměrné roční tempo růstu regionálního HDP na obyvatele mezi lety 1995-2006

Z prvního grafu je patrné, že v letech 1997 a 1998 zasáhla hospodářství Jihočeského kraje a celé ČR ekonomická recese – což odráží pokles HDP. V dalších letech došlo k oživení ekonomiky - HDP meziročně roste, s výjimkou roku 2001, kdy HDP stagnoval. Od roku 2002 se tempo růstu HDP zvyšuje, v posledních dvou letech dosahuje v kraji téměř 7 %, v ČR 6 %. **Vývoj v kraji zhruba kopíruje výsledky ČR.** Dynamika vývoje HDP Jihočeského kraje byla převážně nižší než v ČR. Až v posledních třech letech (ale také v roce 1996 a v 2002) rostl HDP v kraji rychleji než v průměru za celou ČR. Z období sledovaných 11 let rostl v průměru HDP na obyvatele v Jihočeském kraji ročně o 2,8 %. Za celou ČR byl tento nárůst o 0,2 procentního bodu vyšší. V porovnání s ostatními kraji má Jihočeský kraj šestý nejvyšší průměrný přírůstek.

Pro srovnání regionů a zemí Evropy se provádí, jak již bylo zmíněno, přepočítání HDP v paritě kupní síly (PPS).

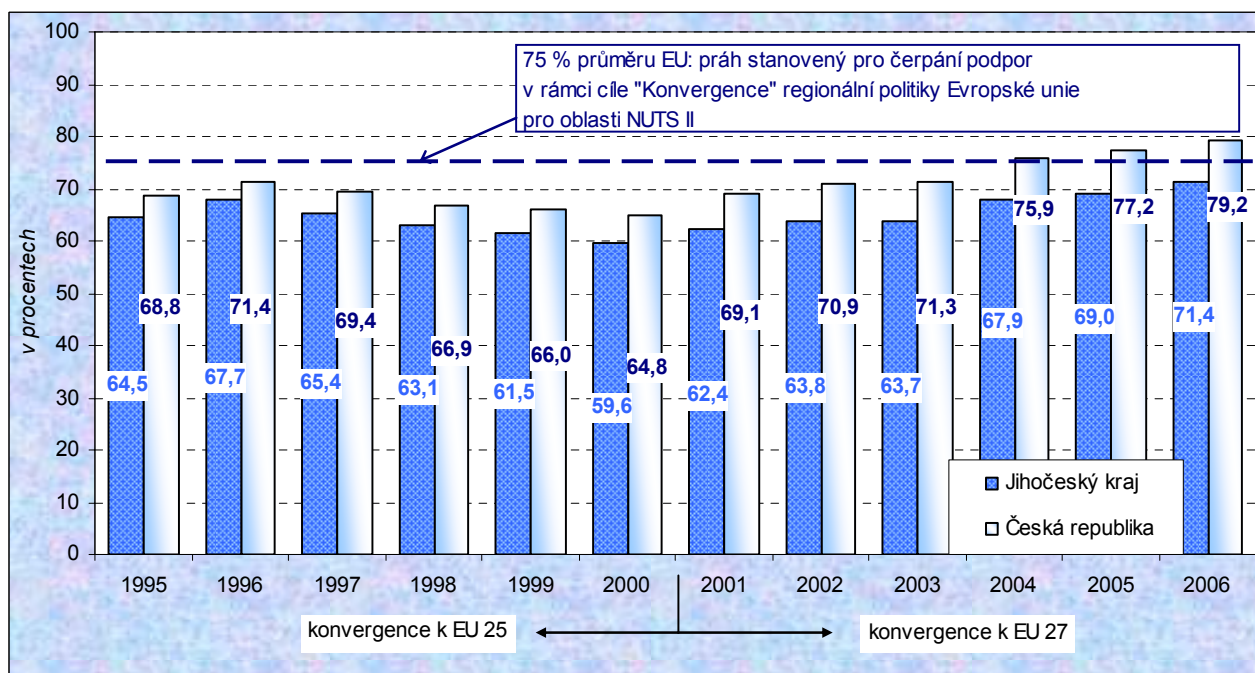
Graf 3 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 až 2006 (v PPS)

HDP Jihočeského kraje na obyvatele v paritě kupní síly roste nepřetržitě po celé sledované období. Stejně tak nepřetržitě roste tento ukazatel i za ČR. Jihočeský kraj je stále pod průměrem za ČR, tuto hodnotu stabilně překračuje pouze Hl. m. Praha. Zmiňovaný růst však neznamena reálný růst, vzhledem k tomu, že je ovlivněn cenovým vývojem eura a Kč. Ukazatel HDP na obyvatele v PPS se nepoužívá ani tak k vyjádření vývojových trendů, jako spíše k porovnání regionů v mezinárodním kontextu. Je prostředkem pro měření tzv. reálné konvergence země či kraje k Evropské unii.

V následujícím grafu je znázorněna „konvergence“ ekonomiky ČR a Jihočeského kraje k Evropské unii (v letech 1995 – 2000 k EU25 a od roku 2001 k EU27).

Graf 4 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 až 2006 (průměr EU = 100)

Zatímco v letech 1995 a 1996 se hospodářství České republiky i Jihočeského kraje k EU25 přibližovalo, další roky až do roku 2000 došlo k rozevírání nůzek mezi průměrem EU a ekonomikou ČR (v letech 1996 až 2000 zhoršení o 6,4 bodu) i Jihočeského kraje (zhoršení o 7,1 bodu). Od roku 2001 graf vyjadřuje konvergenci k EU27, tj. ke slabšímu průměru a dochází k přibližování k průměru EU27. Jediný z krajů, který překračuje 75 % hranici pro čerpání podpory z fondů EU je Hlavní město Praha.

Pro růst konkurenceschopnosti je důležitým faktorem souvisejícím s tvorbou HDP růst efektivity s jakou je vytvářen, v našem případě produktivity práce a pokles materiálové a energetické náročnosti. Navíc snižováním materiálové a energetické náročnosti se bude snižovat i zátěž na životní prostředí. Materiálovou náročnost bohužel na úrovni krajů nelze vyčíslit, energetickou náročnost s určitými omezeními ano.

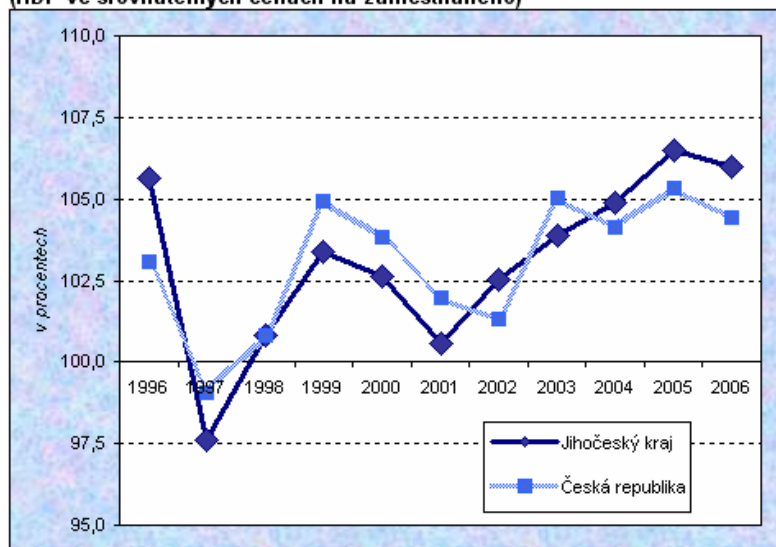
Produktivita práce

Růst produktivity práce se přímo odráží do zvyšování konkurenceschopnosti a nepřímo na růstu životní úrovně. Produktivita práce ve srovnatelných cenách rostla v Jihočeském kraji stejně jako v ČR po celé sledované období, tj. od roku 1996 (s výjimkou roku 1997).

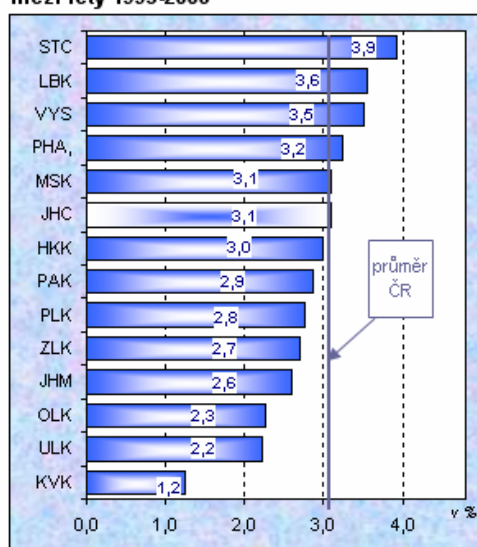
Graf 5 Dynamika produktivity práce

Vývoj produktivity práce

(HDP ve srovnatelných cenách na zaměstnaného)

Průměrné roční tempo růstu produktivity práce mezi lety 1995-2006

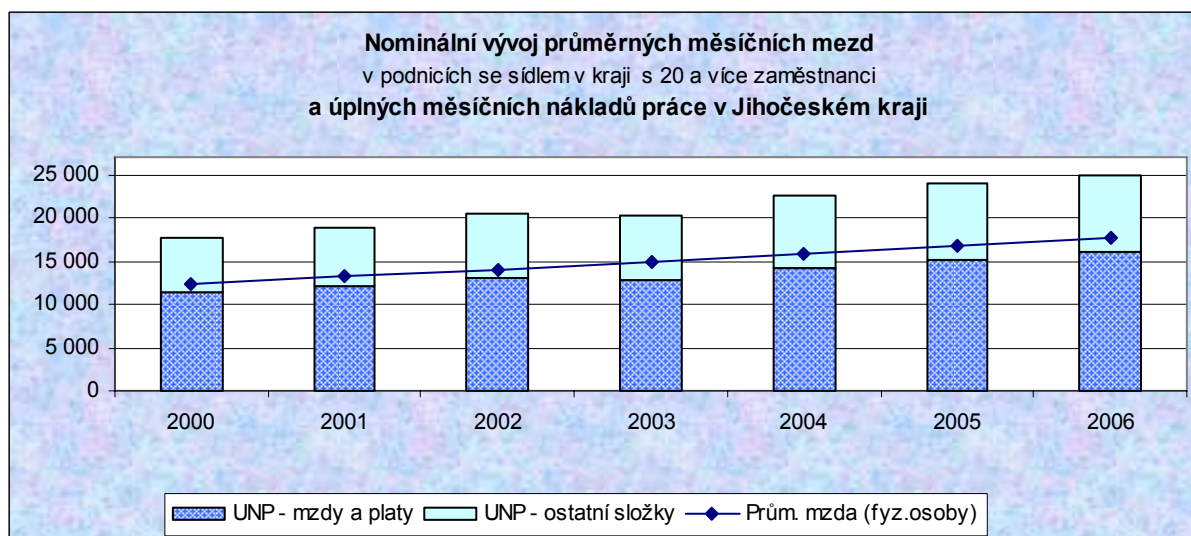

Pro hodnocení vývoje produktivity práce je důležité, jak se vyvíjelo ocenění práce, či její náklady. Pro účely tohoto srovnání jsme zvolili jednak ukazatel tzv. úplných nákladů práce¹ a jednak průměrné měsíční mzdy v podnikatelských subjektech s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji. Údaje o úplných nákladech práce má statistika za současné kraje od roku 2000 a metodicky srovnatelné údaje o průměrných mzdách od roku 1998.

¹ Úplné náklady práce (UNP) zahrnují přímé náklady práce, tj. mzdy a platy (tvoří 64 % z UNP) a náhrady mezd, a nepřímé náklady, především sociální náklady a výdaje (např. ze zákona povinné pojistné na nemocenské a důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti-tyto složky tvoří čtvrtinu úplných nákladů práce), různé sociální požitky (např. příspěvky na stravování), personální náklady (např. náklady na nábor zaměstnanců, výchovu učňů, rekvalifikaci). Struktura složek UNP se příliš nemění. Největší podíl na UNP mají mzdy a platy 64 % a zákonné sociální zabezpečení 25 %

Graf 6 Dynamika mezd a úplných nákladů práce

Graf ukazuje vývoj mezd a úplných nákladů práce v nominálním vyjádření. Z **úplných nákladů práce** jsme se zaměřili na jejich rozhodující složku mzdy a platy, které se na nich podílí ze 64 %. (Vzhledem k tomu, že většina složek UNP je upravována v závislosti na inflaci, struktura UNP se prakticky nemění.) V letech 2000 – 2006 vzrostly průměrné měsíční mzdy v podnicích s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji o 44 %, UNP stejně jako jejich složka mzdy a platy o 40 %.

Úplné náklady práce i mzdy jsou vyjadřovány v běžných cenách daného roku a jejich reálná hodnota klesá s růstem cen. Pokud chceme vývoj mezd porovnat s vývojem produktivity práce ve srovnatelných cenách, musíme je převést s pomocí míry inflace (spotřebitelských cen) na tzv. reálný vývoj.

Tab. 3.1.2 Průměrné meziroční tempo růstu produktivity práce a mezd v Jihočeském kraji v letech 2001 - 2006

	v %	
	nominální růst	reálný růst
HDP na zaměstnaného	²⁾ 106,4	³⁾ 104,0
Prům. měsíční mzda (fyz. osoby) ¹⁾	106,3	104,0
Úplné náklady práce (měsíční)	105,8	103,5
Mzdy a platy (složka ÚNP)	105,8	103,5

¹⁾ podle sídla podniku, za podniky s 20 a více zaměstnanci

²⁾ HDP v běžných cenách

³⁾ HDP ve srov. cenách

Pro zdravý ekonomický růst je dlouhodobě žádoucí, aby produktivita práce rostla rychleji než cena práce. V Jihočeském kraji rostou úplné náklady práce a jejich hlavní složka **mzdy a platy pomaleji než produktivita práce**. Mzdy v podnicích nad 20 zaměstnanců se sídlem v kraji rostou stejně rychle.

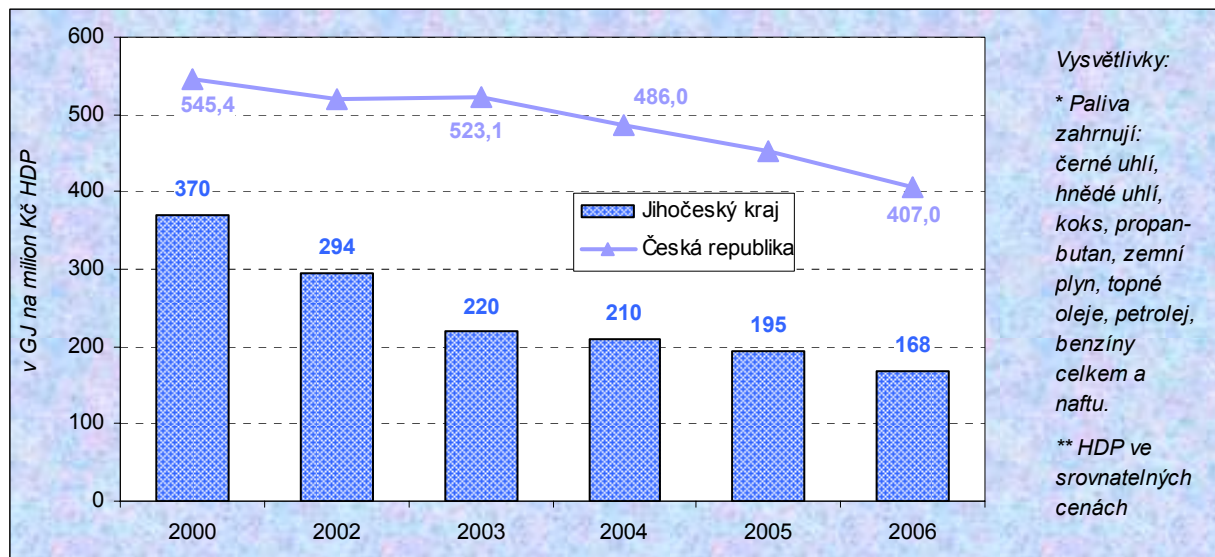
Spotřeba paliv a elektřiny na jednotku HDP

Naše informace o spotřebě paliv a elektřiny za kraj jsou rovněž značně omezené a existují ve dvou rovinách. Údaje o spotřebě paliv a elektřiny předkládají podniky s 20 a více zaměstnanci podle sídla podniku a výkaz rovněž obsahuje vybrané údaje podle kraje místa spotřeby. Údaje podle místa spotřeby jsou samozřejmě vhodnější, ale jsou zpracovávány pouze v naturálních jednotkách a poprvé v roce 2006 i v GJ.

V **měrné spotřebě paliv** na jednotku HDP za firmy s 20 a více zaměstnanci podle sídla podniku dosahuje kraj v roce 2006 asi 41 % průměru ČR. V roce 2000 činila měrná spotřeba firem sídlících v kraji 68 % úrovně ČR. V letech 2000 až 2006 klesla měrná spotřeba paliv v kraji víc než o polovinu, v ČR o jednu čtvrtinu. Do vývoje měrné spotřeby se však promítají nejen úspory paliv ve výrobě, ale i změny souboru vykazujících jednotek. Do vývoje za kraj se mimo to může promítat i odstěhování sídel podniků do Hlavního města Prahy, kterýžto jev se v naší ekonomice v posledních letech objevuje.

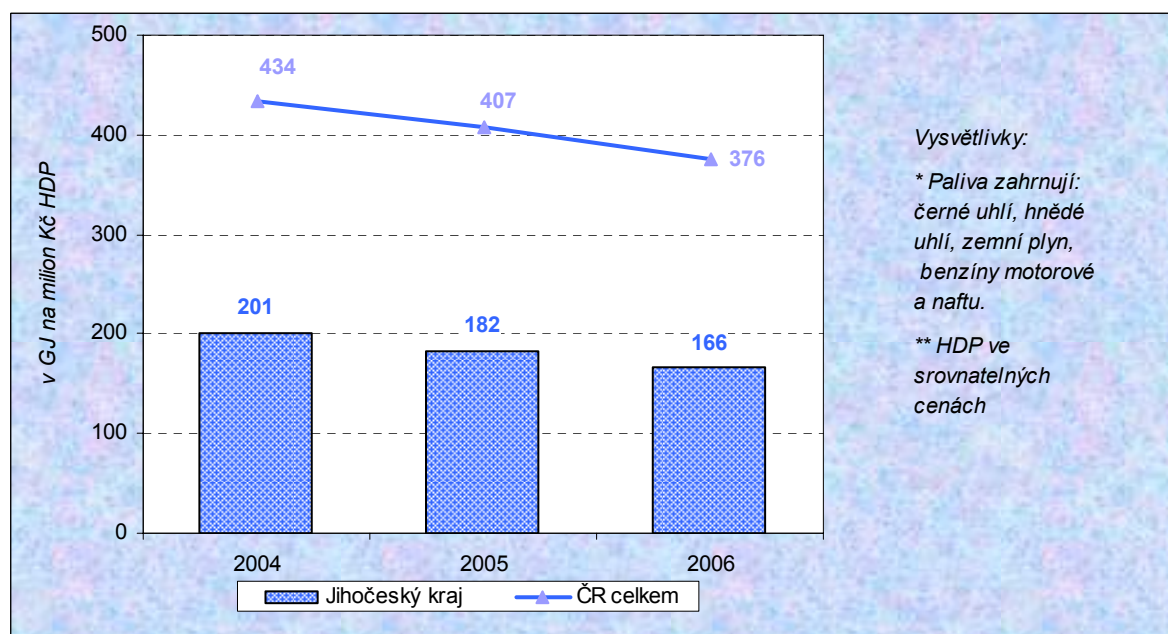

Graf 7 Spotřeba paliv v podnicích na jednotku HDP

Pro následující graf byl z předběžných údajů podle **místa spotřeby** proveden přepočítání spotřeby paliv v naturálních jednotkách na GJ. Ve srovnání se spotřebou podle **sídla podniku** (předchozí graf) tento nezahrnuje koks, propan-butan, topné oleje a petrolej, to je zhruba 10 % ze spotřeby paliv (dle sídla podniku).

Graf 8 Spotřeba vybraných druhů paliv v podnicích podle místa spotřeby na jednotku HDP (v GJ/mil. Kč)

Z grafu vyplývá, že výrobní kapacity na území Jihočeského kraje nejsou ve srovnání s průměrem ČR tak energeticky náročné. Nedosahují ani 50 % průměru České republiky. Co je ale důležitější je fakt, že měrná spotřeba těchto vybraných druhů paliv klesá v kraji i v ČR (v ČR o 13 %). Teoreticky mohla být nižší spotřeba těchto paliv umožněna jejich náhradou palivy, které ve výběru nejsou. Ale vzhledem k tomu, že měrná spotřeba paliv v podnicích podle sídla podniku v tomto období klesla o 16 %, můžeme tuto možnost vyloučit.

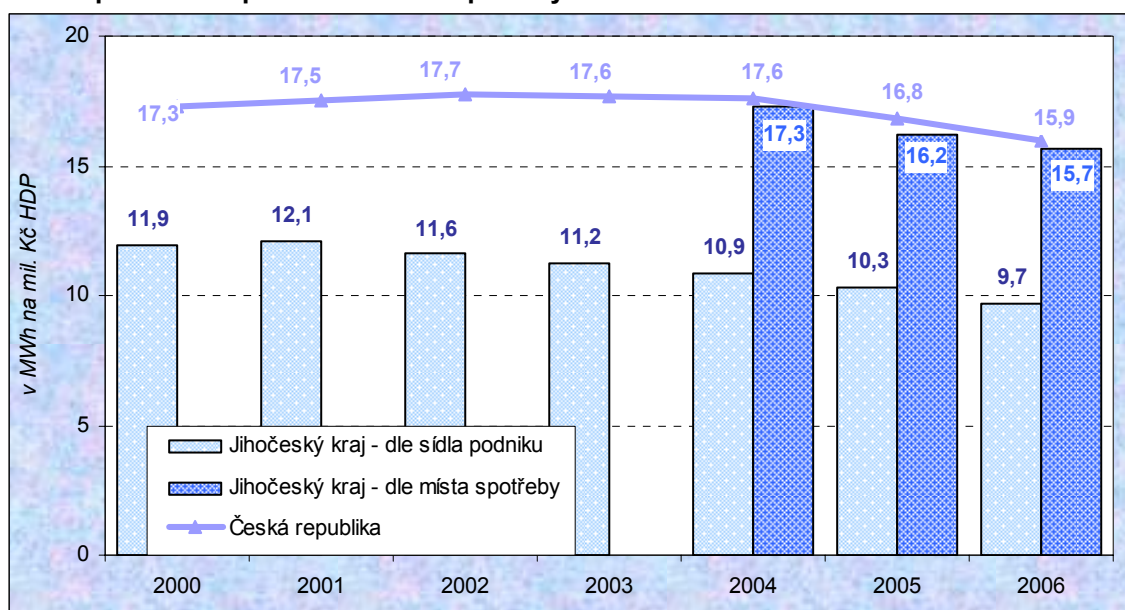
Pro doplnění ke spotřebě paliv uvádíme i spotřebu tepelné energie včetně páry. Jak je z tabulky na následující straně patrné, existuje řádový rozdíl mezi měrnou spotřebou tepla za podniky se sídlem v kraji a spotřebou tepla přímo ve výrobních kapacitách ležících na území kraje. V údajích za Jihočeský kraj – místo spotřeby je teplo (vč. páry) vyrobené v jaderné elektrárně Temelín na výrobu elektřiny.

Tab. 3.1.3 Měrná spotřeba tepelné energie vč. páry na jednotku HDP

	v GJ/mil. Kč HDP (srovn. ceny)		
	2004	2005	2006
Česká republika	431	390	382
Podniky se sídlem v Jihočeském kraji	119	101	86
Jihočeský kraj - místo spotřeby	1 136	932	923

Vzhledem k tomu, že statistika v současné době nemá údaje o veškeré spotřebě elektřiny na území jednotlivých krajů, kde by například byla i spotřeba domácností, a nemá ani přehled o podílu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů, nezbyvá než se opřít o spotřebu podniků s 20 a více zaměstnanci, tedy o stejný soubor jako v případě spotřeby paliv.

Graf 9 Spotřeba elektrické energie na HDP v podnicích s 20 a více zaměstnanci - podle sídla podniku a místa spotřeby

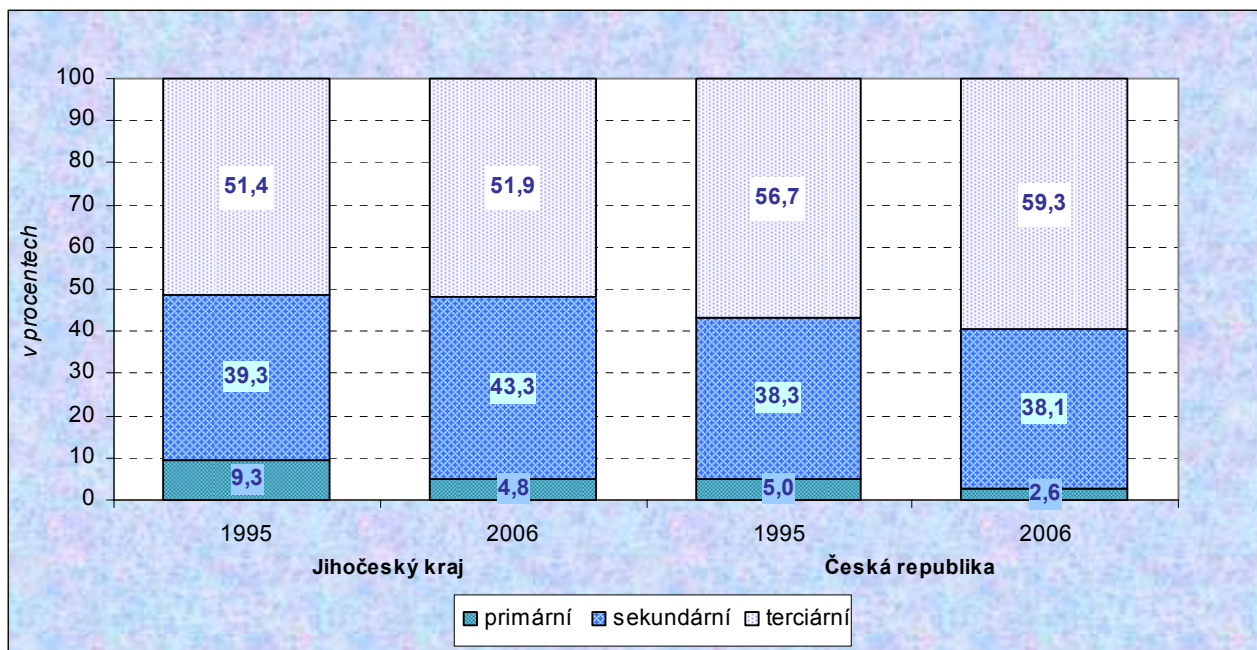
Graf spotřeby elektřiny těchto podniků na jednotku HDP ukazuje, že v kraji mají sídlo podniky, jejichž výroba je méně náročná na spotřebu elektřiny téměř o 40 % než průměr ČR. Poněkud jiné je srovnání měrné spotřeby elektřiny ve výrobních kapacitách na území kraje, které je jen o málo nižší než v ČR celkem. Důležitý je fakt, že měrná spotřeba elektřiny na jednotku HDP od roku 2002 klesá.

Hrubá přidaná hodnota podle sektorů

Hrubá přidaná hodnota představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Počítá se za odvětví nebo za institucionální sektory / sub-sektory. Souhrn hrubé přidané hodnoty za všechna odvětví národního hospodářství nebo za všechny institucionální sektory plus čisté daně z produktů představuje hrubý domácí produkt. Hrubá přidaná hodnota se v našich podmínkách podílí na hrubém domácím produktu zhruba 90 %.

Hrubá **přidaná hodnota** se vyjadřuje **v běžných cenách** a její vývoj je tedy ovlivněn cenovými vlivy. Předmětem jejího hodnocení bývá nejčastěji struktura podle odvětví či sektorů a vývoj této struktury. Musíme zde připomenout, že jednotlivá odvětví a sektory zaznamenávají různý cenový vývoj a to se promítá i do vývoje struktury hrubé přidané hodnoty.

Graf 10 Podíl sektorů na hrubé přidané hodnotě

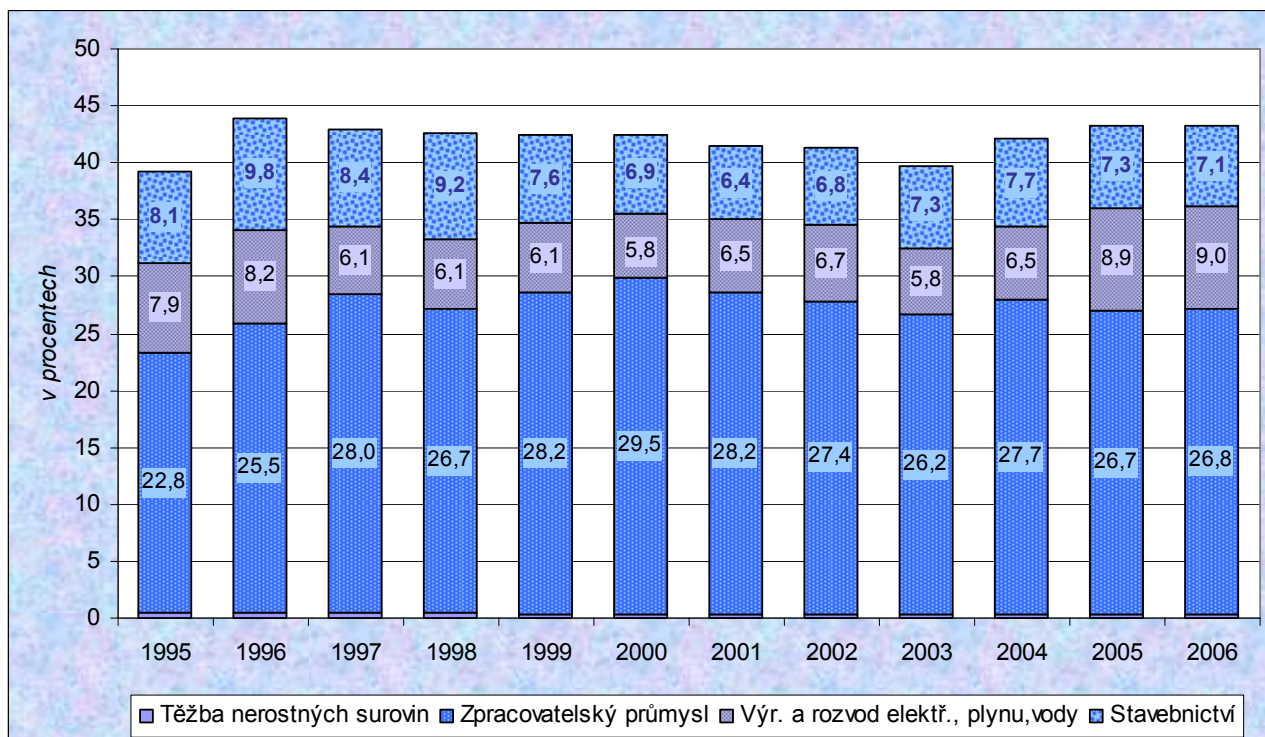

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty se po celé období **snižoval podíl primárního sektoru**, v České republice i v Jihočeském kraji klesl téměř na polovinu. Zatímco v České republice byl tento pokles zcela nahrazen zvýšením vlivu terciární sféry, v Jihočeském kraji zůstal podíl terciární sféry zhruba na stejné úrovni, ale **zvýšil se podíl sekundárního sektoru**.

V primárním sektoru by měl být kladen důraz na udržení kvality zemědělských produktů a rozvoj ekologického zemědělství. Touto problematikou se bude zabývat environmentální oblast.

V sekundárním sektoru by bylo žádoucí zvyšovat podíl zpracovatelského průmyslu, především tzv. progresivních odvětví na úkor odvětví s vyšší náročností na vstupy a s malým zhodnocením práce.

Graf 11 Podíl odvětví sekundární sféry na hrubé přidané hodnotě

Z grafu je patrné, že podíl zpracovatelského průmyslu ve sledovaném období kolísá, podíl odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody zejména v posledních dvou letech roste, podíl stavebnictví byl naproti tomu

nejvyšší před rokem 2000. Podíl těžby nerostných surovin je zanedbatelný. Bohužel za sekundární sféru jsou vyčíslována pouze uvedená základní odvětví, bez dalšího členění zpracovatelského průmyslu.

Určitou představu o zpracovatelském průmyslu nám může poskytnout registr ekonomických subjektů (RES). V roce 2000 mělo v Jihočeském kraji sídlo firmy 123 tisíc subjektů, z toho bylo 16 tisíc subjektů (tj. 13 %) se zpracovatelským průmyslem jako svou hlavní činností. V roce 2006 obsahoval RES Jihočeského kraje 146 tisíc subjektů, z toho bylo téměř 20 tisíc firem zpracovatelského průmyslu (13 %).

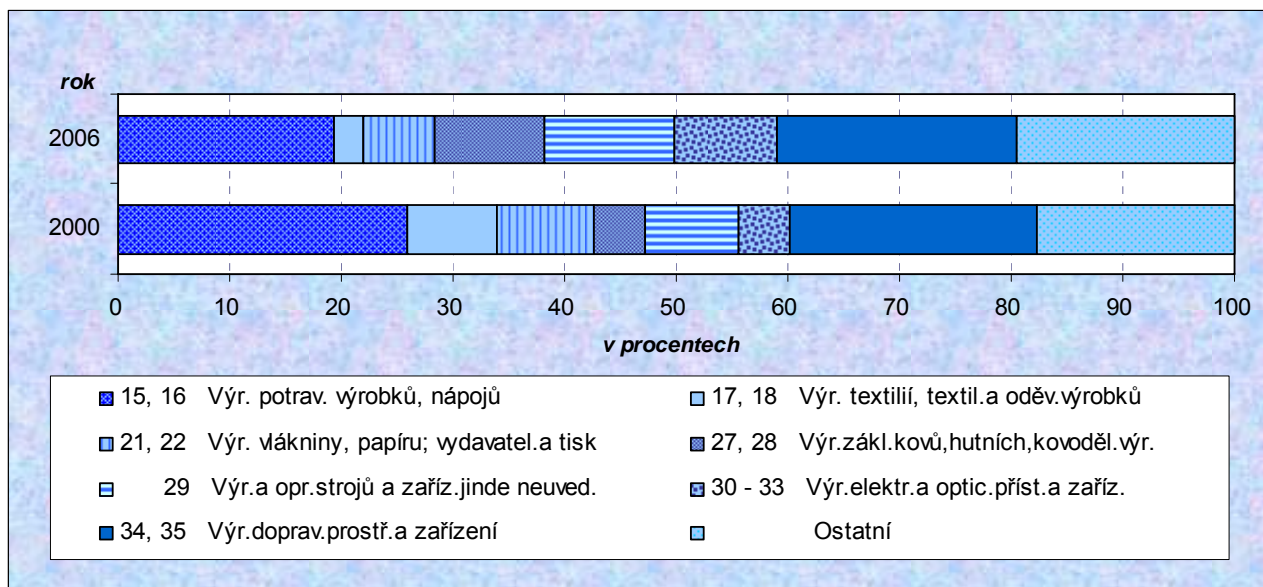
Tab. 3.1.4 Ekonomické subjekty zpracovatelského průmyslu v Jihočeském kraji

Převažující činnost	2000	2006	rozdíl 2006-2000
Zpracovatelský průmysl celkem	15 908	19 534	3 626
tom: 15, 16 Výroba potravních výrobků, nápojů	785	923	138
17, 18 Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	2 332	2 468	136
19 Výroba usní a výrobků z usní	84	91	7
20 Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	4 058	4 921	863
21, 22 Výr. vlákniny, papíru a výrob. z papíru; vydavatelství a tisk	414	838	424
24 Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chem. vláken	143	156	13
25 Výroba pryžových a plastových výrobků	188	256	68
26 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	503	598	95
27, 28 Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	3 675	4 573	898
29 Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	521	837	316
30 - 33 Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	1 912	2 478	566
34, 35 Výroba dopravních prostředků a zařízení	92	136	44
36, 37 Zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	1 201	1 259	58

V počtu subjektů zpracovatelského průmyslu má nejvyšší zastoupení odvětví zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků (kromě nábytku), což je tradiční jihočeský průmysl a druhou nejpočetnější skupinou je výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků, tj. odvětví vyžadující na straně jedné dovážené suroviny, na straně druhé profesně připravené zaměstnance, kteří v kraji jsou. Obě uvedená odvětví se na počtu firem zpracovatelského průmyslu podílejí téměř jednou polovinou. Zajímavostí RES je například zvýšení počtu firem textilního a oděvního průmyslu, i když je všeobecně známo, že právě textilní průmysl je vzhledem ke konkurenci asijského levného zboží v krizi.

Nevýhodou RES je jednak fakt, že **nepostihuje velikost firem** a jednak skutečnost, že registr obsahuje téměř z poloviny firmy, které jsou neaktivní. Proto se na zpracovatelský průmysl podíváme ještě z pohledu velkého průmyslu, tj. na výsledky firem se 100 a více pracovníky se sídlem v kraji. Do úrovně krajů jsou informace za průmysl právě za tyto podniky.

Graf 12 Struktura tržeb z průmyslové činnosti v Jihočeském kraji

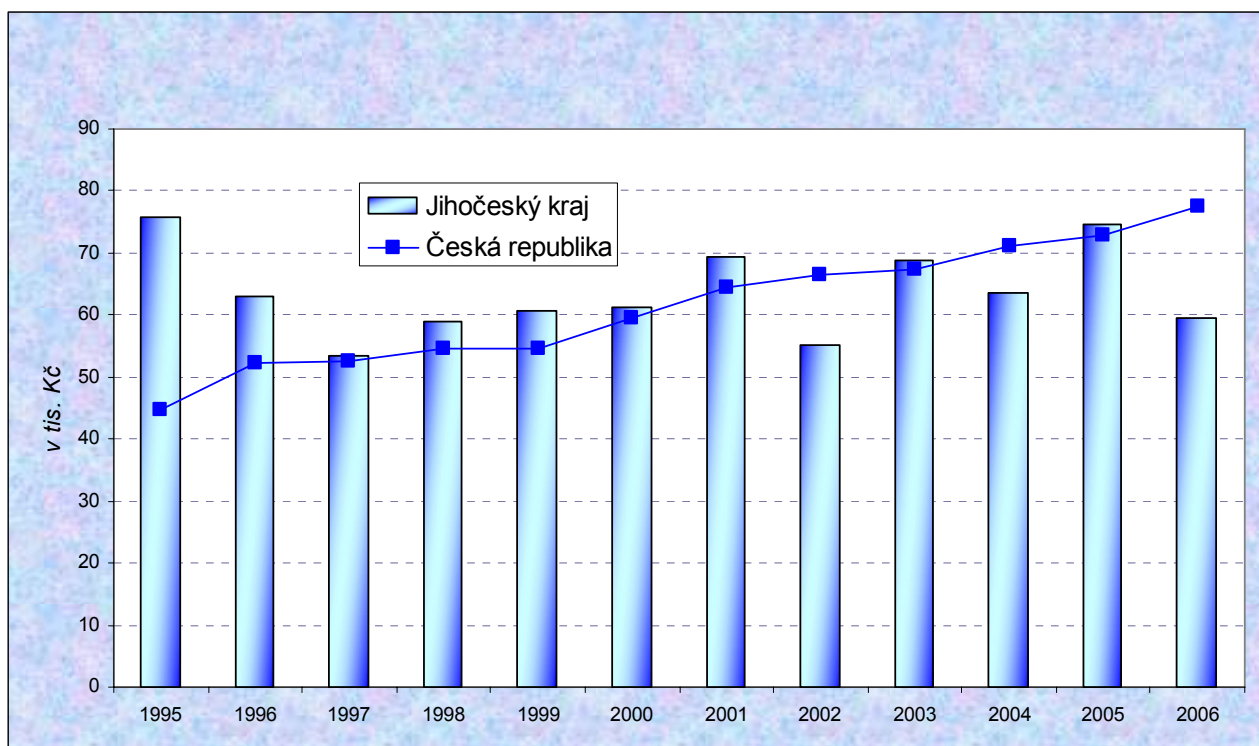
Změnu ve struktuře velkého zpracovatelského průmyslu můžeme posoudit ze struktury **tržeb z vlastní průmyslové činnosti**. Největší podíl v kraji má výroba dopravních prostředků a zařízení a výroba potravinářských výrobků a nápojů, jejíž podíl na struktuře se snížil. Ve srovnání s rokem 2000 je v roce 2006 významně nižší dále podíl textilní a oděvní výroby a podíl výroby vlákniny, papíru; vydavatelství. Naproti tomu se zvýšil podíl odvětví výroba základních kovů, výroba elektrických a optických přístrojů a výroba a opravy strojů jinde neuvedených.

Významnou oblastí je pro kraj odvětví **cestovního ruchu**. Zachovalé přírodní prostředí s vysokou lesnatostí, vodními plochami a velkým počtem kulturních památek je využíváno k návštěvám a rekreaci občany z celé ČR a v hojně míře i zahraničními turisty. Na hrubé přidané hodnotě v kraji se však odvětví stravování a ubytování podílí jen necelými dvěma procenty. Je pravda, že přínosy cestovního ruchu nelze redukovat pouze na výše uvedené odvětví, ale současně je nutno konstatovat, že existují v této oblasti v kraji značné rezervy. Problematické je především celoroční využití ubytovacích kapacit. Také úroveň poskytovaných služeb zejména s ohledem na velmi náročného zákazníka není často dostačující.

Tvorba hrubého fixního kapitálu, míra investic

Výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu (THFK) na obyvatele mají v České republice vzestupnou tendenci, i když růst ukazatele do jisté míry ovlivňuje i růst cen. Vývoj v jednotlivých krajích však často kolísá v závislosti na realizaci větší investiční akce v kraji. Pro Jihočeský kraj platí, že THFK na obyvatele měl větší než republikový průměr v letech 1995 – 2001, tedy v době výstavby jaderné elektrárny Temelín. Od roku 2002 pak hodnota THFK třikrát nedosáhla a dvakrát dosáhla úroveň republikového průměru.

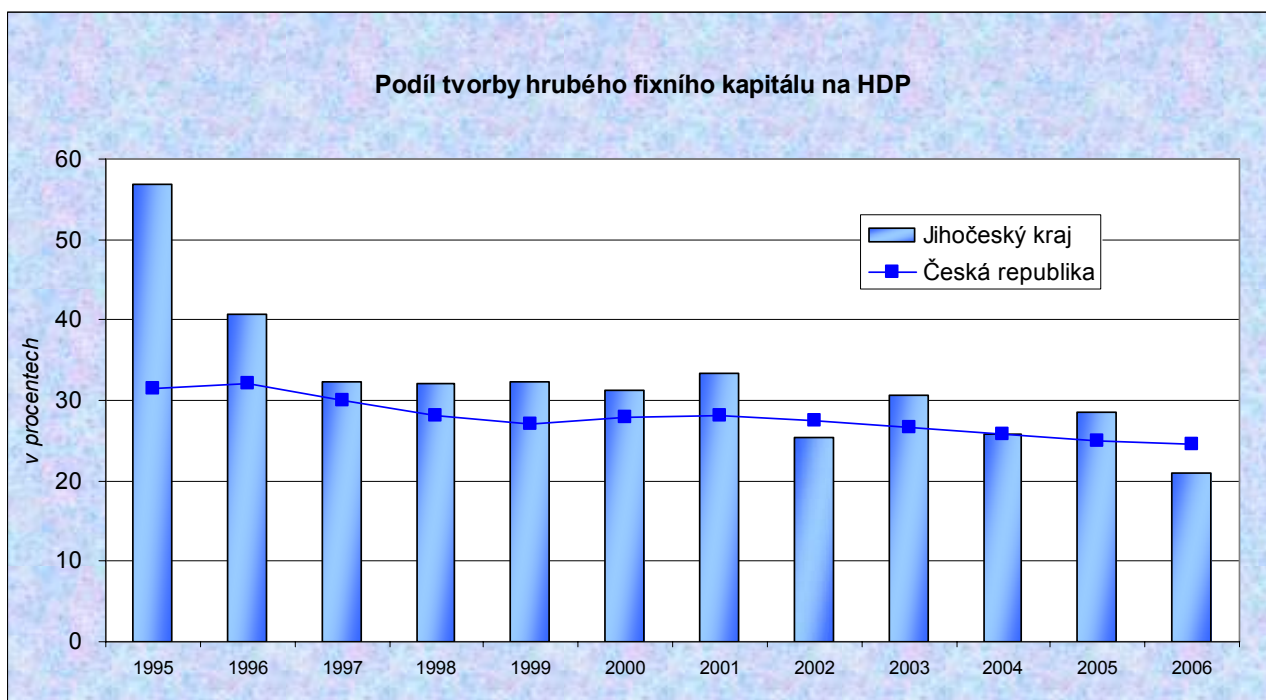
Graf 13 Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele

Z krajů ČR republikový průměr překračuje vždy Hlavní město Praha (a to významně o 50 až 150 %), za jedenáctileté období 9 krát Jihočeský kraj, 6 krát Plzeňský kraj, 4 krát Středočeský, 3 krát Jihomoravský a 1 krát Karlovarský a Olomoucký. Vysoká tvorba hrubého fixního kapitálu v Hlavním městě není ovlivněna pouze význačným postavením Prahy jako hlavního města, ale vyplývá i ze skutečnosti, že zde vzniká nadprůměrně vysoký HDP.

O podílu výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu k hrubému domácímu produktu hovoříme jako o **míře investic**. Jihočeský kraj patří mezi kraje s poměrně vysokou mírou investic. Alespoň to vyplývá ze srovnání míry investic za kraj a za ČR celkem. V devíti letech z 11 byla míra investic v kraji vyšší než průměr za ČR, pouze v roce 2002 a 2006 byla nižší. Výstavba jaderné elektrárny Temelín byla v rámci ČR tak ohromnou investiční akcí, že míra investic v roce 1995 – 57 % je dokonce nejvyšší za celých 11 let mezi kraji ČR.

Graf 14 Míra investic

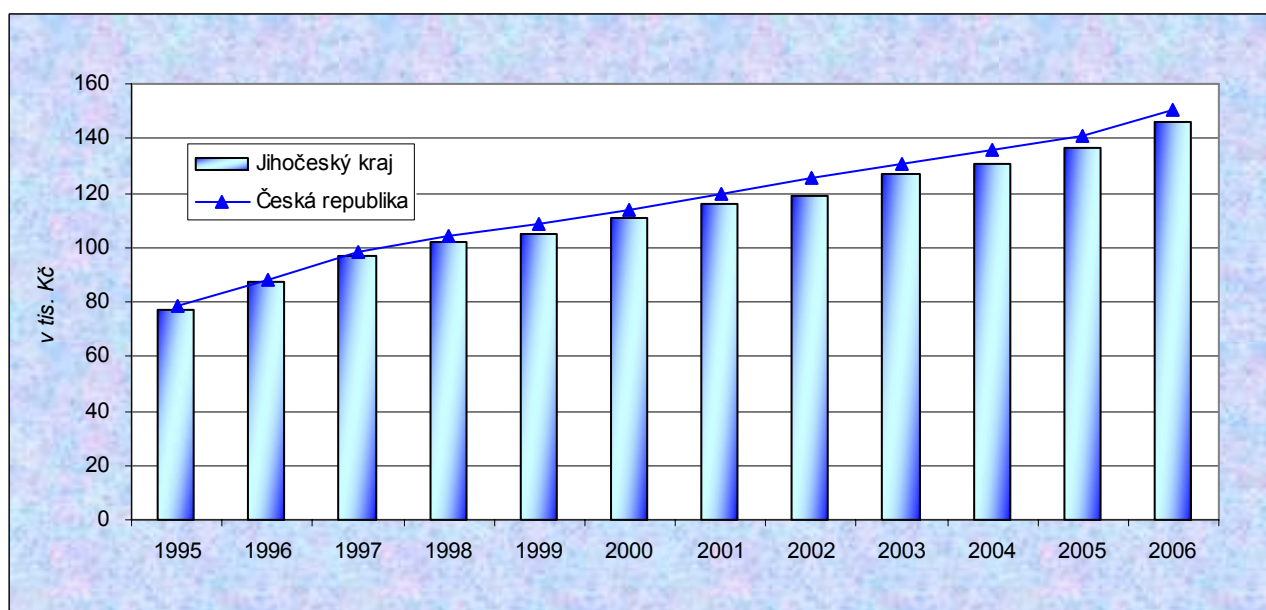

Z grafu je patrné, že míra investic za Jihočeský kraj má sestupnou tendenci. Mírně sestupnou tendenci má i míra investic ČR. V letech 2002 až 2006 se snížení míry investic v ČR odehrává nikoli v důsledku oslabeného tempa výdajů na THFK, ale z větší části růstem tempa ekonomické výkonnosti země (zvětšením jmenovatele v poměrovém indikátoru).

Čistý disponibilní důchod domácností

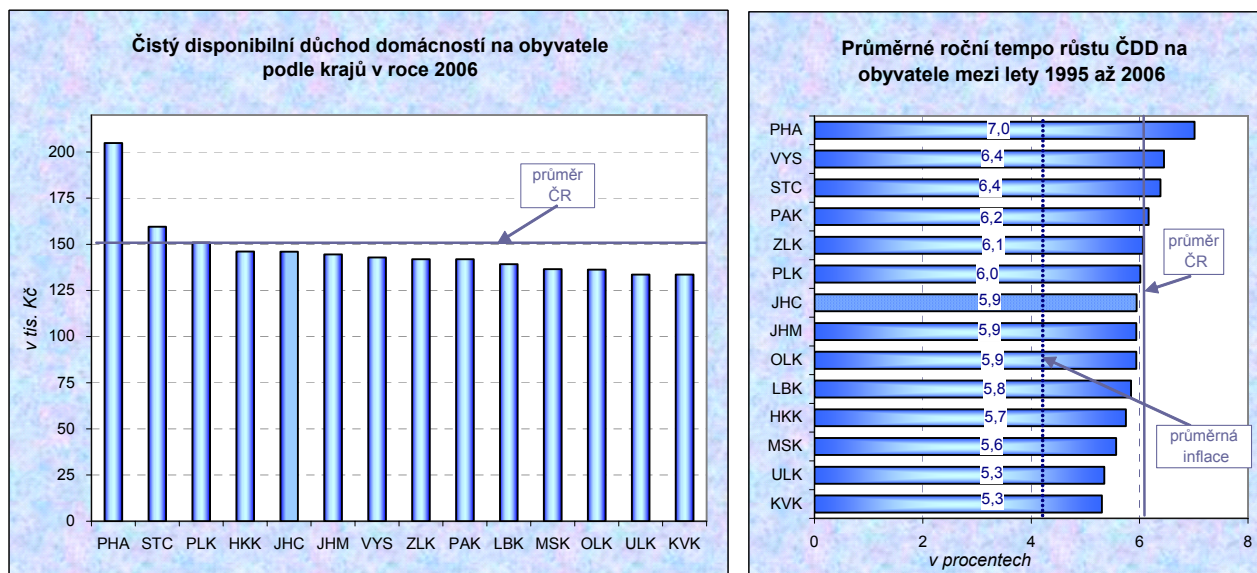
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDD) Jihočeského kraje na 1 obyvatele po celé sledované období roste a udržuje se mírně pod úrovní průměru ČR. Do roku 1997 byl o 1,5 % pod úrovní průměru ČR, v současnosti se rozdíl proti průměru zvýšil na 3 %. V mezikrajovém srovnání měl kraj v letech 1995 až 1999 pátý nejvyšší ČDD na obyvatele, pak si pohoršil až na 7. místo v roce 2002, kdy se ČDD lišil od průměru ČR o 5 %. Poté vystřídal 4. místo, pak páté, šesté a opět páté (v roce 2006).

Graf 15 Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele

Pokud jde o ostatní kraje ČR, má nejvyšší ČDD na obyvatele Hlavní město Praha. Průměr ČR v roce 1995 překračovala o 24 % a tento rozdíl se zvýšil na 36 % v roce 2006. Nad průměrem ČR (v rozmezí od 2 do 8 %) se stabilně nachází i Středočeský kraj. Nadprůměrný ČDD má Plzeňský kraj s výjimkou dvou let. Z ostatních krajů se k průměru přibližuje nejvíc Královéhradecký kraj a čtyřikrát ho i převýšil. Nejnižší ČDD na obyvatele měla do roku 1998 Vysočina, v roce 1999 to byl Moravskoslezský kraj, v letech 2000 – 2005 poslední místo žebříčku patřilo Ústeckému kraji a v roce 2006 toto místo zaujal Karlovarský kraj.

Graf 16 ČDD na obyvatele – mezikrajové srovnání a dynamika mezi lety 1995 až 2006

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele vzrostl v Jihočeském kraji v letech 1995 až 2006 o 89 %, tj. v průměru za rok o 5,9 %. Tempem růstu se kraj řadí 7. místo mezi kraji. Nejvyšší tempo růstu má Hlavní město Praha 7 % a pak kraj Vysočina a Středočeský kraj. Nejnižším tempem rostl ČDD v kraji Karlovarském a Ústeckém. Vzhledem k tomu, že ČDD je vyjadřován v běžných cenách, je jeho růst ovlivněn zčásti růstem cen. Míra inflace v průměru v letech 1995 – 2006 dosáhla 4,3 %.

Rozvoj malého a středního podnikání

Malé a střední podniky (MSP) jsou významným sektorem tržní ekonomiky. Jejich předností je rychlejší přizpůsobivost na měnící se požadavky trhu, relativně vysoká schopnost absorpce pracovní síly díky pružnosti a schopnost vyplnit mezeru ve struktuře obchodních vztahů mezi velkými podniky. Naopak nevýhodou je např. menší schopnost eliminovat důsledky výkyvů vnějších vlivů v počátečním stadiu jejich vývoje a obtížnější přístup ke kapitálu, informacím a znalostem. Proto vlády volí různé formy veřejné podpory MSP, které by snižovaly jejich zranitelnost (vliv uvedených nevýhod).

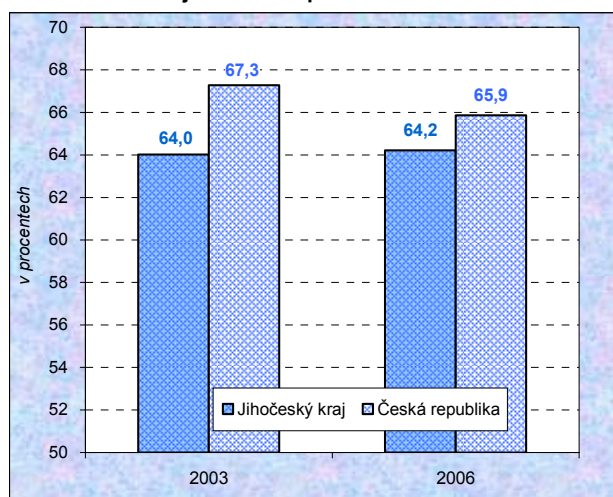
Vliv malých a středních podniků v ekonomice byl posouzen na **základě zaměstnanosti**. Tento údaj není statistikou plošně zjišťován. Pro účely této publikace byl zkonstruován jako součet počtu zaměstnanců za MSP s 1 – 249 zaměstnanci z Registru ekonomických subjektů a za fyzické osoby bez zaměstnanců byly použity osoby pracující na vlastní účet a pracující rodinní příslušníci podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil. Výpočet byl proveden pro rok 2003 a 2006.

Na základě těchto výpočtů můžeme říci, že zaměstnanost v MSP Jihočeského kraje se za toto krátké období mírně zvýšila, což je pozitivní jev. Vývoj v kraji nekoresponduje s vývojem v ČR, kde byl pokles MSP vyvolán zvýšením zaměstnanosti velkých podniků.

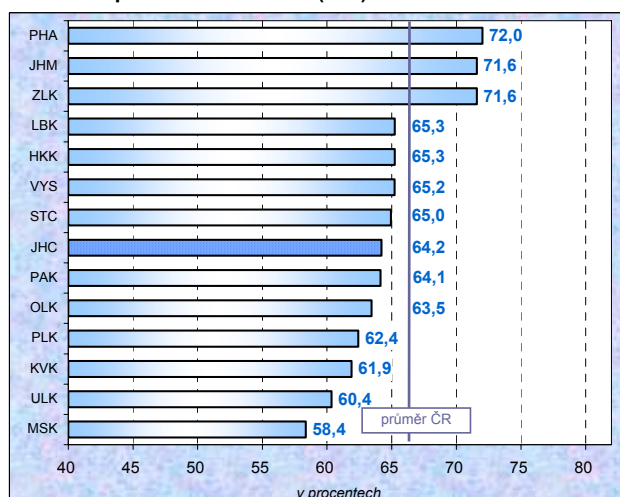
Podíl MSP Jihočeského kraje (64 %) je v obou obdobích pod úrovní průměru ČR. Z krajů mají nejvyšší zaměstnanost v MSP Hlavní město Praha, Jihomoravský a Zlínský kraj. Naopak nejnižší zaměstnanost v MSP má Moravskoslezský kraj – méně než 60 %.

Graf 17 Malé a střední podnikání

Podíl malých a středních podniků na zaměstnanosti v Jihočeském kraji a České republice v letech 2003 a 2006

Podíl malých a středních podniků na zaměstnanosti v České republice v roce 2006 (v %)

Doprava

Hustota dopravní infrastruktury je jedním z rozhodujících a někdy i limitujících faktorů pro rozvoj regionů a obcí. V Jihočeském kraji je hustota a kvalita silniční sítě spíše na nižší úrovni. Ke konci roku 2006 bylo v Jižních Čechách sice 6 129 km silnic a dálnic, ale pouze 9 km je dálnic a 662 km silnic 1. třídy. Silnice vyšší třídy tak představují jen něco málo přes 10 % z celkové délky silniční sítě. Tento stav je částečně dán příhraniční polohou kraje s rozsáhlými horskými oblastmi, kde převažují silnice III. třídy. Ty představují více než 60 % celkové délky.

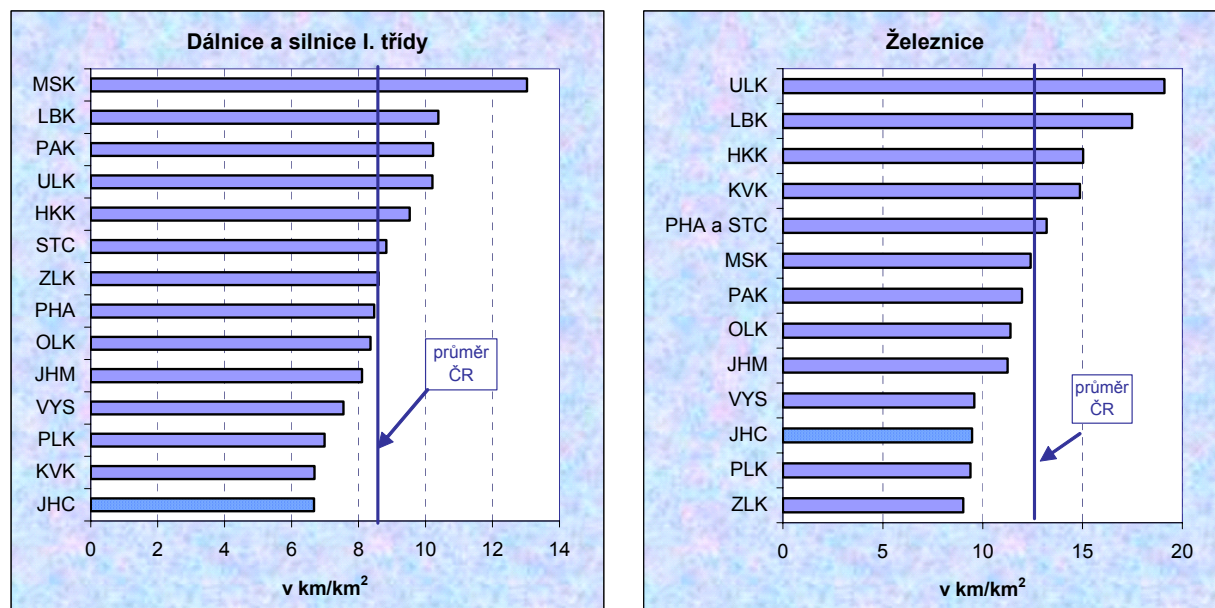
V porovnání s ostatními regiony republiky je **hustota silniční sítě** v přepočtu k rozloze území vůbec jedna z nejnižších (spolu s Karlovarským krajem) v celé republice. Hodnotou 6,7 km na 100 km² se kraj drží zhruba na třech čtvrtinách republikové střední hodnoty. Ani z hlediska střednědobého vývoje (od roku 2000) nedošlo v této oblasti k zásadnější změně. Přestože za toto období byla již realizovány některé i poměrně náročné finanční akce, celkově se hustota silniční sítě zvýšila jen nepatrně (o 0,1 km na 100 km²). Ani tady kraj nedosahuje republikový růst a v dynamice se zařadí až k závěru pomyslného pořadí.

Přírodní podmínky jsou limitujícím faktorem rovněž v oblasti **železniční dopravy**. Celkem je v kraji 952 km provozní délky železničních tratí. V přepočtu k celkovému území kraje to představuje 9,5 km na 100 km². Hustota dopravní infrastruktury je tak srovnatelná s krajem Plzeňským a Vysočina a jen nepatrně vyšší než v kraji Zlínském – kraji s nejnižší hustotou. To samozřejmě znamená, že proti průměru za celou republiku má kraj železniční infrastrukturu podstatně méně rozvinutou – hustota železniční sítě je v kraji o čtvrtinu nižší než v souhrnu za ostatní regiony.

Ve střednědobém vývoji se hustota železničních tratí v kraji nemění, stejně jako v průměru za celou republiku. Na druhé straně se alespoň železniční síť nezkracuje, tak jako v kraji Olomouckém nebo Ústeckém.

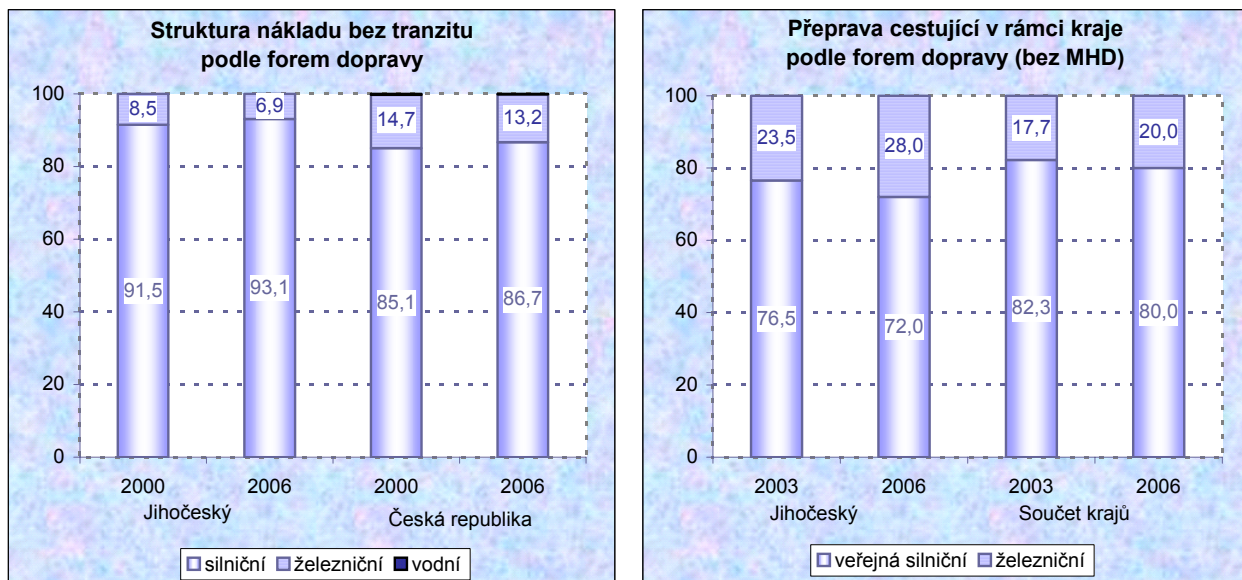
Graf 18 Hustota dopravní infrastruktury v roce 2006

Pro posouzení efektivnosti nákladní dopravy jsou nezbytné údaje o dopravních výkonech. Tyto údaje se nám však nepodařilo zjistit. Proto jsme se museli spokojit s náhradním ukazatelem „přeprava věcí (zboží)“. Ale ani v tomto případě nemáme ideální podklady pro úplnou představu o přepravě, neboť nám zcela chybí data za tranzit.

V Jihočeském kraji přeprava věcí nákladní dopravou (bez tranzitu) klesla mezi lety 2000 a 2006 o 17 %, z toho přeprava silniční nákladní dopravou klesla o 16 % a železniční dopravou o jednu třetinu. V ČR objem přepraveného nákladu v letech 2000 – 2006 vzrostl o 5 %, vlivem zvýšené přepravy silniční nákladní dopravou (o 7%). Přeprava nákladu po železnici se snížila o 6 %, a přeprava vodní dopravou klesla dokonce na polovinu. Uvedené změny se projevily ve struktuře nákladu podle forem dopravy. Jak ukazuje graf, v Jihočeském kraji i v ČR se nízký podíl železniční dopravy dál snížil.

Graf 19 Výkonové ukazatele dopravy

Za **osobní dopravu** máme srovnatelné údaje pro silniční i železniční dopravy pouze za přepravené osoby v rámci kraje. Údaje o přepravě osob mimo kraj a do kraje za autobusovou dopravu jsme neměli k dispozici. Z dostupných podkladů vyplývá, že v letech 2000 - 2003 počet přepravených osob veřejnou autobusovou dopravou klesl v rámci Jihočeského kraje o necelých 5 %, za celou ČR tento pokles představoval 2 %. Naproti tomu počet přepravených osob po železnici vzrostl v kraji o 10 % a v celé ČR dokonce téměř

o čtvrtinu. Tento vývoj se promítl do zvýšení podílu železniční dopravy ve struktuře přepravených osob, jak ukazuje graf.

Městskou hromadnou dopravou se v kraji každoročně přepraví víc než 50 mil. cestujících. Na tomto počtu se ze 30 % podílí přeprava trolejbusy a ze 70 % přeprava autobusová. V letech 2003 – 2006 vzrostl počet přepravených cestujících o necelá 4 %, když přeprava trolejbusy vzrostla o 7 % a autobusy o 2 %.

Veřejná ekonomika

Veřejná ekonomika je z regionálního pohledu vsazena do širšího celorepublikového rámce a některé limity tím vytvořené nelze překročit. Hodnocení vývoje v kraji je pak omezeno na hospodaření územních samosprávných celků a jen na poměrně krátké časové období od roku 2003. Důvodem je jednak dostupnost relevantních údajů a jednak (a především) to, že územní rozpočty prošly v roce 2003 podstatnou změnou, která navazovala na reformu veřejné správy. Zrušením okresních úřadů došlo k převedení agend a prostředků zčásti na kraj a zčásti na pověřené obce.

Územní rozpočty v našem pojetí zahrnují rozpočet Jihočeského kraje (nejen krajského úřadu), rozpočty obcí a rozpočty dobrovolných sdružení obcí (DSO).

Tab. 3.1.5 Finanční hospodaření kraje, obcí a DSO

	v mil. Kč		
	2004	2005	2006
Příjmy celkem (po konsolidaci)	21 927	20 352	22 096
Daňové příjmy	6 446	9 379	9 612
Nedaňové příjmy	2 206	2 054	2 300
Kapitálové příjmy	875	902	944
Přijaté dotace	12 401	8 018	9 241
Výdaje celkem (po konsolidaci)	22 287	20 094	22 589
Běžné výdaje	16 632	15 286	17 454
Kapitálové výdaje	5 655	4 808	5 135
Rozdíl příjmů a výdajů	-360	259	-493

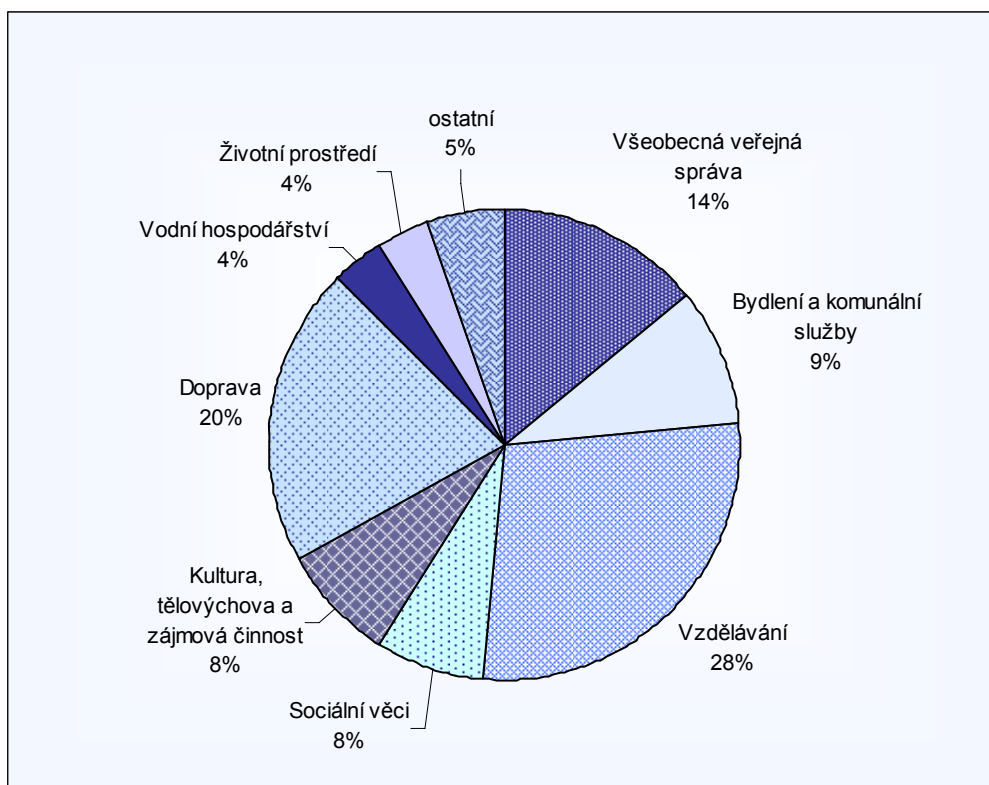
Celkové příjmy všech výše definovaných subjektů jsou zhruba ze 40 % tvořeny dotacemi. Tato nejvyšší položka je pak reprezentována především **neinvestičními dotacemi**, zejména dotacemi ze státního rozpočtu. V průběhu sledovaného období se výše neinvestičních dotací ze státního rozpočtu výrazně nezměnila a pohybuje se od 6,4 mld. Kč do 7,2 mld. Kč. Naproti tomu značně variabilní byly během let 2004 až 2006 investiční dotace. Jejich objem klesl z 2,5 mld. Kč v roce 2004 téměř na polovinu v roce následujícím a pak opětovně vzrostl (na 1,8 mld. Kč). Druhou nejvýznamnější položkou celkových příjmů jsou **příjmy daňové**. Přitom jejich podíl na celkovém příjme se neustále zvyšuje. Zatímco v roce 2004 na ně připadalo necelých 30%, jejich výše v roce 2006 již převýšila dotace. Ve vnitřní struktuře daňových příjmů je nejdominantnější přínos daně z přidané hodnoty. Vybraná daň z přidané hodnoty v roce 2006 v celkové výši 3,5 mld. Kč představovala více než třetinu celkových daňových příjmů. Další dvě nejvýznamnější příjmové položky – daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob – byly zhruba vyrovnané a pohybovaly se kolem 2,5 mld. Kč. Přitom z hlediska krátkodobých vývojových trendů je přínos daně z příjmů fyzických osob značně rozkolísaný, naproti tomu u daně z příjmů právnických osob je jasně patrný růstový trend.

Z ostatních daňových položek uveďme ještě příjmy vyplývající z výběru daně z nemovitosti. Tento typ daně přináší do rozpočtu kraje a obcí v souhrnu jen 340 mil. Kč ročně a řada odborníků tvrdí, že náklady spojené s výběrem této daně převyšují její ekonomický přínos pro dané území. Poslední položkou na příjmové straně rozpočtu, o které se zmíníme, jsou poplatky a odvody v oblasti životního prostředí. Z hlediska absolutních částek je tato položka rozpočtů téměř nezajímavá a její výše ve většině případů ovlivňuje celkové hospodaření jen okrajově. Znepokojivý je ale trend, ke kterému u uvedených poplatků dochází. Přestože výběr sankčních poplatků za zhoršování životního prostředí probíhá i jinými cestami než prostřednictvím regionálních rozpočtů, nárůst těchto poplatků v Jihočeském kraji během tří let z 555 mil. Kč na 670 mil. Kč o něčem negativním informuje.

Ve složení **celkových výdajů** plně převládají **běžné výdaje**. Připadají na ně zhruba tři čtvrtiny z celku a jejich podíl se (i když mírně) neustále zvyšuje. Ve vnitřní struktuře běžných výdajů pak nejvyšší částky představují neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím (v roce 2006 v souhrnu 5,5 mld. Kč) a dále neinvestiční dotace neziskovým organizacím (v roce 2004 celkem 2,8 mld. Kč). Tyto dvě uvedené položky se tak v roce 2006 podílely téměř polovinou na celkových výdajích samosprávných celků.

Jiný pohled na strukturu výdajů – tentokrát podle zaměření na konkrétní účel – přináší následující graf:

Graf 20 Výdaje veřejných rozpočtů ve funkčním členění v roce 2006

Celkový **výsledek hospodaření** skončil v roce 2006 schodkem. Stejným způsobem však ukončily hospodaření roku 2006 i některé další kraje; respektive většina z nich. Pouze ve čtyřech krajích výdaje rozpočtů nepřekročily příjmovou stranu. Ani z pohledu výše schodku kraj příliš nevybočuje. Saldo příjmů a výdajů dosáhlo zhruba 2 % z celkových výdajů. Bylo sice nad průměrnou republikovou úrovní, ale v 5 dalších krajích bylo ještě vyšší (v kraji Zlínském poměrně významně). Samotné saldo však nemusí znamenat negativní rys. Důležitý je vztah skutečného a rozpočtovaného čerpání, možnost zajištění dlouhodobého rozvoje obce/regionu formou úvěru apod. Stabilně dlouhodobé záporné výsledky hospodaření ve veřejných rozpočtech jsou určitě negativním rysem.

Výzkum a vývoj

Zásadní význam pro současnou ekonomiku a zejména s ohledem na požadavky dalšího konkurenceschopného rozvoje má oblast vědy a výzkumu. Nejde přitom jen o oblast základního výzkumu, ale především o rychlé uplatňování získaných poznatků do praxe. Stejně tak opačný přístup, kdy je zcela pomíjen základní výzkum, může být z hlediska ekonomického nevhodný, zejména pro svou značnou finanční náročnost.

V celém Jihočeském kraji má jako svou **hlavní činnost odvětví výzkumu a vývoje** uvedena necelá padesátka právních subjektů. V rámci statistického výkaznictví však máme k dispozici údaje za 88 jednotek (údaj roku 2006), tzn. že získáváme informace i za ty, kteří se oblastí vědy a výzkumu zabývají aniž by to byla jejich hlavní činnost (např. vysoké školy). Vedle sektoru vládního – zejména ústavů Akademie věd České republiky a sektoru vyššího školství (vysoké školy a vyšší odborné školy) ale rozhodující roli v kraji hrají subjekty podnikatelského sektoru. V této oblasti je rovněž angažován soukromý neziskový sektor, ale ten je v podmínkách kraje jen spíše doplňkem.

Oblastí výzkumu a vývoje se v roce 2006 v kraji **zabývalo téměř 2 700 osob**. Jsou zde započítáni i ti, kteří se dané problematice věnovali jen částí svého pracovního úvazku, stejně jako ti, jejichž činnost se koncentrovala do aktivit oblast výzkumu podporujících, nikoli řešících. Podle jednotlivých sektorů byly z pohledu zaměstnanosti téměř rovnoměrně zastoupeny všechny tři skupiny. Pracoviště vyšších a vysokých škol zaměstnávala více než 900 pracovníků a subjekty podnikatelského sektoru uvádí v souhrnu jen o 50 osob více. Ani ve vládním sektoru nebyly počty zaměstnanců příliš nižší, když údaj za rok 2006 hovoří o 765 osobách.

Z celkového počtu zaměstnanců odvětví výzkumu a vývoje je jen zhruba třetina žen. Přitom značné rozdíly jsou mezi jednotlivými sektory. Vyrovnané zastoupení mužů a žen je ve vládním sektoru. V zaměstnanosti na vyšších a vysokých školách (stále ale hovoříme o výzkumu vývoji) je podíl mužů a žen v poměru 3:2. Nejnižší podíl (možná i vlivem zaměření výzkumu) pak zaznamenáváme v podnikatelském sektoru, kde je průměrné zastoupení žen jen 17 % z celkového počtu zaměstnanců.

Konkrétním otázkám při **řešení výzkumných a vědeckých projektů** se v kraji věnovalo **zhruba 1 800 osob**. Jedná se o údaj přepočtený na plně zaměstnané. Pomineme-li odlišnosti vyplývající z rozdílného vyjádření obou kategorií, pak v podmínkách kraje na dva výzkumné pracovníky připadá jedna osoba, která zajišťuje jen pomocné a obslužné procesy. V porovnání s ostatními regiony však kraj nijak nevybočuje z obecného průměru.

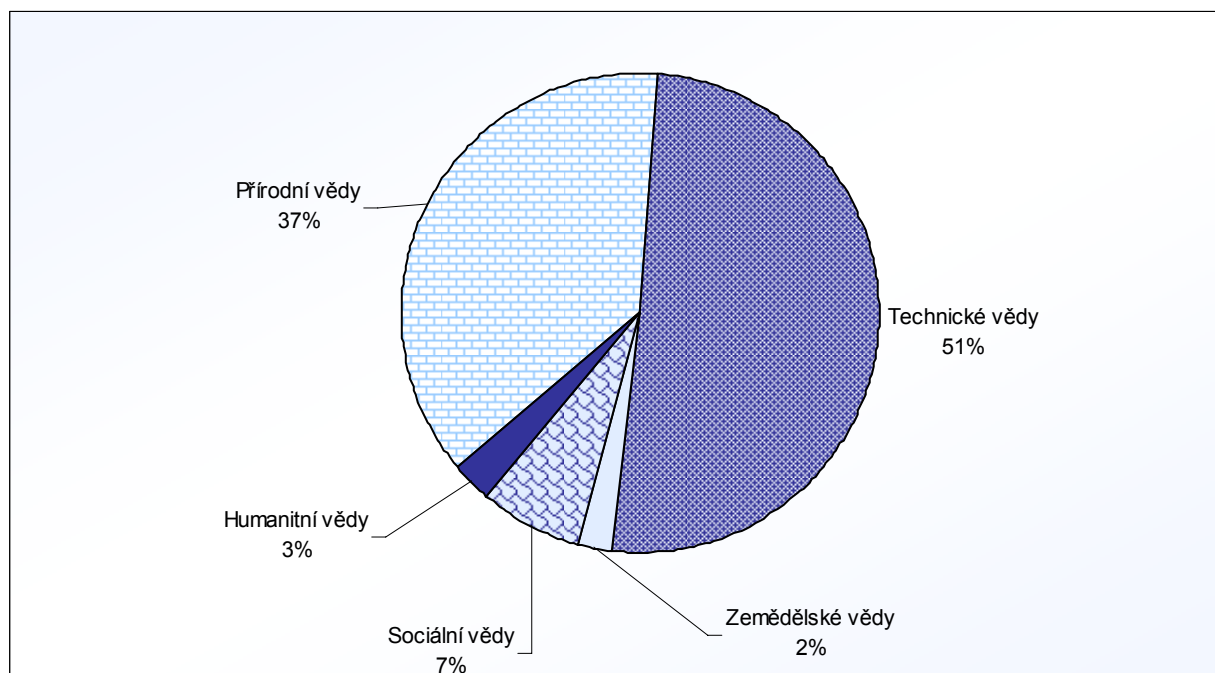
Z hlediska krátkodobých vývojových trendů se zaměstnanost ve výzkumu a vývoji přibližuje celostátní linii. Počet osob se za poslední roky trvale zvyšuje a proti roku 2003 se zvýšil o 600 osob. Stejně tak se zvyšují počty výzkumných pracovníků. V letech 2003 až 2006 dosáhl nárůst této kategorie více než 700 osob, tedy téměř dvě třetiny. O polovinu pak vzrostlo v rámci kategorie výzkumných pracovníků zastoupení žen (na 600 osob).

Výdaje na výzkum a vývoj dosáhly v celém kraji v období let 2000 až 2006 celkové částky převyšující 7 mld. Kč. Z toho celá polovina připadala na podnikatelský sektor, který svůj podíl zvyšoval z počátečních 400 mil. Kč v roce 2001 na více než 900 mil. Kč v roce 2006.

Přestože výdaje na výzkum a vývoj ve střednědobém horizontu rostou, a to jak absolutně tak v přepočtu k hrubému domácímu produktu, je jejich úroveň stále podprůměrná. V roce 2006 představovaly výdaje na výzkum a vývoj v kraji v poměru k HDP jen jedno procento. Proti republikovému průměru tak byly o polovinu v relaci k HDP nižší a v pořadí krajů na ně připadlo 7. nejvyšší místo.

Strukturu výdajů podle zaměření do jednotlivých vědních oblastí přibližuje následující graf.

Graf 21 Výdaje podle vědních oblastí v roce 2006

V porovnání s celorepublikovým průměrem je struktura zaměření podle vědních oborů velice podobná. Podstatnější rozdíl se týká jen prostředků vkládaných do oblasti lékařských věd. Sem v celorepublikovém průměru připadá z celkových výdajů zhruba 14 %, zatímco v kraji jsou vynakládány výdaje velice malé.

Podle základního **zaměření výzkumu a vývoje** v kraji jde největší část prostředků do sféry základního výzkumu. Z celkových výdajů sem směřuje více než 40 %. Rozdíly jsou samozřejmě i podle jednotlivých vědních oborů. V humanitních oborech a u přírodních věd připadá na základní výzkum více než 90 % prostředků, naproti tomu u sociálních věd jen čtvrtina a v technických oborech jen 2%. Aplikovaný výzkum se na celkových výdajích výzkumu a vývoje podílí zhruba čtvrtinou a experimentální vývoj přibližně třetinou. Proti středním republikovým hodnotám máme v kraji zdůrazněnu především **roli základního výzkumu**, když podíl relativně vkládaných prostředků je vyšší zhruba o deset procentních bodů.

Počty podaných **příhlášek vynálezů** se v kraji pohybují ročně maximálně v desítkách. Za období let 2000 až 2006 bylo v kraji podáno celkem 164 přihlášek, když nejvyšší počet byl přihlášen v roce 2003 (31 vynálezů). Z celkového počtu podaných přihlášek vynálezů v České republice za 6let přes 4 tisíce připadá na kraj jen 4 % podíl a řadíme se tak spíše ke krajům s nižší aktivitou.

Ještě nižší aktivita se projevuje v oblasti patentového práva. Z celkového počtu téměř 2 tisíce v republice **udělených patentů** připadalo v letech 2000 až 2006 na kraj 54 patentů, tedy necelá 3 %. Z hlediska počtu se tak kraj zařadil až na 11 místo mezi všemi regiony republiky.

Pro rychlejší uplatňování poznatků vědy a techniky do praxe má významný přínos **licenční politika** – tedy nákup licenčních práv. Na opačném pólu licence prodané mohou být významným přínosem pro ekonomiku a někdy i jediným způsobem jak nově nabyté poznatky v praxi uplatnit.

Tab. 3.1.6 Licence a licenční poplatky

	Licence celkem				Licenční poplatky (mil.. Kč)				Licence na patenty a užité vzory			Poplatky na patenty a užité vzory (mil. Kč)		
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
	Nakoupené licence													
Česká republika	1 145	1 674	1 929	1 918	2 098	5 759	10 690	19 203	384	520	489	579	2 288	4 920
Jihočeský kraj	37	49	150	166	143	106	771	826	9	15	18	36	61	99
	Prodané licence													
Česká republika	537	610	919	981	2 369	1 157	1 518	1 949	153	177	271	482	538	784
Jihočeský kraj	4	22	16	35	13	56	4	12	3	2	5	16	0	0

V licenční politice převažuje v kraji spíše pasivní přístup. Podstatně více se licence nakupují než prodávají a rovněž z pohledu ekonomického plně převažují poplatky za nákup licencí nad prostředky získané jejich prodejem.

3.2. Sociální oblast

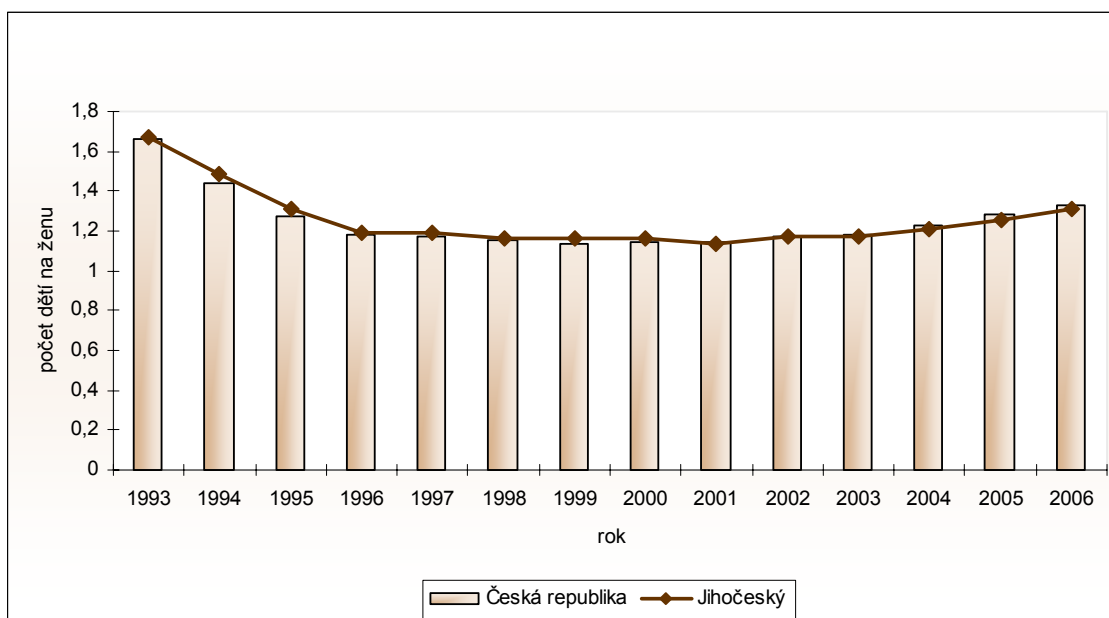
Jihočeský kraj je stále migračně atraktivní oblastí, především díky zachovalému životnímu prostředí. Proto také počet obyvatel kraje i přes nižší počty narozených dětí stále stoupá. Pro spokojený život obyvatel kraje je potřeba vedle ekonomických podmínek vytvářet i soustavu sociální, zdravotní a vzdělávací, která by odpovídala podmínkám a potřebám regionu a reagovala na nové společenské a demografické jevy.

Demografický vývoj

K charakteristickým rysům demografického vývoje patří pokles porodnosti, který se při téměř stabilní úmrtnosti projevuje úbytkem počtu obyvatel kraje přirozenou měnou. I přes pokles se porodnost v kraji s téměř 10 dětmi na 1 000 obyvatel udržuje nad republikovým průměrem.

Změny demografického chování mladé generace se projevují v poklesu počtu **narozených dětí**. Předpokládá se, že určité zvýšení v posledních letech je pouze přechodné a souvisí s realizovanou plodností žen silných ročníků 70. let. Tento trend se projevuje ve vývoji úhrnné plodnosti žen, která vypovídá o tom, kolik dětí připadá na 1 ženu během jejího života. Hodnota tohoto ukazatele se od poloviny 90. let výrazně snižovala, k určitému zlepšení dochází v posledních letech. V roce 2006 se zvýšila v kraji na 1,3 dítěte připadajícího na 1 ženu, což je však mezi kraji pátá nejnižší hodnota.

Graf 22 Úhrnná plodnost žen v letech 1993 - 2006

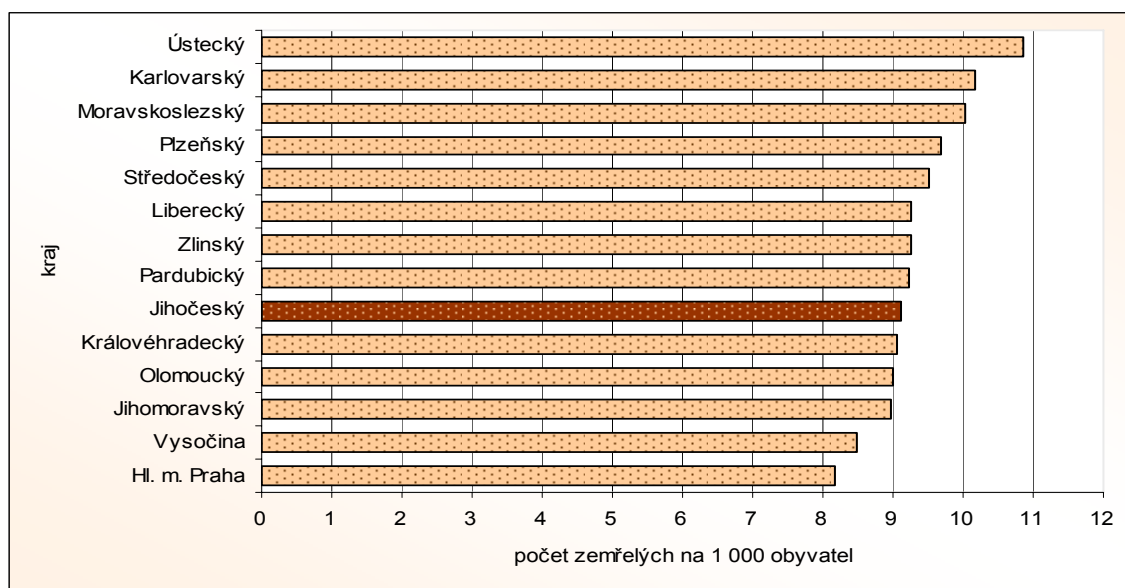

Oproti republikovému průměru je v kraji nižší **úmrtnost**, která v posledních letech jen nepatrně přesahuje 10 ‰. Pod republikovým průměrem zůstává i standardizovaná míra úmrtnosti, která zohledňuje věkovou strukturu obyvatel. Pokud je za standard zvolena věková struktura obyvatel České republiky, dochází v posledních letech ke zlepšení hodnoty tohoto ukazatele a v kraji připadá na 1 000 obyvatel mezi 9 a 10 zemřelými. V mezikrajovém srovnání tohoto ukazatele v roce 2006 patřila kraji 6. nejnižší hodnota.

Patrné je především zlepšování úmrtnostních poměrů mužů a výraznější snižování hodnoty standardizované míry úmrtnosti. Přesto v intenzitě mužské a ženské úmrtnosti stále existuje rozdíl. V určitých věkových skupinách hovoříme o mužské nadúmrtnosti. Ženy mají nižší intenzitu úmrtnosti a v průměru se dožívají vyššího věku.

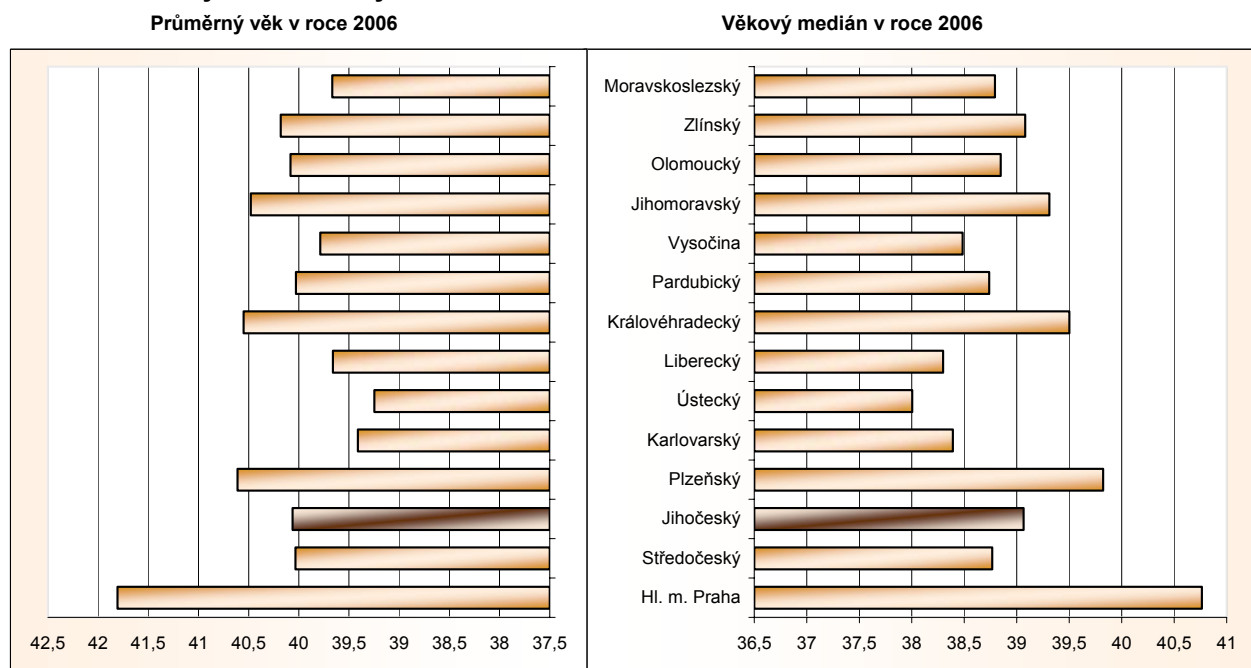
Graf 23 Standardizovaná míra úmrtnosti v roce 2006

K poklesu standardizované míry úmrtnosti dochází i u nejčastějších příčin úmrtí, kterými jsou nemoci oběhové soustavy a novotvary. U nemocí oběhové soustavy činila v roce 2006 standardizovaná míra úmrtnosti 4,4 zemřelých na 1 000 obyvatel a byla po Praze druhá nejnižší v rámci ČR. Horší postavení má kraj při porovnání hodnot standardizované míry úmrtnosti na novotvary. Hodnotou 2,53 zemřelých na 1 000 obyvatel zaujímal v roce 2006 spolu s Olomouckým krajem sedmé místo.

Rozdíly v úmrtnosti podle pohlaví se spolu s poklesem porodnosti odráží i v **rozdílném průměrném věku mužů a žen i v naději dožití**. Průměrný věk žen je v kraji o téměř 3,5 roku vyšší. Ve srovnání s průměrem za ČR je v kraji průměrný věk mužů i žen nižší. Při použití věkového mediánu je jeho hodnota na průměrné úrovni za ČR okolo 39 let, tzn., že polovina obyvatel kraje je mladší než tato věková hranice a polovina starší.

Graf 24 Průměrný věk a věkový medián

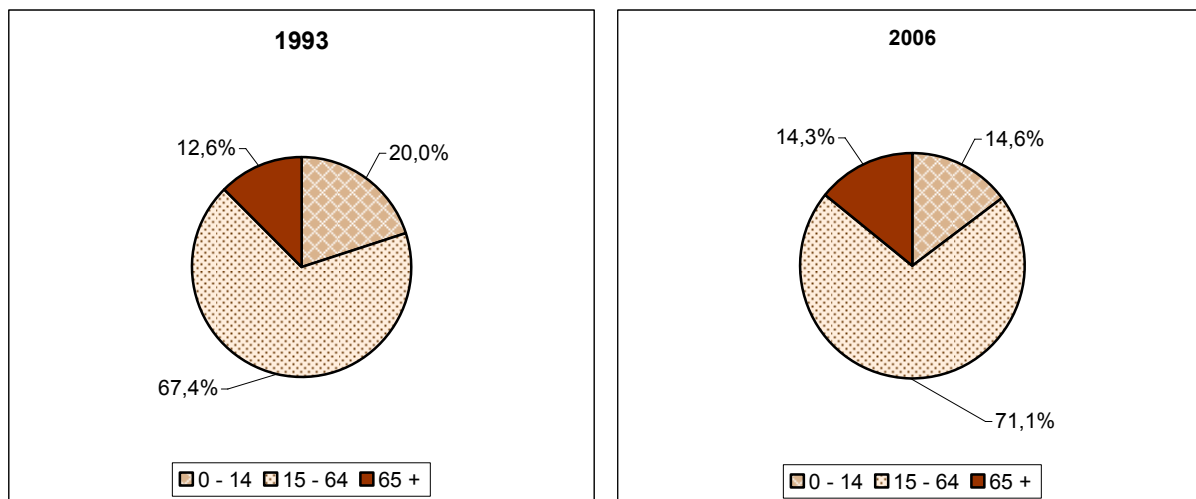

Chlapci mají při narození naději, že se dožijí 73,7 roku, děvčata pak ještě o téměř 6 let více. Šedesátník pak má naději, že bude žít ještě 18 let, žena v tomto věku téměř 22 let.

Stárnutí populace se projevuje i v hodnotě **indexu stáří**, definovaného jako poměr osob ve věku 65 a více let k dětem ve věku 0 – 15 let. Na 100 dětí připadá již téměř 98 osob starších 64 let, což je o 49 více než před 15 lety.

Děti do 15 let a osoby starší 64 let jsou sociálně a ekonomicky závislé na osobách ve věku 15 – 64 let. Každá z těchto věkových skupin klade jiné nároky např. na sociální dávky, zdravotnictví, rozsah školních a sociálních zařízení i z hlediska závislosti na ostatních členech domácnosti. Věková skupina 15 – 64 let početně roste, protože do ekonomicky aktivního věku se již dostaly silné populační ročníky 70. let a ještě jsou v ní zahrnuty i silnější poválečné ročníky. To se při poklesu počtu narozených dětí projevilo v poklesu hodnoty **indexu závislosti** dětí do 15 let. Na 100 osob ve věku 15 – 64 let připadá 20 – 21 dětí, zatímco před 15 lety to bylo o 10 více. Index závislosti osob 65letých a starších se zatím zvyšuje pozvolně a na 100 osob ve věku 15 – 64 let připadá 20 osob starších 64 let. Na 100 osob ve věku 15 – 64 let tedy připadá 40 osob v ekonomicky neaktivním věku, což je o 10 méně než na počátku 90. let.

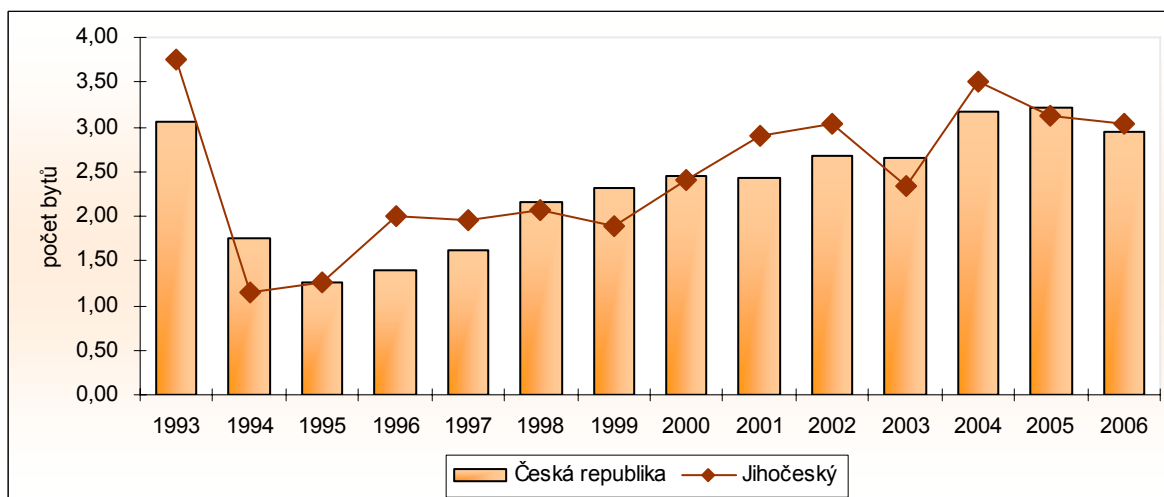
Graf 25 Věkové složení obyvatelstva Jihočeského kraje

Bytová výstavba

Předpokladem pro udržení obyvatel v kraji a zajištění přírůstku stěhováním z jiných krajů republiky i ciziny je zajištění dostatečného počtu bytů pro zájemce. Na počátku 90. let došlo k ukončení státem organizované komplexní bytové výstavby, především budování panelových sídlišť s omezenými plochami zeleně. Výrazně poklesl rozsah zahajované výstavby i dokončovaných bytů, který neodpovídal potřebám kraje. K určitému oživení dochází v několika posledních letech. Mění se přitom nároky na velikostní strukturu bytů a jejich vybavení. S rostoucím počtem **jednočlenných domácností** a zvyšujícím se podílem **starších osob** v populaci se bude zvyšovat i zájem o malometrážní byty s menším počtem obytných místností. Mohou se však také zvyšovat požadavky na technickou vybavenost bytu a bezbariérový přístup.

Graf 26 Dokončené byty na 1 000 obyvatel v letech 1993 - 2006

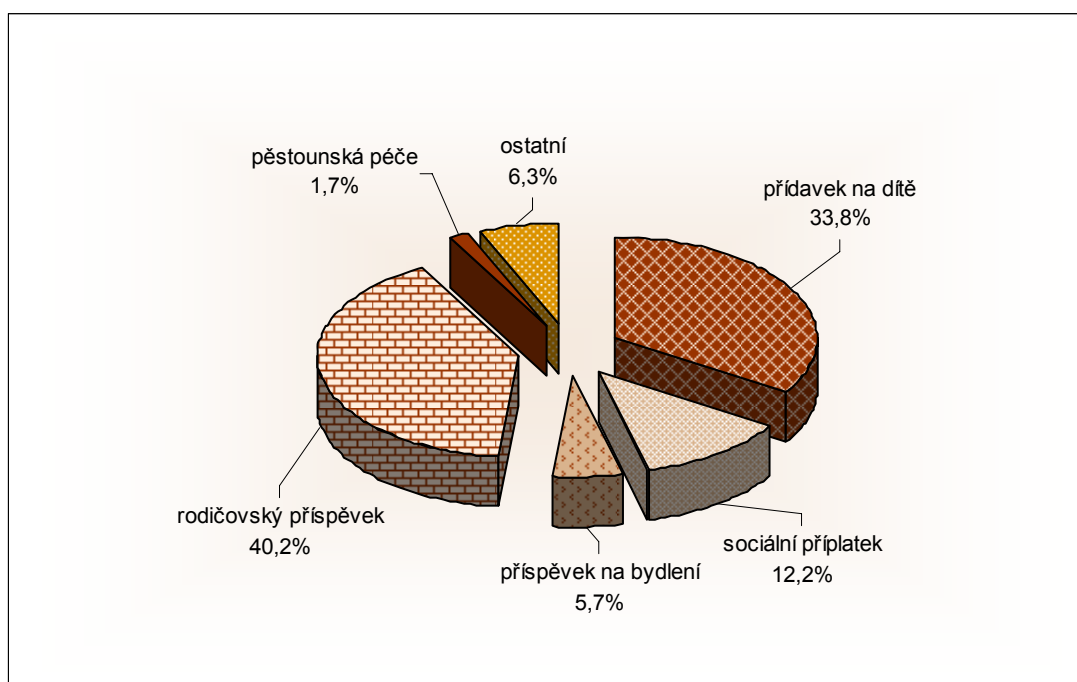
Sociální zabezpečení

Vzhledem k očekávanému demografickému vývoji nabývá stále většího významu oblast sociálního zabezpečení. **Zvyšuje se stále počet osob v důchodovém věku**, nárůst lze pozorovat i u počtu osob se zdravotním postižením. To vyžaduje dostatečnou síť ústavů sociální péče, dostupnost sociálních služeb i změnu struktury bytového fondu s vyšším zastoupením menších a bezbariérových bytů, které by zajišťovaly dostatek vhodného bydlení pro starší a handicapované občany.

Meziročně se zvyšuje zájem o umístění do některého zařízení sociální péče. Zvyšuje se počet především domů s pečovatelskou službou, jejichž zřizovatelem jsou především obce. Přesto zůstává řada žadatelů o umístění neuspokojena.

Změny věkové struktury a vývoj demografických jevů se promítá i ve výši a struktuře **vyplácených důchodů a dávek státní sociální podpory**. Zvyšuje se stále počet příjemců starobních důchodů. Výraznější nárůst jejich počtu lze očekávat i v nejbližších letech v souvislosti s odchodem silnějších poválečných populačních ročníků do důchodu. Změny ve struktuře dávek státní sociální podpory lze očekávat především v souvislosti s vývojem porodnosti a legislativními úpravami.

Graf 27 Struktura vyplácených dávek státní sociální podpory v Jihočeském kraji v roce 2006

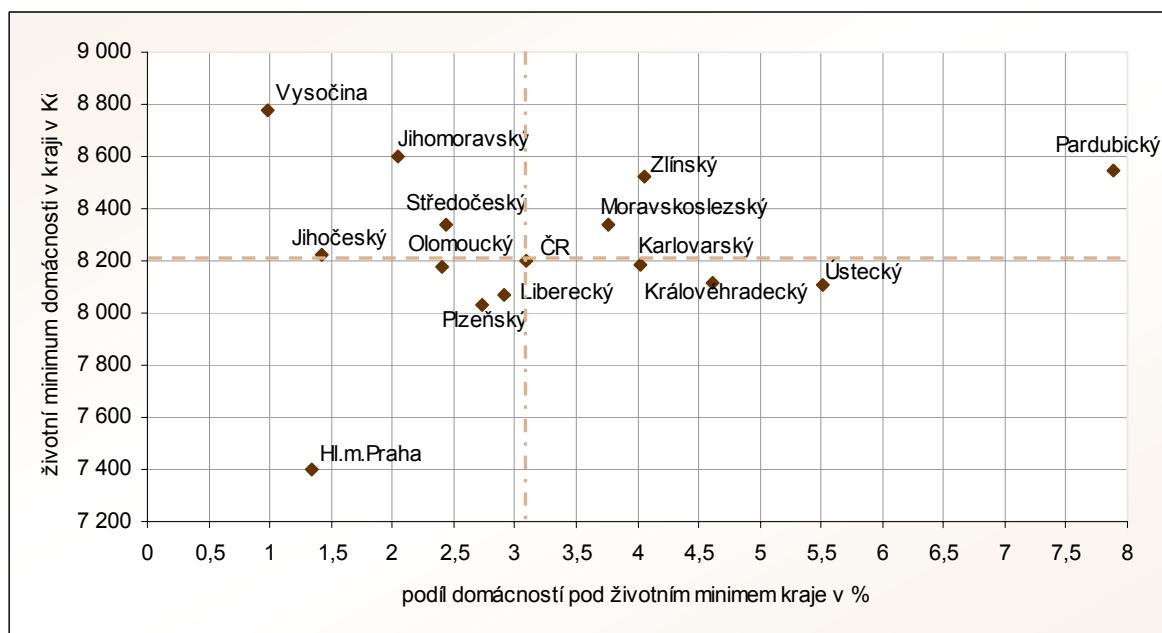

I když se sociální příjmy (důchody a dávky státní sociální podpory) významně podílejí na hrubých peněžních příjmech, **rozhodující složkou jsou mzdy**. Jejich úroveň je zjišťována ze statistických výkazů. Údaje jsou zpracovány podle místa pracoviště včetně subjektů do 20 zaměstnanců, ovšem s časovým posunem, takže v současné době máme k dispozici data za rok 2005.

Průměrná měsíční mzda v kraji v roce 2005 činila více než 16,5 tis. Kč a proti roku 2000 se tak zvýšila přibližně o třetinu. Existují však rozdíly ve výši průměrné mzdy v jednotlivých odvětvích ekonomické činnosti.

Přesto, že se průměrné příjmy domácností i čistý roční příjem na osobu zvyšují, zůstává v kraji téměř **1,5 % domácností pod hranicí životního minima**, které v roce 2004, kdy bylo provedeno poslední šetření, činilo 8 220 Kč. Největší část z téměř 246 tis. domácností v Jihočeském kraji tvoří domácnosti s příjmem představujícím 2-2,5násobek životního minima (téměř 1/3).

Graf 28 Životní minimum domácností v roce 2004

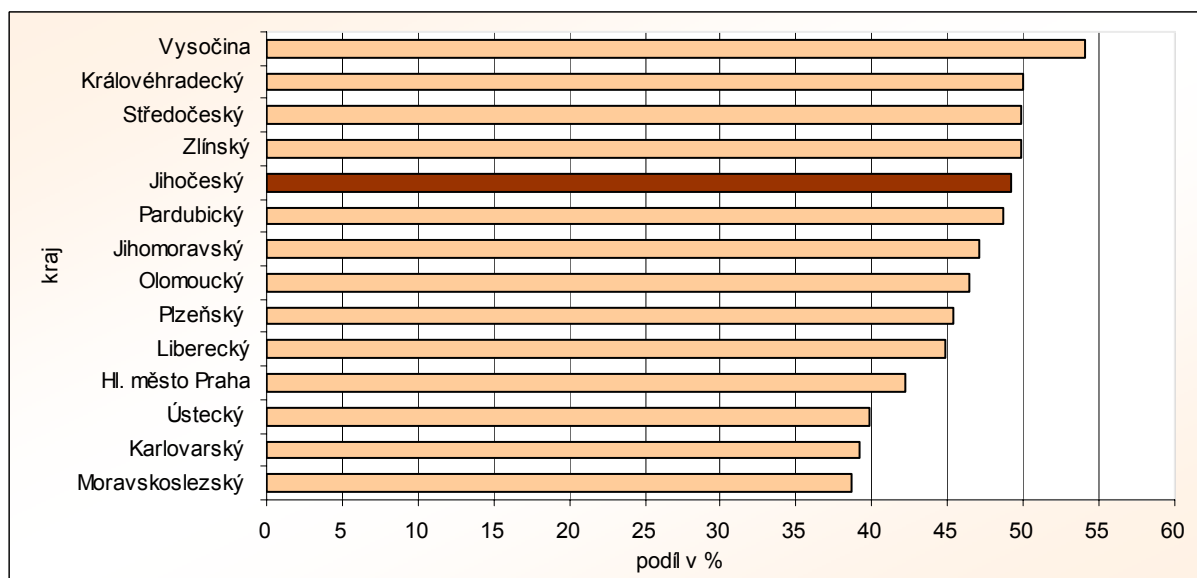

Politická a občanská participace

Všestrannému rozvoji území, souladu mezi přírodními, civilizačními a kulturními hodnotami se zřetelem k životnímu prostředí, napomáhá vytvoření a schválení územně plánovací dokumentace obcí. Dokumentace řeší funkční využití území a koordinuje činnosti ovlivňující rozvoj území. Územní projektová dokumentace obcí je zpracována s ohledem na oblast ekonomickou, sociální i životního prostředí. Počet obcí, které mají **schválenou územně plánovací dokumentaci**, překročil 1/2 a žije v nich přes 86 % obyvatel kraje. Jejich rozloha se na celkové rozloze kraje podílí 68 %, což odpovídá průměru za celou republiku.

Zájem o zlepšení kvality života mohou projevit i občané svou **účastí ve volbách**, kde mají možnost upřednostnit oblasti rozvoje území volbou programu některé z volebních stran. Přitom se však volební účast voličů kraje neustále snižuje. Nejvyšší je u voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, kde při posledních volbách v roce 2006 překročila hranici 65 %. Voleb do obecních zastupitelstev, tedy nejnižšího stupně místní samosprávy, který je občanovi nejbližší, se účast udržuje kolem 50 %. Nejmenší zájem je o volby do zastupitelstev krajů, kterých se v roce 2004 zúčastnila méně než třetina voličů. Přesto je volební účast v kraji nad republikovým průměrem.

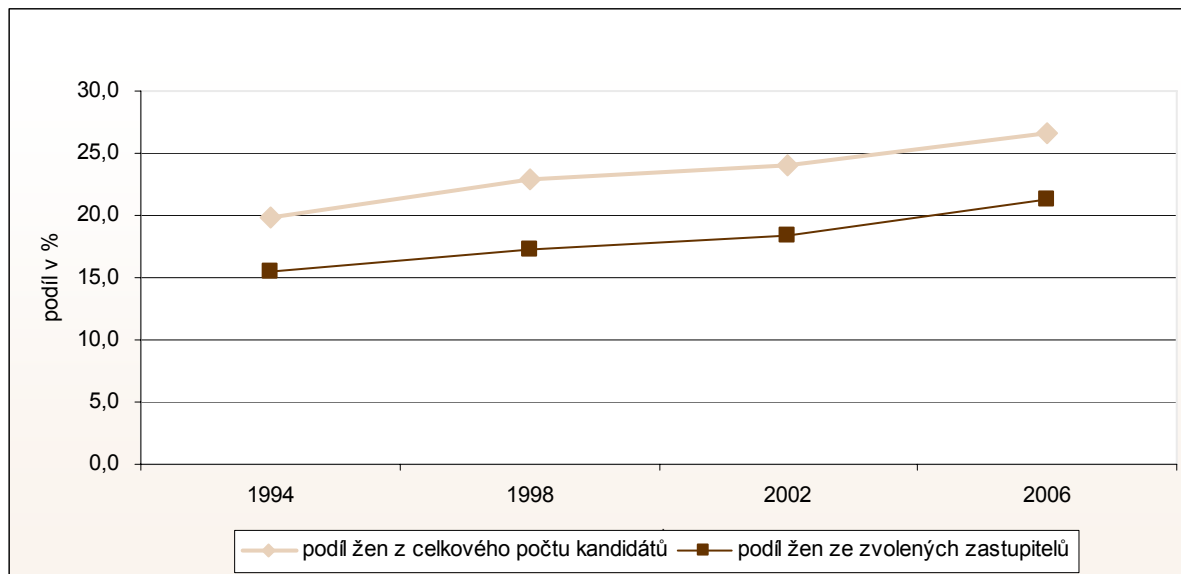
Graf 29 Volební účast při volbách do zastupitelstev obcí v roce 2006

V souvislosti s volbami se často hovoří o **zastoupení žen v politice**. Volá se po větší účasti žen v politice na regionální i republikové úrovni. Přes trvalé zvyšování v jednotlivých letech voleb je v Jihočeském kraji

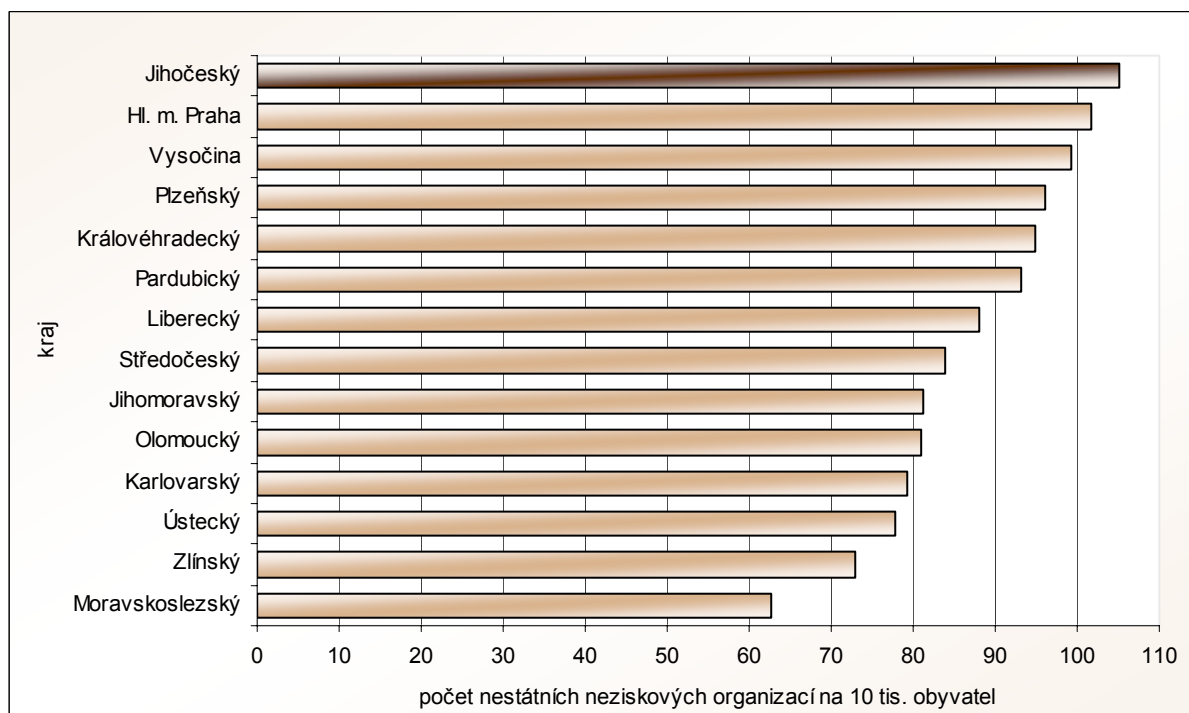
zastoupení žen na kandidátních listinách pro komunální volby jedno z nejnižších v rámci ČR. Při posledních komunálních volbách v roce 2006 představovaly ženy pouze 26,5 % z navržených kandidátů. Méně měly pouze kraj Vysočina a Plzeňský kraj. Rozdíly přitom existují mezi jednotlivými volebními stranami. Mezi zvolenými kandidáty pak ženy zaujímají ještě nižší podíl (21,3 %). Naproti tomu při volbách do krajských zastupitelstev bylo zastoupení žen v Jihočeském kraji po Olomouckém kraji druhé nejvyšší (28,8 %). Opět však lépe uspěli muži a mezi krajskými zastupiteli je pouze 18,2 % žen. Proti roku 2000 je přesto tento podíl dvojnásobný.

Graf 30 Ženy v komunální politice

Občané mají možnost ovlivňovat věci veřejné vedle zapojení do komunální politiky a účasti ve volbách i činností v **nestátních neziskových organizacích** (občanských sdruženích, obecně prospěšných společnostech, nadacích, nadačních fondech, církevních organizacích zajišťujících sociální, zdravotnické, vzdělávací a kulturní služby). Hlavním měřítkem jejich činnosti není finanční zisk, ale schopnost naplňovat veřejně prospěšnou činnost. Umožňují lidem angažovat se tam, kde neexistují nebo dostatečně nefungují státní instituce. Nadace pomáhají finančními prostředky získanými z darů či grantů tam, kde je to potřeba, např. v péči o staré občany či postižené děti, ochraně životního prostředí, při záchraně kulturních památek.

Graf 31 Počet nestátních neziskových organizací na 10 000 obyvatel v roce 2006

V Jihočeském kraji spadá do nestátních neziskových organizací řada sdružení pomáhajících dětem s různým druhem postižení, zlepšujících život starým a nemocným občanům, angažujících se v ochraně přírody, umožňujících kulturní rozvoj i řada církevních organizací s různým zaměřením. Aktivita občanů v Jihočeském kraji v této oblasti je ve srovnání s jinými kraji poměrně vysoká, využívají spektrum možností, které činnost neziskových organizací nabízí. V kraji pracovalo v posledních letech mezi 6 a 7 tis. nestátních neziskových organizací, což je pátý nejvyšší počet mezi kraji ČR. V kraji je vysoká aktivita v této oblasti, na 10 000 obyvatel připadá 105 neziskových organizací, což je nejvíce ze všech krajů a o 19 více než činí republikový průměr.

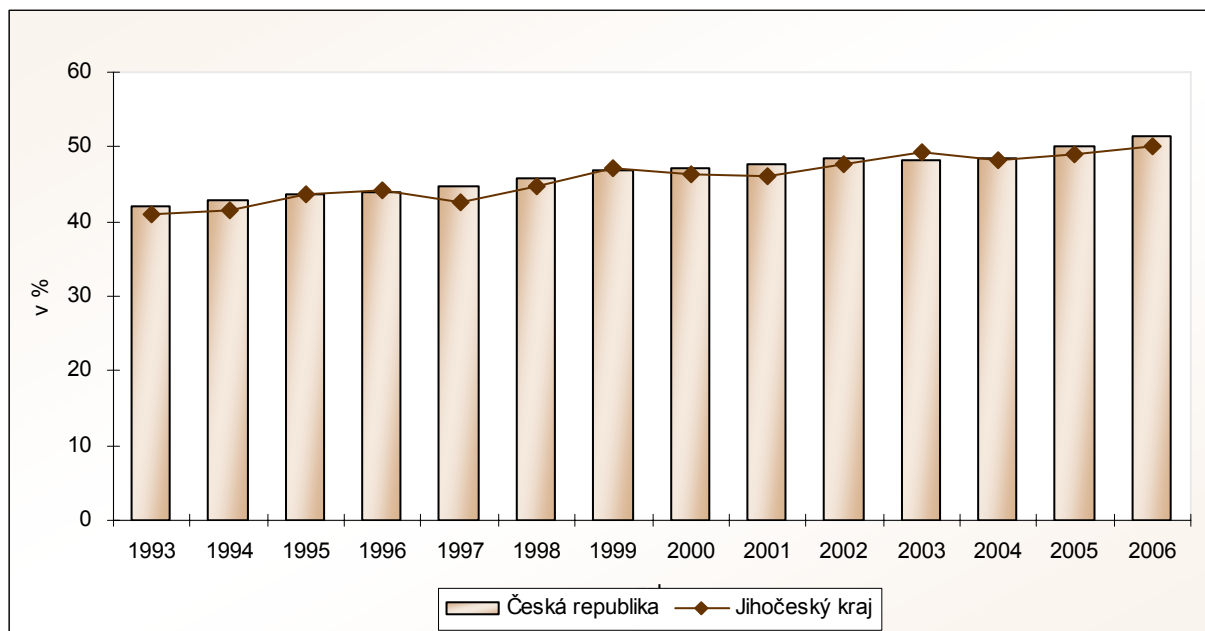
Vzdělanost a kultura

V kraji jsou zajištěny dobré podmínky pro **zvyšování celkové vzdělanostní úrovně** obyvatelstva, a to jak pro mládež v období přípravy na budoucí povolání, tak v oblasti celoživotního vzdělávání obyvatel. Porovnání úrovně vzdělání v jednotlivých krajích **indexem vzdělání**, definovaným jako počet obyvatel s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním na 100 obyvatel starších 25 let, vyznívá pro Jihočeský kraj příznivě. Polovina lidí sledované věkové skupiny má maturitu nebo vysokoškolský diplom, což je čtvrtý nejvyšší podíl v rámci ČR. Výrazně vyšší je tento podíl v Praze (3/4 obyvatel starších 25 let) a ovlivňuje tak průměrnou hodnotu za ČR. Vyšší je tento podíl ještě v Jihomoravském a Královéhradeckém kraji.

Trvale se přitom zvyšuje podíl obyvatel jižních Čech, kteří studují vysokou školu. Přesto zůstává tento podíl pod průměrem za ČR. V přepočtu na 1 000 obyvatel studovalo roce 2006 vysokou školu 28 osob. Lze očekávat, že tento podíl se bude nárůstem počtu vysokých škol a studijních oborů i nadále zvyšovat. To se odráží ve zvyšujícím se podílu osob s vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel kraje ve věku 15 a více let, který dosahuje již více než 23 %.

Řada středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných obyvatel však nenachází v místě svého bydliště odpovídající zaměstnání a musejí za prací dojíždět do jiných obcí kraje, případně mimo kraj.

Graf 32 Index vzdělanosti v letech 1993 - 2006

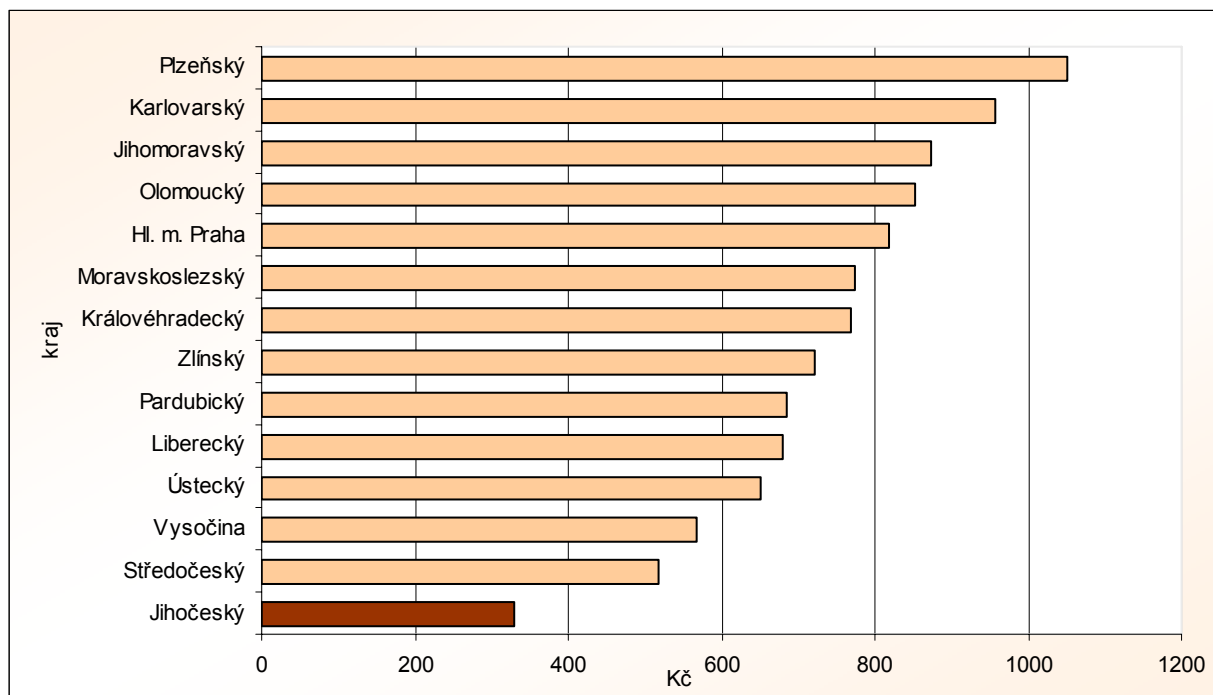

Síť vzdělávacích zařízení všech stupňů odpovídá demografickému vývoji a požadavkům společnosti. Předškolní vzdělání zajišťuje v kraji téměř 300 mateřských škol, povinné základní vzdělání přes 260 základních škol. Více než 100 středních škol zajišťuje vzdělání v různých oborech. Na 16 vyšších odborných školách se stále zvyšuje počet oborů, které zde lze studovat. Stejně tak se rozšiřuje i počet specializací na 3 vysokých školách. Pozornost je však třeba věnovat zachování dostatečné nabídky učebních oborů a zvýšení zájmu o ně. Zejména v souvislosti s demografickým vývojem je potřeba zachovat poměr mezi učitelskými a studijními obory.

Ke **kulturním zařízením** v kraji patří 54 kin, přes 640 veřejných knihoven a jejich poboček, 75 muzeí, 120 galerií, 14 divadel a 19 přírodních amfiteátrů, které zahrnují i letní kina. Kulturně jsou využívány i některé památkové objekty, jako hrady, zámky, kláštery a podobně.

Snahou je rovněž udržení a rozšíření možností kulturního vyžití obyvatel kraje. Svědčí o tom zvyšující se **výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů**, což jsou finanční prostředky z rozpočtů územně samosprávných celků. Mezikrajové srovnání výdajů na kulturu z veřejných rozpočtů v přepočtu na 1 obyvatele vyznívá však pro Jihočeský kraj velmi nepříznivě. V posledních letech jsou tyto výdaje (329 Kč na 1 obyvatele) nejnižší a činí méně než polovinu průměru za ČR. V ostatních krajích jsou tyto výdaje 1,5 – 3krát vyšší.

Graf 33 Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v roce 2006

Informační a telekomunikační technologie

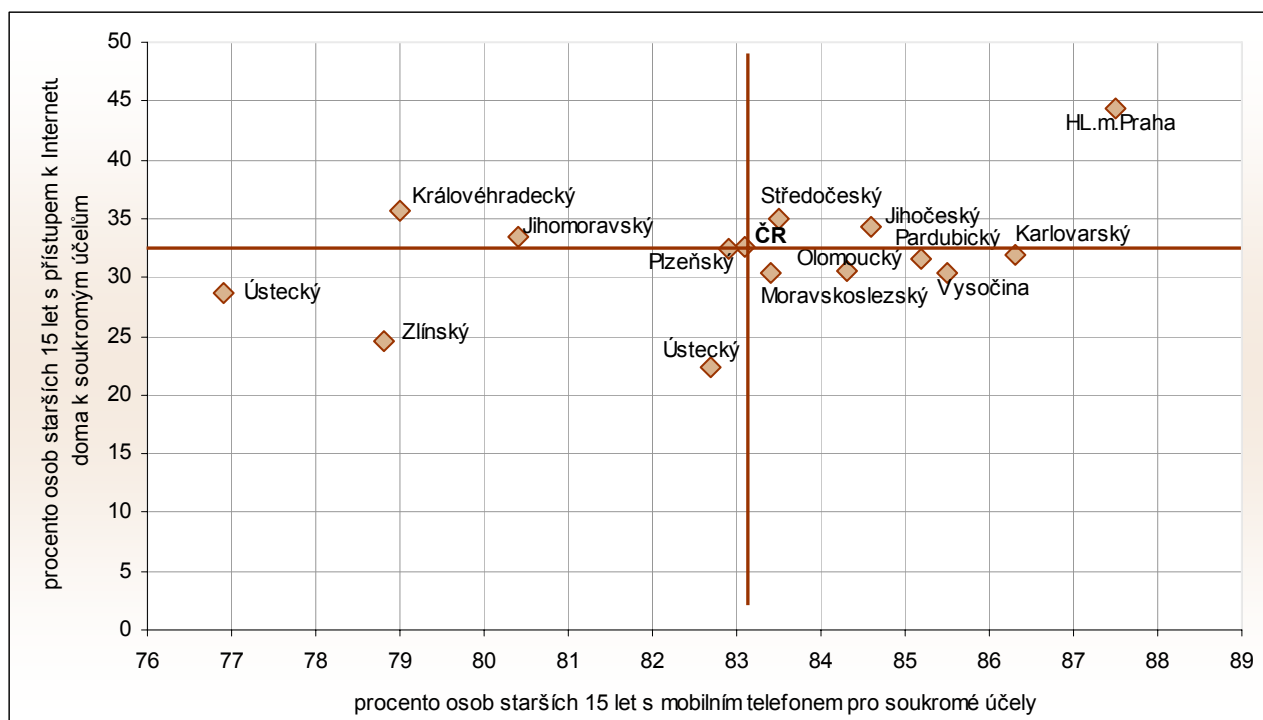
Požadavky na vzdělanost se zvyšují s prudkým rozvojem informačních a telekomunikačních technologií. Využití těchto technologií snižuje potřebu nekvalifikované práce a klade nové požadavky na vzdělanostní úroveň společnosti. I když nové technologie jsou přístupnější lidem s vyšším vzděláním či mladším ročníkům a populace není těmito technologiemi vybavena plošně, její pronikání do všech oblastí života stále postupuje. Zvyšuje se technologická kvalita, informační a telekomunikační technologie jsou ve stále větší míře využívány ve vzdělání, objevují se nové možnosti využití, jako digitalizace televizního vysílání, Internet v mobilním telefonu nebo digitalizace agend mezi občanem a veřejnou správou.

Technologií s nejvyšší dynamikou rozšíření je **mobilní telefon**. Stále více osob ho má k dispozici pro své soukromé účely a podíl osob starších 15 let, které mobilním telefonem disponují se v kraji blíží 85 %. Tento podíl je 5. nejvyšší mezi kraji a je o 1,5 procentního bodu vyšší než činí republikový průměr. Navíc je mobilní telefon flexibilní technologie, která umožňuje využívat i jiné technologie, jako například Internet. Rozšíření mobilních telefonů se na druhé straně odráží v poklesu podílu domácností vybavených pevnou telefonní linkou. Mezi lety 2003 – 2006 se tento podíl v kraji snížil o 7,4 procentního bodu na 56,5 %.

Od roku 2003 se rovněž výrazně zvýšil podíl domácností vybavených **osobním počítačem**, který má již téměř třetina domácností. K soukromým účelům tak může počítač využívat 44 % obyvatel kraje starších 15 let. Zvyšuje se rovněž **připojení na Internet**, který má doma k dispozici pro soukromé účely přes 34 % obyvatel starších 15 let. Stále častější je přitom využívání vysokorychlostního Internetu. Zatímco v roce 2005 ho mělo k dispozici pouze 2,5 % osob starších 15 let, v roce 2006 to bylo již téměř 12 %. Přesto je to stále jeden z nejnižších podílů v rámci krajů ČR.

Porovnání krajů z hlediska možností využití nejrozšířenějších technologií, kterými jsou mobilní telefon a Internet, vyznívá pro Jihočeský kraj příznivě. Podíl osob, které mohou tyto technologie využívat k soukromým účelům, je nad republikovým průměrem.

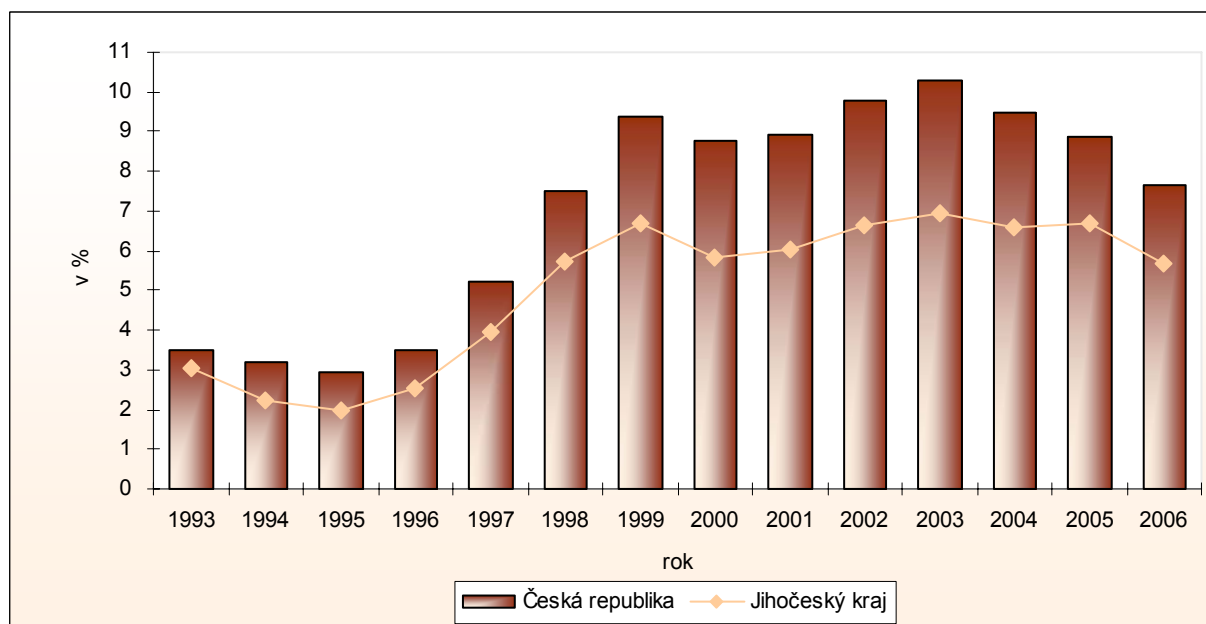
Graf 34 Vybavenost informačními a komunikačními technologiemi v roce 2006

Nezaměstnanost

Dlouhodobě patří Jihočeský kraj k oblastem s nejnižší nezaměstnaností. **Míra registrované nezaměstnanosti**, která vyjadřuje podíl počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle, byla hodnotou 5,7 % ke konci roku 2006 po Praze a Středočeském kraji 3. nejnižší v rámci ČR.

Graf 35 Míra registrované nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 1993 - 2006

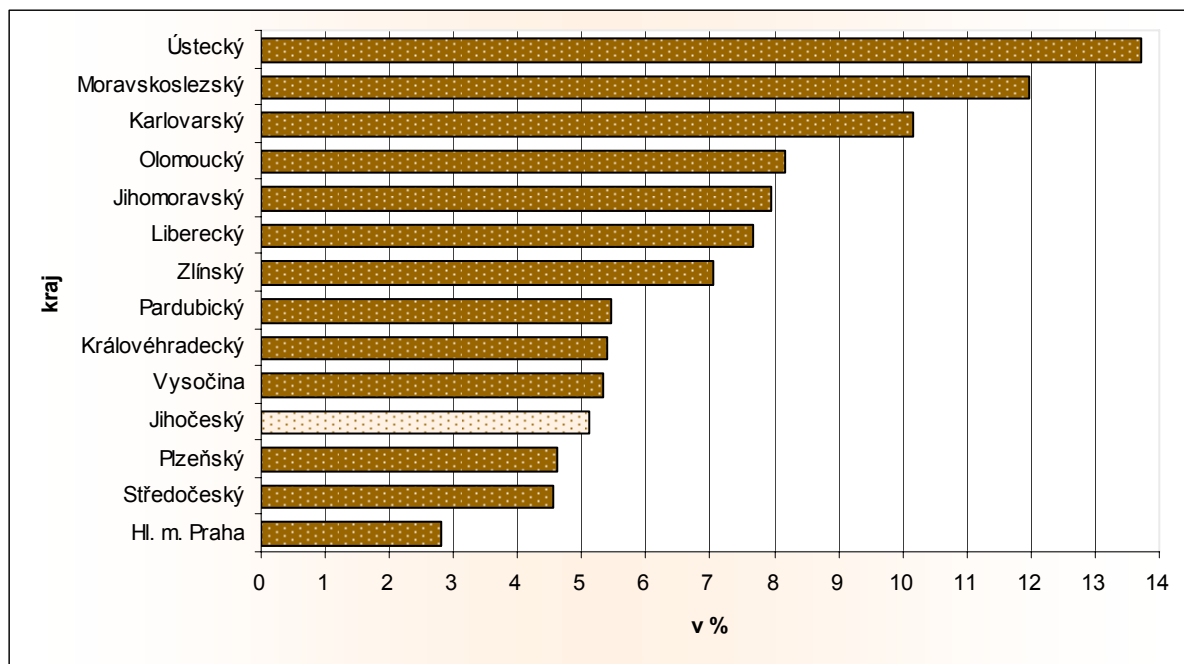

Rozdíly v míře nezaměstnanosti v jednotlivých oblastech kraje přímo odráží strukturu výrobní základny podle odvětví a velikosti podnikatelských subjektů. Souvisí také s kvalifikací pracovní síly. Vzhledem ke koncentraci pracovních míst v obcích s vyšším počtem obyvatel, hraje svou roli i dopravní obslužnost.

Podle metodiky Mezinárodní organizace práce se statistickým výběrovým šetřením pracovních sil zjišťuje **obecná míra nezaměstnanosti**, která vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle. Za nezaměstnané jsou přitom považovány osoby ve věku 15 a více let, které ve sledovaném období nebyly

zaměstnané, aktivně hledaly práci a byly schopné nastoupit do práce nejpozději do 14 dnů. Obecná míra nezaměstnanosti byla v roce 2006 v kraji 5,1 %, což je o 2 procentní body pod průměrem za ČR a po Praze, Středočeském a Plzeňském kraji třetí nejnižší hodnota.

Graf 36 Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2006

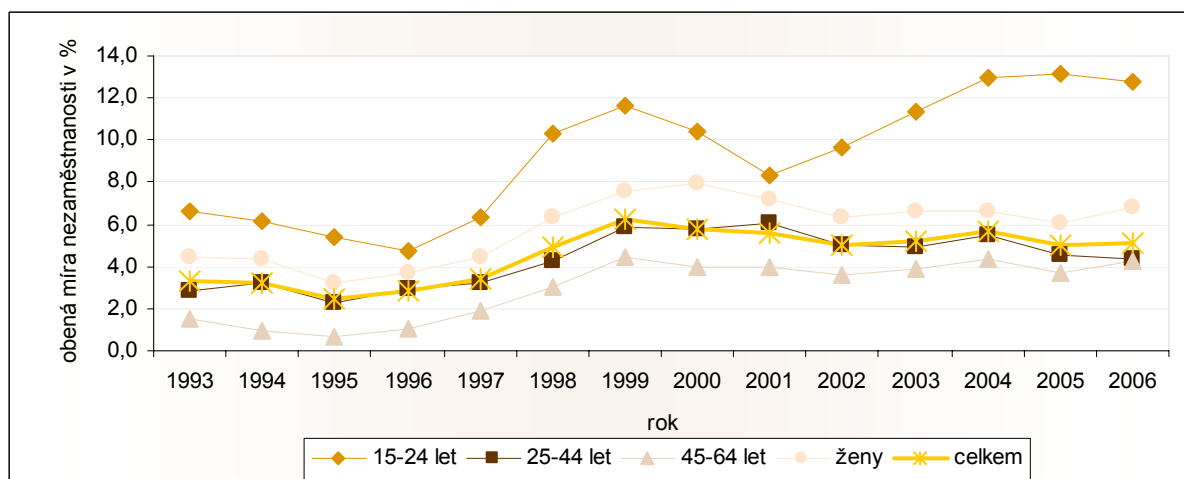

Pro posuzování nezaměstnanosti z hlediska **dosáženého vzdělání** se potvrzuje, že s vyšší kvalifikací nezaměstnanost klesá. Zvláště patrné je to u osob s nejnižším vzděláním, kde obecná míra nezaměstnanosti dosahuje až 23 %. U všech stupňů vzdělání je však rozhodující příčinou nezaměstnanosti nesoulad mezi vystudovaným oborem a požadavky trhu v daném regionu. Projevuje se i u vysokoškolsky vzdělaných osob.

Při porovnání hodnot obecné míry nezaměstnanosti **podle věkových kategorií** hodnotě za kraj nejvíce přibližuje obecná míra nezaměstnanosti osob ve věku 25 – 44 let, tedy věkové kategorie, která se velkou měrou podílí na počtu osob v produktivním věku. Pod celkovou mírou nezaměstnanosti v kraji je zhruba o 1 procentní bod nezaměstnanost osob ve věku 45 – 64 let. Vyšší nezaměstnanost je naproti tomu u žen a především u osob do 24 let věku, kde je míra nezaměstnanosti proti celkové míře nezaměstnanosti více než dvojnásobná. Nezaměstnanost osob v této věkové kategorii je i problémem sociálním. Vzniká tak skupina obyvatel, která nikdy nepracovala, nemohla získat potřebnou praxi a zároveň nemá dostatek finančních prostředků na zajištění svých volnočasových aktivit.

Problémem je i **dlouhodobá nezaměstnanost**, především osob ve vyšším věku, kdy stoupá závislost na podpoře a následně na dávkách státní sociální podpory, které se mohou stát pro tyto obyvatele při hledání zaměstnání demotivující.

Graf 37 Obecná míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 1993 - 2006

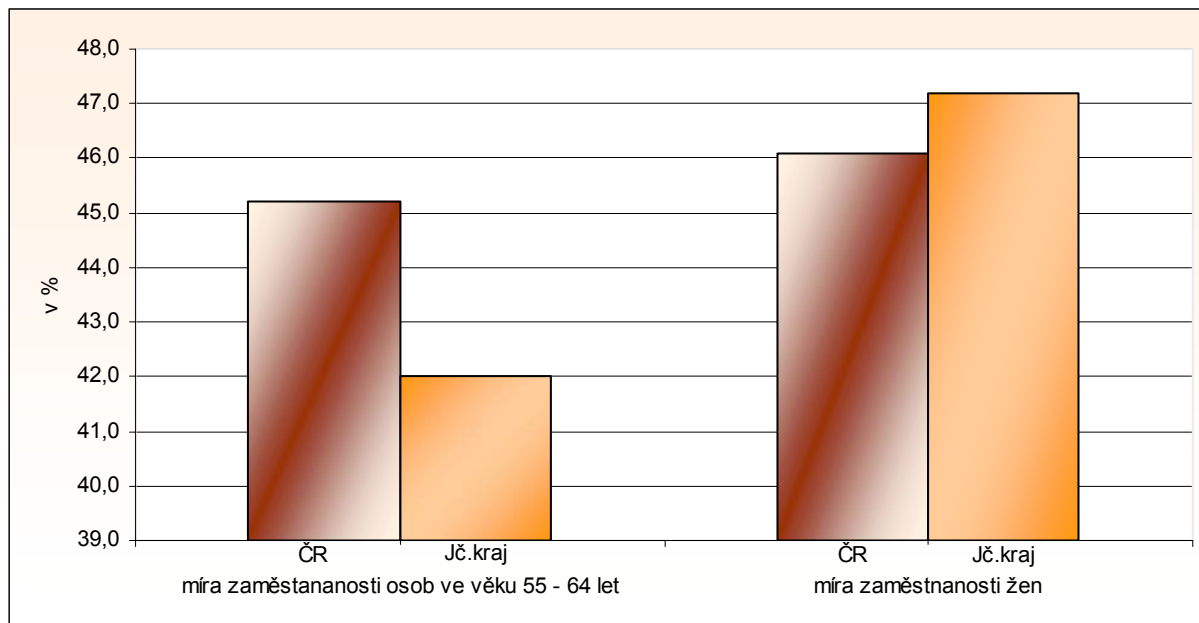

Ze stejné metodiky vychází ukazatel **míry zaměstnanosti** starších pracovníků, která vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných osob ve věku 55 – 64 let na počtu všech osob této věkové skupiny. Ve srovnání s jinými kraji je zaměstnanost starších osob na jihu Čech nízká. Ze 100 osob ve věku 55 – 64 let jich bylo v roce 2006 zaměstnáno pouze 42, tedy o 3 méně než činí průměr za ČR. Pod republikovým průměrem se udržuje tento podíl v kraji dlouhodobě.

Naproti tomu poměrně vysoká je **zaměstnanost žen**. Ze 100 žen starších 15 let je dlouhodobě zaměstnáno mezi 47 až 48 ženami, což je víc než činí republikový průměr.

Graf 38 Míra zaměstnanosti starších osob a žen v roce 2006

Kriminalita

K negativním jevům sociálně ekonomického vývoje společnosti patří **kriminalita**. Počet zjištěných trestných činů v kraji se udržuje nad 16 tisíci. Ze tří čtvrtin se jedná o případy obecné kriminality, druhou nejpočetnější skupinu tvoří hospodářská kriminalita. Do obecné kriminality spadají loupeže, násilné a mravnostní činy. Na 1 000 obyvatel připadá okolo 26 zjištěných trestných činů. Mezi kraji republiky je to 7. místo. Proti republikovému průměru, který činí 33 trestných činů na 1 000 obyvatel, je kriminalita výrazně nižší. Republikový průměr je však do značné míry ovlivněn údajem za hlavní město Prahu, kde hodnota tohoto ukazatele značně převyšuje údaje za všechny ostatní kraje a přibližuje 76 trestným činům na 1 000 obyvatel.

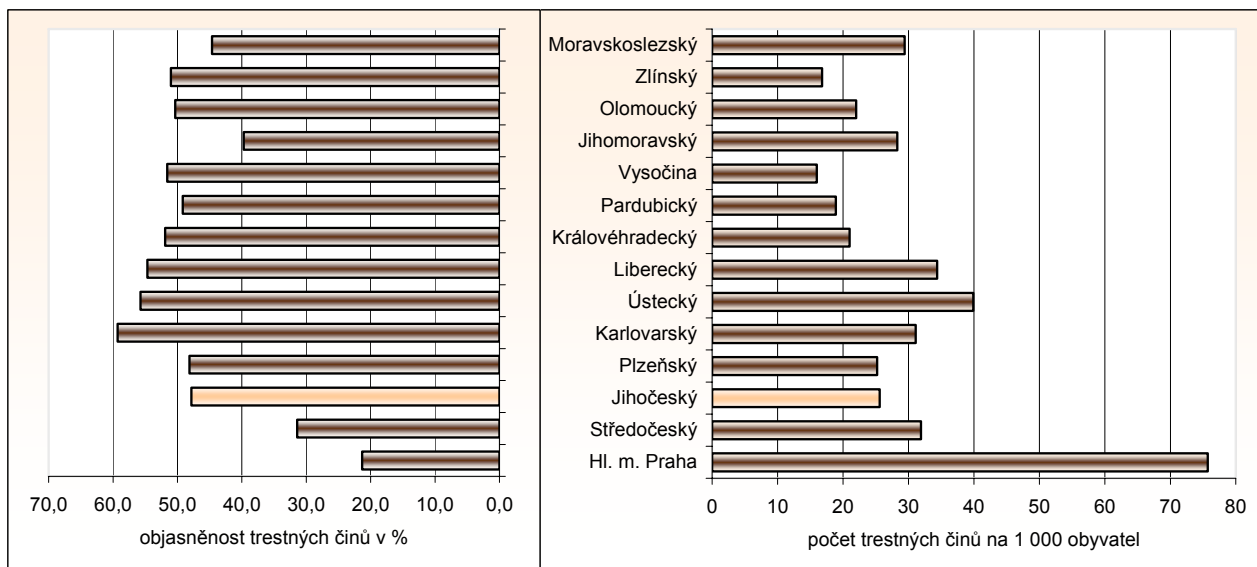
Objasněnost trestných činů klesá, v roce 2006 jich bylo objasněno necelých 48 %. Vyšší objasněnost mají trestné činy hospodářské kriminality (více než 75 %). Nižší objasněnost činů obecné kriminality vyplývá s charakteru těchto činů, kdy se nedaří objasnit především drobnější krádeže.

Graf 39 Kriminalita v roce 2006

Objasněnost trestných činů v roce 2006

Počet trestných činů na 1 000 obyvatel v roce 2006

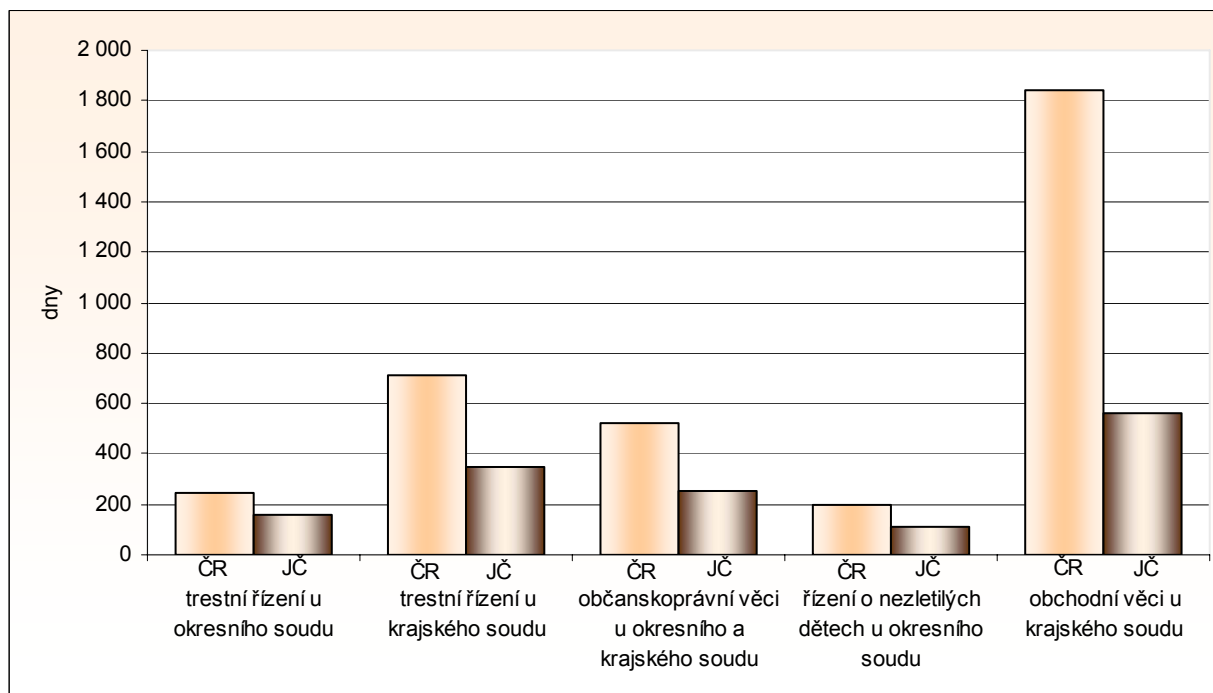

Na objasnění trestného činu navazuje jeho potrestání. Důležitým faktorem výkonu spravedlnosti je vedle spravedlivého rozhodnutí soudu i délka soudního řízení. To je zahájeno přijetím návrhu žaloby u soudu a ukončeno zapsáním právní moci rozhodnutí soudu. **Průměrná délka soudního řízení** se liší podle projednávané agendy a stupně soudu, u kterého je případ projednáván.

Lze říci, že v posledních letech došlo v Jihočeském kraji ke zkrácení soudního řízení u okresních i krajského soudu. Nejkratší dobu projednávání mají u okresních soudů řízení o nezletilých dětech (v roce 2006 to bylo 108 dní). Nejdéle se naproti tomu projednávaly obchodní věci u krajského soudu (563 dny).

Ve všech typech projednávaných agend u okresních a krajského soudu Jihočeského kraje byla délka řízení jedna z nejkratších v rámci České republiky.

Graf 40 Průměrná délka soudního řízení v roce 2006

3.3. Environmentální oblast

Ovzduší

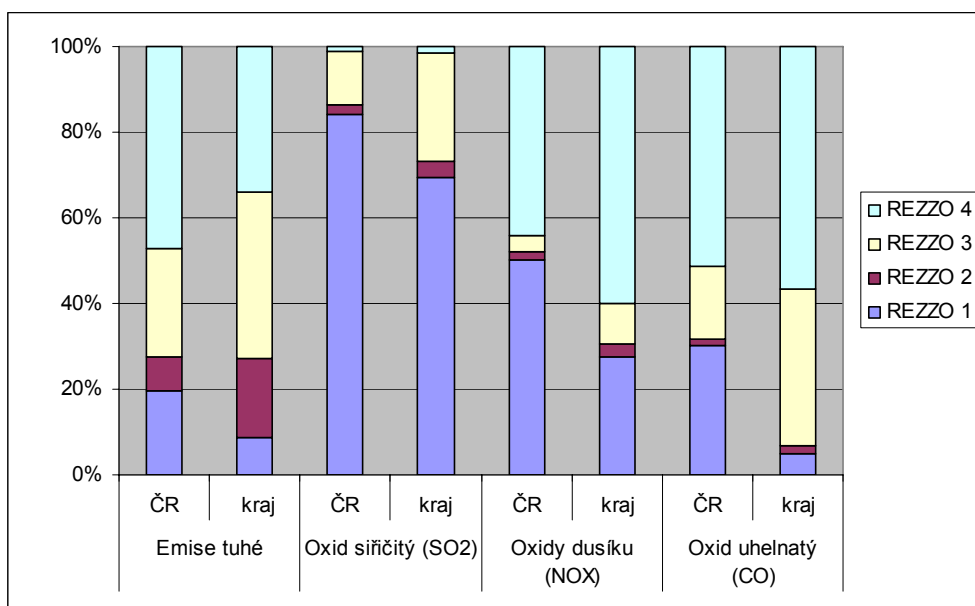
Absolutní množství **vypouštěných odpadních látek** do ovzduší ze stacionárních a mobilních zdrojů znečištění řadí Jihočeský kraj v porovnání s ostatními regiony zhruba do středu pomyslné tabulky, a to u všech základních typů znečištění. Celkově bylo za rok 2005 (poslední známé údaje) v kraji vyprodukováno téměř 50 tisíc tun znečišťujících látek. Kraj tak přispěl k celkovému znečištění v rámci celé republiky necelými 5 procenty.

Zcela jinak ovšem vypadá situace v případě, že absolutní hodnoty vyjádříme v relativním přepočtu, který zohlední rozdílnou velikost jednotlivých regionů. Množství vypouštěných znečišťujících látek **v přepočtu na 1 km²** řadí kraj k oblastem s nejmenším znečištěním. Nejčistší ovzduší v rámci celé republiky má kraj jak z pohledu tuhých emisí, tak z pohledu oxidů dusíku a oxidu uhelnatého. Měrné emise oxidu siřičitého jsou sice také vzhledem k průměru na velmi nízké úrovni, ale v kraji Jihomoravském a na Vysočině jsou ještě nižší.

Podle zdrojů znečištění převažují v kraji stacionární zdroje nad mobilními a to zhruba v poměru 3:2. Tento souhrnný poměr je však výslednicí značně rozdílných a zčásti i protichůdných složek. Stacionární zdroje jsou rozhodující v případě emisí oxidu siřičitého, když na ně připadá téměř celých 99 %. Také u emisí tuhých látek jsou podstatnější stacionární zdroje, které se na znečištění ovzduší podílejí dvěma třetinami. Naproti tomu u emisí oxidů dusíku a oxidu uhelnatého je situace opačná a většina (zhruba 60 %) vzniká u mobilních zdrojů.

Poněkud odlišná je také struktura emisí v kraji podle zdrojů při porovnání s celorepublikovým průměrem.

Graf 41 Znečišťující látky podle zdroje znečištění v roce 2005

Proti průměrným hodnotám za Českou republiku je v kraji zejména patrný nižší podíl znečišťujících látek produkovaných velkými stacionárními zdroji (zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu 5 MW a vyšším a zařízení zvláště závažných technologických procesů). Naproti tomu podíl malých stacionárních zdrojů (zejména zařízení o tepelném výkonu do 0,2 MW a plochy skládek paliv, surovin a odpadů) je v kraji zhruba dvakrát větší. Výjimku tvoří pouze tuhé emise, na kterých se REZZO 3 podílí v celorepublikovém měřítku přibližně čtvrtinou, zatímco v kraji necelými 40 %. Co se týká mobilních zdrojů (REZZO 4), pak srovnatelná je situace jak u oxidu uhelnatého, tak oxidu siřičitého. U oxidů dusíku tvoří mobilní zdroje v kraji nejvýznamnější zdroj, když na ně připadá 60% (v ČR 45%). Naopak u tuhých látek je krajský podíl připadající na mobilní zdroje proti republikovému průměru nižší.

Přestože ovzduší v kraji se dá označit za čisté, existují relativně velké **rozdíly mezi jednotlivými částmi**. Statisticky dostupné jsou ale jen údaje za okresy, a to pouze za stacionární zdroje. Z tohoto srovnání vyplývá, že největší měrné emise připadají na okres Tábor. Ten ze všech čtyř sledovaných látek uvádí nejvyšší hodnoty emisí u všech s výjimkou tuhých látek a tedy je hned po okrese České Budějovice na druhém nejvyšším místě. Po okrese Tábor je největší produkce emisí v okrese České Budějovice ten je těsně následován okresem Strakonice. Na druhém pólu pomyslné tabulky stojí okresy Prachatice a

Jindřichův Hradec, kde např. měrné emise oxidu siřičitého a oxidů dusíku dosahují zhruba jen desetinu množství produkovaných v okrese Tábor. Zbývající okresy Český Krumlov a Písek by se daly spíše přiřadit k okresům s čistým ovzduším, problémem jsou ale poněkud vyšší měrné emise oxidu siřičitého. Ty v okrese Písek přesahují krajský průměr a v okrese Český Krumlov jsou zhruba na polovině krajské střední hodnoty.

Do značně rozdílné míry se na stupni znečištění v okresech podílí jednotlivé zdroje. V rámci stacionárních zdrojů mají rozhodující význam velké zdroje (REZZO 1) u emisí oxidu siřičitého, kde ve 4 okresech na ně připadá 70 % až 80 % z celkového množství. Naproti tomu v okrese Prachatice tvoří velké stacionární zdroje jen necelá 3 %. Obdobná je situace u emisí oxidů dusíku - ve třech okresech připadá na velké zdroje zhruba 80 % a v dalších dvou okresech téměř 60 %. Pro tvorbu emisí tuhých látek a oxidu uhelnatého již velké zdroje v celookresních průměrech nejsou tolik významné. U tuhých látek sice v okrese Tábor pochází více než čtvrtina emisí z velkých zdrojů, ale ve 4 okresech kraje se podíl pohybuje jen od 1% do 8 %. Ještě menší rozdíl mezi maximem a minimem je u oxidu uhelnatého, kde v okresech České Budějovice a Tábor – tedy v okresech s největší produkcí - připadá na velké zdroje kolem 15 %.

Celkově relativně čisté ovzduší v Jihočeském kraji není důsledkem rapidních změn v posledních letech, ale vychází z dlouhodobějších a **pro kraj příznivějších podmínek** než v jiných částech republiky. Rozhodujícím faktem je, že v kraji nikdy plně nepřevážily takové technologické přístupy a postupy, které by zcela zdevastovaly životní prostředí. Proto také ze srovnání za posledních deset let vyplývá, že k určitému kvalitativnímu posunu v čistotě ovzduší došlo, ale tento pozitivní trend není tak markantní jako např. v Ústeckém kraji nebo hl. městě Praha. Přesto dynamika snižování některých typů emisí byla v kraji rychlejší než průměr za celou republiku (oxidy dusíku, oxid uhelnatý).

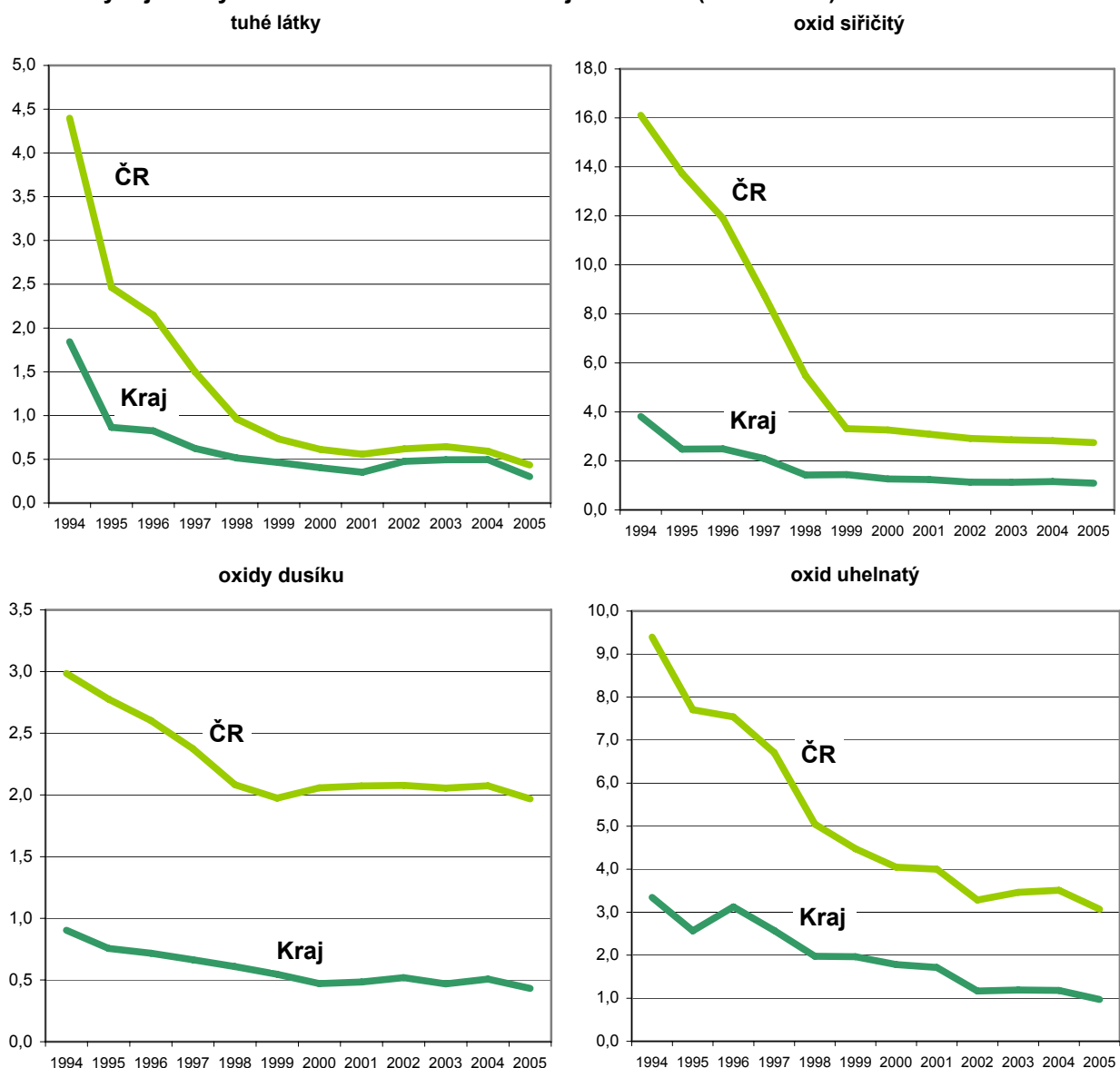
Hodnocení vývojových trendů je nutno rozdělit na dvě části. Máme sice k dispozici dlouhodobější pohled, kdy výchozím rokem je rok 1994, ale jsme přitom omezeni pouze na hodnocení emisí ze stacionárních zdrojů. Údaje o emisích z mobilních zdrojů jsou dostupné až od roku 2000.

V dlouhodobějším pohledu byl vývoj měrných emisí ve všech vybraných znečišťujících látkách i při srovnání Česká republika a Jihočeský kraj velmi podobný. Poměrně značná dynamika snižování měrných emisí byla typickým rysem vývoje až do roku 1999, resp. roku 2000. To platí jak pro Českou republiku jako celek, tak i pro Jihočeský kraj. Rozdíl je pouze v tom, že vzhledem k výchozím podmínkám bylo tempo poklesu v kraji podstatně nižší, takže disproporce mezi průměrem za republiku a průměrem za kraj se na počátku nového tisíciletí podstatně zmenšila. Další vývoj byl už poněkud diferencovanější když spíše převládla tendence k mírnému poklesu či stagnaci. Pouze u oxidu uhelnatého je patrnější poněkud rychlejší trend ve snižování měrných emisí.

Detailnější pohled na vývoj základních znečišťujících látek v kraji a průměru za Českou republiku umožňuje grafické zobrazení na následující stránce.

Také z pohledu **vývojových trendů podle okresů** kraje jsou výsledky poněkud diferencované. Vcelku rovnoměrný vývoj lze vysledovat u emisí tuhých látek a oxidu uhelnatého. Přes určité rozdíly, které vycházejí především z rozdílnosti výchozích pozic, jsou tendence velice podobné a směr působení osciluje blízko krajské střední hodnoty. Tuto „jednotnost“ výrazněji narušuje pouze nárůst měrných emisí tuhých znečišťujících látek v okrese České Budějovice v letech 2001 až 2004. Emise oxidu uhelnatého významnější odchylku ve vývoji nezaznamenaly. Zajímavě působí ale vývoj tohoto ukazatele ve třech okresech s nejnižšími hodnotami. Grafické znázornění vývoje v okresech Prachatice, Jindřichův Hradec a Český Krumlov jakoby kopírovalo jednu spojnici. Zcela jiná je situace u zbývajících dvou typů znečišťujících látek. Přitom rozdíly v dynamice se týkají nejen rychlosti, ale i směru působení a současně jen některých okresů. Konkrétně jde o okresy Tábor, České Budějovice a Strakonice, tedy okresy s relativně nejvyšší mírou těchto emisí. Pro okres Strakonice je přitom typické (jak u emisí oxidů dusíku, tak emisí oxidu siřičitého) sice relativně vysoké, ale přesto poměrně krátkodobé vybočení ve směr nárůstu emisí před rokem 2000. Pak dochází k významnému snížení zhruba na polovinu výchozího stavu a další vývoj je již relativně rovnoměrný a dá se charakterizovat jako stagnace. Naproti tomu v okresech České Budějovice a Tábor se změny trendů projevují především po roce 2000 a jsou podobné jak u oxidů dusíku tak oxidu siřičitého. Pro okres České Budějovice jsou tyto vývojové změny charakterizovány výrazným nárůstem emisí mezi rokem 2001 a rokem 2002, který je po dvou letech stagnace následován snížením emisí v roce 2005 až pod úroveň roku 2001. V okrese Tábor je vývoj zcela opačný: v roce 2002 významný pokles až na úroveň okresů s nejnižšími hodnotami; v roce 2005 pak návrat na nejvyšší hodnotu emisí v kraji.

Graf 42 Vývoj měrných emisí základních znečišťujících látek (REZZO 1-3)

Krátkodobější vývoj měrných emisí od roku 2000 – tentokrát za stacionární i **mobilní zdroje znečištění** - musí přirozeně kopírovat u těch látek, které jsou většinovým produktem stacionárních zdrojů, vývoj popsany výše. To platí plně pro emise oxidu siřičitého a do značné míry i pro emise tuhých látek. Zde je pouze poněkud více patrné zvýšení měrných emisí v letech 2003 a 2004. Pro emise oxidu dusíku i emise oxidu uhelnatého jsou výsledky právě vlivem většího významu mobilních zdrojů poněkud odlišné. Převažující trendy jsou ale i zde potvrzovány, resp. zdůrazněny. Zatímco emise oxidů dusíku ze stacionárních zdrojů vykazují ve vývoji jen mírně sestupnou tendenci a spíše by se dalo hovořit o stagnaci, zahrnutím mobilních zdrojů dojde k jednoznačně pozitivnímu vývoji. V průměrných krajských hodnotách to dokladuje pokles měrných emisí z 1,56 tun na km² v roce 2000 na 1,45 tuny v roce 2005. Ještě výraznější pokles se projevuje u měrných emisí oxidu uhelnatého: ze 4,7 tuny v roce 2001 na 2,2 v roce 2005.

Tuto kapitolu pak lze ještě doplnit měrnými emisemi VOC (těkavé organické látky), které se v průměru za kraj zvýšily z výchozí hodnoty 1,4 tuny/km² v roce 2002 o jednu desetinu v roce 2003 i 2004 a v roce 2005 poklesly na 1,1 tuny. K dispozici máme i údaje o amoniaku (NH₃), ale jen za roky 2004 až 2005. Měrné emise ve výši 0,8 tuny jsou pro oba roky shodné, i když z hlediska vyprodukovaných objemů je zde patrný pokles téměř o 10 %.

Čistota ovzduší nikoli z pohledu zdrojů znečištění ale **monitoringu kvality ovzduší** je v kraji zjišťována v 10 lokalitách, z nichž v 8 je provozovatelem CHMÚ (údaje roku 2006). Přitom základní znečišťující látky se monitorují v případě oxidu siřičitého, oxidů dusíku a troposférického ozónů na 6 lokalitách, prašného

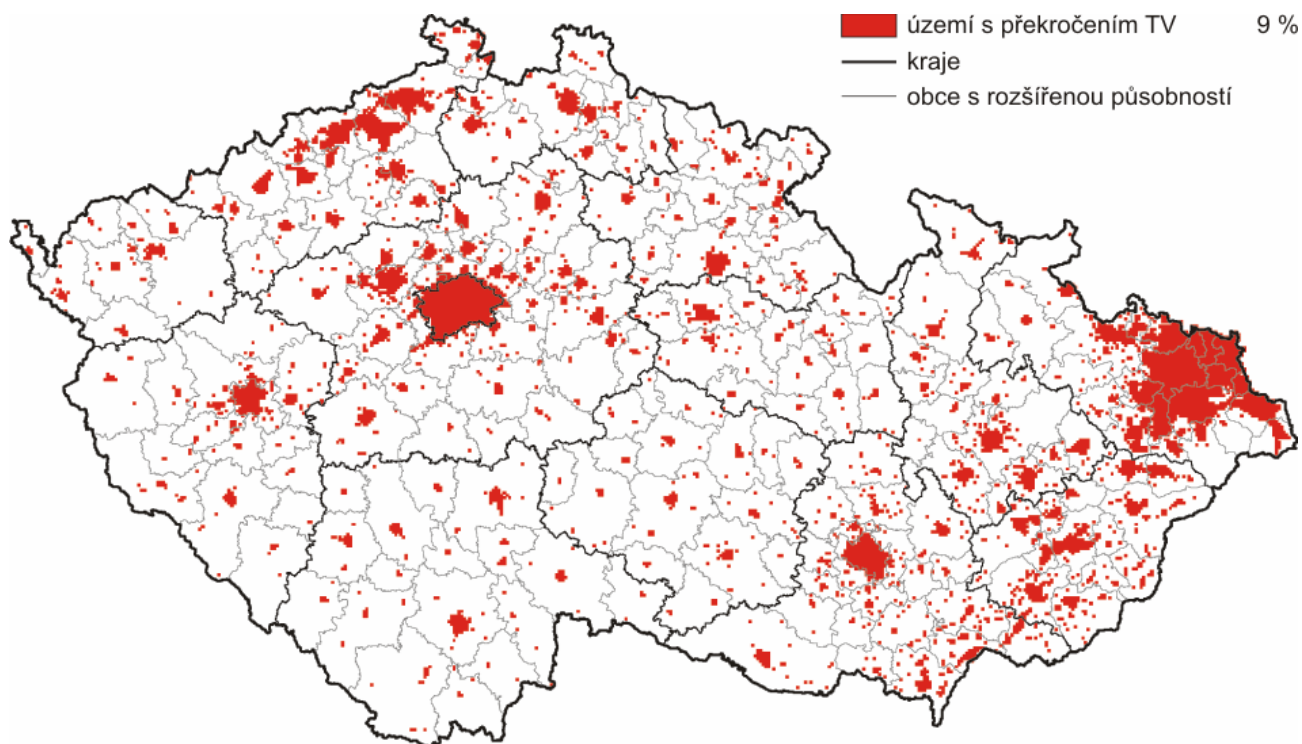
aerosolu (PM₁₀) na 4 lokalitách, oxidu uhelnatého na 3 lokalitách a některých těkavých organických látek (BTX - benzen, toluen, xylen) na 2 lokalitách.

Podle výsledků měření nepatří kraj k oblastem, kde by byly imisní limity základních znečišťujících látek trvale překračovány. Na druhé straně se ale nedá říci, že by v kraji k překračování limitů nedocházelo. Tak např. v rámci monitorování maximálních denních 8hodinových klouzavých průměrných koncentrací ozonu v letech 2004 až 2006 patří lokalita Churáňov v okrese Prachatice k místu s vůbec nejvyšší naměřenou hodnotou v rámci celé ČR a lokalita Hojná Voda v okrese České Budějovice na 5. místo.

Vzhledem k limitům pro ochranu zdraví je v kraji výskyt oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší velmi omezený. Pro **vymezení zón a aglomerací se zhoršenou kvalitou ovzduší** ve smyslu zákona o ochraně ovzduší bylo podle imisních limitů a mezí tolerancí, stanovených legislativou, provedeno pro jednotlivé stanice vyhodnocení překračování limitů pro roční průměrné koncentrace PM₁₀, NO₂, olova, benzenu, benzo(a)pyrenu, kadmia, arsenu a niklu. Dále byly vypočteny četnosti překračování denních limitů pro frakci PM₁₀ a SO₂, četnosti překračování hodinových imisních limitů pro SO₂ a NO₂ a četnosti překračování 8hodinových limitů oxidu uhelnatého a troposférického ozonu.

Poněkud jinak vypadá situace bereme-li v úvahu nikoli limity pro rok aktuální (2006) ale limity cílové (1.1. 2010, resp. 31.12. 2010). Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k cílovým limitům pro ochranu zdraví znázorňuje následující kartogram, který jsme převzali z internetových stránek ČHMÚ:

Vyznačení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví, bez zahrnutí přízemního ozonu, 2006

Zdroj dat: Internet (listopad 2007) - <http://www.chmi.cz/uoco/isko/groc/gr06cz/gif/o24256hzdrTV.gif>

Přízemní ozón není do výše uvedeného kartogramu zahrnut úmyslně, protože jeho koncentrace je vzhledem k požadované výši v roce 2010 v celém kraji nadlimitní. To ovšem není specifikum pouze pro Jihočeský kraj, ale týká se většiny území České republiky. V roce 2006 tento limit nesplňovalo 90 % území státu.

Voda

Z celkové rozlohy kraje připadají na **vodní plochy** více než 4 %, což je relativně nejvíce ze všech regionů. Na výměře vodní plochy v celé ČR se pak kraj podílí 27 %. Proto také má problematika vodního hospodářství Jihočeského kraje jiný rozměr než ve většině ostatních regionů.

Hydrologickou síť kraje tvoří jednak říční soustava, jejíž osu reprezentuje především Vltava se svými přítoky a odvádí tak vodu z převážné většiny kraje. Druhým významným hydrologickým prvkem je **rybníční soustava**, která je využívána k intenzivnímu chovu ryb. Poměrně významná část vodstva se nachází

v oblastech se specifickým režimem vodního hospodářství a ekonomické aspekty zde musí ustupovat požadavkům ochrany přírody.

Podle jednotlivých okresů je relativně nejvyšší podíl vodních ploch v okrese Jindřichův Hradec, kde je koncentrováno téměř 30 % plochy vod z kraje. Také v rámci vnitřní struktury připadá na tento okres nejvyšší podíl, když z celkové rozlohy okresu tvoří vodní plochy téměř 7 %.

Množství srážek se v kraji sleduje na 3 meteorologických stanicích. Za rok 2006 byly srážkové úhrny na stanici České Budějovice 731 mm, Churáňov 1 172 mm a Tábor 637 mm. V dlouhodobějším vývoji od roku 2000 samozřejmě významně vybočuje povodňový rok 2002, ale přes určitou rozkolísanost spíše převažuje trend zvyšování srážek. V roce 2006 sice došlo podle všech měřicích stanic k naměření nižších hodnot než v roce předchozím, ale to dlouhodobý trend nevyvrací. Dokladem je i srovnání s normálem klimatických hodnot za období let 1961 až 1990. Na všech 3 stanicích jsou hodnoty dosažené v roce 2006 nad normálovou hodnotou – ve dvou případech kolem 10 %, u stanice České Budějovice pak překročení množství srážek představuje čtvrtinu dlouhodobého normálu.

S množstvím srážek souvisí i **výskyt kulminačních průtoků** na jihočeských řekách. Také v roce 2006 zaznamenáváme výskyt kulminačních průtoků, při kterých byl dosažen 3. stupeň povodňové aktivity (stupeň O – Ohrožení). Častější výskyt byl přitom zaznamenán na jaře, kdy v březnu k tomu došlo celkově devětkrát na 6 tocích. V následujících měsících (duben a květen) tato situace nastala shodně ve 4 případech. Během letního období pak byl výskyt 3. stupně povodňové aktivity jen výjimečný (4 případy během 3 letních měsíců).

Jakost vody v povrchových tocích je v Jihočeském kraji sledována na 32 profilech. Dlouhodobější vývoj kvality povrchových vod přibližuje tabulka v kapitole 2. Podle této tabulky byl v roce 2006 podíl profilů IV. a V. třídy (silně a velmi silně znečištěná voda) v Jižních Čechách druhý nejnižší ze všech regionů republiky. Při porovnání vývojových trendů však lze jen těžko nalézt pro kraj základní a určující směr. V případě průměrných hodnot za celou republiku je vývoj značně čitelnější. Dochází sice také k obousměrným výkyvům mezi jednotlivými roky, ale základní vývojová směrnice charakterizuje pokles podílu silně a velmi silně znečištěných toků. V kraji byl podíl velmi znečištěných toků nejvyšší v roce 1998, kdy podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění dosahoval více než 80 %. Během dalších dvou let ale došlo k poklesu na méně než polovinu profilů, ale pak opětovně dochází ke zhoršení s maximem v roce 2004 (podíl znečištěných profilů dosahuje více než 70 %). Nejméně znečištěná voda je na horních tocích říční sítě, ale toto tvrzení neplatí plně pro všechny toky a všechny kvalitativní parametry. Ostatně za průměrnými krajskými čísly se skrývají rozdíly mezi jednotlivými konkrétními profilem, tak jak to dokumentuje tabulka jakosti vody vybraných toků a profilů v letech 2004 až 2006 na následující stránce. Tučně jsou v této tabulce zvýrazněny profile silně a velmi silně znečištěné vody (třída IV a V). Při vyhodnocení uvedených dat se dá souhrnně říci, že v krátkodobém vývoji nedošlo v kvalitě povrchových vod k nějakým zásadnějším změnám. Podle jednotlivých profilů se pak největší problémy s kvalitou vod soustřeďují na oblast Veselí nad Lužnicí.

Kvalita povrchových vod souvisí i s **čištěním odpadních vod**. Z celkového počtu obyvatel kraje v roce 2006 je cca 574 tisíc zásobováno vodou z veřejných vodovodů. Podíl zásobovaných obyvatel tak dosahuje 91,2 %, což odpovídá republikovému průměru a současně kraj řadí na 8. místo. Voda vyrobená pitná z vodovodů pro veřejnou potřebu dosáhla v roce 2006 objemu 38,3 mil. m³ a na fakturovanou pitnou vodu pro domácnosti z toho připadalo téměř 19 mil. m³. Od roku 2000 se množství vody vyrobené pitné z vodovodů pro veřejnou potřebu sice snížilo téměř o pětinu, ale v posledních třech letech v podstatě stagnuje na úrovni 38 mil. m³. Obdobně se vyvíjí i množství vody vyfakturované a vody pro domácnost. Zde však stagnaci ve spotřebě můžeme datovat již od roku 2002. Přitom pokles spotřeby vody pro domácnosti nebyl tak výrazný a představoval necelých 7 %.

Počet **obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci** je nižší než počet zásobovaných vodou z veřejných vodovodů. Podíl počtu obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci je v roce 2006 v kraji 84 %, což představuje o 48 tisíc osob méně než u veřejných vodovodů. Množství vypouštěné odpadní vody do veřejné kanalizace se pohybuje v množství 37 mil. m³ a z hlediska vývojových trendů je zde patrný určitý pokles. Také v čištění odpadních vod se projevují pozitivní trendy. Podíl čištěných odpadních vod (bez vod srážkových, čímž do značné míry vylučujeme rozdílnost ve vodnatosti v jednotlivých letech) dosáhl v roce 2006 v celokrajském průměru 95 %, přičemž nárůst tohoto podílu byl ovlivněn jak zvýšením objemu čištěných vod, tak poklesem objemu vypouštění odpadních vod. V porovnání s republikovým průměrem vykazuje kraj lepší výsledky, a to jak v podílu obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci, tak v podílu čištění odpadních vod. Z hlediska pořadí mezi kraji se ale řadíme spíše do poloviny tabulky. Mimo jiné zde má dost podstatný význam poměrně značná sídelní rozdrobenost, která se nutně promítá do relativně vyšší finanční náročnosti. To ovšem neznamená, že i v menších obcích a jejich částech není možné potřebná opatření realizovat, zvláště pak při možnosti využít některých dotačních titulů – resortních a zejména EU.

Tab. 3.3.1 Jakost vody ve vybraných tocích a profilech ^{*)}

Pramen: Český hydrometeorologický ústav v Praze

Tok, vybrané profily	Rok		Biologická spotřeba kyslíku (BSK ₅)	Chemická spotřeba kyslíku dichromanem (CHSK-Cr)	Amoniakální dusík (N-NH ₄ ⁺)	Dusičnanový dusík (N-NO ₃ ⁻)	Celkový fosfor (TP)
Vltava Březí	2004	mg/l	2,3	21	0,05	1,04	0,06
		třída	II	III	I	I	II
	2005	mg/l	2,6	24,2	0,05	0,85	0,07
		třída	II	III	I	I	II
	2006	mg/l	2,5	21,025	0,06	1,07	0,06
		třída	III	III	I	I	II
Malše Roudné	2004	mg/l	2,4	19,4583	0,12	2,1	0,09
		třída	II	III	II	I	II
	2005	mg/l	2,7	22,875	0,11	1,96	0,14
		třída	III	III	II	II	III
	2006	mg/l	2,6	20,1167	0,13	1,86	0,09
		třída	II	III	II	II	II
Lužnice Veselí nad Lužnicí	2004	mg/l	7,4	52,7083	0,26	1,16	0,26
		třída	IV	V	III	I	IV
	2005	mg/l	6,5	47,9667	0,28	1,03	0,21
		třída	IV	V	II	I	IV
	2006	mg/l	7,4	49,8083	0,4	0,88	0,3
		třída	IV	V	III	I	IV
Nežárka Veselí nad Lužnicí	2004	mg/l	3,9	40,5583	0,2	2,48	0,17
		třída	III	V	III	II	III
	2005	mg/l	3,2	30,7667	0,15	2,29	0,14
		třída	III	IV	II	II	III
	2006	mg/l	3,6	31,625	0,2	2,22	0,16
		třída	III	IV	II	II	III
Blanice Heřmaň	2004	mg/l	3,1	21,4333	0,12	2,03	0,14
		třída	III	III	I	II	III
	2005	mg/l	3	21,2417	0,12	2,16	0,13
		třída	III	III	II	II	III
	2006	mg/l	3,2	20,5917	0,16	2,66	0,16
		třída	III	III	II	II	III
Vltava České Budějovice	2004	mg/l	2,3	17,7333	0,06	1,43	0,06
		třída	II	II	I	I	II
	2005	mg/l	2,7	21,7917	0,07	1,18	0,09
		třída	III	III	I	I	III
	2006	mg/l	2,4	17,7333	0,06	1,12	0,06
		třída	II	II	I	I	II
Lužnice Bechyně	2004	mg/l	5,8	41,6583	0,26	2,39	0,21
		třída	IV	V	III	II	III
	2005	mg/l	4,1	32,8083	0,2	2,22	0,19
		třída	III	III	II	II	III
	2006	mg/l	5,1	36,8583	0,31	2,49	0,19
		třída	IV	V	III	II	III
Otava Topělec	2004	mg/l	2,6	20,6364	0,14	1,42	0,11
		třída	II	III	II	I	III
	2005	mg/l	2,6	15,525	0,16	1,64	0,1
		třída	II	II	II	II	III
	2006	mg/l	3,5	24,8083	0,18	2,14	0,12
		třída	III	IV	II	II	III

^{*)} zatřídění podle ČSN 75 7221:

- I - neznečištěná voda
- II - mírně znečištěná voda
- III - znečištěná voda
- IV - silně znečištěná voda
- V - velmi silně znečištěná voda

Z tohoto pohledu se jako jeden z nejzávažnějších problémů jeví úkol **zajistit do roku 2010** požadavek Evropské unie **čištění odpadních vod v obcích s 2 až 10 tisíci obyvateli**. Z dalších závažných problémů lze např. jmenovat stav vodovodní sítě, která je v řadě míst již poměrně zastaralá a potřebuje nákladnou obnovu. Tento faktor je jedním z hlavních důvodů poměrně vysokých ztrát vody v síti, které v kraji představovaly více než 20 % a byly tak 4. nejvyšší mezi regiony.

Čištění odpadních vod bylo v roce 2006 v kraji 243, převážně mechanicko-biologických. Ryze mechanických čištění je v kraji 10. V rámci mechanicko-biologických čištění (233 zařízení) pracuje v kraji 33 čištění, které mají nainstalované zařízení pro odstraňování dusíku, 6 pro odstraňování fosforu a 23 pro odstraňování obou uvedených látek. Celková kapacita všech čistíren odpadních vod je v kraji 270 tis. m³ za den. Z hlediska kapacitních parametrů patří kraj v průměru na jednu čistírnu spíše k regionům s menšími zařízeními. Ve vztahu k počtu obyvatel je denní kapacita po Hl. městě Praha druhá nejvyšší.

Ve všech čistírnách v kraji bylo v roce 2006 vyprodukováno 11 tisíc tun kalů (v sušině). Z hlediska **likvidace těchto odpadních látek** se ve většině případů používá kompostování, kterým se likvidují dvě třetiny kalů. Na druhém místě je pak přímá aplikace a rekultivace, které jsou použity přibližně u třetiny produkce. Ostatní používané způsoby likvidace kalů jsou v kraji používány jen okrajově. To je i rozdíl proti ostatním regionům, kde například na skládkování kalů připadá až téměř desetina z celkového množství pocházejícího z čistíren odpadních vod.

Na samý závěr této části uvádíme tabulku převzatou z Ročenky životního prostředí České republiky 2006 o největších zdrojích městského a průmyslového vypouštěného znečištění podle ukazatele BSK₅ v České republice. Jak v průmyslových tak především v městských zdrojích najdeme zástupce z Jihočeského kraje, i když z hlediska absolutních hodnot je úroveň znečištění u subjektů z kraje v porovnání s největšími znečišťovateli přece jen nižší.

Tab. 3.3.2 Největší městské a průmyslové zdroje vypouštěného znečištění podle ukazatele BSK₅ v roce 2005

Městské zdroje	BSK ₅	Průmyslové zdroje	BSK ₅
	t.rok ⁻¹		t.rok ⁻¹
Praha ČOV	658	Chemopetrol Litvínov BČOV + dešť kanaliz.	344
Brno – Modřice ČOV	234	Aliachem Synthesia Pardubice	220
Ostrava – Přívoz ČOV	164	Papírna Štětí	196
Jihlava ČOV	154	Lovochemie Lovosice	184
Kláštevec nad Ohří ČOV	149	KRPAP, Hostinné ČOV – spol. výúst.	152
Ústí nad Labem – kanalizace + ČOV	134	Spolana Neratovice	107
Plzeň ČOV	119	SU Chodov	101
Liberec ČOV	92	Papírny Loučovice	95
Pardubice ČOV	85	Papírny Aloisov	81
Děčín – kanalizace + ČOV	77	BorsodChem MCHZ Ostrava	58
Hradec Králové ČOV	68	Mittal Steel Ostrava	57
Strakonice ČOV	55	Papírny Jindřichov	54
Tábor ČOV	53	Biocel Paskov	53
České Budějovice ČOV	52	Papírny Bělá pod Bezdězem	41
Kadaň ČOV	51	Toma Otrokovice	39

Zdroj: VÚV T.G.M.

Půda

Rozlohou 10 057 km² je Jihočeský kraj druhým největším krajem České republiky. K jeho specifikům patří **vyšší zastoupení nezemědělské půdy**, která dosahuje polovinu rozlohy kraje a v podílu nezemědělské půdy patří tak kraj na 4 nejvyšší příčku. Je to dáno zejména **lesními pozemky**, které jsou v relativním vyjádření 4. největší a v absolutních hodnotách vůbec největší ze všech krajů republiky. Strukturu samozřejmě významněji ovlivňují i vodní plochy – jak relativně tak absolutně největší z celé republiky. Naopak menší hustota osídlení se v konečném důsledku promítá i do nižšího podílu zastavěných ploch.

Podíl zemědělské půdy a vzhledem ke kvalitě půdy i podíl orné půdy jsou v porovnání s průměrem České republiky nižší. Podíl ploch zahrad a ovocných sadů je pak po kraji Vysočina vůbec nejnižší ze všech regionů. Naproti tomu plocha trvalých travních porostů republikový průměr převyšuje a v rámci celkové výměry patří její podíl na třetí nejvyšší příčku. Stejně pořadí obsazují trvalé travní porosty i v rámci vnitřní struktury zemědělské půdy – tvoří z ní třetinu. Naopak podíl orné půdy na půdě zemědělské celorepublikový průměr nedosahuje a hodnotou necelých 65 % se kraj řadí až do druhé třetiny v pomyslném pořadí regionů.

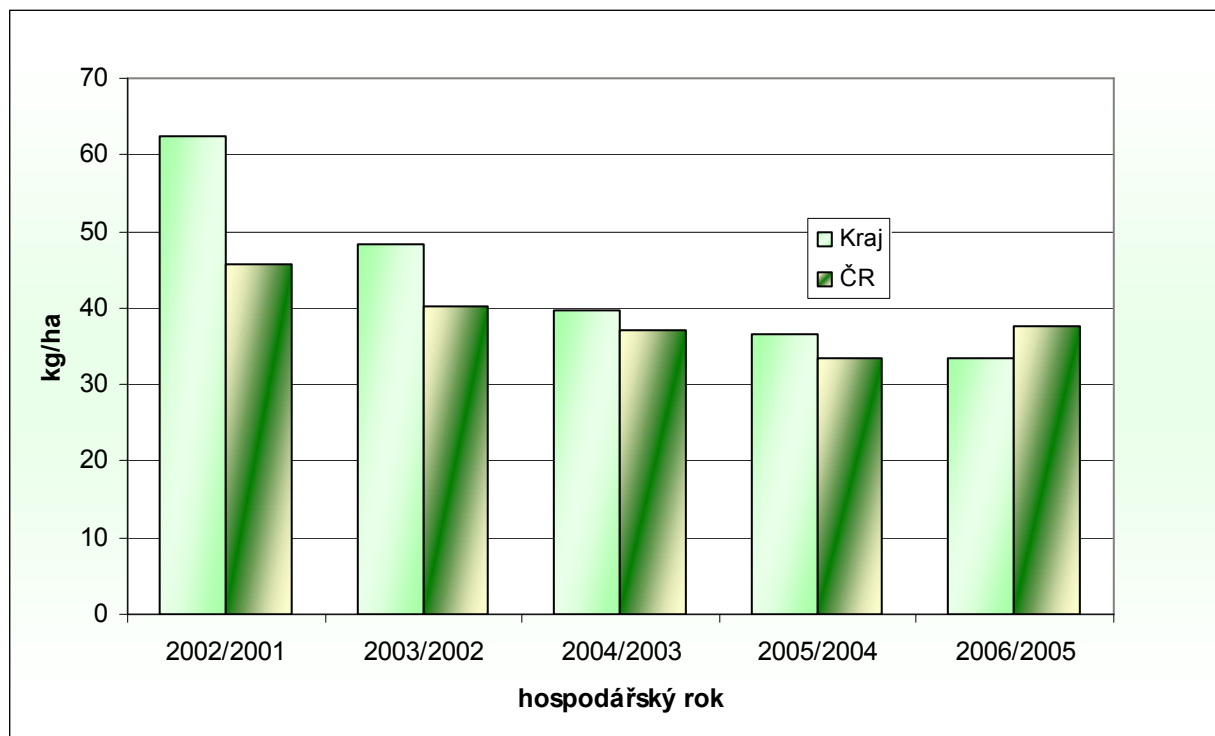

V dlouhodobějším pohledu se **zornění zemědělské půdy** příliš nemění (viz. tabulka v kapitole 2). Údaje jsou ale převzaty z oficiální evidence katastru nemovitostí a lze vyslovit určitou pochybnost, že zcela přesně monitorují aktuální stav. Jde zejména o informace za poslední roky, kdy lze v zemědělství čerpat různé dotační tituly z EU.

Převážná část půdy v Jihočeském kraji **má slabě kyselou až kyselou půdní reakci** (pH/CaCl₂). Výměnná půdní reakce je jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících půdní úrodnost. Na půdách s kyselou půdní reakcí je třeba intenzivně vápnit tak, aby bylo postupně dosaženo žádoucí hodnoty pH půdy. Také půdy se slabě kyselou reakcí vyžadují „udržovací“ vápnění.

Spotřeba **vápenatých hnojiv** ale v kraji neustále klesá. V roce 2006 představovala spotřeba tohoto typu hnojiv v celém kraji 16,5 tis. tun, což v přepočtu na hektar zemědělské půdy představuje 33 kg. V porovnání s celorepublikovým průměrem je to zhruba o 4 kg méně. Přitom pokles spotřeby vápenných hnojiv v kraji je podstatně rychlejší než v souhrnu za všechny regiony.

Graf 43 Spotřeba vápenných hnojiv

Naopak ve spotřebě **průmyslových hnojiv** se kraj již od průměru republiky tolik neliší, alespoň pokud jde o vývojové trendy. Jak ukazuje tabulka v kapitole 2 je spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách v přepočtu na hektar orné půdy v kraji mírně pod průměrem České republiky. V porovnání s rokem 2000 se objem průmyslových hnojiv vložených do půdy zvýšil o necelé 4 kg, v průměru za celou ČR ale tento nárůst představuje téměř 20 kg. Současně je třeba konstatovat, že vývoj nebyl v průběhu posledních let zcela rovnoměrný. Zvláště patrný je výrazný pokles hnojení v roce 2003, tedy rok následující po povodních. Naproti tomu potřeba dodatečného doplnění živin byla realizována již další rok, tedy 2004. Poslední dva roky lze již charakterizovat jako pozvolný návrat na výchozí úroveň roku 2001.

Vcelku shodná je struktura doplňovaných živin do půdy. Jak v celostátním měřítku, tak v podmínkách Jihočeského kraje tvoří nejvyšší podíl průmyslových hnojiv hnojiva dusíkatá. Připadají na ně celé tři čtvrtiny z celkových průmyslových hnojiv. Zastoupení fosforečných a draselných hnojiv je pak samozřejmě již podstatně nižší – fosforečná hnojiva tvoří zhruba 15 % a draselná kolem 10 % z celkových objemů. Přitom minimální rozdíly jsou nejen v již zmíněném regionálním srovnání, ale ve struktuře doplňovaných živin do půdy i z pohledu časového vývoje.

Z hlediska jednotlivých prvků, které přispívají k utváření (a v souvislosti s působením člověka i přetváření) krajiny, poskytuje komplexnější charakteristiku tzv. **koeficient ekologické stability**. Způsob výpočtu i interpretaci vypočtených hodnot z hlediska ekologické stability či nestability krajinnotvorných prvků přináší tabulka v kapitole 2. Zde najdeme i dlouhodobý vývoj koeficientu ekologické stability podle jednotlivých krajů od roku 1993. Určitý problém může být v tom, že údaje o struktuře katastrálních ploch jsou převzaty z katastru nemovitostí, a že právní stav ne vždy musí plně odpovídat stavu faktickému. Z hlediska dlouhodobého vývoje jsou však tyto problémy zcela zanedbatelné.

Při bližším pohledu na uvedenou tabulku vidíme, že Jihočeský kraj má ze všech krajů ČR třetí nejvyšší koeficient ekologické stability, hned po kraji Libereckém a Karlovarském. Také hodnota koeficientu 1,45 řadí kraj k menšině regionů s celkem vyváženou krajinou, v níž je působení člověka v relativním souladu s dochovanými přírodními strukturami. Vcelku pozitivně se koeficient vyvíjí i z hlediska časového. Proti roku 1993 se v kraji zvýšil podíl stabilních krajinotvorných prvků, a dynamika koeficientu ekologické stability byla také rychlejší než průměrný nárůst v celé republice.

Se způsobem využívání krajiny souvisí i **ekologické zemědělství**. Také zde lze nalézt informace v tabulce v kapitole 2. Krátkodobé údaje o podílu ekologického zemědělství z celkové výměry zemědělské půdy jsou převzaty z evidence Ministerstva zemědělství, konkrétně ze seznamu ekologických zemědělců. Podle těchto zdrojových dat, tvoří podíl ekologicky obhospodařované půdy v Jihočeském kraji 5 % z celkové zemědělské výměry. V přepočtu na rozlohu to představuje téměř 25 tisíc ha. V porovnání s průměrem republiky se kraj pohybuje zhruba na úrovni středních hodnot. Není výrazně podprůměrný (jako kraj Středočeský či Vysočina) ani nedosahuje významně nadprůměrných hodnot (jako kraj Karlovarský). Značné rozdíly v rozsahu ekologicky obhospodařované půdy mezi jednotlivými regiony potvrzují i výsledky strukturálního šetření v zemědělství z roku 2005. Zatímco v Jihočeském kraji se ekologickému zemědělství věnovala necelá stovka podnikatelských subjektů z více než 4,3 tisíce jednotek, pak v kraji Karlovarském na ani ne 500 subjektů bez ekologického zemědělství připadalo více než 100 s ekologickým hospodařením. Karlovarský kraj byl také krajem s největším počtem subjektů s ekologickým chovem zvířat (104 jednotek). Jihočeský kraj (spolu s krajem Zlínským) byl ale z hlediska počtu subjektů hned na druhém místě, když ekologický chov uvedlo 82 zpravodajských jednotek.

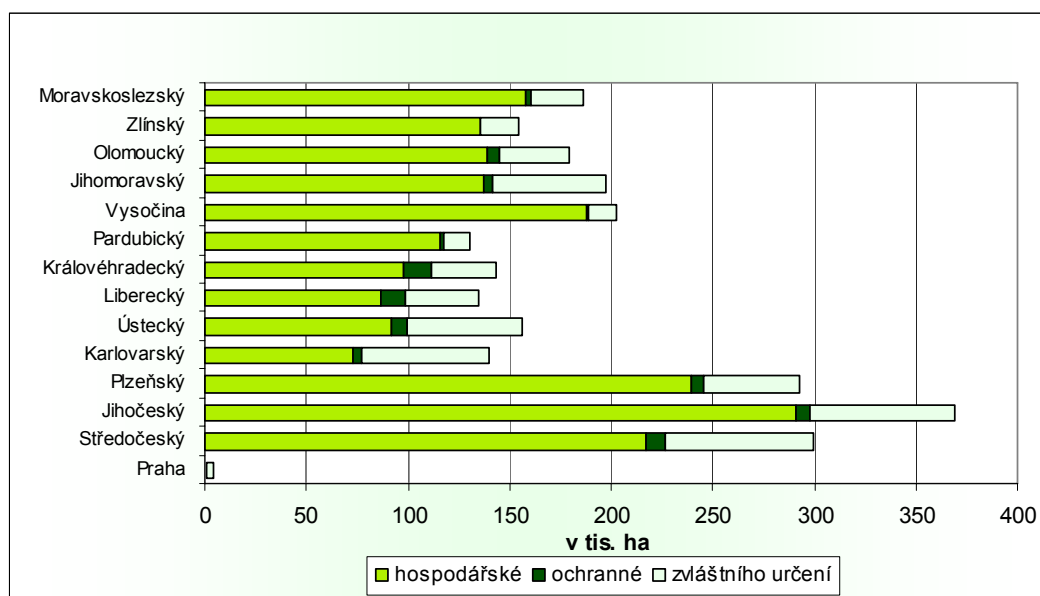
Přestože kraj nepatří k oblastem, kde by v minulosti docházelo k výrazným **záborům zemědělské půdy** v důsledku těžby paliv a nerostných surovin, přesto taková místa v kraji existují. Plocha dotčená těžbou představovala v roce 2005 více než tisíc ha, což představuje pouhých 2 % z celkově takto definovaných ploch v republice. V samotném roce 2005 byly rozpracované rekultivace pro lesnické, zemědělské a ostatní využití v rozsahu 60 ha a ukončené rekultivace dosáhly úhrnného objemu 514 ha – z toho v samotném roce 2005 celkově 12 ha.

Lesy

Ačkoli kraj patří k regionům s relativně nejvyšším zastoupením lesní půdy není ani tato oblast bez problémů.

Z celkové plochy lesních porostů připadá v kraji **nejvyšší podíl na lesy hospodářské**, které představují téměř 80 %. Významný je rovněž podíl lesů, zařazených do 3. kategorie, tj. na lesy zvláštního určení. Sem patří lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, lesy na území národních parků a přírodních rezervací a dále lesy, kde veřejný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen nad zájem produkční. Lesy zvláštního určení představují v kraji téměř pětinu z celkových ploch. Podstatně menší podíl (stejně jako v celé republice) pak připadá na lesy 2. kategorie, tedy na lesy ochranné. Do této kategorie patří zejména lesy na exponovaných stanovištích a dále lesy, jejichž hlavním úkolem je chránit níže položené lesy. Porovnání kategorizace lesů v jednotlivých krajích přináší následující graf.

Graf 44 Lesy podle kategorie (k 31.12. 2005)

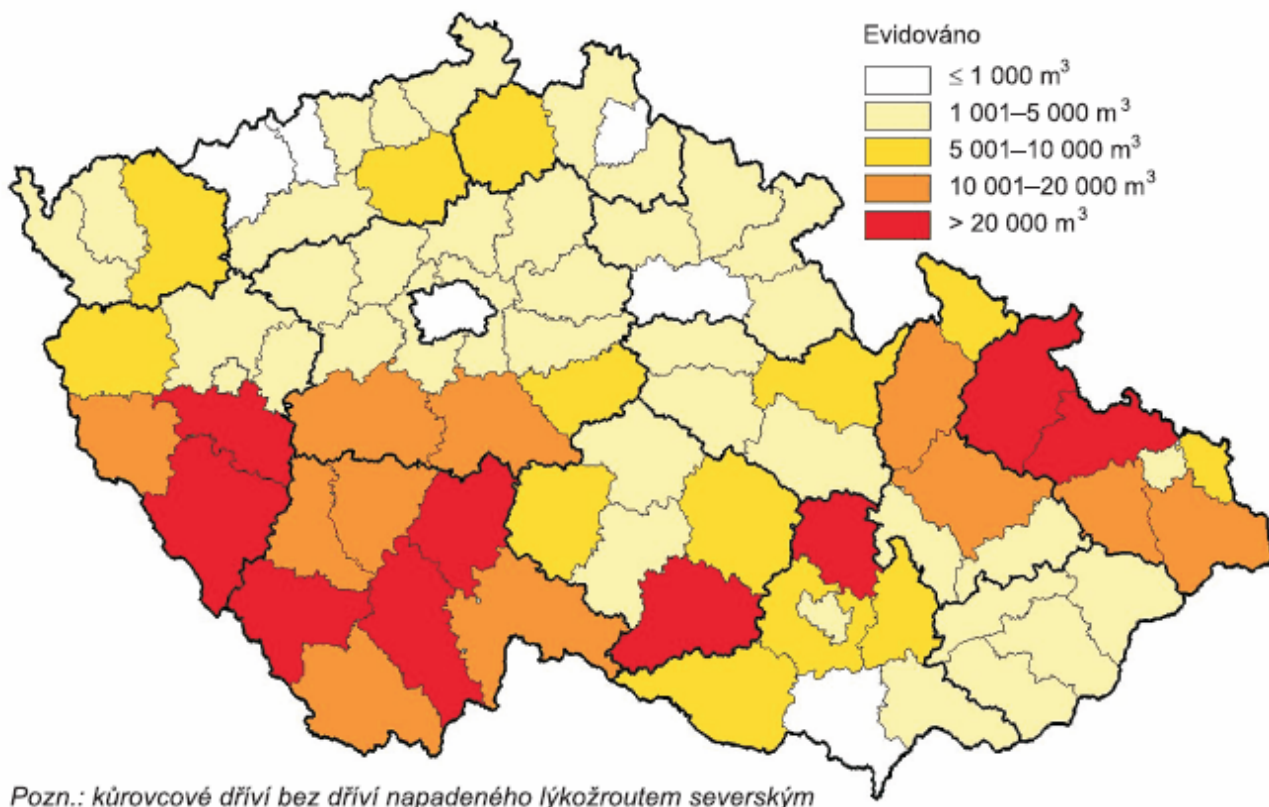
Nepříznivá je **druhá skladba lesa**. Absolutní převaha jehličnanů, na které v kraji připadá 87 %, je po kraji Vysočina druhá nejvyšší a je srovnatelná ještě s krajem Plzeňským a Karlovarským. Podíl listnatých dřevin jak z pohledu mezikrajového srovnání tak ve vývojové řadě od roku 1994 přibližuje tabulka v kapitole 2. Z hlediska vývoje je přitom patrné, že druhová skladba lesa se mění ve prospěch lesů listnatých. Změny však nejsou příliš výrazné - v podmínkách kraje nárůst podílu o necelé dva procentní body. Stále ještě velmi výrazně pokulháváme nejen ve vztahu k přirozené druhové skladbě lesa (s poměrem listnatých a jehličnatých kultur 2:1), ale i v doporučené skladbě s předpokládaným podílem listnáčů 36 %.

Uspokojivý není ani **zdravotní stav lesů**. V rámci celé ČR je pouze třetina jehličnatých porostů do 60 let zařazena z hlediska defoliace do třídy 0 – tedy bez odlistění nebo s odlistěním do 10 %. U jehličnatých stromů nad 60 let věku je do 0 třídy zařazeno jen 1 %. U listnatých stromů je situace poněkud lepší, ale přesto u stromů nad 60 let je do 0 třídy zařazeno jen 20 % a u stromů do 60 let jen 15 % stromů. Podle jednotlivých krajů je zdravotní stav lesů značně diferencovaný. V kapitole 2 je mezi vybranými indikátory i Index defoliace. Není zde přitom hodnocen celkový zdravotní stav lesů, ale pouze porosty ve stáří nad 60 let. Z tohoto hodnocení však Jihočeský kraj nevychází příliš pozitivně. Nejenže index defoliace má v roce 2005 poměrně vysokou hodnotu (je na 8 pořadí mezi kraji), ale v dlouhodobém vývoji zde převažují negativní tendence. Týká se to nejen posledního sledovaného roku 2005, kdy hodnoty indexu významně vzrostly ve většině regionů, ale i let předchozích. Současně je však pravda, že existují regiony, kde je vývoj ještě horší.

Těžba dřeva má v kraji z dlouhodobého hlediska mírně rostoucí trend. V posledních letech se však velmi výrazně těžba zvyšuje, což je plně v důsledku zvýšení nahodilé těžby v souvislosti s větrnými kalámitami. Ty v posledních dvou letech dosáhly velmi velkého rozsahu. Nutnost zpracování kalamičního dříví na druhé straně paradoxně vyvolává nedostatek dřeva ve vyšších kvalitativních třídách.

Problémem kraje je i vysoký podíl poškozených lesů hmyzem. Následující kartogram je převzat ze Statistické ročenky životního prostředí České republiky 2006.

Obr. B4.2 Evidované kůrovcové dříví ve smrkových porostech v r. 2005

Zdroj: VÚLHM – ÚOL

Odpady

V produkci odpadů, a to jak absolutně tak v přepočtu na obyvatele se kraj řadí k oblastem s nejmenším zatížením. Podle absolutní výše na něj připadá 8. místo a v přepočtu na obyvatele 5. místo s nejmenší produkcí.

Tab. 3.3.3 Produkce odpadů a vybrané způsoby nakládání s odpady

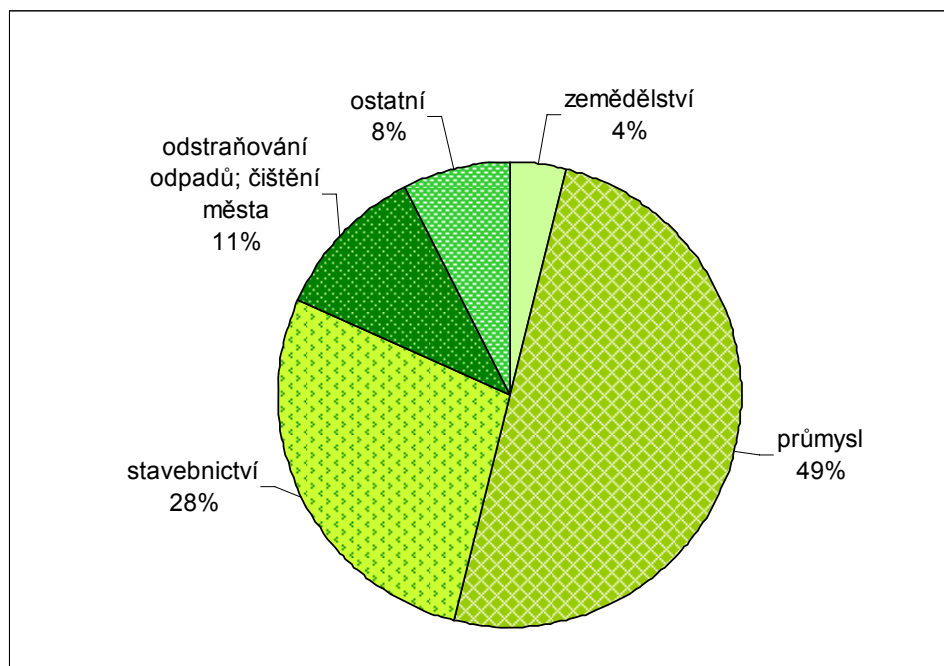
	2000	2001	2002 ¹⁾	2003	2004	2005	2006
Celková produkce odpadů	1 986 117	1 797 332	775 684	870 519	755 667	746 998	795 238
Nakládání s odpady celkem	1 635 370	1 704 342	888 122	2 477 604	1 304 173	1 236 745	1 584 974
z toho:							
recyklace, získání složek	11 475	16 014	10 942	108 166	11 782	25 088	180 909
spalování	15 427	14 199	14 116	15 192	15 802	5 353	6 109
skládkování a ost. způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu	161 070	209 997	218 904	1 788 401	237 777	184 094	204 483

¹⁾ změna definice odpadu

Pro hodnocení vývoje je důležitá legislativní změna, která vstoupila v platnost od roku 2002. Nový zákon č.185/2001 Sb., o odpadech, zavedl především novou definici odpadu a tak není celá časová řada v plné šíři srovnatelná. V největší míře se změna dotýkala zahrnování některých meziproduktů do odpadů v zemědělství a vliv této změny je tedy omezen jen na určité oblasti. Další problém souvisí s tím, že doba vzniku odpadu není vždy totožná s dobou kdy je odpad nějakým způsobem zlikvidován.

Z celkové **produkce odpadů** v roce 2006 v kraji téměř 800 tis. tun, mají celé čtyři pětiny charakter podnikového odpadu.

Graf 45 Produkce odpadu podle odvětví v roce 2006

Z hlediska **likvidace odpadů** je necelá třetina odpadů využívána, necelá třetina odstraňována a zhruba se 40 % se nakládá jiným způsobem. V rámci této skupiny pak zhruba třetina připadá na likvidaci formou skládkování a terénních úprav, zhruba čtvrtina je dále skladována a jen minimální část (4 %) byla v roce vyvezena do zahraničí. V absolutním vyjádření představoval vývoz odpadu do zahraničí necelých 26 tis. tun, když z toho zhruba 11 tisíc tun představovalo odpad nebezpečný. Z dalších již uvedených způsobů nakládání s odpady převažuje v rámci využívání odpadů recyklace, regenerace a kompostování. Při odstraňování se pak nejvíce používá fyzikálně chemická úprava a skládkování včetně ostatních způsobů ukládání v terénu.

Ve struktuře odpadů podle **stupně nebezpečnosti** plně převažují odpady „ostatní“. Nebezpečné odpady se v roce 2006 na celkových odpadech (z hlediska nakládání s opady) podílely necelou desetinou, což absolutně představuje hodnotu zhruba 115 tisíc tun. Vzhledem k povaze těchto odpadů bylo nejčastější formou likvidace odstraňování, konkrétně fyzicko chemická likvidace (celé tři čtvrtiny).

Obr. A3.2 Rozmístění skládek odpadů skupiny S – OO, S – NO a víceskupinové S – OO + S – NO, S – IO + S – OO + S – NO v r. 2005

Základní mapa: ArcČR–ARCDATA Praha, s. r. o.

Zdroj: VÚV T.G.M.

Kartogram byl převzat z publikace Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2006 a jednotlivé skupiny skládek odpadů jsou: S-OO ostatní odpad, S-NO nebezpečný odpad, S-IO inertní odpad.

Z hlediska **produkce podnikového odpadu** relativně vyjádřeného k hrubému domácímu produktu se kraj řadí k regionům s nižší produkcí. Na tisíc korun HDP bylo v kraji v roce 2006 vyprodukováno 5,1 kg odpadů, což odpovídá 5. místu s nejnižší produkcí. Zajímavé je i srovnání s našimi sousedy. Kraj Středočeský uvádí v relativní produkci odpadu jen mírně větší hodnoty než Jižní Čechy a řadí se hned za náš kraj. Kraji Vysočina přísluší 8. pořadí v pomyslné tabulce, Jihomoravskému kraji místo 11. a kraj Plzeňský měl v roce 2006 produkci odpadů ve vztahu k HDP druhou nejvyšší ze všech regionů České republiky.

V krátkodobém vývoji od roku 2002 se relativní produkce odpadů v kraji příliš nemění a spíše je patrná tendence k poklesu. Přitom vývoj mezi jednotlivými kraji je poměrně diferencovaný, a to nejen v převažujících trendech, ale zejména v dosahovaných tempech. Podrobnější informace o tom lze nalézt v kapitole 2, kde produkce podnikových odpadů ve vztahu k HDP je jedním z vybraných indikátorů.

V kapitole 2 máme rovněž **produkci komunálního odpadu**. Vzhledem k charakteru tohoto odpadu je relativizace provedena na obyvatele. V podmínkách Jihočeského kraje bylo za rok 2006 téměř 290 kg komunálního odpadu na jednoho obyvatele. Přestože existují určité rozdíly v relativní produkci komunálního odpadu mezi jednotlivými kraji, tyto diference nejsou zásadní. Ani vývojové trendy nejsou jednoznačné a produkce komunálních odpadů v jednotlivých letech značně kolísá. Přesto pro rok 2006 byl pro většinu krajů typický mírný nárůst.

Podle **vnitřní struktury komunálního odpadu** připadá nejvyšší část na běžný svoz komunálního odpadu, který se na celkovém objemu podílí třemi čtvrtinami. Zhruba 7 % představuje svoz objemného odpadu a necelá desetina připadá na tříděný odpad. Podíl odděleně sbíraných složek je v kraji téměř o dva procentní body pod celorepublikovou úrovní, zatímco ještě před dvěma roky jsme byli mírně nad průměrem. Příčinou ale není to, že by se v kraji rozsah tříděného odpadu snížil, ale k zlepšení došlo v ostatních regionech.

Výdaje na ochranu životního prostředí

Investice na ochranu životního prostředí (podle sídla investora) se v kraji pohybují zhruba v rozsahu 600 milionů Kč. V jednotlivých letech je jejich výše značně proměnlivá, a to jak u investic celkem, tak v jejich základní struktuře.

Nejvyšší podíl nákladů připadá na investice spojené s nakládáním s odpadními vodami, kam je směřována zhruba polovina z celkových prostředků. Investice na ochranu ovzduší a klimatu stejně jako investice, které souvisejí s nakládáním s odpady, se na celkových nákladech podílejí zhruba stejně – mírně nad 20 %. Přitom právě u těchto dvou položek došlo v posledních letech k významnější změně v množství vynakládaných prostředků. Investice na ochranu ovzduší svůj podíl snížily zhruba na polovinu úrovně let 2004 a 2005. Naopak investice do oblasti nakládání s odpady jsou proti roku 2004 více než trojnásobné.

Rozdíly v zaměření investic jsou rovněž v rámci menších územních celků. Na ochranu ovzduší a klimatu byl největší podíl prostředků směřován v okresech Tábor a České Budějovice. Nakládání s odpadními vodami přestavuje nejvyšší položku investic v okresech Jindřichův Hradec, Strakonice a Český Krumlov. Rozdíly v podílu investic do oblasti nakládání s odpady jsou mezi jednotlivými okresy již podstatně menší a ve většině okresů se pohybují kolem krajského průměru.

Investice na ochranu životního prostředí jsou financovány v největší míře (cca 2/3) **z vlastních zdrojů**. Zhruba 14 % objemu investic je zajišťováno z grantů a dotací z veřejných zdrojů. Tento typ financování v kraji mírně převyšuje republikový průměr. Poněkud vyšší podíl financování jde v kraji také na úvěry, půjčky a finanční výpomoci, které jsou svým objemem srovnatelné s prostředky získávanými z veřejných zdrojů. Opačná je situace u ostatních grantů a dotací, kde krajských 6 % nedosahuje ani polovičního zastoupení v porovnání s ostatními regiony.

Investice na ochranu životního prostředí máme k dispozici nejen podle sídla investora (zde ale jsou sledovány i další charakteristiky), ale také podle skutečného místa realizované akce. Investiční výdaje na ochranu životního prostředí **podle místa investice v přepočtu na obyvatele** patří mezi vybrané indikátory v kapitole 2. Pro samotný Jihočeský kraj se investiční výdaje pohybují ve střednědobé časové řadě mírně nad jedním tisícem Kč na obyvatele, když svého maxima dosáhly v roce 2004 (1 563 Kč). V porovnání s ostatními regiony dosahují investice na území kraje vzhledem k rozdílu v kvalitě životního prostředí nižších částek. Přitom při značné rozkolísanosti v jednotlivých letech je rozdíl proti průměru za celou republiku někdy i poměrně značný – v roce 2006 zhruba poloviční.

Od roku 2003 jsou v oblasti financí do životního prostředí k dispozici údaje o neinvestičních nákladech. Ty v průběhu celého sledovaného čtyřletého období neustále rostou a v roce 2006 dosáhly 1,7 miliardy korun, tedy téměř trojnásobek investičních vkladů. Ve vnitřní struktuře neinvestičních vkladů připadá dlouhodobě nejvyšší podíl neinvestičních výdajů na nakládání s odpady. Do této položky se koncentruje více než polovina celkových prostředků; v roce 2006 téměř 60 %. S podílem 30 % až 40 % představuje druhou nejvýznamnější položku oblast nakládání s odpadními vodami. Na zbývající účely jsou již vynakládané prostředky podstatně nižší a nepřesahují 100 milionů korun.

V přepočtu na hrubý domácí produkt jsou vynakládané neinvestiční náklady v kraji pod republikovým průměrem. Hodnotou 9,6 Kč na tisíc Kč HDP je kraj pouze na úrovni tří čtvrtin republikového průměru a nižší relativní náklady vynakládá jen kraj Olomoucký a Vysočina. Přesto ve vývoji nejsou krajské výsledky špatné. Dynamika je narozdíl od některých regionů růstová v celém krátkodobém období a přírůstek zejména v roce 2006 je nadprůměrný. Podrobnější číselné informace je opět možno získat v kapitole 2, do které byl vybrán i indikátor Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí.

Vedle údajů o vkladech do oblasti životního prostředí jsou za rok 2006 k dispozici také informace o **přínosech z aktivit na ochranu životního prostředí**. Tyto přínosy v sobě zahrnují tržby z prodeje služeb na ochranu životního prostředí, tržby z prodeje vedlejších produktů vzniklých při činnostech spojených s ochranou životního prostředí a úspory z opětovného využití vedlejších produktů včetně úspor nákladů, dosažených díky opatřením na ochranu životního prostředí. V podmínkách Jihočeského kraje představoval přínos z výše uvedených aktivit 1,7 miliardy Kč, což je srovnatelná částka s objemem vynaložených neinvestičních nákladů. Přitom největší ekonomické přínosy byly dosaženy v oblasti nakládání s odpady (1,2 mld. Kč) a velmi významný byl rovněž ekonomický přínos v aktivitách spojených s nakládáním s odpadními vodami (460 mil. Kč). V porovnání s ostatními regiony je ekonomický přínos v absolutním vyjádření šestý nejvyšší, když struktura podle jednotlivých vybraných oblastí je obdobná.

Významnou složkou finančních nástrojů v oblasti životního prostředí zůstávají i restriktivní prostředky.

Tab. 3.3.4 Pokuty uložené OI ČIŽP České Budějovice v jednotlivých složkách ochrany životního prostředí

Rok	Ovzduší	Voda	Odpady vč. Obalů	Příroda	Les	Chemické látky	Geneticky modifikované organismy	Celkem
Počet								
2001	24	31	96	61	14	17	x	243
2002	13	32	42	55	11	27	-	180
2003	15	39	75	45	39	30	-	243
2004	20	37	65	40	51	25	-	238
2005	20	88	52	58	52	-	-	270
Celková částka v Kč								
2001	957	720	4 024	1 032	771	814	x	8 317
2002	811	452	2 282	133	1 200	650	-	5 529
2003	733	1 066	4 880	297	1 354	1 140	-	9 469
2004	777	1 199	3 845	413	1 055	1 740	-	9 028
2005	590	1 692	2 780	761	1 840	-	-	7 663
Nejvyšší pokuty v tis. Kč								
2001	250	200	300	400	250	210	x	x
2002	200	110	770	17	1 000	180	-	x
2003	250	400	480	40	1 000	130	-	x
2004	200	100	650	50	350	350	-	x
2005	120	80	850	400	500	-	-	x

Zdroj: Ročenka životního prostředí České republiky, 2006

Chráněná území

Zvláště chráněná území tvoří cca 20 % celkové rozlohy Jihočeského kraje. Velkoplošná chráněná území jsou v Jihočeském kraji zastoupena Národním parkem Šumava a třemi chráněnými krajinnými oblastmi. Tato velkoplošná území zaujímají v Jižních Čechách rozlohu téměř 200 tisíc ha, tedy pětinu rozlohy kraje.

Tab. 3.3.5 Chráněná území podle okresů k 31.12. 2006 – rozloha v ha

Pramen: Agentura ochrany přírody a krajiny

	Národní parky ¹⁾	Chráněné krajinné oblasti ¹⁾	Maloplošná chráněná území celkem ²⁾	v tom			
				národní přírodní památky	národní přírodní rezervace	přírodní památky	přírodní rezervace
Jihočeský kraj	33 951	165 296	13 527	463	3 149	5 077	4 838
České Budějovice	-	8 700	1 241	148	340	95	658
Český Krumlov	1 492	50 934	1 911	-	276	1 136	499
Jindřichův Hradec	-	59 998	4 228	13	1 634	126	2 455
Písek	-	-	372	-	111	157	104
Prachatice	32 459	41 190	4 939	297	787	3 317	538
Strakonice	-	-	391	2	-	136	253
Tábor	-	4 475	444	3	1	109	331

¹⁾ rozloha podle GIS

²⁾ rozloha podle vyhlášek

Největším chráněným územím je **CHKO Šumava**. Z jeho celkové rozlohy 167 tisíc hektarů se 60 % nachází na území jihočeských okresů Český Krumlov a Prachatice. Z celkové rozlohy CHKO připadá 69 tisíc ha na **Národní park Šumava**, který zasahuje zhruba z poloviny do kraje Jihočeského a z poloviny do kraje Plzeňského. Základním posláním parku i celé CHKO je uchování a zlepšení přírodního prostředí chráněného území a ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů. V oblasti se nachází unikátní komplexy rašelinišť a podmáčených smrčín, zbytky pralesovitých porostů horských lesů, ledovcová jezera, horská a údolní vrchoviště. Dále je zde mnoho druhů s velkým ekologickým významem, např. rys, tetřívka obecná a endemická fauna.

Dalším velkoplošným chráněným územím je **CHKO Blanský les** s rozlohou 21 tisíc ha (oblast s rozsáhlými smíšenými lesy, bory na hadcích, historickými památkami a lidovou architekturou) a **CHKO Třeboňsko** s rozlohou 70 tisíc ha (mokřadní pánev přetvořená vhodně v rybníční soustavu s rašeliništi a evropsky významné hnízdiště mokřadního a vodního ptactva; Biosférická rezervace UNESCO). Jako jedna z mála CHKO byla vyhlášena v rovinaté krajině dlouhodobě modifikované působením člověka. Záměr zřídit novou CHKO Novohradské hory (s předpokládanou rozlohou 219 km²) nejpozději do roku 2003 nebyl a nebude naplněn vzhledem k odporu obyvatel dotčených obcí.

Maloplošných chráněných území bylo ke konci roku 2006 v kraji 302, když největší četnost dosahovaly přírodní památky (180) a přírodní rezervace (v počtu 100).

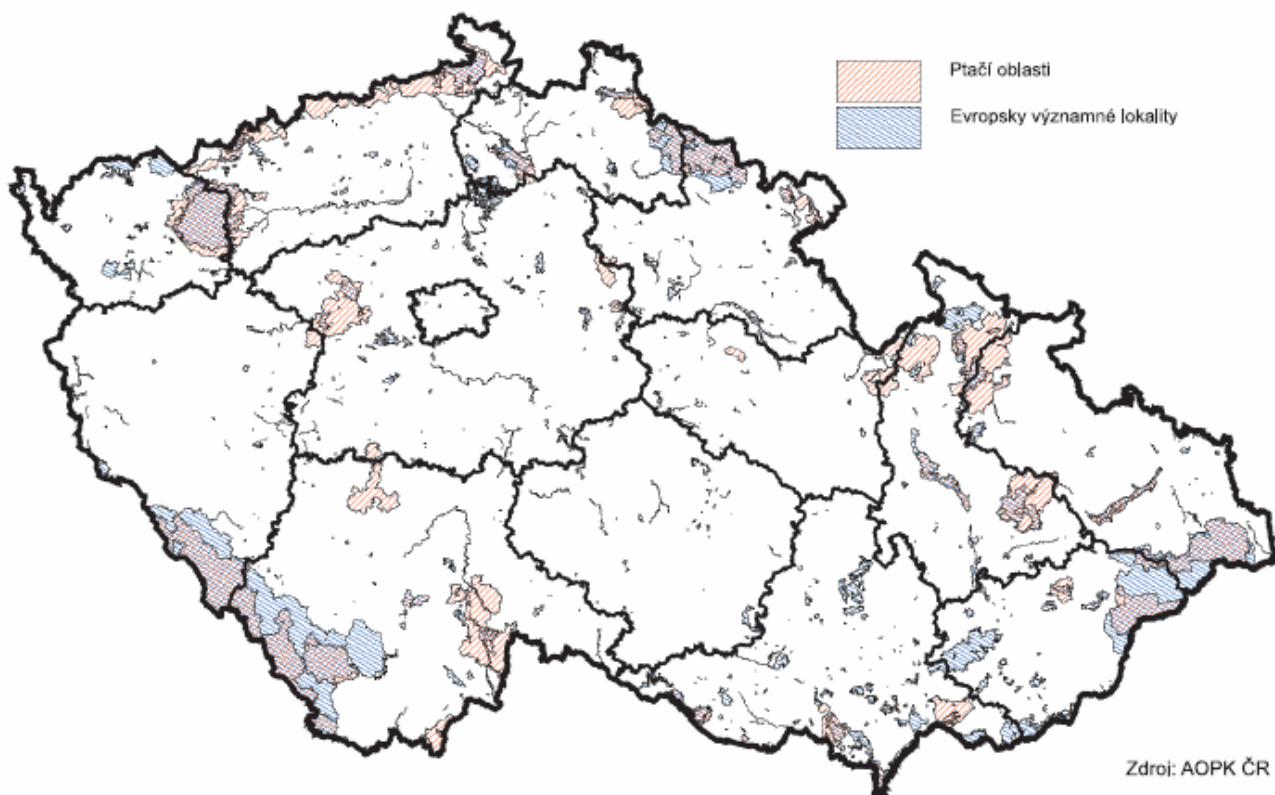
V mezikrajském srovnání patří Jihočeský kraj z hlediska chráněných území na první místo s největší rozlohou, a to i z pohledu velkoplošných nebo maloplošných chráněných území. Podle podílu na celkové rozloze tomu ale již tak není. Pro někoho to bude jistě překvapení - podílem chráněných ploch se Jihočeský kraj řadí až na páté místo v České republice. Vyšší podíly mají (podle relativního zastoupení) kraje Liberecký, Zlínský, Ústecký a Královéhradecký.

V rámci soustavy Natura 2000 bylo v kraji navrženo zřízení 9 **ptačích oblastí** (ochrana volně žijících ptáků) a z nich bylo koncem roku 2004 skutečně 7 vyhlášeno (Boletice, Hlubocké obory, Novohradské hory, Řežabinec, Šumava, Údolí Otavy a Vltavy). Zbývající dvě lokality (Českobudějovické rybníky a Dehtář) zatím vyhlášeny nebyly. Celková rozloha ptačích oblastí v kraji zaujímá téměř 200 tisíc hektarů, přitom jednotlivé lokality jsou z hlediska velikosti značně rozdílné. Na jedné straně tu máme ptačí oblast Šumava s celkovou rozlohou 97 tisíc hektarů a naproti tomu lokalitu Řežabinec s plochou 111 hektarů.

Nařízením vlády ze dne 22.12. 2004, které nabylo účinnosti pod číslem 132/2005 Sb. 15.4.2005 byl stanoven národní seznam **evropsky významných lokalit**. Pro Jihočeský kraj je v tomto seznamu uvedeno 77 lokalit s celkovou rozlohou 162 tisíc hektarů. Jejich hlavním cílem je ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Územní rozložení lokalit v projektu Natura 2000 přibližuje následující mapa, která je převzata ze Statistické ročenky životního prostředí 2006.

Obr. B5.1.3 Území soustavy Natura 2000 v ČR

Závěr

Problematika udržitelného rozvoje (UR) na regionální úrovni se dostává do širšího povědomí až v posledních letech. Příčinou je její specifické postavení mezi globální a národní úrovni UR na straně jedné a místní úrovni UR na straně druhé. Regionální strategie udržitelného rozvoje může sloužit nejen k aktualizaci programu rozvoje kraje z hlediska udržitelnosti rozvoje daného území, ale může být i koncepčním rámcem pro aktivity v rámci Místních agend 21 a podkladem pro aktualizaci strategie na národní úrovni. Regionální strategie UR musí mít na rozdíl od národní strategie konkrétnější obsah a oproti místní úrovni musí indikovat širší souvislosti.

Autoři této publikace se pokusili zmapovat oblast **indikátorů vhodných pro monitorování udržitelného rozvoje** tak aby nepřevažovalo ekonomické, sociální ani environmentální hledisko. Určitým dluhem zůstává, že vybrané indikátory byly zařazeny do jednotlivých oblastí, aniž by se nějak zvlášť zvyrazňovala případná vazba na ostatní pilíře. Při výběru indikátoru jsme brali v úvahu základní požadavky na indikátory – relevantnost, dostupnost ve srovnatelné časové řadě, spolehlivost a srozumitelnost. Současně naší snahou bylo zajistit proporcionalitu (vyváženost) pohledu na danou problematiku.

Základní cíl publikace lze spatřovat ve dvou rovinách. První je odpověď na otázku, položenou v úvodu publikace: „Jaké jsou datové zdroje ČSÚ pro hodnocení udržitelného rozvoje na regionální úrovni?“ Vcelku obsáhlou odpověď poskytuje kapitola 2 této publikace, kde je vymezeno 13 indikátorů charakterizujících ekonomickou oblast, 15 indikátorů pro oblast sociální a 14 indikátorů z environmentální části. U každého indikátoru je uveden nejen jeho obecný význam, ale i datové údaje v pokud možno co nejdelší časové řadě. Hranicí byl však rok 1993, a to i v případě, že existují údaje sahající před tento rok.

Druhou rovinou, je aplikace uvedených vybraných indikátorů na **konkrétní podmínky příslušného kraje**. Zde jsme se pokusili analyzovat vývoj v dlouhodobějším (v některých případech vzhledem k datovým možnostem jen ve střednědobém) časovém horizontu. Je důležité upozornit, že naším záměrem nebylo plně se věnovat všem oblastem hospodářského, sociálního i environmentálního života kraje. Publikace se skutečně **zabývá jen vybranými oblastmi a aspekty**. Vzhledem k časovým možnostem není ani jiný přístup možný. Proto také možná řada příjemců nenajde některé informace, které jsou i z pohledu obecného pro Jihočeský kraj velmi závažné. Jmenujme např. celou oblast mzdového vývoje či problematiku cestovního ruchu.

Přestože obsahové zaměření a základní osnova byly konzultovány se zástupci krajské samosprávy, ne vždy bylo možno na jejich připomínky a podněty reagovat v dostatečné míře. Základní překážkou je zde zejména fakt, že státní statistika nemá dostatek relevantních zdrojů pro posouzení daných jevů. Současně naší snahou bylo hodnotit především vývoj v kraji jako celku. Informace o nižších územních celcích se tak v naší publikaci objevují jen sporadicky.

Celá publikace je **prvním krokem**, kde se statistické orgány pokusily zhodnotit problematiku udržitelného rozvoje v regionálním pohledu komplexně. Výběr ukazatelů pro analýzu vznikl sice na základě diskuse v širokém pracovním kolektivu, ale je přesto jen jednou z možných variant pro hodnocení. Pozitivně lze hodnotit, že četnost vybraných ukazatelů není příliš vysoká, což může na druhé straně vést k tomu, že některé oblasti zůstaly opomenuty. Větší problém ale spíše je, že nemáme k dispozici ukazatele, které by o vývoji v kraji informovaly souhrnně.

V konkrétních podmínkách je pak rovněž důležité mít stanoveny konkrétní cíle, či limity. Programová vize strategické části programu rozvoje Jihočeského kraje stanoví pro období 2007 – 2013: „Jihočeský kraj bude v horizontu roku 2013 konkurenceschopným a prosperujícím regionem s vysokou kvalitou života. Globálním cílem je rozvoj konkurenceschopnosti kraje posilováním atraktivity jeho území pro podnikání i investice, dynamizací lidských zdrojů a zkvalitňováním životních podmínek obyvatel při respektování principů udržitelného rozvoje.“ Pro naplňování této strategie i následnou kontrolu však již musíme mít k dispozici cíle a priority konkrétně definované.

* * *

Validní data v podrobném územním detailu poskytují datové soubory Českého statistického úřadu, které jsou z části přímo dostupné na internetových stránkách úřadu. Údaje pro územně plánovací podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území na úrovni správních obvodů ORP s daty za jednotlivé obce (vyhláška 500/2006 Sb.) poskytuje ČSÚ na adrese:

www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/csu_a_uzemne_analyticke_podklady_za_obce_ceske_republiky

Další údaje lze získat z databáze Městské a obecní statistiky (MOS), která je součástí Veřejné databáze (VDB) na adrese: <http://vdb.czso.cz/vdb/>

Seznam použité literatury, informačních zdrojů a zkratk

- [1] BLAŽEK, J., MACEŠKOVÁ, M., CZANK, P. *Model čtyř kapitálů – nová metoda rozvojových strategií?* In: časopis *Obec a finance* 5/2006.
- [2] CUDLÍNOVÁ, E. *Marginální oblasti – prostorový indikátor udržitelného rozvoje České republiky.* In: Sborník k projektu UNDP K udržitelnému rozvoji ČR: vytváření podmínek, svazek 4 Vzdělávání, informace, indikátory. Praha, Universita Karlova v Praze, 2002.
- [3] CZESANÝ, S. *Indikátory udržitelného rozvoje.* In: časopis *Statistika* 5/2006.
- [4] *Česká republika 2003 - Deset let udržitelného rozvoje?* Praha, Universita Karlova v Praze, 2003.
- [5] DRÁPAL, S. Úvodní vystoupení na 3. konferenci Environmentální účetnictví a indikátory udržitelného rozvoje konané 23. – 25. května v Praze. In: *Book of Proceedings EA – SDI.* Ústí nad Labem, Univerzita J. E. Purkyně, 2007.
- [6] FISCHER, J. *Koncept udržitelného rozvoje a státní statistika.* In: časopis *Statistika* 3/2006.
- [7] HŘEBÍK, Š., TŘEBICKÝ, V., GREMLICA, T. *Manuál plánování a vyhodnocování udržitelného rozvoje na regionální úrovni.* Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005.
- [8] KOVANDA, J., HÁK, T., ŠČASTNÝ, M. *Soubor indikátorů udržitelného rozvoje České republiky.* In: Sborník k projektu UNDP K udržitelnému rozvoji ČR: vytváření podmínek, svazek 4 Vzdělávání, informace, indikátory. Praha, Universita Karlova v Praze, 2002.
- [9] MIHOLA, J., *Kompozitní ukazatele udržitelného rozvoje, výzkumná zpráva.* Praha, ČSÚ, 2006.
- [10] MOLDAN, B., *Indikátory trvale udržitelného rozvoje.* Ostrava, VŠB – Technická univerzita Ostrava, 1996.
- [11] SEDLÁČEK, P., *Analýza investičního cyklu.* In: časopis *Statistika* 6/2006.
- [12] SPĚVÁČEK, V., *Domácnosti, disponibilní důchod a soukromá spotřeba.* In: *Bulletin CES VŠEM* č. 23/2006. Praha, Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006.
- [13] *Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006 – 2020.* Ústí nad Labem, Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., 2006.
- [14] VANĚČEK, J., *Regionální analýza výsledků vědy a výzkumu - publikace a patenty.* In: ERGO č. 01/2006, www.tc.cz, Technologické centrum AV ČR, 2006

Publikace ČSÚ:

- [15] 1371-07 Regionální účty 2006
- [16] 1376-07 Věda a výzkum v regionálním pohledu
- [17] 1379-07 Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji České republiky v letech 2000 až 2005

Internetové adresy:

- [18] <http://portal.justice.cz>
- [19] <http://www.agenda21.cz>
- [20] <http://www.czso.cz>
- [21] <http://www.info.mfcr.cz/aris/>
- [22] <http://www2.nszm.cz/ur/>
- [23] <http://www.sydos.cz/>
- [24] <http://www.timur.cz>
- [25] <http://www.uur.cz/>
- [26] <http://www.volby.cz/>

Zkratky názvů krajů a okresů

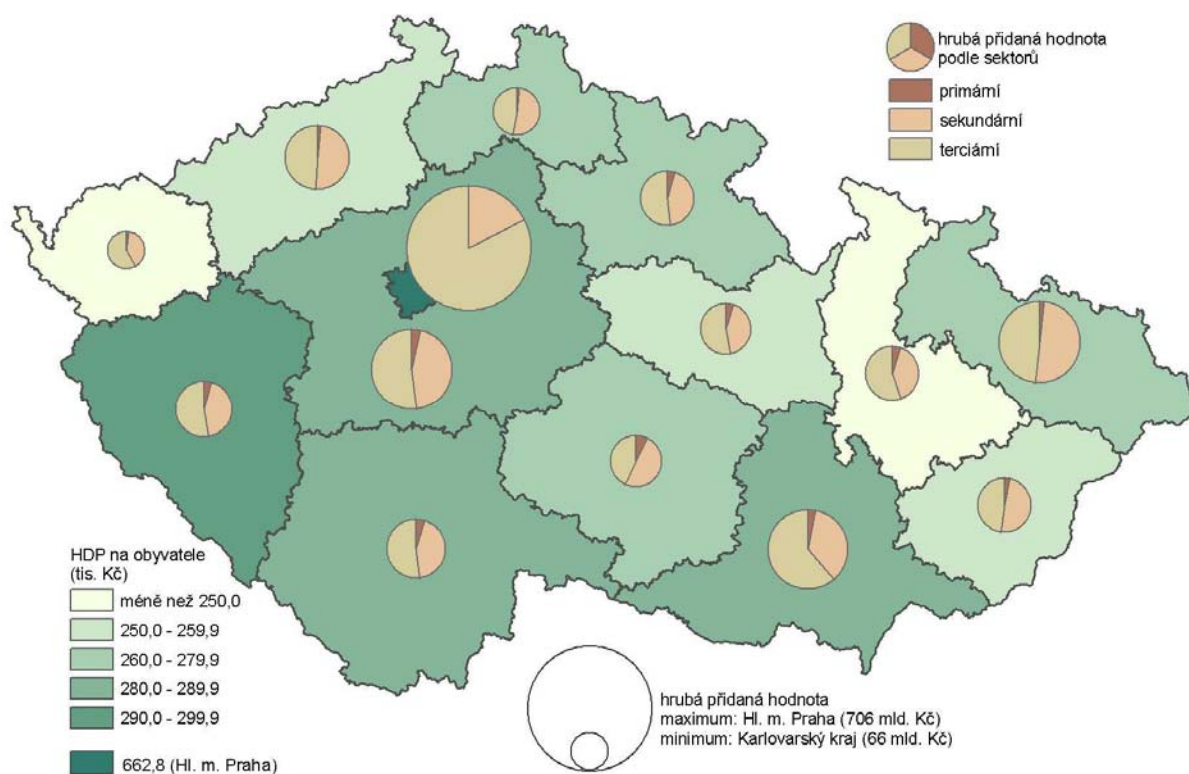
Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STC	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Vysočina	VYS	CZ061
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0611
			Jihlava	JI	CZ0612
Jihočeský kraj	JHC	CZ031	Pelhřimov	PE	CZ0613
České Budějovice	CB	CZ0311	Třebíč	TR	CZ0614
Český Krumlov	CK	CZ0312	Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0615
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313			
Písek	PI	CZ0314	Jihomoravský kraj	JHM	CZ062
Prachatice	PT	CZ0315	Blansko	BK	CZ0621
Strakonice	ST	CZ0316	Brno-město	BM	CZ0622
Tábor	TA	CZ0317	Brno-venkov	BI	CZ0623
			Břeclav	BV	CZ0624
Plzeňský kraj	PLK	CZ032	Hodonín	HO	CZ0625
Domažlice	DO	CZ0321	Vyškov	VY	CZ0626
Klatovy	KT	CZ0322	Znojmo	ZN	CZ0627
Plzeň-město	PM	CZ0323			
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Jeseník	JE	CZ0711
Rokycany	RO	CZ0326	Olomouc	OC	CZ0712
Tachov	TC	CZ0327	Prostějov	PV	CZ0713
			Přerov	PR	CZ0714
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Šumperk	SU	CZ0715
Cheb	CH	CZ0411	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Kroměříž	KM	CZ0721
Sokolov	SO	CZ0413	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
			Vsetín	VS	CZ0723
Ústecký kraj	ULK	CZ042	Zlín	ZL	CZ0724
Děčín	DC	CZ0421			
Chomutov	CV	CZ0422	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Litoměřice	LT	CZ0423	Bruntál	BR	CZ0801
Louny	LN	CZ0424	Frydek-Místek	FM	CZ0802
Most	MO	CZ0425	Karviná	KI	CZ0803
Teplice	TP	CZ0426	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Opava	OP	CZ0805
			Ostrava - město	OV	CZ0806
Liberecký kraj	LBK	CZ051			
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

Zkratky názvů obcí s rozšířenou působností

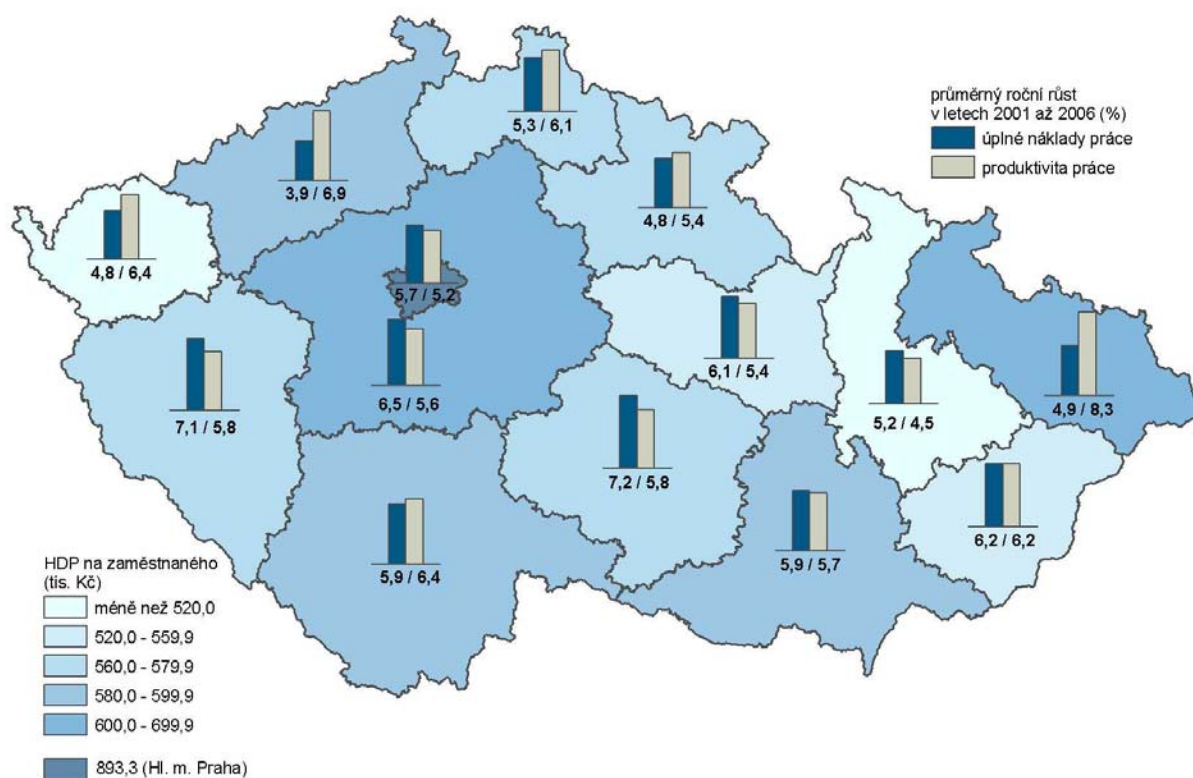
Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)	Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)
1100	Hlavní město Praha	Pha	4101	Aš	Ass
2101	Benešov	Ben	4102	Cheb	Che
2102	Beroun	Ber	4103	Karlovy Vary	KVa
2103	Brandýs nad Lab.-Stará Boleslav	Bra	4104	Kraslice	Krs
2104	Čáslav	Cas	4105	Mariánské Lázně	MLa
2105	Černošice	Cer	4106	Ostrov	Ost
2106	Český Brod	CBr	4107	Sokolov	Sok
2107	Dobříš	Dob	4201	Bílina	Blin
2108	Hořovice	Hrv	4202	Děčín	Dec
2109	Kladno	Kld	4203	Chomutov	Chv
2110	Kolín	Kol	4204	Kadaň	Kad
2111	Kralupy nad Vltavou	Krp	4205	Litoměřice	Lto
2112	Kutná Hora	KuH	4206	Litvínov	Ltv
2113	Lysá nad Labem	Lys	4207	Louny	Lou
2114	Mělník	Mel	4208	Lovosice	Lov
2115	Mladá Boleslav	MIB	4209	Most	Mos
2116	Mnichovo Hradiště	MnH	4210	Podbořany	Pob
2117	Neratovice	Ner	4211	Roudnice nad Labem	RnL
2118	Nymburk	Nym	4212	Rumburk	Rum
2119	Poděbrady	Pod	4213	Teplice	Tpc
2120	Příbram	Pri	4214	Ústí nad Labem	UnL
2121	Rakovník	Rak	4215	Varnsdorf	Var
2122	Říčany	Ric	4216	Žatec	Zat
2123	Sedlčany	Sed	5101	Česká Lípa	CLp
2124	Slaný	Sla	5102	Frýdlant	Frd
2125	Vlašim	Vla	5103	Jablonec nad Nisou	JnN
2126	Votice	Vot	5104	Jilemnice	Jil
3101	Blatná	Bla	5105	Liberec	Lbc
3102	České Budějovice	CBu	5106	Nový Bor	NBo
3103	Český Krumlov	CKr	5107	Semily	Sem
3104	Dačice	Dac	5108	Tanvald	Tan
3105	Jindřichův Hradec	JHr	5109	Turnov	Tur
3106	Kaplice	Kap	5110	Železný Brod	ZBr
3107	Milevsko	Mil	5201	Broumov	Bro
3108	Písek	Pis	5202	Dobruška	Dbr
3109	Prachatice	Pra	5203	Dvůr Králové nad Labem	DKr
3110	Soběslav	Sob	5204	Hořice	Hrc
3111	Strakonice	Sta	5205	Hradec Králové	HKr
3112	Tábor	Tab	5206	Jaroměř	Jar
3113	Trhové Sviny	TrS	5207	Jičín	Jic
3114	Třeboň	Tre	5208	Kostelec nad Orlicí	KnO
3115	Týn nad Vltavou	Tyn	5209	Náchod	Nch
3116	Vimperk	Vim	5210	Nová Paka	NPa
3117	Vodňany	Vod	5211	Nové Město nad Metují	NMe
3201	Blovice	Blo	5212	Nový Bydžov	NBy
3202	Domažlice	Dom	5213	Rychnov nad Kněžnou	RnK
3203	Horažďovice	Hor	5214	Trutnov	Tru
3204	Horšovský Týn	HoT	5215	Vrchlabí	Vch
3205	Klatovy	Klt	5301	Česká Třebová	CTr
3206	Kralovice	Krl	5302	Hlinsko	Hli
3207	Nepomuk	Nep	5303	Holice	Hol
3208	Nýřany	Nyr	5304	Chrudim	Chr
3209	Pízeň	Plz	5305	Králíky	Kra
3210	Přeštice	Pce	5306	Lanškroun	Lan
3211	Rokycany	Rok	5307	Litomyšl	Ltm
3212	Stod	Sto	5308	Moravská Třebová	MTr
3213	Stříbro	Str	5309	Pardubice	Par
3214	Sušice	Suc	5310	Polička	Pol
3215	Tachov	Tch	5311	Přelouč	Prl

Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)	Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)
5312	Svitavy	Svi	7209	Valašské Klobouky	VaK
5313	Ústí nad Orlicí	UnO	7210	Valašské Meziříčí	VaM
5314	Vysoké Mýto	VyM	7211	Vizovice	Viz
5315	Žamberk	Zam	7212	Vsetín	Vse
6101	Bystřice nad Pernštejnem	ByP	7213	Zlín	Zli
6102	Havlíčkův Brod	HBr	8101	Bílovec	Bil
6103	Humpolec	Hum	8102	Bohumín	Boh
6104	Chotěboř	Chb	8103	Bruntál	Bru
6105	Jihlava	Jih	8104	Český Těšín	CTe
6106	Moravské Budějovice	MBu	8105	Frenštát pod Radhoštěm	Fre
6107	Náměšť nad Oslavou	Nam	8106	Frýdek-Místek	FrM
6108	Nové Město na Moravě	NMo	8107	Frýdlant nad Ostravicí	FrO
6109	Pacov	Pac	8108	Havířov	Hav
6110	Pelhřimov	Pel	8109	Hlučín	Hlu
6111	Světlá nad Sázavou	Sve	8110	Jablunkov	Jab
6112	Telč	Tel	8111	Karviná	Kar
6113	Třebíč	Trb	8112	Kopřivnice	Kop
6114	Velké Meziříčí	VMe	8113	Kravaře	Krv
6115	Žďár nad Sázavou	ZdS	8114	Krnov	Krn
6201	Blansko	Blk	8115	Nový Jičín	NJi
6202	Boskovice	Bos	8116	Odry	Odr
6203	Brno	Brn	8117	Opava	Opa
6204	Břeclav	Bre	8118	Orlová	Orl
6205	Bučovice	Buc	8119	Ostrava	Osv
6206	Hodonín	Hod	8120	Rýmařov	Rym
6207	Hustopeče	Hus	8121	Třinec	Tri
6208	Ivančice	Ivn	8122	Vítkov	Vit
6209	Kuřim	Kur			
6210	Kyjov	Kyj			
6211	Mikulov	Mik			
6212	Moravský Krumlov	MKr			
6213	Pohořelice	Poh			
6214	Rosice	Ros			
6215	Slavkov u Brna	SuB			
6216	Šlapanice	Slp			
6217	Tišnov	Tis			
6218	Veselí nad Moravou	VnM			
6219	Vyškov	Vys			
6220	Znojmo	Zno			
6221	Židlochovice	Zid			
7101	Hranice	Hra			
7102	Jeseník	Jes			
7103	Konice	Kon			
7104	Lipník nad Bečvou	Lip			
7105	Litovel	Lit			
7106	Mohelnice	Moh			
7107	Olomouc	Olo			
7108	Prostějov	Pro			
7109	Přerov	Pre			
7110	Šternberk	Str			
7111	Šumperk	Sum			
7112	Uničov	Uni			
7113	Zábřeh	Zab			
7201	Bystřice pod Hostýnem	BpH			
7202	Holešov	Hls			
7203	Kroměříž	Kro			
7204	Luhačovice	Luh			
7205	Otrokovice	Otr			
7206	Rožnov pod Radhoštěm	RpR			
7207	Uherské Hradiště	UHH			
7208	Uherský Brod	UhB			

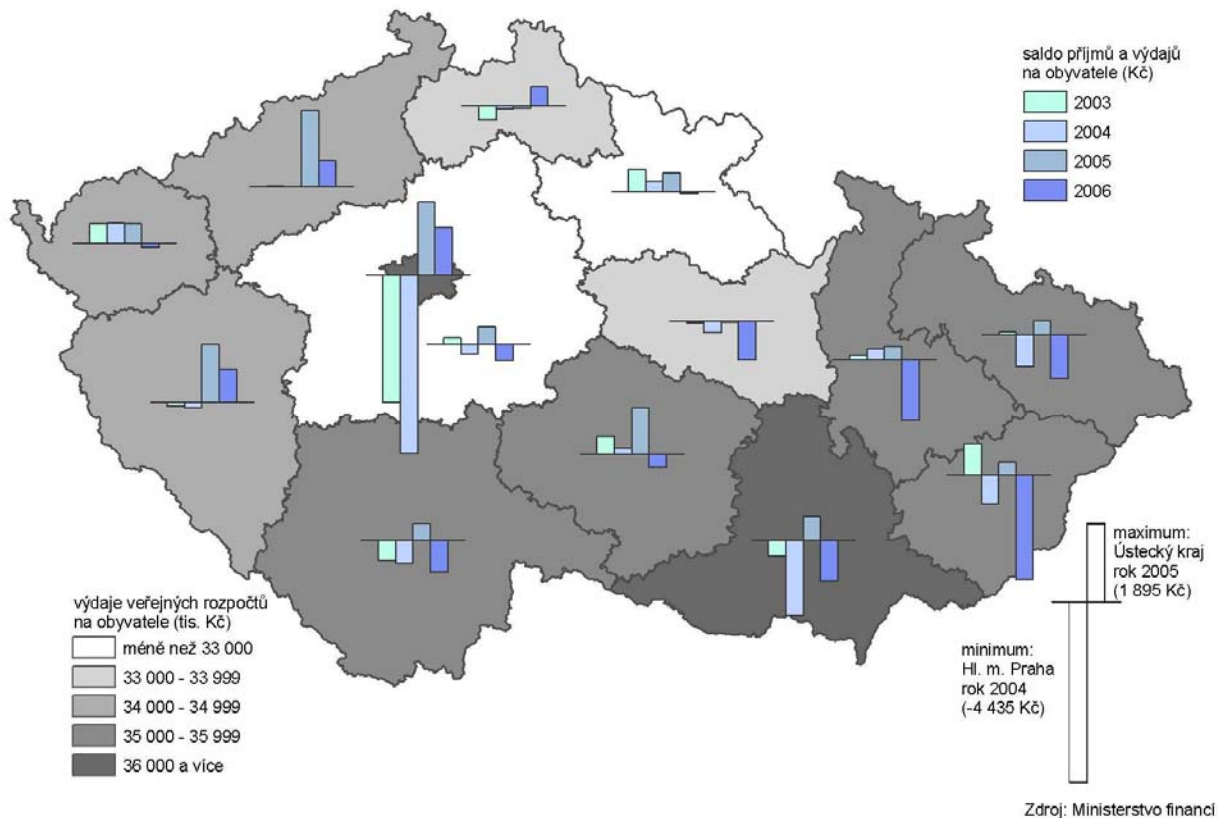
K 1 Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty podle krajů v roce 2006

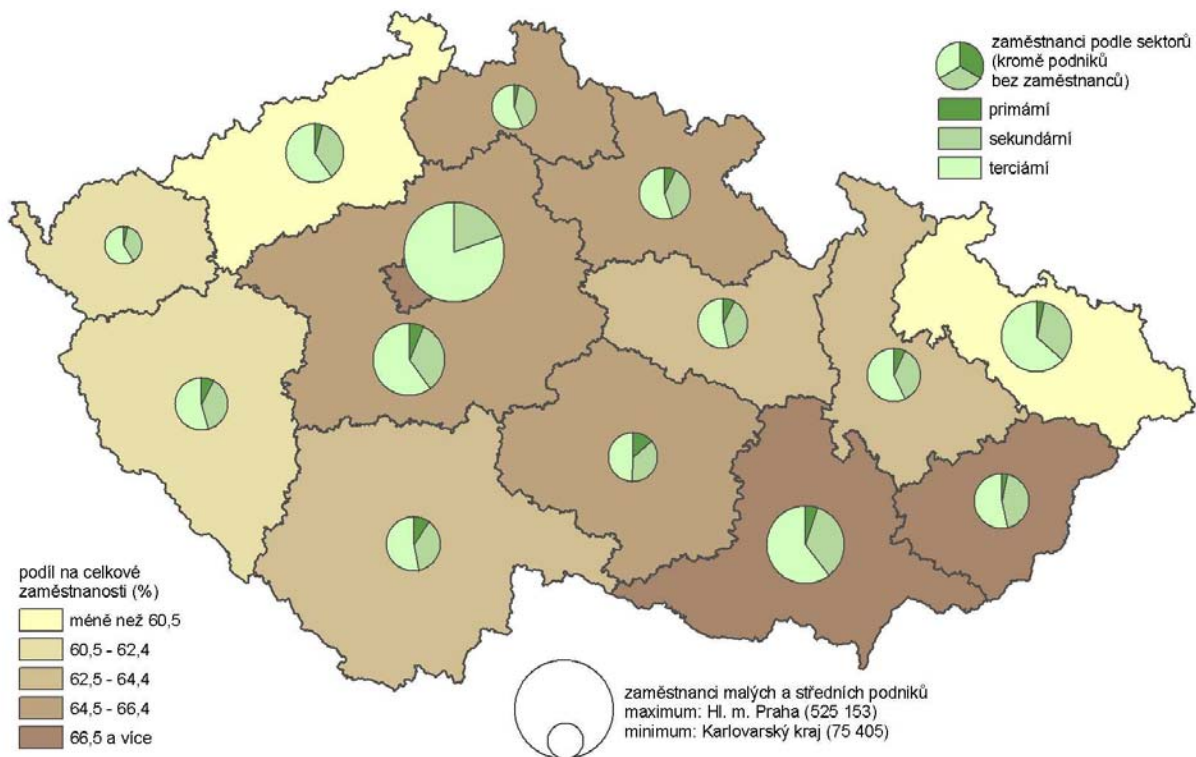
K 2 Produktivita práce v roce 2006 a vývoj úplných nákladů práce podle krajů v letech 2001 až 2006

K 3 Výdaje veřejných rozpočtů v roce 2006 a saldo příjmů a výdajů v letech 2003 až 2006 podle krajů

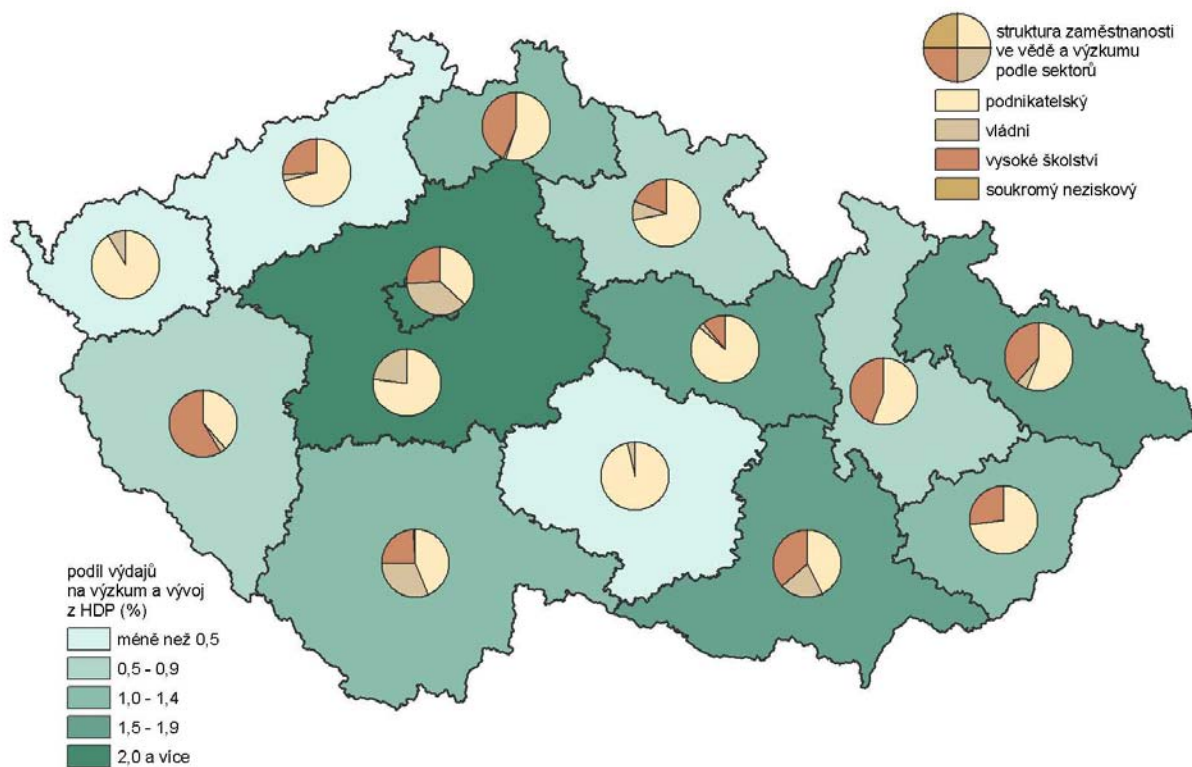

K 4 Zaměstnanost v malých a středních podnicích podle krajů v roce 2006

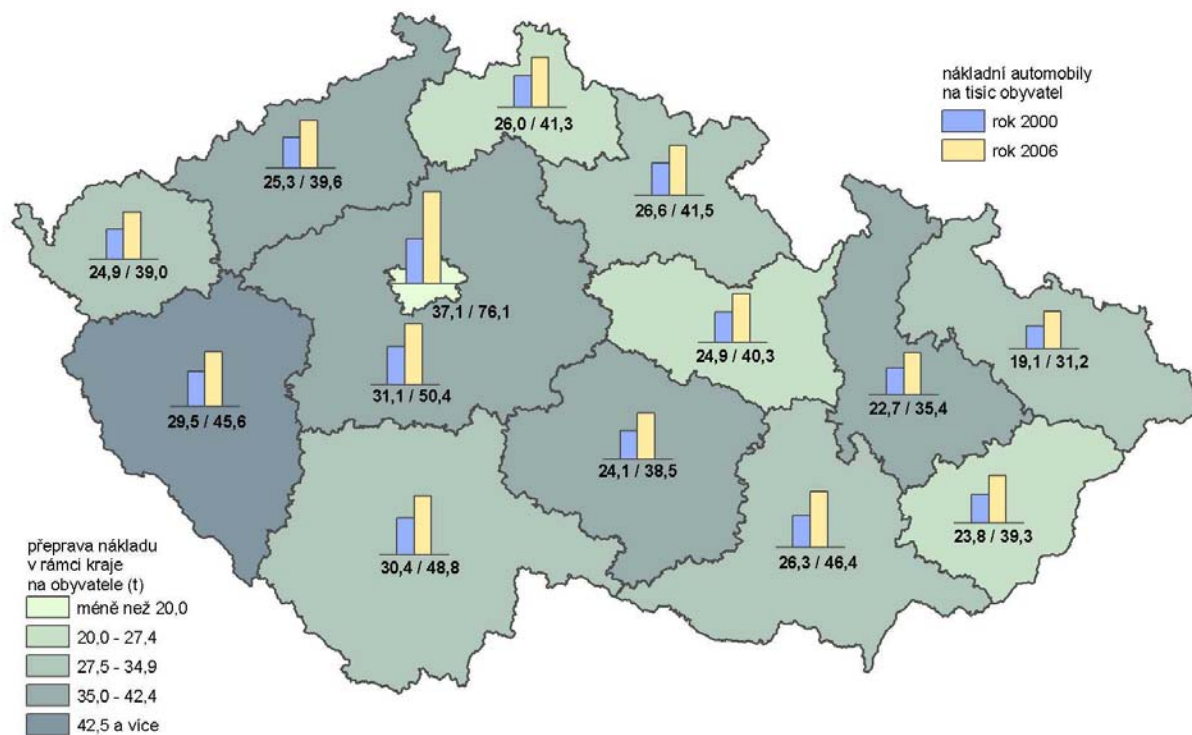

K 5 Výzkum a vývoj podle krajů v roce 2006

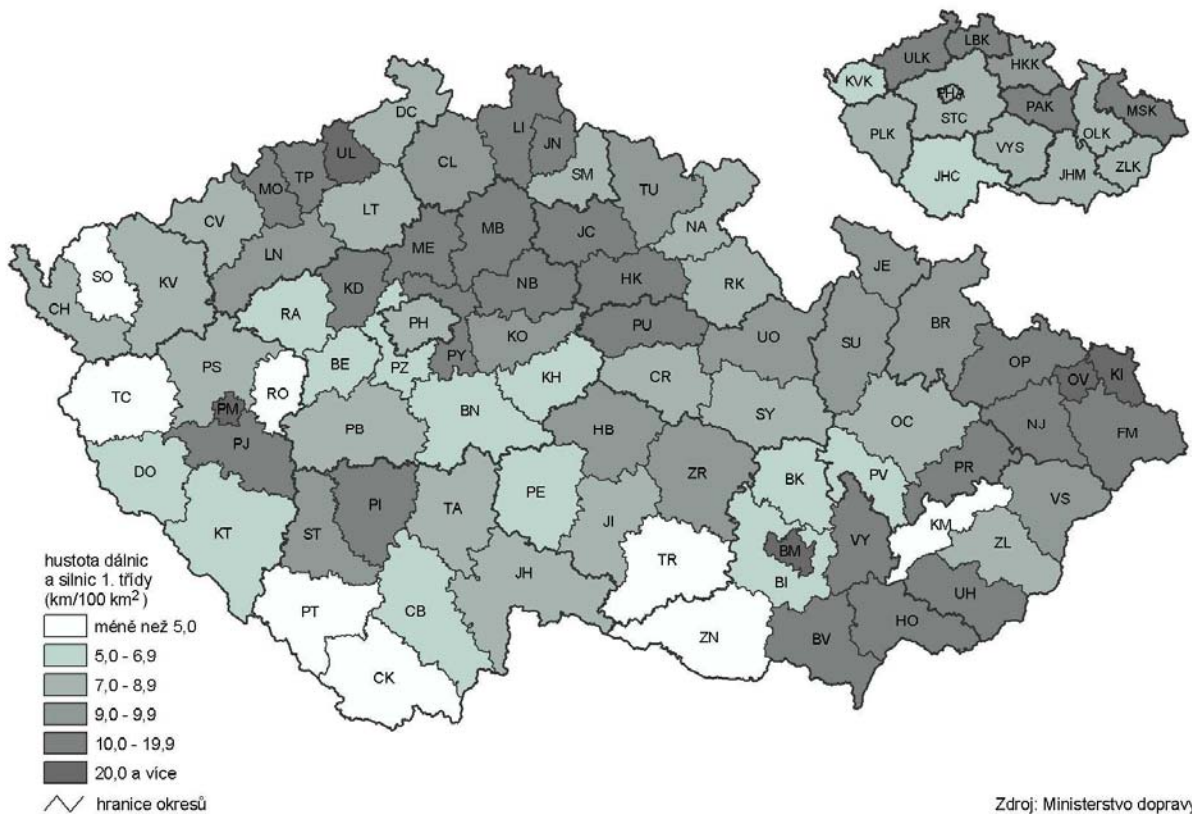
K 6 Výkony silniční nákladní dopravy podle krajů v roce 2006

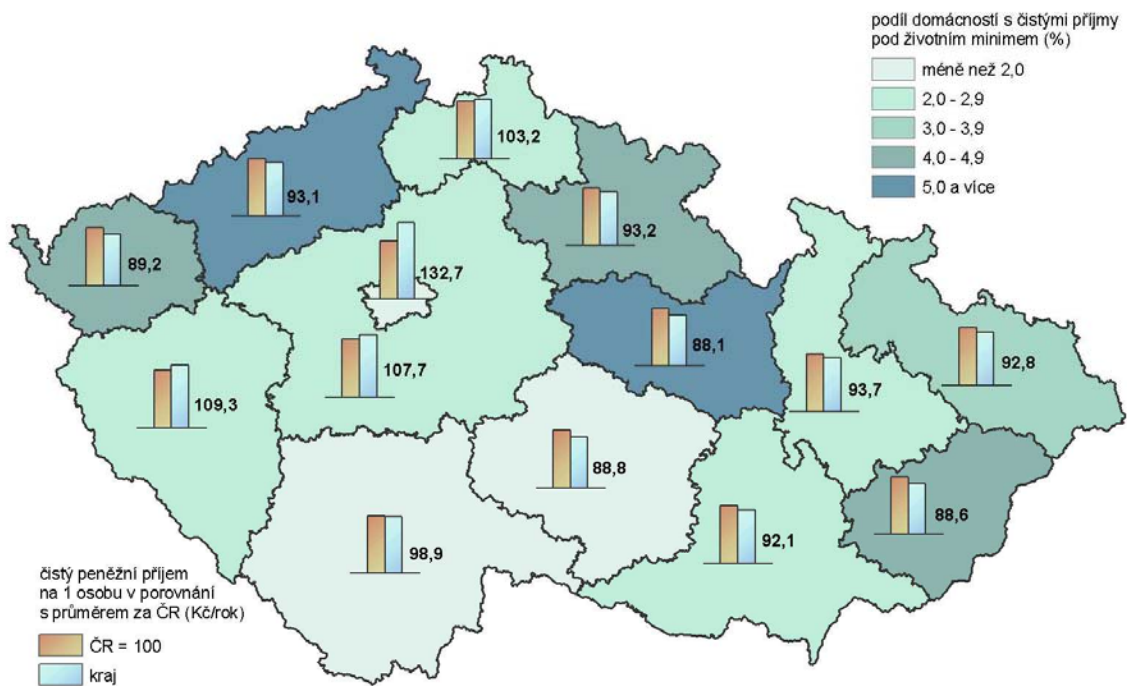
Zdroj: Ministerstvo dopravy

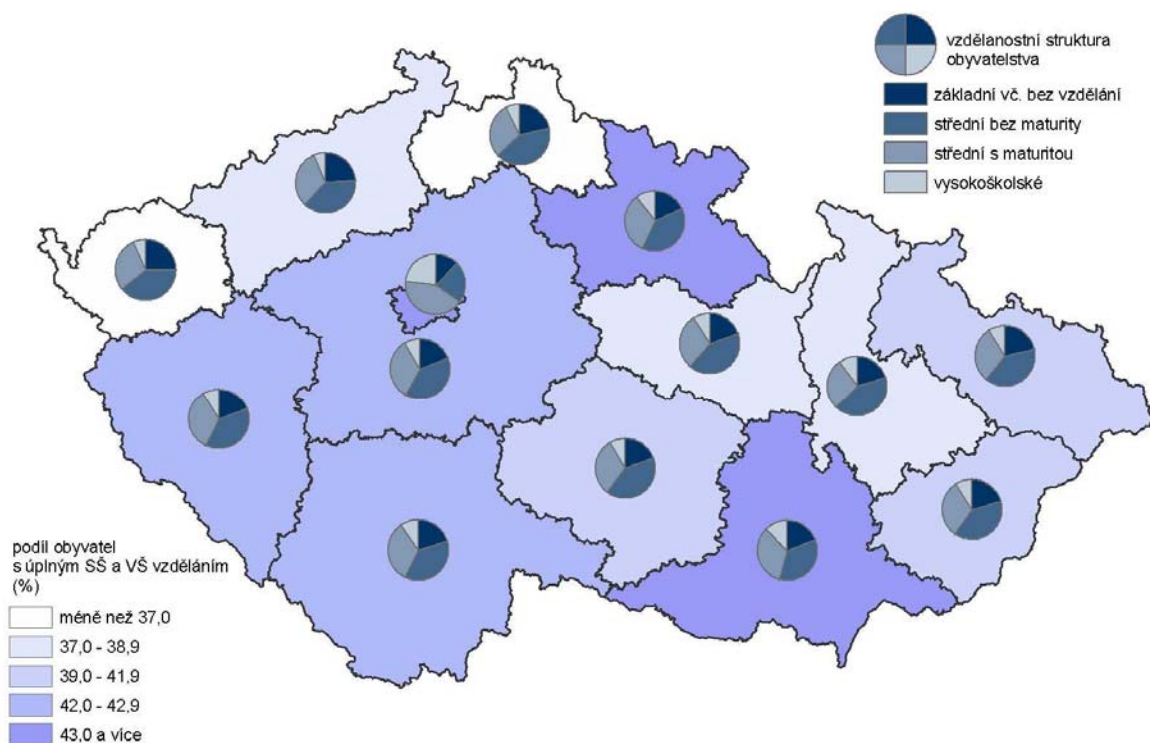
K 7 Hustota dálnic a silnic 1. třídy podle okresů v roce 2006

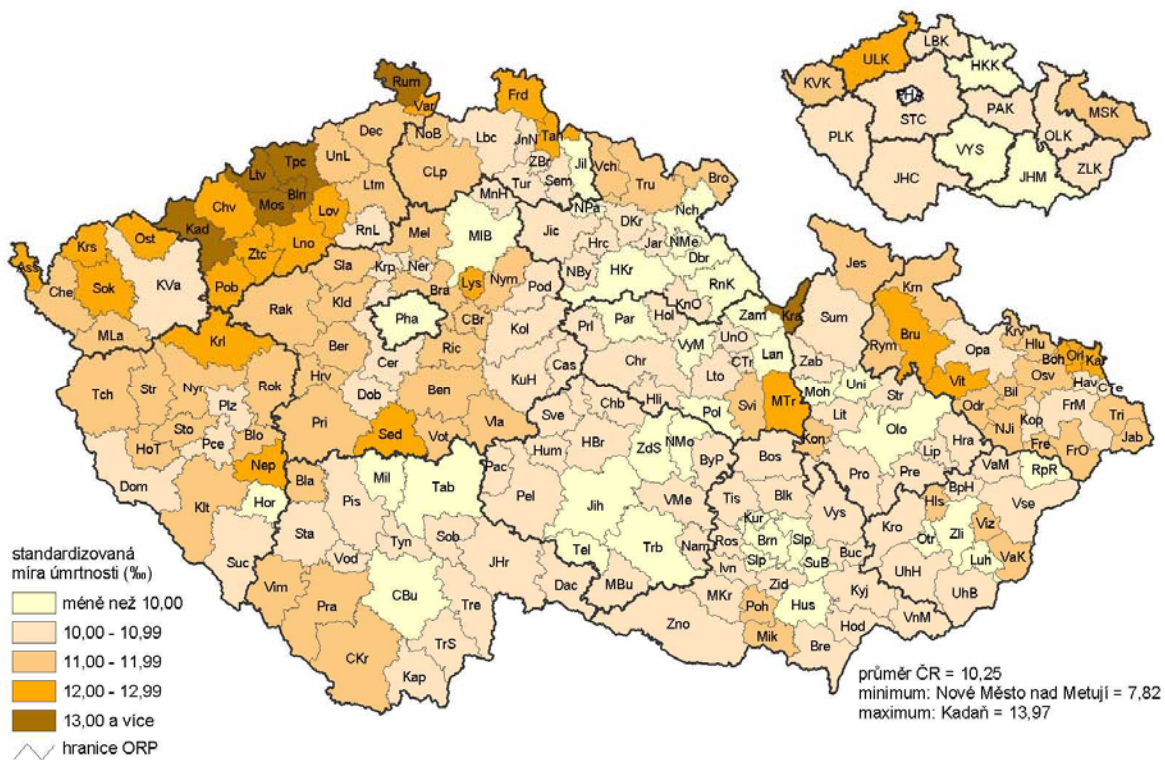
K 8 Čisté příjmy domácností podle krajů v roce 2004

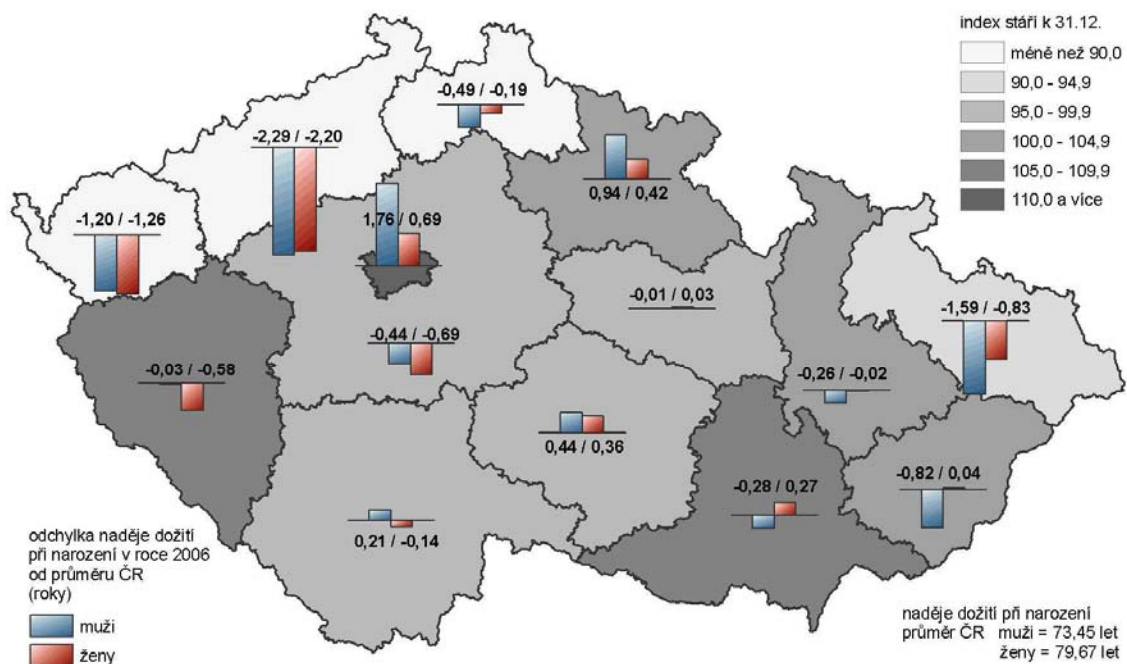
K 9 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let podle krajů v roce 2006

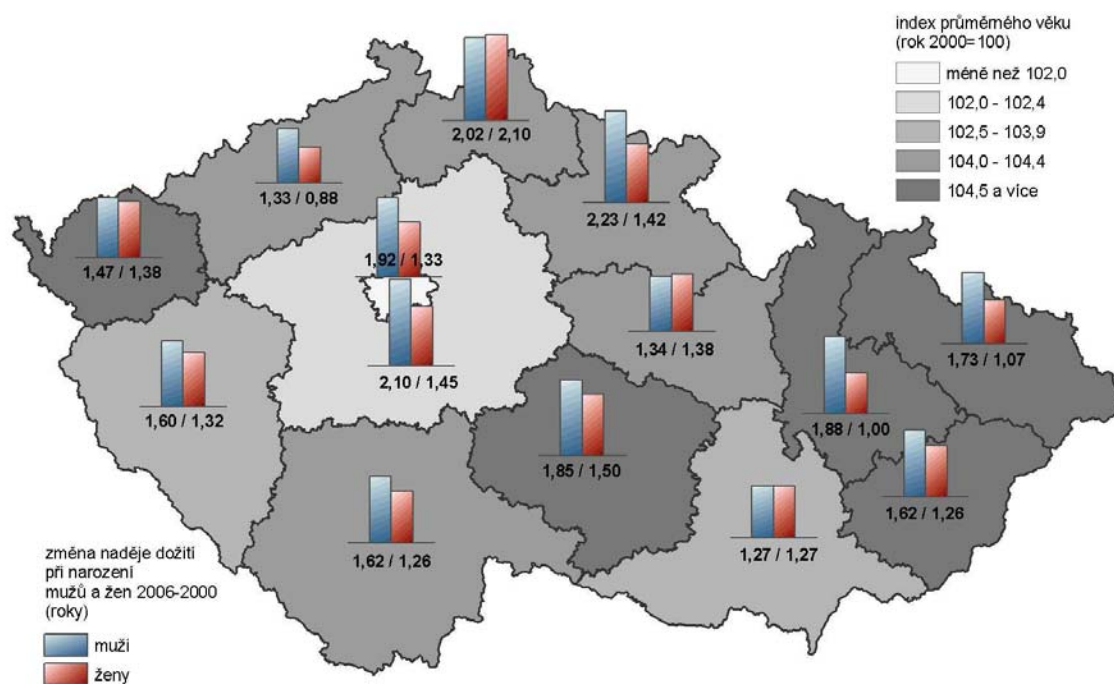
K 10 Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů ORP v letech 2000 až 2006 (roční průměry)

K 11 Index stáří a naděje dožití při narození v krajích v roce 2006

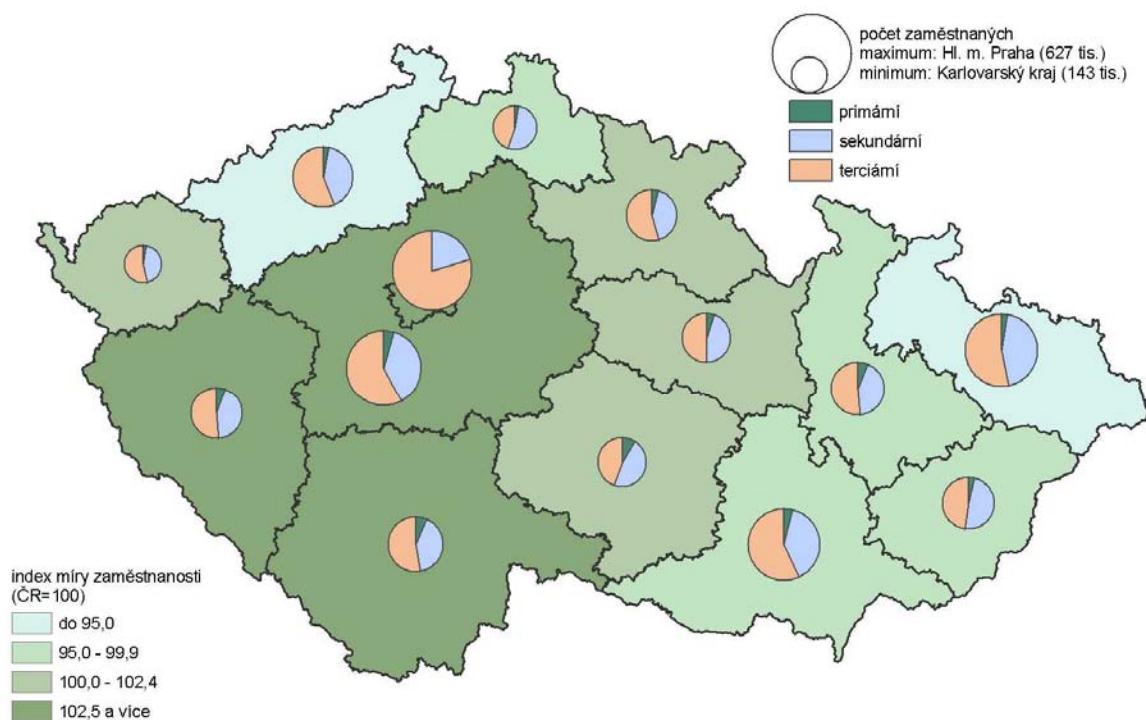

K 12 Vývoj průměrného věku a naděje dožití při narození v krajích v letech 2000 až 2006

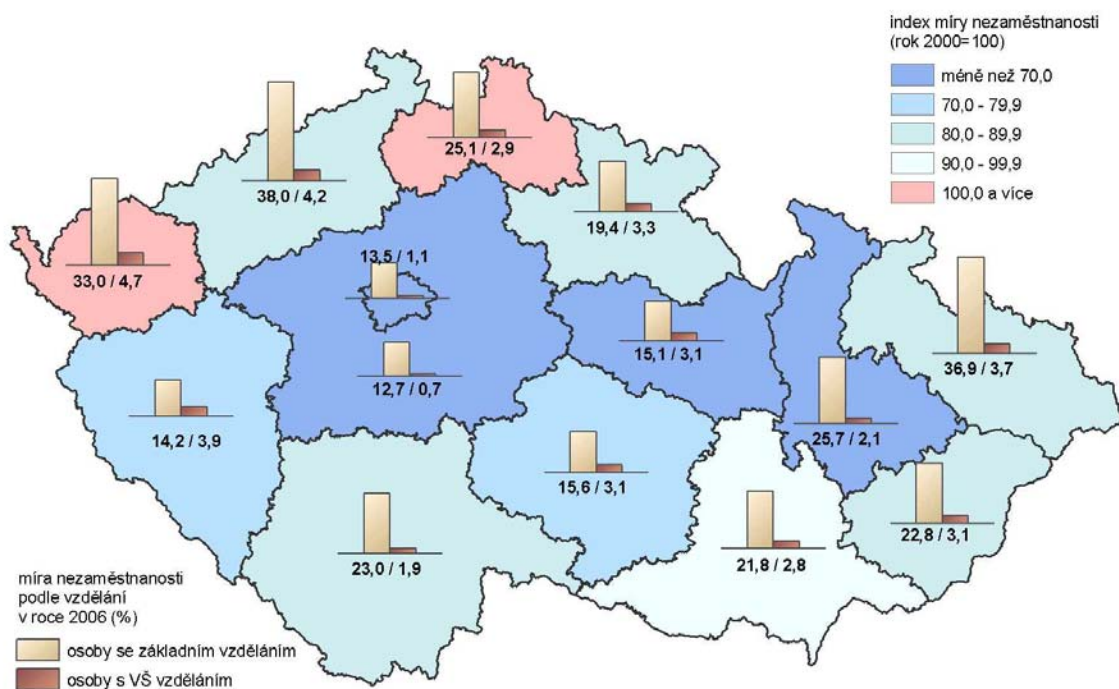

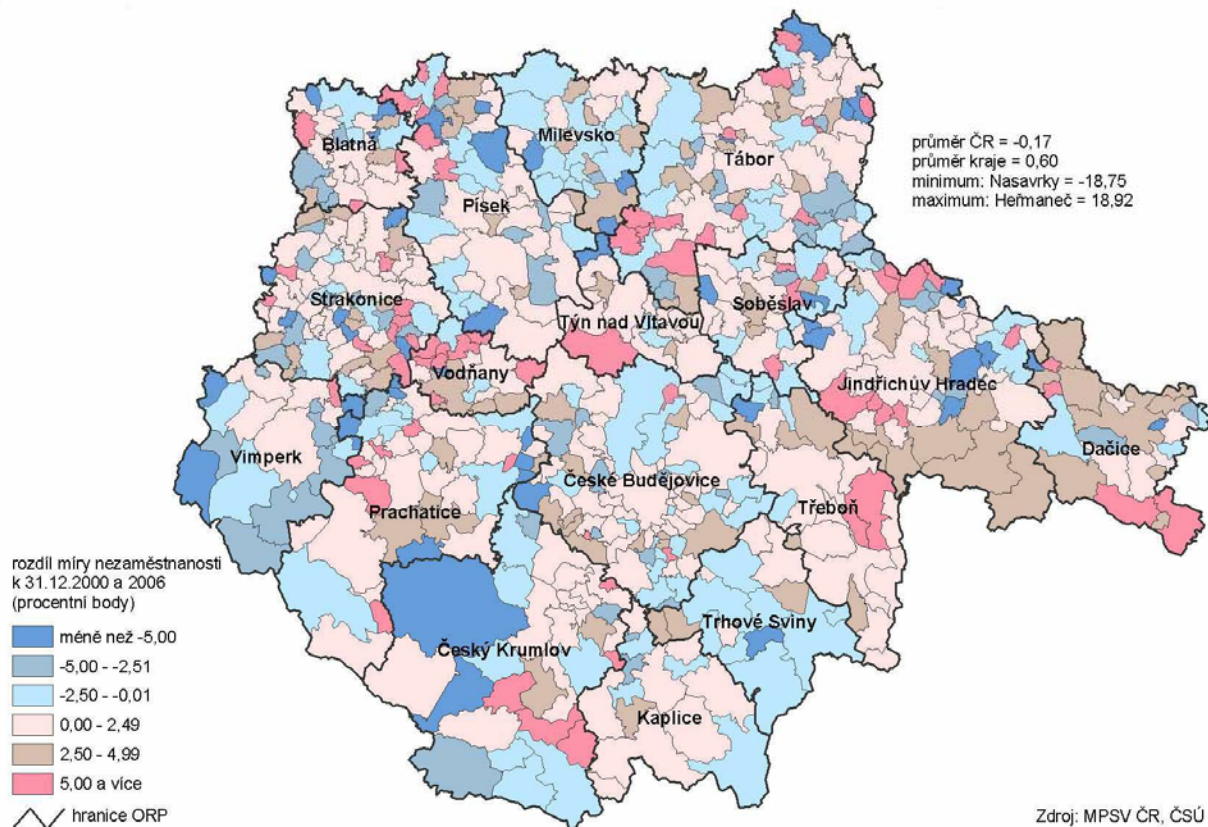
K 13 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných podle sektorů a krajů v roce 2006

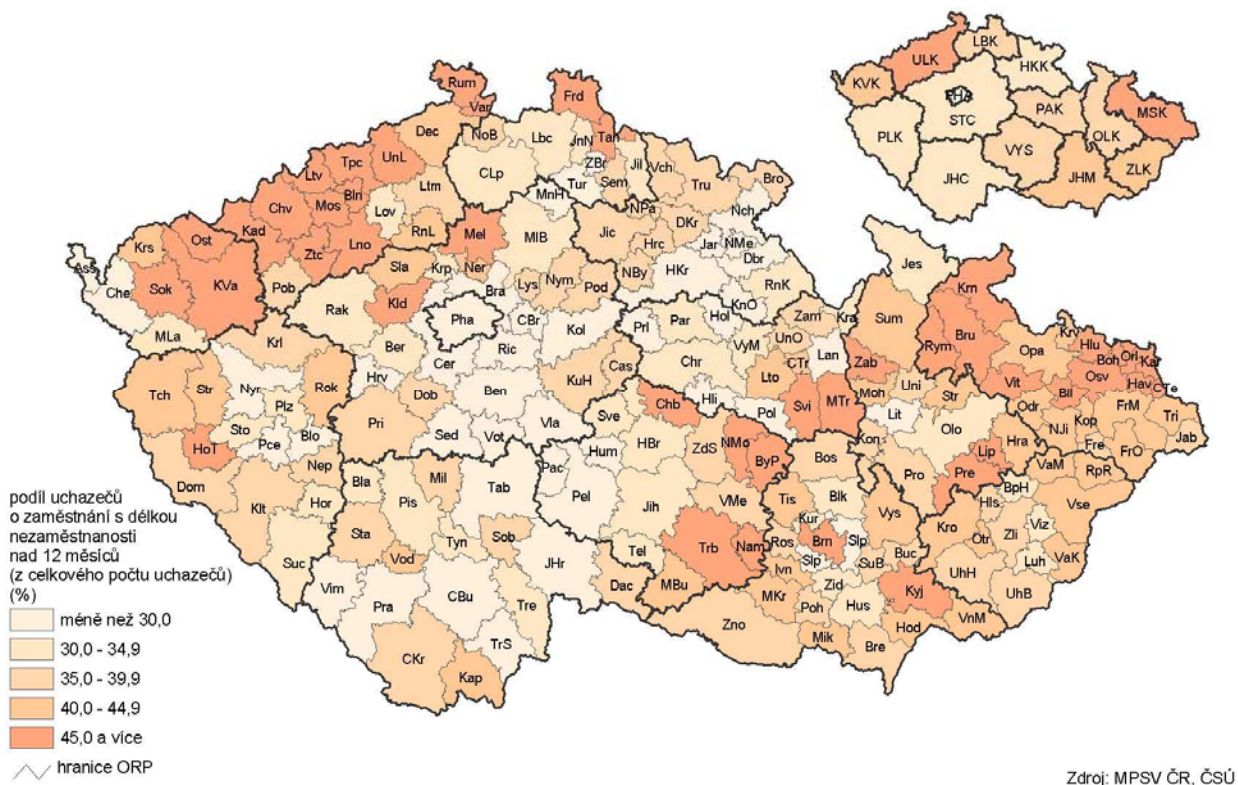
K 14 Obecná míra nezaměstnanosti v krajích v letech 2000 až 2006

**K 15 Změna míry nezaměstnanosti v obcích Jihočeského kraje mezi roky 2000 a 2006
(z uchazečů celkem)**

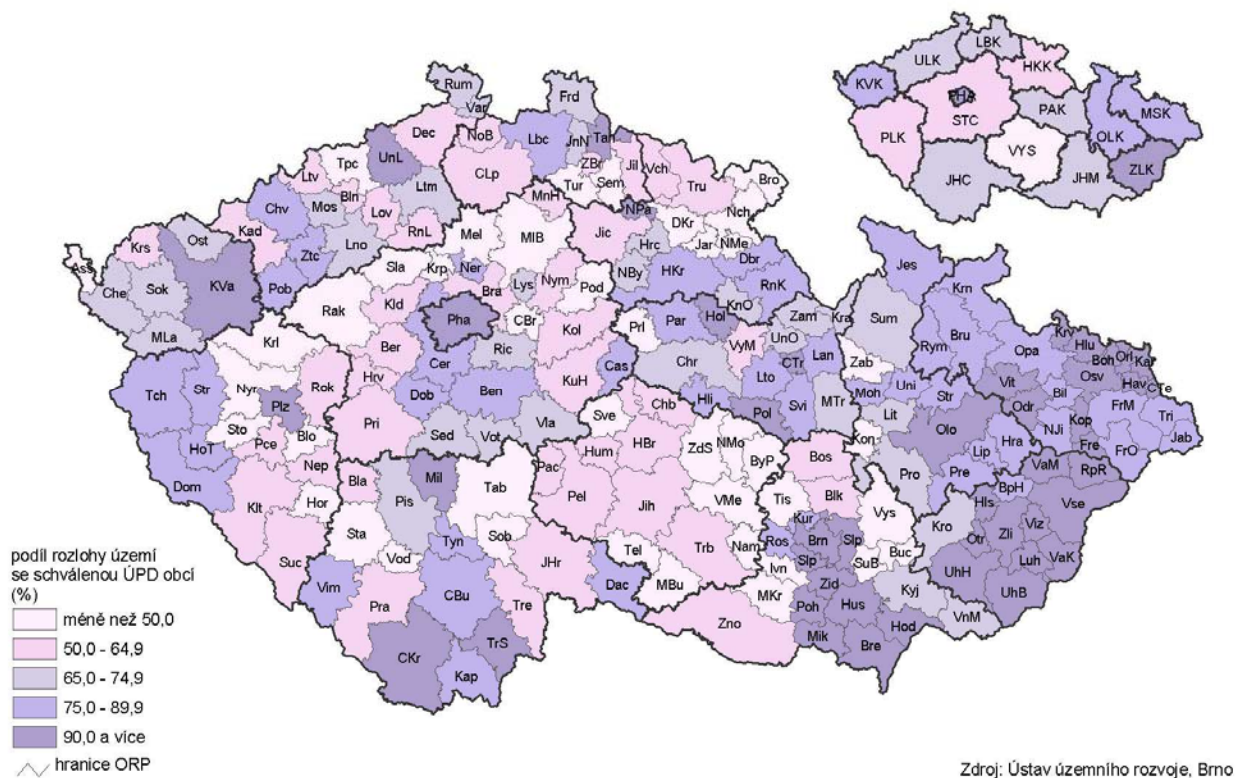

K 16 Dlouhodobá nezaměstnanost ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006

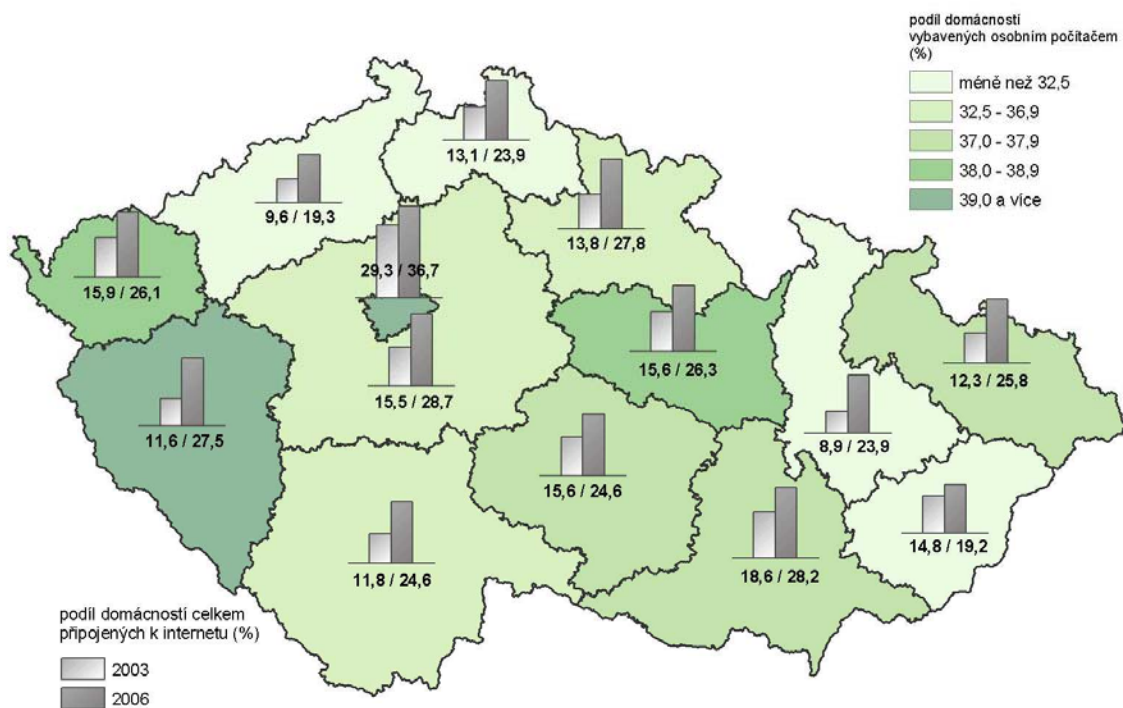

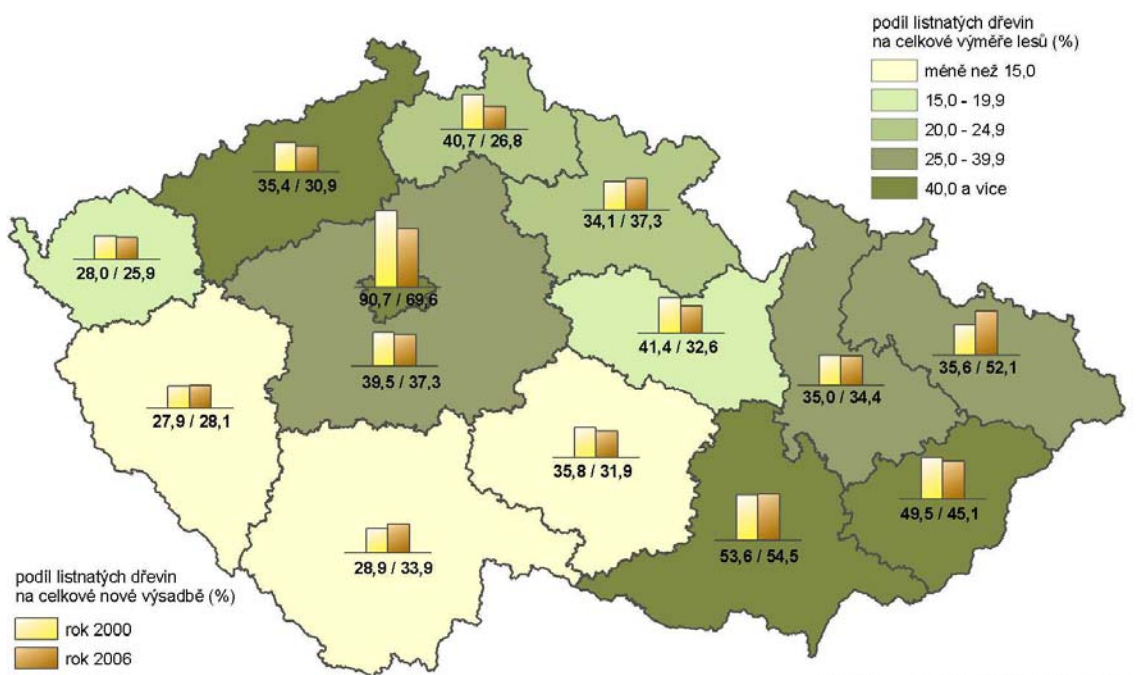
K 17 Podíl rozlohy území se schválenou územně plánovací dokumentací obcí ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006

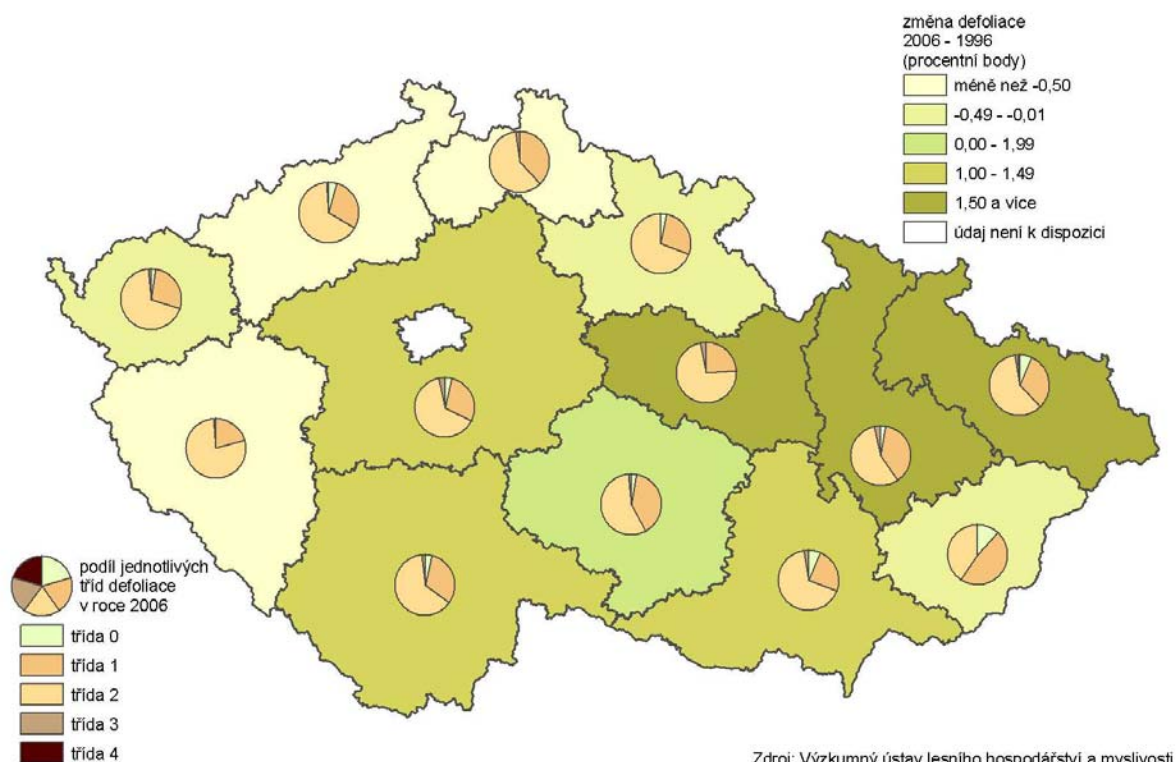
K 18 Podíl domácností vybavených osobním počítačem v roce 2006 a připojených k internetu podle krajů v roce 2003 a 2006

K 19 Podíl listnatých dřevin na celkové výměře lesů podle krajů v roce 2006

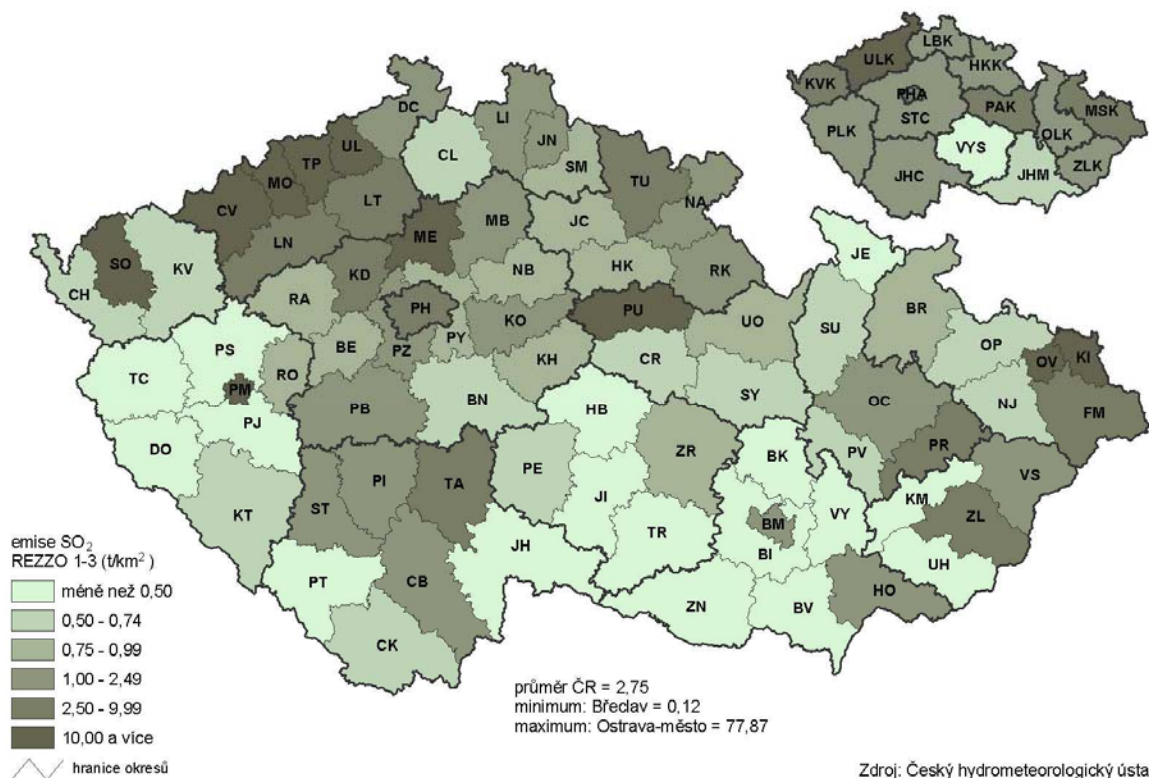

K 20 Změna indexu defoliace podle krajů mezi roky 1996 a 2006

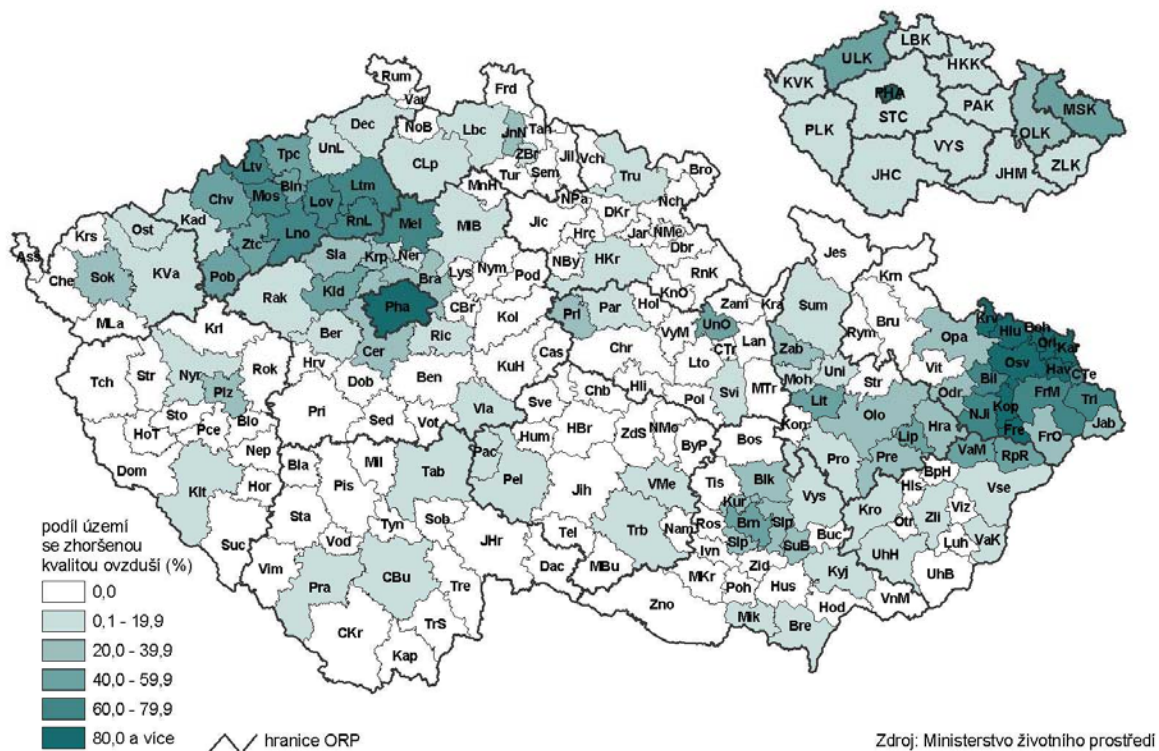

K 21 Emise oxidu siřičitého v okresech ČR v roce 2005

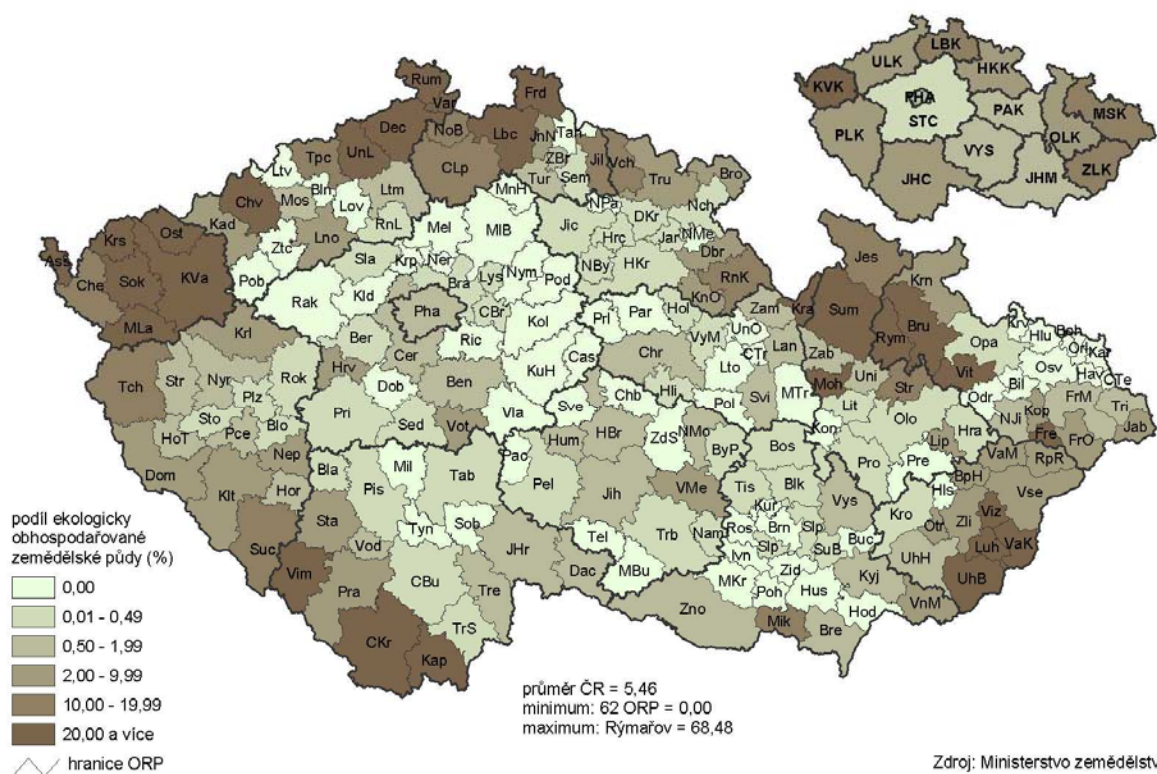

K 22 Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší podle správních obvodů ORP v roce 2003

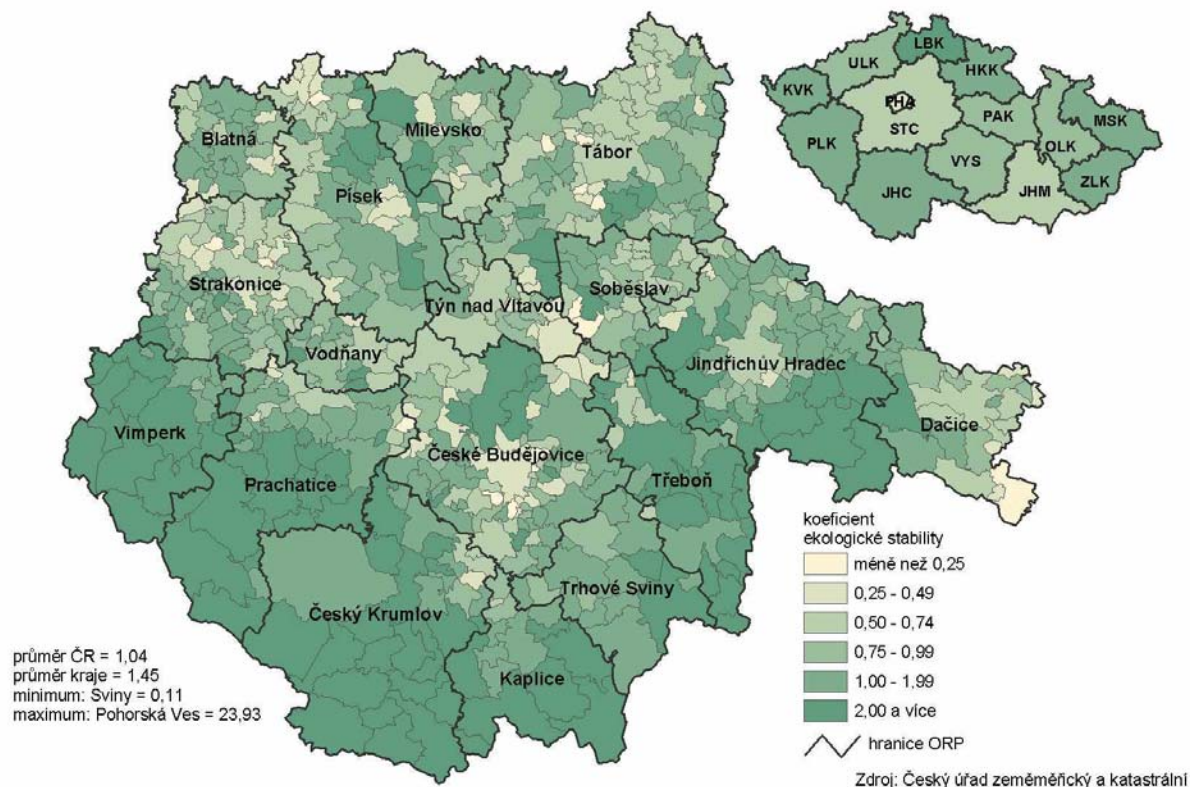

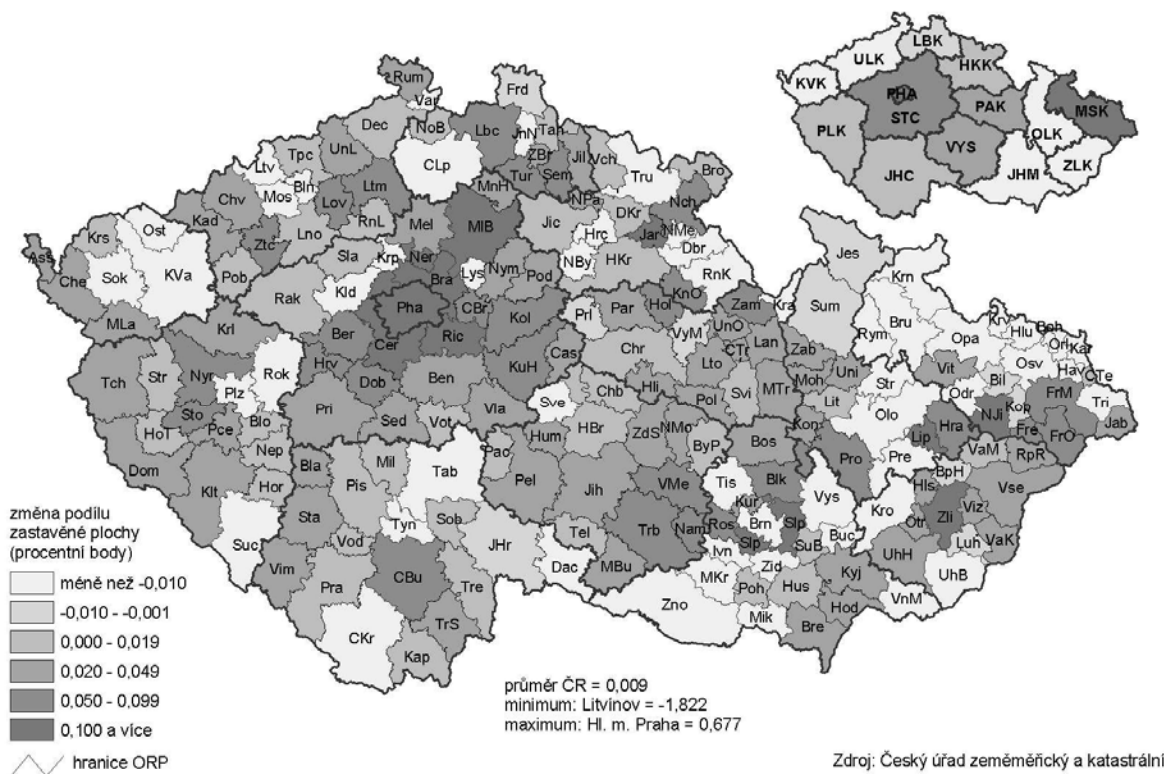
K 23 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ve správních obvodech ORP v roce 2006

K 24 Koeficient ekologické stability v obcích Jihočeského kraje v roce 2006

K 25 Změna podílu zastavěné plochy na celkové rozloze správních obvodů ORP mezi roky 1996 a 2006

K 26 Komunální a podnikový odpad podle krajů v roce 2005

